

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
DİLBİLİM ANABİLİM DALI

YABANCI DİL OLARAK İNGİLİZCE DERS KİTAPLARINDA SÖZ
EYLEMLERİN GÖRÜNÜMÜ

Tezli Yüksek Lisans Tezi

Fatma Dila Duman

ANKARA, 2023

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
DİLBİLİM ANABİLİM DALI

YABANCI DİL OLARAK İNGİLİZCE DERS KİTAPLARINDA SÖZ
EYLEMLERİN GÖRÜNÜMÜ

Tezli Yüksek Lisans Tezi

Fatma Dila Duman

Tez Danışmanı

Doç. Dr. Elif ARICA AKKÖK

ANKARA, 2023

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
DİLBİLİM ANABİLİM DALI
YABANCI DİL ÖĞRETİMİ BİLİM DALI

YABANCI DİL OLARAK İNGİLİZCE DERS KİTAPLARINDA SÖZ

EYLEMLERİN GÖRÜNÜMÜ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Tez Danışmanı

Doç. Dr. Elif ARICA AKKÖK

TEZ JÜRİSİ ÜYELERİ

Adı ve Soyadı

İmzası

1- Doç. Dr. Elif ARICA AKKÖK

2- Doç. Dr. Sıla AY

3- Dr. Öğr. Üyesi Özgür ŞEN BARTAN

Tez Savunması Tarihi: 17/05/2023

T.C.
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü'ne,

Doç. Dr. Elif ARICA AKKÖK danışmanlığında hazırladığım “Yabancı Dil Olarak İngilizce Ders Kitaplarında Söz Eylemlerin Yeri (Ankara, 2023)” adlı yüksek lisans tezimdeki bütün bilgilerin akademik kurallara ve etik davranış ilkelerine uygun olarak toplanıp sunulduğunu, başka kaynaklardan aldığım bilgileri metinde ve kaynakçada eksiksiz olarak gösterdiğimi, çalışma sürecinde bilimsel araştırma ve etik kurallarına uygun olarak davrandığımı ve aksinin ortaya çıkması durumunda her türlü yasal sonucu kabul edeceğimi beyan ederim.

Tarih: 14/06/2023

Adı-Soyadı ve İmza

İTHAF

*Sevgili dedem Fahri Duman'a ve
ablam Ece Naz Duman'a...*

ÖN SÖZ

Bu tez araştırması ile 2022-2023 eğitim öğretim yılında Türkiye’deki örgün eğitim kurumlarında kullanılan yabancı dil olarak İngilizce ders kitaplarında yer alan söz eylemlerin incelenmesi hedeflenmiştir. Böylece araştırmanın ders kitaplarında edimsel içeriğe nasıl yer verildiği konusuna ışık tutması beklenmektedir.

Bu tez araştırmasını yaptığım süreçte değerli bilgi ve tecrübelerini aktararak beni yönlendiren ve bana destek olan tez danışmanım Doç. Dr. Elif ARICA AKKÖK’e,

Yüksek lisans ders sürecinde akademik olarak gelişmemi sağlayarak bu araştırma sürecini tamamlamama katkıda bulunmuş olan Prof. Dr. Dilek PEÇENEK’e, Prof. Dr. Seda GÖKMEN’e ve Doç. Dr. İpek Pınar UZUN’a,

Tez jürimde yer almayı kabul ettikleri, sağladıkları katkılar ve değerli dönütler ile bu araştırmayı bitirmemi mümkün kılan Doç. Dr. Sıla AY ve Dr. Öğr. Üyesi Özgür ŞEN BARTAN’a,

Hayatımın bu noktasına kadar beni destekleyerek her zaman yanımda olduklarını hissettiren aile üyelerime, bütün başarılarımın kaynağı olan babam Dr. Arif DUMAN’a, beni hep en iyi yerlerde gören annem Dr. Laika ÖZAYBAR’a, her zaman hem hayran olduğum bir rol model hem de en yakın arkadaşım olan ablam Dr. Ece Naz DUMAN’a, verdiği samimi ve sıcak destekle beni hep iyi hissettiren Sibel DUMAN’a, bana tecrübeleri ve şefkatleri ile yol göstererek şu anda olduğum kişi olmamı sağlayan dedem Fahri DUMAN ve babaannem Fatma Ünal DUMAN’a,

Kendime inanmadığım zamanlarda bile bana her zaman inanan ve bu tezin yazım sürecinde büyük destekçim olan yegâne dostum Doğukan GÜLLÜ’ye,

En içten sevgi, saygı ve teşekkürlerimi sunmayı borç bilirim.

İÇİNDEKİLER

İTHAF	i
ÖN SÖZ.....	ii
İÇİNDEKİLER	iii
TABLOLAR DİZİNİ	vi
ŞEKİLLER DİZİNİ	vii
KISALTMALAR	viii
1. GİRİŞ.....	1
1.1. Tezin Konusu	1
1.2. Tezin Amacı	1
1.3. Tezin Önemi.....	1
1.4. Tezin Araştırma Soruları	4
1.5. Tezin Sınırlılıkları	4
2. KURAMSAL ÇERÇEVE	6
2.1. İletişim ve Edimbilim	6
2.1.1. İletişim	6
2.1.2. Edimbilim	7
2.2. Söz Eylem Kuramı	9
2.2.1. Dolaylı Söz Eylemler	12
2.2.2. Söz Eylemleri Algılama ve Anlamlandırma	14
2.2.3. Söz Eylemleri Üretme.....	16
2.2.4. Yabancı Dil Öğretiminde Söz Eylemler	17
2.2.4.1. Öğrenirlerin Söz Eylem Üretiminde Yaşadığı Sorunlar	19
2.2.4.2. Söz Eylem Kullanımının Öğretimi İçin Sunulan Öneriler	21
2.3. Yabancı Dil Öğretimi Çerçevesinde İletişim	23
2.3.1. İletişim Edinci	24
2.3.1.1. Edimsel Edinç	26
2.3.1.2. İşlevsel Edinç	28
2.3.1.3. Toplumdilbilimsel Edinç	28
2.3.3. İletişimsel Dil Öğretimi	29
2.3.3.1. Göreve Dayalı Dil Öğretimi	31
2.3.3.2. İçeriğe Dayalı Dil Öğretimi	38
2.3.3.3. Katılımcı Dil Öğretimi	43

2.3.3.4. İşbirliğine Dayalı Dil Öğretimi	45
2.4. Avrupa Dilleri Ortak Çerçevesi	47
2.4.1. Avrupa Dilleri Ortak Çerçevesinde Yeterlilik Düzeyleri	48
2.4.2. Avrupa Dilleri Ortak Çerçevesinde İletişim Edinci ve İletişimsel Dil Eylemleri.....	51
2.5. Yabancı Dil Öğretiminde Ders Kitaplarının Yeri	56
2.5.1. Ders Kitabı Kullanımının Önemi ve Yararları.....	57
2.5.2. Ders Kitaplarını Değerlendirme Ölçütleri	59
2.5.3. Ders Kitaplarında Söz Eylemlerin Yeri	65
2.5.3.1. Uluslararası Araştırmalar.....	65
2.5.3.2. Ulusal Araştırmalar	73
3. YÖNTEM	78
3.1. Araştırmanın Modeli	78
3.2. Araştırmanın Örneklemi	78
3.3. Verilerin Toplanması.....	82
3.3.1. Söz Eylemlerin Listelenmesi.....	83
3.3.2. Ders Kitaplarının İncelenmesi.....	84
3.4. Verilerin Çözümlemesi	87
4. BULGULAR.....	90
4.1. Ulusal Ders Kitaplarında Yer Alan Söz Eylemler	90
4.1.1. Count Me In 10 Öğrenci Kitabı.....	95
4.1.2. Ortaöğretim İngilizce 10 Ders Kitabı	96
4.1.3. Silver Lining 11 Öğrenci Kitabı.....	98
4.1.4. Sunshine English 11 Öğrenci Kitabı	100
4.2. B1-B2 Düzeyi Söz Eylemler.....	101
4.2.1. Ulusal Ders Kitaplarında Yer Alan Söz Eylemlerin B1 ve B2 Düzeyleri ile Uyumu	107
4.3. Uluslararası Ders Kitaplarında Yer Alan Söz Eylemler	109
4.3.1. English File Intermediate Öğrenci Kitabı	114
4.3.2. Gateway Intermediate Öğrenci Kitabı	117
4.3.3. Cambridge IGCSE English as a Second Language Ders Kitabı	118
4.3.4. Focus 4 Öğrenci Kitabı	120
4.3.5. Ulusal Ders Kitaplarında Yer Alan Söz Eylemlerin Uluslararası Ders	

Kitapları ile Uyum.....	122
5. TARTIŞMA VE SONUÇ	127
5.1. YDOİ B1-B2 Düzeyi Ulusal Ders Kitaplarında Yer Alan Söz Eylemlere İlişkin Sonuçlar	127
5.2. YDOİ Ulusal Ders Kitaplarında Sunulan Söz Eylemlerin ADOÇ Kapsamında Yer Alan B1 ve B2 Düzeyleri ile Uyumuna İlişkin Sonuçlar	129
5.3. YDOİ Ulusal Ders Kitaplarında Sunulan Söz Eylemlerin Uluslararası Yayınevlerinin Aynı Düzey İçin Hazırlamış Oldukları Kitaplarla Uyumuna İlişkin Sonuçlar	130
5.4. Öneriler	133
5.4.1. Araştırmacılara Yönelik Öneriler	135
ÖZET	137
ABSTRACT	138
KAYNAKÇA	139
EKLER	155

TABLÖLAR DİZİNİ

Tablo 1. Austin ve Searle’ün Söz Eylem Sınıflandırması	10
Tablo 2. İletişim Edincinin Bileşenleri.....	25
Tablo 3. Küresel (Global) Ölçekte ADOÇ Dil Yeterlilikleri (Avrupa Konseyi 2020) ..	49
Tablo 4. Avrupa Dilleri Ortak Çerçevesinde İletişimsel Dil Eylemleri ve Stratejileri .	53
Tablo 5. Araştırma Kapsamında İncelenen Ulusal Ders Kitapları	80
Tablo 6. Araştırma Kapsamında İncelenen Uluslararası Ders Kitapları	81
Tablo 7. Heidi Vellenga’dan (2004) Alınan Söz Eylem Listesi	83
Tablo 8. Araştırmada İncelenen Söz Eylemler	84
Tablo 9. Ulusal Ders Kitaplarında Söz Eylem(ler)e Yer Veren Alıştırma Sayıları	90
Tablo 10. Ulusal Ders Kitaplarında Yer Alan Söz Eylemler.....	91
Tablo 11. B1 Düzeyi Söz Eylemler.....	101
Tablo 12. B2 Düzeyi Söz Eylemler.....	104
Tablo 13. Uluslararası Ders Kitaplarında Söz Eylem(ler)e Yer Veren Alıştırma Sayıları	110
Tablo 14. Uluslararası Ders Kitaplarında Yer Alan Söz Eylemler	111
Tablo 15. Ders Kitaplarındaki Söz Eylemlerin Toplam Sayıları	122

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 1. Dil ve İçerik Birleşim Düzlemi (Met 1999)	42
Şekil 2. Alıştırmaların Sayımı	85
Şekil 3. Verilerin Toplanması	87
Şekil 4. Oİ10 Kitabında “Soru sorma” Söz Eylemine Yer Veren Bir Alıştırma (s.53)..	92
Şekil 5. SE11 Kitabında “Tavsiye verme” Söz Eylemine Yer Veren Bir Alıştırma (s.79)	93
Şekil 6. CMI10 Kitabındaki “Let’s Explore” Bölümü (s.114).....	96
Şekil 7. SL11 Kitabında Söz Eylem Öğretimine Yer Veren Bir Alıştırma (s.122).....	98
Şekil 8. EFB1 Kitabında “Soru sorma” Söz Eylemine Yer Veren Bir Alıştırma (s.48)	112
Şekil 9. F4 Kitabında “Tahmin etme” Söz Eylemine Yer Veren Bir Alıştırma (s.4)...	113
Şekil 10. EFB1 Kitabında “Önerme” Söz Eylemine Yer Veren Bir Alıştırma (s.76)..	115
Şekil 11. F4 Kitabında Bulunan “Grammar Focus” Bölümü (s.118).....	121

KISALTMALAR

YDOI	yabancı dil olarak İngilizce
YDOT	yabancı dil olarak Türkçe
ADOÇ	Avrupa Dilleri Ortak Çerçevesi
MEB	Milli Eğitim Bakanlığı
SL11	Silver Lining 11 öğrenci kitabı
SE11	Sunshine English 11 öğrenci kitabı
CMI10	Count Me In 10 öğrenci kitabı
Oİ10	Ortaöğretim İngilizce 10 ders kitabı
IGCSE	Cambridge English as a Second Language öğrenci kitabı
F4	Focus 4 öğrenci kitabı
GB1	Gateway B1 öğrenci kitabı
EFB1	English File B1 öğrenci kitabı

I. BÖLÜM: GİRİŞ

1.1. Tezin Konusu

Bu tez çalışmasının konusu; yabancı dil olarak İngilizce (YDOİ) öğretimi amacıyla hazırlanan ders kitaplarında yer verilen söz eylemlerin incelenmesidir.

1.2. Tezin Amacı

Bu tez çalışmasının amacı, 2022-2023 eğitim öğretim yılında Türkiye’deki örgün eğitim kurumlarında kullanılan, Talim Terbiye Kurulu onaylı B1 ve B2 düzeyi YDOİ ders kitaplarında yer verilen söz eylemlerin incelenmesidir. Bu amaçtan hareketle bu çalışmada, ulusal YDOİ ders kitaplarında farklı söz eylemlere ne sıklıkla yer verildiği ortaya konulmuş ve ardından elde edilen veriler belirlenen ölçütler çerçevesinde yorumlanmıştır. Söz konusu ölçütler Avrupa Dilleri Ortak Çerçevesi (ADOÇ) temel alınarak belirlenmiştir.

Ulusal YDOİ ders kitaplarında yer verilen söz eylemleri değerlendirmek amacıyla ADOÇ kapsamında hazırlanarak Avrupa Konseyi (2020) tarafından yayınlanan dil yeterliliği tanımlarından (B1-B2 düzeyi) ve Pearson’ın (2021) ADOÇ kapsamında yayınladığı B1-B2 dil yeterlilik düzeylerinde yer alan dil işlevlerini ve kavramları tanımlayan Avrupa Konseyi onaylı çalışmalardan yararlanılmıştır. Ek olarak, ulusal YDOİ ders kitaplarında bulunan söz eylemlerin, aynı dil düzeyine sahip ve aynı yaş grubundan öğrenirlere yönelik olarak hazırlanan uluslararası YDOİ ders kitaplarındaki söz eylemler ile uyumlu olup olmadığı değerlendirilmiş ve elde edilen veriler açıklanmıştır.

1.3. Tezin Önemi

Geleneksel dil öğretimi yöntemlerinde öğretimin odak noktası dilbilgisi olsa bile, günümüzde bir yabancı dilin ediniminin yalnızca dilbilgisel becerilerin kazanılması ile

gerçekleşmediği bilinmektedir. Sesbilimsel, biçimbirimsel ve sözdizimsel ögeler dilin yapı taşlarını oluştursa da iletişimsel ortamlarda dilin yetkin bir şekilde kullanılabilmesi için iletişim edincinin geliştirilmesi gerekmektedir. Bachman (1990), iletişim edincinin geliştirilebilmesi için dilbilgisinin yanı sıra sosyal ve kültürel bağlamlara ilişkin bilgilerin edinilmesi gerektiğini belirtmiştir. Buna göre iletişim edinci, dil edincini ve stratejik edinci içermekte; bununla birlikte dil edinci ise dilbilgisi ve metinsel bilgiyi kapsayan örgütsel edince ek olarak edimsel edinci de çatısı altına almaktadır. Edimsel edinci geliştirmek ise toplumdilbilimsel ve işlevsel edinçlerin geliştirilmesini gerektirmektedir. İletişimsel dil kullanımının temel özelliği, dille ilgili sahip olunan bilgi ve dil kullanımı arasındaki ilişkinin kurulmasını sağlayan bağlamın etkisidir. Başka bir deyişle iletişim edinci sadece ne şekilde değil, aynı zamanda kiminle, nerede, ne zaman ve ne hakkında konuşulabileceğinin farkında olmayı içermektedir (Hymes, 1971).

Benzer şekilde söz eylemlerin üretimi ve anlamlandırılması da her zaman bir bağlama bağımlı olarak gerçekleşmektedir. Başarılı bir şekilde söz eylem üretimini gerçekleştirebilmek; öğrenirlerin hem bağlamsal, hem sosyal hem de dilsel bilgilere sahip olmalarını gerektirdiğinden söz eylem üretimi ile iletişim edinci arasında oldukça yakın bir ilişki bulunmaktadır. Söz eylem kullanımı üzerine çalışmalar yapılarak öğrenirlerin iletişim edinci geliştirilebilmektedir; benzer şekilde söz eylem kullanımı esnasında gözlenen eksiklikler, iletişim edincinin geliştirilmesi amacıyla üzerinde durulması gereken konular hakkında ipuçları sağlayabilmektedir (Blum-Kulka, 1982).

YDOİ öğretimi çalışmalarında söz eylemleri öğretmeye yönelik alıştırmalara özel olarak yer verilmesinin önemini vurgulayan bir diğer neden ise bu konudaki bilgilerin doğal dil kullanımı yolu ile edinilmesinin zorlayıcılığıdır. Blum-Kulka (1982) söz eylemlerin anlamsal ve biçimsel olarak beyinde haritalandırılması sürecinin karmaşık bir şekilde gerçekleştiğini ifade etmiştir. Bu nedenle yabancı dil öğrenirleri söz eylem üretimi

veya iletilen söz eylemleri anlamlandırma konularında çeşitli zorluklar yaşayabilmektedirler. Ayrıca farklı dillerde belirli söz eylemleri gerçekleştirmek için benzer dilbilgisel yapılar kullanılabilse de; bu dillerin farklı kültürlerle ait olduğu ve dolayısıyla dil konuşurlarının farklı sosyal normlara sahip olabilecekleri unutulmamalıdır. Örneğin, bir dilde belirli bir bağlamda doğrudan söz eylem kullanımı (doğrudanlık) normal olarak karşılanırken, diğer bir dil dolaylılığı tercih edebilmekte ya da doğrudanlık incelik kurallarına aykırı olarak değerlendirilebilmektedir. Bu durumun tam tersi de mümkündür.

Cohen (1996) da benzer şekilde; söz eylemleri kullanırken bazı sosyal, kültürel, bağlamsal ve kişisel etmenleri göz önünde bulundurma gerekliliğinin söz eylem üretimi sırasında yapılan tercihleri karmaşıklatabildiğini ifade etmiştir. Buna göre öğrenirlerin etkili bir iletişim gerçekleştirmek için etkileşime geçtikleri bireyin ait olduğu kültür, yaşı, cinsiyeti, sosyal sınıfı, mesleği, etkileşimdeki rolü ve statüsü gibi çeşitli etmenleri göz önünde bulundurmaları gerekmektedir. Sahip olunan toplumdilbilimsel edinç ise söz eylem üretimi konusunda en uygun seçeneğin belirlenmesinde önemli bir rol oynamaktadır. Örneğin, bir öğrenciden hediye alınmasını içeren bir bağlamda, Amerikalı konuşurların teşekkür etme söz eylemini kullanmayı seçerken Japon konuşurların hediyeye layık olmadıklarını belirterek özür dileme söz eylemini kullanmayı seçtikleri görülmüştür. Bu durum, kültürün farklı bağlamlarda hangi söz eylemlerin seçilebileceğini belirleyici nitelikte olabildiğini göstermektedir.

Özetle, yabancı dil öğrenirleri söz eylemleri üretirken genellikle ana dillerinden yaptıkları çevirilere güvenmekte, ancak bu çeviriler sosyokültürel açıdan yetersiz kalabilmektedir (Cohen, 1996a; Koike, 1989; Blum-Kulka, 1982). Yabancı dil öğrenirlerinin daha etkili iletişim kurabilmelerini sağlamak adına onların edimbilimsel farkındalığını artırmak ve öğretim sürecinde çeşitli bağlamlarda gerçekleşen farklı dil

kullanımlarına yer vermek gerekmektedir. Bu konuda öğretmen ve öğrenirlerin dil öğrenimi konusunda temel kaynağı olan ve öğretim sürecini yönlendirme işlevi gören ders kitaplarının üzerine önemli sorumluluklar düşmektedir. Bu nedenle YDOİ alanında kullanılan ders kitaplarının incelenmesi ve bu kitaplarda öğretimine yer verilen söz eylemlerin tespit edilmesi önem taşımaktadır. Ayrıca alanyazında YDOİ ders kitaplarında yer alan söz eylemleri konu alan sınırlı sayıda araştırma yer almaktadır ve bu konu üzerine yapılacak olan araştırmaların alanyazına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

1.3. Tezin Araştırma Soruları

Bu tez araştırması kapsamında aşağıda verilen sorulara yanıt aranmıştır:

1. YDOİ B1-B2 düzeyi ulusal ders kitaplarında hangi söz eylemler yer almaktadır?

1.a. YDOİ ulusal ders kitaplarında sunulan söz eylemler ADOÇ kapsamında yer alan B1 ve B2 düzeyleri ile uyumlu mudur?

1.b. YDOİ ulusal ders kitaplarında sunulan söz eylemler uluslararası yayınevlerinin aynı düzey için hazırlamış oldukları kitaplarla uyumlu mudur?

1.4. Tezin Sınırlılıkları

Bu tez araştırmasında değerlendirilmek istenen temel nokta, söz eylemlerin öğretimi konusunun ders kitaplarında sunuluş şeklidir. Bu nedenle araştırmanın örneklemini 2022-2023 eğitim öğretim yılında Türkiye’deki örgün eğitim kurumlarında kullanılan, Talim Terbiye Kurulu onaylı iki adet B1 ve iki adet B2 düzeyi YDOİ ders kitabı ile yabancı yayınevleri tarafından basılmış olan iki adet B1 ve iki adet B2 düzeyi uluslararası YDOİ ders kitabı olmak üzere toplamda sekiz adet YDOİ ders kitabı ile sınırlıdır. Türkiye’deki örgün eğitim kurumlarında kullanılan ders kitapları; Count Me In 10 (B1 düzeyi), Ortaöğretim İngilizce 10 (B1 düzeyi), Silver Lining 11 (B2 düzeyi) ve

Sunshine English 11 (B2 düzeyi) ders kitapları ile sınırlıdır. Yabancı yayınevleri tarafından basılan ders kitapları ise English File Intermediate (B1 düzeyi), Gateway (B1 düzeyi), Focus 4 (B2 düzeyi) ve Cambridge IGCSE English as a Second Language (B2 düzeyi) ders kitapları ile sınırlıdır. Ders kitaplarında yer alan okuma ve dinleme metinleri araştırmanın dışında tutulmuştur. Araştırmada kullanılan veri toplama yöntemi doküman inceleme yöntemi ile sınırlıdır. Doküman inceleme yöntemi ile toplanan veriler ise betimsel çözümleme yolu kullanılarak çözümlenmiştir.

II. BÖLÜM: KURAMSAL ÇERÇEVE

Bu bölümde; iletişim ve edimbilim, yabancı dil öğretimi çerçevesinde iletişim, söz eylem kuramı ve yabancı dil öğretiminde ders kitaplarının yeri şeklindeki dört ana başlık altında alanyazında yer alan çalışmalar incelenmiştir.

2.1. İletişim ve Edimbilim

İletişim ve edimbilim, iç içe geçmiş kavramlardır. Bunun sebebi edimbilimin, iletişimin çok yönlü ilişkilerini inceliyor oluşudur. Edimbilim insan iletişiminin sırlarını çözmeye çalışmak üzerine kuruludur. İletişimin en temel şekli olan sözlü iletişimi ve konuşma dilini de incelemektedir. Edimbilimsel yaklaşımlar yabancı dil öğretimine de yansiyarak yeni ufuklar açmıştır (Uslu, 2005). Bu bölümde iletişim ve edimbilim kavramları açıklanmıştır.

2.1.1. İletişim

Hayatın her alanında karşımıza çıkan iletişim kavramı, karşı tarafa iletilmesi amaçlanan çeşitli anlamları –duygu ve düşüncelerimiz gibi- aktarmakla ilgilidir. Bu anlamları aktarmak amacıyla, pek çok farklı yol kullanılabilmektedir. Örneğin dil kullanımının yanı sıra; jest ve mimikler, vücut hareketleri, bakışlar, gösterim gibi sözel olmayan iletişimsel seçeneklere de sıkça başvurulmaktadır (Happe, 1998). Miller (1963) yazı ve telgraf sistemlerini örnek vererek sözlü dil dışında iletişimi sağlayabilecek pek çok farklı sistem bulunduğunu ifade etmiştir. Öte yandan, iletişim kurmak için en etkili yöntem sözlü dil kullanımıdır. Yüce (2005), iletişim yeteneğinin büyük oranda dili kullanma becerisi tarafından belirlendiğini belirtmiştir. Bu bağlamda dil de “bir niyetin açığa vurulmasına, dolayısıyla bir zihinden başka bir zihne aktarılmasına yarayan bir işaretler sistemi” (s. 82) olarak tanımlanmıştır. Dil konuşurunun iletmek istediği asıl anlama doğrudan yer vermediği; dolaylı istekleri, metaforları ya da sezdirimleri içeren dil

kullanım bağlamlarında bile amaçlanan anlamı kolayca çözümleyebilme yeteneği, insanların iletişim becerilerinin esnekliğini göstermektedir.

Kısacası dil kullanılmadan iletişim kurmanın mümkün olduğu söylenebilmektedir. Öte yandan, iyi dilsel becerilere sahip olmak her zaman başarılı bir iletişim gerçekleştirilebileceği anlamına gelmemektedir (Happe, 1998). Etkili şekilde iletişim kurabilme yeteneği, dil öğretiminde odak noktası olması gerektiğine inanılan iletişim edincinin geliştirilmesi ile yakından ilgilidir. İletişim edinci kavramı, yabancı dil öğretimi alanında da büyük öneme sahiptir ve bu kavram bir sonraki bölümde ayrıntılı biçimde incelenecektir.

2.1.2. Edimbilim

Anlamanın algılanması ve iletilmesinde bağlam oldukça önemli bir yere sahiptir. Kullanılan cümleler ancak belirli bir bağlam içerisinde anlam kazanmaktadır (Uslu, 2005). Pek çok farklı bilim dalı ile yakın bağlara sahip olan edimbilim (diğer adıyla kullanımbilim), genel olarak dil kullanımının bağlam içinde incelenmesi olarak tanımlamıştır. Anglo-Amerikan bileşen görüşüne göre edimbilim; anlamanın, dilin kullanımı yoluyla veya buna bağlı olarak dizgesel bir biçimde incelenmesidir. Avrupalı Kıtasal dilbilim anlayışı içerisinde ise edimbilim; farklı kullanımlarıyla ilişkili olarak dilsel olaylar üzerine genel bir işlevsel bakış açısı yansıtmaktadır (Huang, 2017). Taguchi (2019, s.2)’ye göre “Edimbilim, dilbilimsel bir biçim ile bağlam arasındaki bağlantıyı, bu biçimin nerede kullanıldığı ve bu bağlantının bir sosyal etkileşimde nasıl algılandığını ve gerçekleştirildiğini inceler.” Dilsel olarak yaptığımız seçimler; ortam, konuşmacıların arasındaki ilişki, konuşmacıların rolleri, konuşulan konu gibi bağlamsal etmenlere ek olarak iletişim kurduğumuz bireye yansıtmak istediğimiz özbenlik gibi pek çok farklı etmen tarafından şekillenir. Edimbilim bu açıdan dilbilimsel ve sosyokültürel dil kullanımını kapsayan çok çeşitli boyutları içermektedir.

Edimbilimin araştırma alanları arasında; sezdirimler, önsayıtlar, söz eylemler, dış-bağlamsal yapılar, incelik, gönderim, bağlam, edimbilim ve anlambilim arasındaki etkileşim gibi konular yer almaktadır (Huang, 2017). Buna göre bu tez araştırmasında incelenen söz eylem kuramı edimbilimin araştırma alanları arasında yer almaktadır. Edimbilimin kökbilimleri ve edimbilimle ilişkili alanlar ise Uslu (2005) tarafından aşağıdaki gibi sıralanmıştır:

- a) Dil felsefesi tartışmaları
- b) Söz eylem kuramı
- c) Toplumdilbilim ve etkileşim araştırmaları
- d) Söylem çözümlemeleri

Edimbilimsel farkındalığı artırmak; okuma ve dinleme eylemini gerçekleştirirken aldığımız iletiyi doğru, göndericinin amacı ve içinde bulunulan bağlam ile uyumlu bir biçimde anlamlandırabilmek, konuşma ve yazma eylemini gerçekleştirirken ise amacımıza uygun ve doğru cümleleri iletebilmek için son derece gereklidir. Toplumda gerçekleşen bilgilendirme ve iletişim başarısızlıklarının çoğunun temelinde de edimbilimsel farkındalığa sahip olmamak yatmaktadır. Bu nedenlerle yabancı dil öğretimi ortamlarında, öğrenirlerin akademik ve günlük yaşamlarındaki edimbilimsel farkındalıklarını artırarak bilgiyi aktarma ve anlamlandırma eylemlerinde başarılı olmalarına yönelik çalışmalarda bulunmak gerekmektedir. Edimbilimsel gelişime yönelik kazanımları öğrenirlere kazandırmak için öncelikle eğitimcilerin konu ile ilgili yeterli bilgi ve donanımına sahip olmaları ve ardından öğretim ortamını bu kazanımlar doğrultusunda hazırlayarak öğretim malzemelerini ve alıştırmalarını amacına uygun bir biçimde seçmeleri önem taşımaktadır (Konu, 2022).

2.2. Söz Eylem Kuramı

Söz eylem kuramı John L. Austin tarafından 1962 yılında ortaya atılmış olup ardından öğrencisi John R. Searle (1979) tarafından geliştirilmiştir. Bu kurama göre dilsel ifadeler anlamı taşımanın yanı sıra aynı zamanda çeşitli eylemler gerçekleştirmekte kullanılırlar. Başka bir deyişle, kullanılan sözler belirli bir eylem biçimi olarak görülür ve yalnızca belirli bir bağlam içerisinde anlamlandırılabilir (Levinson, 2017). Austin (1962), bir söz söyleyen birinin aynı anda üç tür eylem gerçekleştirdiğini ifade etmiştir. Bu eylemler düzsöz, edimsöz ve etkisöz eylemlerdir. Düzsöz eylemi iletinin fiziksel özelliği ile ilgilidir ve anlamlı bir şey söyleme eylemini, yani gerçek anlamda bir cümle üretme eylemini ifade etmektedir. Edimsöz eylemi iletiyi gönderen kişinin niyetini de kapsayan konuşmacı temelli bir eylemdir. Belirli amaçlarla üretilip belirli bağlamlarda söylenen isteme, reddetme, uyarma ve şikâyet etme gibi eylemleri içerirler. Etkisöz eylemi ise eylemin alıcı temelli yönüdür ve üretilen sözcenin dinleyen üzerinde yarattığı etkiyi ifade etmektedir. Bu eylemle, bir sözce kullanılarak alıcı üzerinde inandırma, caydırma, korkutma, şaşırtma gibi etkiler yaratılır ve alıcının yaratılan etkiye bağlı olarak bir eylemde bulunacağı varsayılır (Kılıç, 1990).

Searle (1979) bir söz söyleyen birinin aynı anda gerçekleştirebileceği eylemleri; sözceleme, önerme ve edimsöz eylemleri olarak sınıflandırmıştır. Ayrıca edimsöz gücü kavramını ortaya atarak bu kavramla, bir iletişim ortamında üretilen cümlelerin yüklendiği iletişim değerine atıfta bulunmuştur (Polat, 2010). Searle'e (1979) göre her tür edimsöz eyleminin, başarılı olarak kabul edilebilmesi için yerine getirmesi gerekli olan bir dizi koşul vardır ve bu koşullar gerçekleşme kuralları olarak adlandırılmaktadır. Gerçekleştirme kuralları; önerme, hazırlık, içtenlik koşullarını ve temel koşulları içermektedir. Bu koşulların her biri ifadenin farklı bir yönünü vurgulamaktadır. Önerme koşulları, metnin anlamsal içeriğine atıfta bulunmaktadır. Örneğin, söz verme eylemi

gelecekte yapılacak olan bir eyleme gönderimde bulunmaktadır. Hazırlık koşulları, birinden bir istekte bulunmadan önce kişinin bu isteği gerçekleştirebilecek durumda olduğunun bilinmesi gibi, söz eylemin gerçekleştirilmesinden önce yerine getirilmesi gereken bazı ön koşullara atıfta bulunmaktadır. İçtenlik koşulları, gerçekleştirilen söz eyleminde samimi olunması gerekliliği gibi konuşmacının psikolojik durumuna ilişkin koşulları ifade etmektedir. Temel koşullar ise bir ifadenin edimsel gücü ile ilişkilidir. Örneğin rica etme söz eylemi, alıcının bir eylemi gerçekleştirmesini sağlamaya yönelik bir eylem olarak anlaşılmaktadır (Félix-Brasdefer, 2019).

Tablo 1’de Austin ve Searle’ün söz eylem sınıflandırmasına yer verilmiştir.

Tablo 1.

Austin ve Searle’ün Söz Eylem Sınıflandırması

Austin’in Söz Eylem Sınıflandırması	Searle’ün Söz Eylem Sınıflandırması
Karar Belirticiler	İddia Ediciler
Kullanım Belirticiler	Yönlendiriciler
Davranış Belirticiler	Bildirimler
Yükleyiciler	Taahhüt Ediciler
Açıklayıcılar	İfade Ediciler

Austin (1962) edimsöz eylemlerini; karar belirticiler, kullanım belirticiler, yükleyiciler, davranış belirticiler ve açıklayıcılar olarak beş grupta incelemiştir. Searle (1979)’ün edimsöz sınıflandırması ise; eylemin amacındaki farklılık, edimsöz gücü, ifade edilen psikolojik durumlar arasındaki fark, sözceler ve dünya arasındaki uyum yönündeki farklılıklar gibi 12 farklı ölçüt temel alınarak hazırlanmıştır ve iddia ediciler, yönlendiriciler, taahhüt ediciler, ifade ediciler ve bildirimler olmak üzere beş gruptan oluşmaktadır. Bu tez çalışmasında da bu sınıflandırmada yer alan gruplar kullanılmıştır. Söz eylem gruplarının açıklamaları Searle (1979) tarafından şu şekilde yapılmıştır:

İddia Ediciler: Amaçları, dinleyiciyi değişen derecelerde bir şeyin varlığına inandırmaya çalışmak ya da sözcelenen önermenin doğruluğunu ifade etmektir. İçtenlik koşulu olarak konuşucunun ilettiği önermeye inanç duymasını gerektirirler. İddia edici grubun üyeleri doğru ya da yanlış şeklinde değerlendirilebilen eylemleri içerirler. İddia etme, haber verme, bildirme söz eylemleri iddia edici grupta yer almaktadır.

Yönlendiriciler: Amaçları, ifade edilen edimsöz gücü doğrultusunda dinleyicinin gelecekte belirli bir eylemi gerçekleştirmesini sağlamaya çalışmaktır. İçtenlik koşulu olarak, konuşucunun önerme içeriğinde ifade ettiği eylemin gerçekleşmesini istemesini içerirler. Örneğin, “Kavgayı kesmezseniz sizi cezalandıracağım.” cümlesiyle dinleyici veya dinleyiciler kavga etme eylemini bırakmaya yönlendirilmektedir. Rica etme, emir verme ve tavsiye etme gibi söz eylemler bu grupta yer alırlar.

Taahhüt Ediciler: Edimsöz gücü dereceleri değişmekle birlikte, amaçları konuşucuyu gelecekte bazı eylemleri gerçekleştirmeye adamaktır. Başka bir deyişle, konuşuru önerme içeriğinde ifade ettiği şekilde davranmak durumunda bırakırlar. İçtenlik koşulu olarak konuşurun gelecekte belirli bir eylemi gerçekleştirmeye niyetli olmasını içerirler. Söz verme, yemin etme ve tehdit etme gibi söz eylemler bu grupta yer alırlar.

İfade Ediciler: Amaçları, önerme içeriğine bağlı olarak içtenlik koşulunda belirtilen psikolojik durumu ifade etmektir. Yani konuşurlar bu gruptaki söz eylemleri kendi duygularını ifade etmek için kullanırlar. Özür dileme, teşekkür etme ve şikâyet etme gibi söz eylemler bu grupta yer alır ve konuşurun bu söz eylemleri gerçekleştirirken samimi olduğu varsayılır.

Bildirimler: Amaçları, dünyayı değişikliğe uğramış şekilde ifade ederek dünyada bir değişim oluşturmaktır. Bu grupta yer alan söz eylemlerden birinin başarıyla gerçekleştirilmesi sonucunda önerme içeriği ile dünya üzerindeki gerçeklik arasında bir uyuma sağlanmış olur. Örneğin; atama, işten çıkarma, vaftiz etme gibi söz eylemlerin

ifade edilmeleri aynı zamanda bu eylemlerin gerçekleştirilmeleri anlamına gelir. Bir mağaza müdürü, çalışanına: “Seni işten çıkarıyorum!” dediğinde işten çıkarma eylemi gerçekleştirilmiş olur.

2.2.1. Dolaylı Söz Eylemler

Searle (1979); konuşucunun bir cümle söylediğinde söylediği şeyi kastettiği, ancak buna ek olarak farklı bir önerme içeriğine sahip başka bir edimsöz daha iletildiği durumlar olduğunu ifade etmiştir. Bu bağlamda dolaylı söz eylemlerin, “bir edimsöz eylemini dolaylı olarak bir başkasını gerçekleştirme yoluyla” (s. 31) gerçekleştirildiğini belirtmiştir. Bu tür söz eylemlerde konuşmacı gerçekte söylediğinden daha fazla şey iletebilmektedir çünkü dinleyicinin genel mantık ve çıkarım güçleriyle birlikte hem dilsel hem de dilsel olmayan, etkileşim kuran taraflarca paylaşılan art alan bilgileri devreye girmektedir. Örneğin, “Tuza ulaşabilir misin?” cümlesi kurulduğunda karşı tarafa yalnızca bir soru değil, aynı zamanda tuzu almak için bir rica iletilmektedir. “Hadi bu akşam film izlemeye gidelim.” şeklinde bir öneriye verilen “Sınava çalışmam gerekiyor.” cevabıyla ise önerme içeriğine ek olarak bir reddetme söz eylemi iletilmiştir. Blum-Kulka (1982): “Burası soğuk.” sözcüyle bir konuşmacının, ifade edilen önerme içeriğinin yanı sıra bağlama bağlı olarak bir uyarı ya da ısıtıcıyı açma yönünde bir rica iletebileceği örneğini vermiştir.

Holtgraves (2005, s. 2025) dolaylı söz eylemleri, “ifadenin edimsöz gücünü adlandıran edimsel fiili içermeyen söz eylemler” olarak tanımlamış ve bu tür söz eylemlerin edimsel fiili içeren doğrudan söz eylemlere kıyasla çok daha yaygın olarak kullanıldığını söylemiştir. Bu duruma örnek olarak: “Yapacağıma söz veriyorum” şeklinde doğrudan söz verme eylemini gerçekleştirmektense, “Yarın bitireceğime garanti ederim.” şeklinde dolaylı bir söz verme eylemi gerçekleştirmenin ya da “Yapmanı yasaklıyorum.” şeklinde doğrudan yasaklama söz eylemini gerçekleştirmektense, “Bunu

bir daha yapmana izin vermiyorum." şeklinde dolaylı bir ifadenin sıklıkla tercih edilmesini vermiştir. Searle (1979); dolaylı söz eylemlerin, özellikle dolaylı yönlendiricilerin kullanılmasının temel sebebi olarak incelik kurallarını göstermiştir. Herhangi bir istekte bulunurken doğrudan emir cümlesi kullanmak yerine soru kalıpları kullanmak, dinleyicinin yapılması istenen eylemi gerçekleştirme yeterliliğinin önceden bilindiği varsayımını ortadan kaldırmakta ve dinleyiciye reddetme seçeneği de sunmaktadır. Böylece ricaya karşılık vermek özgür bir eylem olarak gösterilmektedir.

Blum-Kulka (1982), edimsel edincin yabancı bir dilde dolaylı söz eylemleri üretebilmeyi de içerdiğini belirtmiştir. Ayrıca yabancı bir dilde dolaylı söz eylemleri kullanabilmenin, yeni etkileşimsel stratejiler öğrenmenin yanı sıra çeşitli stratejilerin belirli bağlamlar içinde uygun ve etkili kullanımı ile ilgili yeni sosyal tutumlar öğrenmeyi de gerektirdiğini söylemiştir. Örneğin, İbranicede dolaylı rica söz eylemlerini gerçekleştirmenin alışlagelmiş bir yolu, eylemin gelecekte gerçekleşmesi olasılığının bulunup bulunmadığı sorgulamaktır. Bu kullanım, Türkçeye kelimesi kelimesine çevrildiğinde "Belki uyuyacaksın?" anlamına gelen "Ulay telex lişon?" cümlesinde yansıtılmaktadır. Öte yandan İngilizcede genellikle dinleyicinin eylemi yapabilecek durumda olup olmadığı sorgulanır. Bu kullanıma örnek olarak ise "Uyuyabilir misin?" anlamına gelen "Can you go to bed?" cümlesi verilebilmektedir. İbranicede, bir yemek masasında tuz istemek için İngilizceye benzer olan "Bana tuzu uzatabilir misin?" anlamındaki sözce iletilebilse de kullanılabilecek olan en uygun sözce "Tuzu almak mümkün mü?" anlamına gelen "Elşar hamelax'ta leqable mı?" cümlesidir.

Dolaylı söz eylemler; söz eylem kuramı, işbirliğine dayalı konuşma ilkeleri ve paylaşılan art alan bilgileri sayesinde anlamlandırılabilir ve üretimleri ise gerçekleştirme koşullarıyla ilgili olmalarıyla açıklanabilmektedir. Örneğin bir dil konuşuru, dinleyicinin eylemi yapabilme yeterliliği ile ilgili hazırlık koşulunun ya da

önerme koşulunun yerine getirilip getirilmediğini sorarak dolaylı bir yönlendirici eylem gerçekleştirebilmektedir. Bu kapsamda dolaylı söz eylemler; dinleyicinin eylemi yapabilme yeterliliğiyle ilgili cümleler, konuşucunun dinleyiciden eylemi yapması isteği veya dileği ile ilgili cümleler, dinleyicinin eylemi yapmasıyla ilgili cümleler, dinleyicinin eylemi yapma arzusu veya istekliliğiyle ilgili cümleler, eylemi yapmanın nedenlerine ilişkin cümleler ve bu öğelerden birini diğerinin içine yerleştiren veya bu bağlamlardan birinin içine açık bir yönlendirici edimsöz eylemi yerleştiren cümleler olmak üzere altı gruba ayrılmıştır (Searle, 1979).

2.2.2. Söz Eylemleri Algılama ve Anlamlandırma

Holtgraves (2005)'in çalışması; sıradan dil konuşucularının söz eylemleri, söz eylem kuramcılara benzer şekilde (yönlendiriciler, iddia ediciler, ifade ediciler gibi) gruplandırıp gruplandırmadıklarını incelemiştir. Araştırmanın sonucunda dil konuşucularının söz eylemleri söz eylem kuramının önerdiği şekilde değil, daha çok üretilen söz eylemin kişiler arası etkilerine dayalı olarak gruplandırdıkları tespit edilmiştir. Söz eylemler dil konuşucuları tarafından; olumlu bir ifade edici grubu (övünme, iltifat etme, davet etme, teşekkür etme... vb.), olumsuz bir kişiler arası grup (reddetme, talep etme, şikâyet etme, tehdit etme... vb.) ve tarafsız bir grup (katılma, tahmin etme, sorma, hatırlatma... vb.) olmak üzere üç gruba ayrılmıştır. Bu durum söz eylemlerin algılanma biçiminde edimsöz eylemlerini değil, etkisöz etkilerini yansıtan güçlü bir kişiler arası boyutun olduğunu göstermiştir. Holtgraves (2007), bir başka araştırmasında ise söz eylemlerin anlamlandırılması ile ilgilenmiştir. Araştırma katılımcılarının kullanılan sözcüksel karar testine verdikleri tepki sürelerinin çözümlenmesi, ana dili konuşuru olan katılımcıların söz eylemleri anlamlandırmada YDOİ konuşurlarına kıyasla çok daha hızlı olduğunu ortaya çıkarmıştır. Bu bulgu, ana dili konuşurları için eş zamanlı (çevrimiçi) gerçekleşen söz eylem anlamlandırılmasının

yabancı dil konuşuru katılımcılar için geçerli olmadığını gösteren diğer bulgularla tutarlıdır ve yabancı dil konuşurlarının söz eylemleri anlamlandırmada ana dili konuşurlarına kıyasla daha zahmetli bir süreçten geçtiklerini göstermektedir. Taguchi (2005) dolaylı söz eylemleri anlamlandırma hızının, yapılacak olan çıkarımların yoğunluk derecesinden etkilendiğini ifade etmiştir. Ayrıca, ifade edilen önermeyi bir önceki önermeyle ilişkilendirme güçlük yaşandığında anlamlandırma hızı düşmektedir.

Yüksek dil yeterliliğine sahip öğrenirler, alışlagelmiş olmayan dolaylı söz eylemleri anlamakta önemli zorluklar yaşamaktadır. Öte yandan daha düşük dil yeterliliğine sahip öğrenirler hem alışlagelmiş olan hem de olmayan dolaylı söz eylemleri anlamakta zorluk yaşamaktadır. Yüksek ve düşük dil yeterliliğine sahip öğrenirler arasındaki bu anlamlandırma farklılığı, farklı türdeki dolaylı ifadelerin farklı işleme gereklilikleri oluşturduğunu göstermektedir. Dil yeterliliği ne kadar artarsa, öğrenirlerin farklı seviyelerdeki dolaylılığı anlama becerileri de o kadar artmaktadır. Burada kullanılan alışlagelmişlik kavramı, dolaylı söz eylemleri gerçekleştirmek için sıklıkla kullanılan belirli biçimlere atıfta bulunmaktadır. Daha az kullanılan ve daha çok dolaylılık içeren ifadeler anlama zorluğu yaratmaktadır. Örneğin, dolaylı reddetme söz eylemlerini anlamlandırmak için farklı ve yük oluşturucu nitelikte stratejilerin kullanılması gerekmez çünkü bu tür dolaylı söz eylemler alışlagelmiş bağlamlarda oldukça yaygın bir şekilde kullanılmaktadırlar (Taguchi, 2005).

Söz eylemleri anlamlandırma hem tabandan yukarı hem de tepeden aşağı bilgilerin kullanılmasını gerektirmektedir. Tabandan yukarı bilgi; sözcük seçimi, yapı ya da bürünsel özelliklerle ifadede doğrudan kodlanmış olarak ya da ipucu şeklinde bulunur ve söz eylemin türüne ilişkin ipuçları sağlar. Tepeden aşağı bilgiler ise, birikmiş bağlamsal ve sıralı bilgileri içerir. Örneğin, yemek servisi bağlamlarında konuşurun ve dinleyicinin hedefleri önceden belirlenmiştir. Bu nedenle “Paket seçeneğiniz var mı?”

gibi bir soru hemen bir rica söz eylemi olarak anlaşılır. Bir ifadenin konuşma sırasındaki yeri de ifadeyi yorumlama açısından önemlidir. Hiçbir anlamın iletilmediği, sessizlik içeren durumlar düşünülecek olursa, bazı bağlamlarda bir iki saniyelik sessizliğin bile bir teklifi ya da öneriyi reddetme anlamına gelebildiği görülmektedir (Levinson, 2017).

2.2.3. Söz Eylemleri Üretme

Holtgraves (2005), ana dil ve yabancı dil olarak İngilizce konuşurlarının dolaylı söz eylem üretimlerini araştırmış ve söz eylem gerçekleştirimlerinin genellikle ilgili gerçekleştirme kurallarına atıfta bulunularak yapıldığını bulgulamıştır. Yönlendirici söz eylemler her zaman bir hazırlık koşulu temel alınarak gerçekleştirilirken, başta iddia ediciler olmak üzere diğer söz eylemler ilgili hazırlık koşullarına daha az değinmiştir. Aynı edimsöz amacını ileten söz eylemler; edimsel güçleri, gerçekleştirilme biçimleri, iletilen psikolojik durumlar, hazırlık koşulları gibi farklı boyutlarda değişiklikler göstermişlerdir. Ulaşılan bir diğer önemli bulgu, söz eylemlerin gerçekleştirilme biçimlerinin genellikle incelik baskılarını yansıtmaması olmuştur. Örneğin, konuşmacının kendisine fayda sağlayacak yönlendiriciler genellikle dinleyicinin eylemi gerçekleştirme imkânının olup olmadığı sorgulanarak gerçekleştirilmiştir. Öte yandan “uyarmak” ve “cesaretlendirmek” gibi dinleyiciye fayda sağlayan yönlendiricilerde kibar yapıların kullanımı görülmemiştir.

Ayrıca farklı çalışmalardan elde edilen veriler, yabancı dil öğrenirlerinin söz eylem üretimlerini gerçekleştirirken birinci dillerinden yaptıkları çevirilere güvendiklerini göstermektedir. İki den fazla dilin bilindiği durumlarda ise çok dilli zihinsel çeviriler yapılabilmektedir. Söz gelimi, ana dilinden başka bir dili de yetkin bir şekilde kullanabilen çok dilli bireyler söz eylem üretiminden önce ana dillerinde düşünerek çıkarımlar yapabilmektedirler (Cohen, 1996a; Koike, 1989). Ek olarak, konuşucuların söz eylemleri üretmede kullanabilecekleri dil yapıları arasında seçimler

yaparken çeşitli stratejiler kullandıkları bulgulanmıştır. Bu stratejiler arasında; seçimden önce kendi kendine tartışma, kalıp ifadelerin kullanılması, bir kelimeyi veya ifadeyi kullanmaktan vazgeçme, bir düşüncenin kısmen iletilmesi, sözcüksel kaçınma veya basitleştirme ve yakınlaştırma stratejileri bulunmaktadır (Cohen, 1996a). Uygun söz eylem üretim stratejisinin seçimini; bir takım sosyal, kültürel, bağlamsal ve kişisel etmenler etkilemektedir. Konuşucuların seçimden önce kendi kendine tartışma gibi stratejileri kullanarak dâhil oldukları karar verme süreci, bu seçimleri yapmak için faydalandıkları bir bireysel seçenekler yelpazesine sahip olduklarını göstermektedir. Bu seçenekler yelpazesinde anlamsal öğeler, dilbilgisi yapıları ve edimsel niyetle ilgili seçimler yer almaktadır. Ana dili konuşurları yalnızca kabul edilebilir seçeneklerden faydalanırken, yabancı dil öğrenirleri zaman zaman uygun olmayan üretimler yapabilmektedirler. Bu nedenle sözcenin üretiminden sonra da dilsel edimlerinin ne derecede başarılı olduğunu düşünmeye devam etmektedirler. Değerlendirmeleri sonucunda ulaşacakları farkındalık ise gelecekte yapacakları üretimleri olumlu ya da olumsuz yönde etkileyebilmektedir (Cohen, 1996b).

2.2.4. Yabancı Dil Öğretiminde Söz Eylemler

Yabancı bir dil öğrenilirken, öğrenirin dil bilgisi ve söz varlığı ne kadar geniş olursa olsun söz eylemler doğru ve uygun bir şekilde kullanılamayabilir. Bu duruma edimbilimsel kuralların ana dilden yabancı dile aktarımının sebep olabileceği öne sürülmüştür (Koike, 1989). Ayrıca özellikle düşük düzeyde dil yeterliliğine sahip öğrenirler hedef dili bir dil sınıfının dışında kullanma imkânlarına sahip olmadıklarında söz eylemleri anlamaları da zorlayıcı olabilmektedir. Dolaylı söz eylemleri anlama ve yorumlama becerisi ise doğrudan söz eylemlere kıyasla daha zor gelişmektedir. Bu durumun sebebi dolaylı anlatım ve dolaylı anlatımları anlamlandırma becerilerinin,

bireyin kendi deneyimleri ve hedef dil konuşurlarıyla etkileşimleri sonucunda gelişmesidir (Christison, 2018).

Billmyer (1990), yaptığı araştırma sonucunda söz eylem kullanımı üzerine eğitim alan YDOİ öğrenirlerinin eğitim almayan gruba kıyasla daha uygun şekilde iltifat etme söz eylemlerini ürettiğini ve bu üretimleri kendiliğinden yaptıklarını bulgulamıştır. Sosyal dil kullanım kuralları ile ilgili yapılan öğretimin, öğrenirlerin sınıf dışında daha uygun bir şekilde iletişim kurmalarına yardımcı olduğu sonucuna ulaşmıştır. Cohen (1996a) de araştırması sonucunda benzer bir şekilde; söz eylemlerin taşıdıkları anlamları yoğunlaştırma ve indirgeme, söz eylem stratejilerinin gerçekleştirimleri arasındaki ince farklar ve bağlamsal etmenlerin dikkate alınması gibi yönlerin öğrenirlere öğretilebileceğini bulgulamıştır. Bu araştırma sonucunda öğrenirlerin söz eylem üretim stratejileri ana dili konuşurlarına benzer bir nitelik kazanmıştır. Öğretim sonrası öğrenirler ana dili konuşurlarına benzer bir şekilde daha kısa sözceler kullanmış ve yoğunlaştırıcılardan daha etkili bir şekilde yararlanmışlardır. Araştırmanın sonunda öğrenirler konuşma üretim biçimlerine göre üçe ayrılmıştır: Üst bilişsel beceriye sahip olanlar, kaçınanlar ve uygulamacılar. Üst bilişsel beceriye sahip öğrenirler yapacakları veya yaptıkları üretimleri sürekli olarak denetlemektedirler. Kaçınanlar sesletim becerilerine güvenmeme gibi çeşitli nedenlerle üretimden kaçınırken, uygulamacılar ise kaçınma yerine yakınlaştırma gibi stratejiler kullanarak üretim yapmaktadırlar.

Yabancı dil öğretim malzemeleri ile ilgili olarak ise Özdemir (2020), yabancı dil öğretim kitaplarında veya ortamlarında belirli söz eylemlere veya dilsel işlevlere hiç yer verilmediğini ifade etmiştir. Söz eylem üretimleri yetersiz bir şekilde gerçekleştirilmekte ya da gerçek hayatta kullanıldıkları şekilde sunulmamaktadır. Polat (2010) da benzer bulgulara ulaşmış ve incelediği kitapların söz eylemlerinin seçimi konusunda herhangi bir araştırmadan faydalanmadığını belirtmiştir. Bu durum öğrenirlerin söz eylemleri

üretimleri konusunda yaşayabilecekleri sorunların daha da artmasına sebep olabilmektedir. YDOİ ders kitaplarında söz eylemlerin kullanımına ilişkin çalışmalar bir sonraki bölümde ayrıntılı olarak ele alınmıştır.

2.2.4.1. Öğrenirlerin Söz Eylem Üretiminde Yaşadığı Sorunlar

İkinci dil öğrenirleri söz eylemleri üretirken çoğu zaman edimsel olarak daha uygun olan ancak daha karmaşık dilbilgisi yapılarını içeren sözceleri değil, sözdizimsel olarak daha basit biçimleri içeren sözceleri kullanmayı tercih etmektedirler. Yani ifadenin anlamsal içeriğinden dilbilgisel yapısına daha çok dikkat etmektedirler. İçinde bulunulan durumun karmaşıklığı ve dolayısıyla üretilecek sözcenin zorluğu arttıkça, daha fazla öğrenir yalnızca yapının doğruluğuna dikkat etmektedir. Örneğin yönlendirici söz eylemler kullanılırken, söz eylemi biçimsel zorluklardan kaçınarak ifade etmenin en kolay yolu bir emir cümlesi iletmektir. İletilen emir cümlesi sözcüksel seçenekler ya da ana dilde yapılabilecek bazı açıklamalarla yumuşatılmaya çalışılsa da, yabancı dil konuşurları birinci dilde edindikleri incelik kurallarını çok büyük çoğunlukla yabancı dile aktaramamaktadırlar. Başka bir deyişle, kibar olmayan yapıları kullanmaktadırlar. Bu durum, öğrenirlerin ancak ifadelerini yeterli bir şekilde oluşturabildiklerini hissettikten sonra edimsel kuralları uyguladığını göstermektedir (Koike, 1989). Benzer şekilde Blum-Kulka (1982) yabancı dil olarak İbranice konuşurları üzerine yaptığı araştırma sonucunda, yabancı dil öğrenirlerinin söz eylemleri genellikle hedef dildeki sosyal kabul edilebilirlik kurallarını ihlal edecek şekilde gerçekleştirdiğini ve sık sık emir cümleleri kullandıklarını bulgulamıştır. Üretilen sözceler dilbilgisel olarak hatasız olmalarına karşın edimbilimsel güçlerinde kasıtsız bir değişim oluşmaktadır. Örneğin öğrenirler bir durumda İngilizcede olduğu gibi, kullandıkları ifadenin sonu yerine başına “lütfen” kelimesini yerleştirmişlerdir. Bu durum İbranicede istenmeyen bir sızlanma etkisi yaratmıştır. Cohen (1996a), söz eylem üretimlerinden önce planlama yapmanın bu

Üretimleri olumlu yönde etkilediğini söylemiştir. Planlama yapan öğrenirlerin kullandıkları sözcük çeşitliliği ve üretimlerdeki dil karmaşıklığı artmıştır. Planlama yapmayan öğrenirlerin, planlama yapanlara kıyasla belirli sosyokültürel ve dille ilgili kuralları ihlal etmeye daha yatkın oldukları gözlemlenmiştir.

Alkan ve Yaylı (2019), rica etme söz eyleminin Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenenler tarafından kullanımlarını incelemişlerdir. Yabancı dil olarak Türkçe (YDOT) konuşurlarının; söz eylemleri gerçekleştirirken en çok istek ifadesi stratejisi kullandıkları, bazı durumlarda aynı yanıtta birden çok stratejiye yöneldikleri, ana dili konuşurlarından farklı rica etme stratejilerini tercih ettikleri ve uygun stratejiyi seçemedikleri sonuçlarına ulaşılmıştır. Dil yeterliliği yükseldikçe kullanılan stratejilerin çeşitlendiği bulgulanmıştır. Ayrıca ana dili konuşurlarının söz eylem üretimleri; kişiler arası ilişki, yaş ve toplumsal statü tarafından yabancı dil konuşurlarına göre daha fazla etkilenmiştir. Yabancı dil konuşurları dolaylılık ve sezdirimler yerine doğrudan anlatım kullanmayı tercih etmişler, bu durum da daha kaba olarak görülen üretimlerin yapılmasına neden olmuştur. ğrenirler kendi dillerinde bulunan dolaylı ifadeleri hedef dile aktaramamış ve kültürel bilgi eksiklikleri nedeniyle sunulan bağlamı tam olarak anlayamamışlardır.

Ek olarak zdemir (2020) söz eylem ğretimi bağlamında, ders kitaplarında yer verilen söz eylem yapıları ile ilgili farkındalığın ğrenirlerde sağlanamadığını bulgulanmıştır. ğrenirler söz eylem üretimlerini gerçekleştirirken kendi sezgilerine, dilbilgisi bilgilerine ya da aktarımlara güvenmektedirler. Yaptıkları üretimler dilbilgisi odaklı bir ğretim süreci geçirmelerinden kaynaklanan edimbilimsel algı boşluğunu yansıtmaktadır. Dahası, ilk defa karşılaştıkları veya daha önce öğrenmedikleri söz eylemleri kullanıldıkları bağlamda öğrenmek zorunda olmaları baskı altında hissetmelerine neden olmuştur. Polat (2020) da aynı şekilde yabancı dil konuşurlarının söz eylem üretimlerinde kendi sezgilerine, dilbilgisi bilgilerine ya da aktarımlara

güvendiklerini bulgulamıştır. Ayrıca yabancı dil konuşurlarının birinci dil konuşurlarından farklı tutumlar sergilediklerini, söz eylem üretimlerinin çeşitli hatalar içerdiğini ve bazen bu söz eylemlerin kabul edilemez olduğunu ifade etmiştir.

2.2.4.2. Söz Eylem Kullanımının Öğretimi İçin Sunulan Öneriler

Geleneksel öğretim yöntemlerinde söz eylemler, ders kitaplarındaki diyalogların okunması ve ardından açıklamalar yapılması şeklinde gerçekleşmektedir. Bu nedenle gerçek dünya bağlamlarında söz eylemlerin nasıl gerçekleştirildiği ve söz eylem üretimlerinin farklı bağlamlara uygun bir şekilde gerçekleştirilmesi konuları dil öğretiminde yer edinmez. Öğretmenler, öğrenirlerin ihtiyaçlarını karşılayabilmek adına edimbilim temelli dersler hazırlamalı ve dersin işlenişi esnasında söz eylemlerin çeşitli kullanımlarını öğrenirlere göstermelidirler. Öğretimde özgün araç-gereç ve alıştırmalardan faydalanmak öğrenirlerin edimsel edinçlerini geliştirici nitelikte fırsatlar oluşturmaktadır. Söz eylemlerin kullanım bağlamlarının ders kitaplarında ya da dersin işlenişi sırasında belirtik bir şekilde öğretilmesi de bu açıdan yararlı olabilmektedir (Gazioğlu ve Çiftçi, 2017). Dil öğretmenlerinin, öğrenirlerin edimsel edinçlerinin gelişmesini sağlayabilmeleri için önce kendi donanımlarını arttırmaları gerekmektedir. Bu nedenle, yabancı dil öğretmenleri yetiştirilirken ilgili izlencelere edimbilimsel bileşenin eklenmesinin yanı sıra edimsel edinci geliştirme ve söz eylemlerin öğretimi konularında öğretmenlerin farkındalıklarının arttırılmaya çalışılması gerekmektedir (Özdemir, 2020).

Polat (2010) söz eylemlerin üretimine ilişkin önerilerini şu şekilde sıralamıştır: Söz eylemlerin öğretimi bütün dil düzeylerini kapsayacak şekilde yapılmalıdır. Derslerin tasarımında toplumsal, kültürel, edimbilimsel ve dilsel öğelere yer verilerek iletişim edincinin bütün yönlerine vurgu yapılmalıdır. İletişim edincini oluşturan alt edinçler birbirleriyle ilişkili ancak ayrı ayrı ve açık bir şekilde sunulmalıdır. Dil öğretiminde

dilbilgisine değil; kavramsal, eylemsel ve işlevsel ögelere odaklanılmalıdır. Özellikle ileri dil seviyelerinde dilbilgisi öğretiminden çok, edimbilimsel ögelerin öğretime yer verilmelidir. Söz eylemlerin öğretimi yapılırken öğretilen söz eylemin adına ve söz eylem takımları hakkında bilgilere yerilmeli; tartışma, farkındalık geliştirme, dizelgeler sunma, anlama, üretim ve sesletim etkinliklerinden faydalanılmalıdır. Derslerin temel amacı, gerçek yaşamda karşılaşılabilecek dilsel görevleri gerçekleştirmek olmalıdır ve amaçlar açıkça belirtilmelidir.

Cohen (2005) ise söz eylem gerçekleştiriminde kullanılan stratejilere odaklanmıştır. Diğer araştırmacılara benzer şekilde, dil öğretiminde edimbilimsel bilgiye odaklanmanın ve öğrenirlere belirtik bir şekilde söz eylemleri gerçekleştirirken kullanabilecekleri stratejileri öğretmenin gerekli olduğunu belirtmiştir. Öğretmenlerin söz eylem öğretiminden önce hedef dilde belirli söz eylemlerin nasıl kullanıldığını hakkında bilgi toplayarak öğretimde hangi söz eylemlere odaklanılacağını belirlemesinin ve kültürler arası çözümleme yaparak hedef konuşma topluluğunda söz eylemlerin üretiminde kullanılan toplumedimbilimsel kuralları belirlemesinin faydalı olacağını ifade etmiştir. Ayrıca öğrenirlerin öğrenme şekilleri belirlenmeli ve söz eylemler elde edilen verilerle tutarlı bir şekilde öğretilmelidir. İkinci dil öğrenirleri üst bilişsel becerilerini kullanarak söz eylem üretimlerindeki doğrudanlık veya dolaylılık düzeyinin, seçtikleri hitap şeklinin, zamanlamanın, söylemlerini düzenlemek amacıyla kullandıkları anlamsal formüllerin ve dilbilgisi yapılarının uygunluğunu denetlemeye yönlendirilmelidir.

Öğrenirler ana dili konuşurlarının ne söylediklerini, nasıl söylediklerini ve sözel olmayan davranışlarını gözlemlemeli ve ana dili konuşurlarından söz eylemleri farklı bağlamlarda modellemelerini istemelidirler. Eğer ana dili konuşurları ile iletişime geçme şansları yoksa öğrenirler için hayali etkileşimlere girme ve rol oynama fırsatları oluşturulabilir. Önceden öğrenilen söz eylemlerin kullanılarak bol bol pekiştirme

yapılması ve üretilen sözceler hakkında öğretmenden ya da etkileşime geçilen kişilerden dönüt istenmesi de önemlidir. Ayrıca önceden öğrenilmiş olan söz eylemleri hatırlamak amacıyla çeşitli anımsatıcı stratejilerin geliştirilip kullanılması, öğrenilen bilgilerin kalıcı olması açısından etkili olacaktır.

Dil işlevlerinin kullanımları ve dilin gerçek dünyada nasıl başarılı bir şekilde kullanıldığına ilişkin bilgiler dil kullanıcılarının sezgilerine yerleşmiştir. Bu nedenle öğrenirlerin ana dillerine atıfta bulunarak söz eylem öğretimi yapmak etkili olabilmektedir. Sınıf etkinliklerinde öğrenirlerin kalıp ifadeleri ve yaygın olarak kullanılan dil yapılarını kullanmaları desteklenmelidir. Ayrıca öğretim sürecinde, dil işlevlerinin ve söz eylemlerin öğretime yönelik kavramsal-işlevsel bir izlencenin kullanılması, öğretim için genel bir çerçeve sağlamak açısından faydalı olabilmektedir (Christison, 2018).

2.3. Yabancı Dil Öğretimi Çerçevesinde İletişim

İkinci dil öğretimi alanının geliştirilmesine yönelik resmi çabalar, şimdiki küreselleşen dünyada İngilizcenin eşdeğeri olarak görülebilecek konumda bulunan ve geçmişte ortak iletişim dili olan Latincenin öğretilme çabalarıyla başlamıştır. O zamanlar yabancı dil öğretiminin temeli okuryazarlık becerilerinin kazandırılması üzerine olmuş ve tarih boyunca diğer Batı Avrupa dillerinin öğretiminde büyük çoğunlukla bu gelenek takip edilmiştir (Musumeci, 2009). Yapısal dilbilim ve davranışçı psikolojinin dil öğretim yöntem ve malzemeleri üzerinde etkili olduğu dönemlerde iletişim kavramı; dinleme, konuşma, okuma ve yazma olmak üzere dört dil becerisiyle açıklanmıştır. Konuşma ve yazma becerilerinin aktif (üretken), dinleme ve okuma becerilerinin ise pasif (algılayıcı) beceriler olduğu ortaya konulmuştur (Savignon, 1991).

Yirminci yüzyılın ortalarından itibaren ikinci dil öğretimi alanında Doğrudan Yöntem, İşitsel – Dilsel Yöntem, Telkin Yöntemi ve İletişimsel Dil Öğretimi gibi çeşitli

yaklaşımlar ortaya çıksa da, Latincenin öğretiminde kullanılan Dilbilgisi-Çeviri yöntemi uzun yıllar boyunca bütün dillerin öğretiminde baskın olmuştur. Dilbilgisi kurallarının öğretimini ve ana dille ikinci dil arasında yapılan çevirileri odak noktası olarak alan bu yöntem, sözlü iletişimde öğrenirlerin yetersiz kaldığı ve kendilerini ifade edemedikleri söylenerek eleştirilmiştir (Aktaş, 2005). Henry Sweet, Wilhelm Viëtor ve Paul Passy gibi yenilikçi dilbilimciler konuşma dilinin dil öğretiminde temel olması gerektiği ve dilbilgisi yerine konuşma kalıplarına odaklanması gerektiğini savunmuşlardır (Richards ve Rodgers, 2001). Ayrıca okuma ve dinleme alıştırmalarını gerçekleştirirken öğrenirlerin edilgen bir tutum sergilediği anlayışının yerine, öğrenirlerin çıkarımlar yaparak sürece etken olarak katıldıkları görüşü ortaya çıkmıştır. İkinci dil öğretimi alanında yaşanan gelişmelerle yapısalcılığın ve davranışçı psikolojinin yerini daha yeni dil ve dil öğrenimi kuramları almıştır (Savignon, 1991). İletişimsel dil öğretimi yolları incelenmeden önce bu dil öğretim yollarının temelinde yer alan iletişim edinci kavramı açıklanacaktır.

2.3.1. İletişim Edinci

Geleneksel olarak yabancı dil öğretimi sınıflarında verilen eğitimin temel odağı dilsel beceriler olsa bile, bu becerilerin edinilmesinin yabancı bir dilde iletişim becerilerinin kazanılmasını garanti etmediği bilinmektedir. Widdowson (1978) dil öğretiminde cümlelerin üretimi ya da anlaşılmasına yönelik mekanik alıştırmalara fazla vurgu yapılmasının iletişim becerilerinin gelişimini engelleyebileceğini söylemiştir. Öğrenirlerin iletişim becerilerini geliştirebilmek için dil öğretiminde iletişim edincine odaklanmak gerekmektedir. Aktaş (2005) iletişim edincinin, “bir dil toplumu ile iletişim kurmak için gerekli bilgiler ve bunların kullanılması için gerekli becerilere sahip olmayı” gerektirdiğini ifade ederek bu edincin sadece dili doğru kullanmayı değil, aynı zamanda farklı bağlamlarda dili uygun ve anlamlı olarak kullanabilmeyi gerektirdiğini vurgulamıştır. Yani Hymes (1971)’ın da belirttiği gibi iletişim edinci; kiminle, nerede ve

ne zaman konuşulduğuna dair etmenler göz önünde bulundurarak neyin, ne şekilde aktarılabileceğini belirleme becerisini ifade etmektedir. Bu nedenlerle iletişim edincini geliştirmek, hedef dilin ait olduğu kültüre ve dil topluluğuna ilişkin bilgilerin edinilmesi koşuluna bağlıdır.

İletişim edinci, Tablo 2’de görüldüğü gibi çeşitli bileşenler içermektedir.

Tablo 2.

İletişim Edincinin Bileşenleri

İletişim Edinci				
Dilsel Edinç				Stratejik Edinç
Örgütsel Edinç		Edimsel Edinç		Hedef Belirleme
Dilbilgisel Edinç	Metinsel Edinç	İşlevsel Edinç	Toplumdilbilimsel Edinç	Plan Yapma
				Değerlendirme

Bu bileşenler dilsel edinç ve stratejik edinç olarak iki genel başlığa ayrılmaktadır. Stratejik edinç; hedef belirleme, plan yapma ve değerlendirme ögelerini içermektedir. Dilsel edinç ise örgütsel edinç ve edimsel edinç ögelerini içermektedir. Örgütsel edinç, sözcelerin ya da cümle ve metinlerin nasıl düzenlendiği ile ilgili bilgileri kapsamaktadır. Söylemsel edince benzerlik gösteren bir kavramdır. Dilbilgisel ve metinsel edinci kapsamına alan örgütsel edinç; dilbilgisel olarak doğru cümleleri ayırt etme ya da üretme, cümlelerin içeriklerini anlama ya da anlamlı bir metin oluşturacak şekilde onları bir araya getirme gibi dilsel işlemleri gerçekleştirirken kullanılır. Edimsel edinç ise işlevsel ve toplumdilbilimsel edinci içermektedir (Bachman, 1990). Dil öğrenirlerinin dil kullanımında yetkinlik kazanmaları için edimsel edinçlerini geliştirmeye yönelik etkinliklere katılmaları gerekmektedir.

2.3.1.1. Edimsel Edinç

Edimsel edinç; gerçekleştirdiğimiz iletişimsel etkinliklerde dili uygun bir şekilde kullanabilme yeteneğini ifade etmektedir (Gazioğlu ve Çiftçi, 2017). Benati (2013) edimsel edincin; kullanılan sözceleri sadece anlamlarıyla değil, aynı zamanda dil kullanıcılarının niyetleriyle ve dilin kullanıldığı ortamın genel özellikleriyle ilişkilendirme yeteneği olduğunu öne sürmüştür. Belirli bir sosyokültürel bağlamda hem sözlü olarak iletilen hem de sözel olmayan sinyalleri yorumlamayı kapsamına alan edimsel edinç, iletişime geçilen bireylerin sosyal statüsü veya iletişim kuran taraflar arasındaki güç ilişkileri gibi bağlamsal ve sosyal etmenlerin farkındalığıyla oluşmaktadır.

Dil kullanımındaki biçim, anlam, işlev ve sosyal bağlam arasındaki ilişkinin karmaşıklığı yabancı bir dilde edimsel edinci geliştirmeyi oldukça zorlu bir hale getirmektedir (Gazioğlu ve Çiftçi, 2017). Dil öğrenirlerinin önceden var olan dilsel ve kültürel art alanları birinci dillerinde sahip oldukları edimsel bilgiyi yabancı dile aktarmalarına izin verse de, bazı durumlarda sahip olunan bilgi olumsuz aktarıma neden olabilmektedir. Bu durumlarda öğrenirlerin iletmeyi amaçladıkları anlamı karşı tarafa ulaştırabilmeleri için yeni bir yöntem öğrenmeleri gerekmektedir (Blum-Kulka, 1982). İkinci dilde edimsel edincin geliştirilmesinde yaşanan bu gibi zorluklar, Türkiye’de İngilizce öğrenen öğrenirler için de geçerlidir. İngilizcenin dünya çapında yaygın bir şekilde kullanılması ise İngilizce öğrenme ihtiyacını giderek daha çok arttırmıştır. Bu nedenle, hem Türkiye’de hem de başka ülkelerde ana dili İngilizce olan veya olmayan konuşurlarla etkili bir şekilde iletişim kurabilme becerisi oldukça önemli hale gelmiştir ve öğretim sürecinde edimbilimsel bilginin öğrenirlere kazandırılması üzerine çalışmalar hız kazanmıştır (Gazioğlu ve Çiftçi, 2017).

Thomas (1983) yapılan edimsel hataları çözümleyerek yabancı dil öğretiminde iki tür edimsel hata yapıldığını belirtmiştir. Yapılan hatalardan biri dilbilgisinin bir parçası

olarak öğretilbilecek, üstesinden gelmesi ikinciye kıyasla daha kolay olan edimdilbilimsel hatadır. İkincisi ise toplumedimbilimsel hata olarak adlandırılmakta olup dile ilişkin bilgiyle birlikte öğrenirlerin inanç sistemlerini de kapsamaktadır ve düzeltilmesi daha zordur. Bu hataları düzeltebilmek ve öğrenirlerin edimsel edinçlerini geliştirmek için onlara edimsel karar verme süreçlerini açıkça gösteren araç ve alıştırmalar sunulmalı, incelik veya samimiyet gibi konularda kültürler arası farklılıklar bulunabileceği anlatılmalı, diğer kültürlerde edimsel ilkelerin nasıl işlediğini anlamalarına yardımcı olunmalıdır. Öğrenirler hedef dile ait kültürlerin kalıplaşmış değer ve yargılarının altında yatan farklı edimsel ya da söylemsel kuralları keşfetmeye yönlendirilmelidir. Edimsel edinç ancak hedef kültüre maruz kalındığı zaman gelişmektedir. Edimsel edinç geliştirilirken öğrenirlerin bireysellikleri kabul edilerek onlara seçim özgürlüklerine, değer ve inanç sistemlerine saygı gösterildiğinin hissettirilmesi oldukça önemlidir. Ayrıca hedef dildeki biçim-işlev-bağlam eşleşmelerinin öğrenirlere fark ettirilmesi amacıyla dil öğretiminde; üst edimsel bilgileri belirtik bir şekilde sunma, girdi geliştirme, farkındalık arttırma ve edimdilbilimsel yapıların tekrar tekrar işlenmesi gibi çeşitli öğretim teknikleri kullanılmalıdır.

Edimsel bilgilerin belirtik bir şekilde mi yoksa örtük bir şekilde mi öğretilmesi gerektiğine ilişkin yapılan çalışmalar, iki öğretme şekline de bir bütünlük oluşturacak şekilde yer verilmesinin en etkili yol olduğu sonucuna ulaşmıştır. Sınıf ortamında gerçekleştirilen etkinliklerin ise sosyal bağlam, işlevsel dil kullanımı ve etkileşim öğelerini içermesi gerektiği vurgulanmıştır. Örneğin; etkileşim içeren video ya da ses kayıtlarını dinlerken, öğrenirlerin dikkatlerini kullanılan söz eylemlerin edimbilimsel yönlerine ya da toplumdilbilimsel değişkenlere çekmeyi sağlayabilecek türde alıştırmalar kullanmak faydalı olacaktır (Taguchi, 2011).

Bachman (1990); edimsel edinci, işlevsel edinç ve toplumdilbilimsel edinç şeklinde iki grupta incelemiştir. Bu iki edinç türü de bu bölümde incelenmiştir.

2.3.1.2. İşlevsel Edinç

Gazioğlu ve Çiftçi (2017), işlevsel edinç kavramıyla iletişime ve iletişimi gerçekleştirme yolları ile ilgili sahip olunan bilgilere atıfta bulunulduğunu ifade etmiştir. İşlevsel edinç; geniş bir dilsel işlev yelpazesini kullanabilmemizi sağlamakla birlikte, etkileşim sırasında kullanılan sözceler ya da okunan cümleler ve metinler ile dil kullanıcılarının iletişim kurmadaki niyetleri arasındaki ilişkiyi anlamlandırmamıza da olanak sağlamaktadır. Örneğin; “Postaneye nasıl gideceğimi söyleyebilir misin?” cümlesi işitildiği zaman bu cümlenin basit bir evet/hayır sorusu değil, yol tarifi almak için kullanılan bir rica olduğu anlaşılır. Bu durumda “Evet, söyleyebilirim.” gibi bir cevap uygun olmayacaktır. Bunun yerine ya istenen yol tarifi verilmeli ya da istenen bilgiye sahip olunmadığı ifade edilmelidir (Bachman ve Palmer, 1996).

2.3.1.3. Toplumdilbilimsel Edinç

Toplumdilbilimsel edinç, dilin kullanıldığı bağlama bağlıdır ve dil çıktısının belirli bir dil kullanım ortamına uygun bir şekilde üretilmesini ya da yorumlanmasını sağlamaktadır (Benati, 2013). Bachman (1990) toplumdilbilimsel edinci; dilin doğallığındaki farklılıklara ek olarak kullanılan lehçe, ağız ve özel değişkelerdeki farklılıklara da duyarlı olma becerisini içerdiğini belirtmiştir. Ayrıca toplumdilbilimsel edinci yüksek olan bir bireyin kullanılan mecaz ve kültürel gönderimleri yorumlama becerisi de artmaktadır.

Dil öğrenirlerinin dilsel edinçleri ne kadar iyi düzeyde olursa olsun, toplumdilbilimsel edinç olmadan üretilen sözceler amaçlanan anlamı iletmede başarısız olabilmektedir. Bu durumun nedeni belirli bir kültürel çevrede kullanımı uygun olarak görülen bir ifadenin başka bir kültürel çevrede uygunsuz olarak görülebilmesidir (Mede

ve Dikilitaş, 2015). İkinci dil kullanımında karşılaşılabilecek yanlış anlamaların önüne geçmek amacıyla hem biçimsel hem de bağlamsal uygunluğa dikkat edilmesi gerekmektedir.

2.3.3. İletişimsel Dil Öğretimi

İletişimsel dil öğretimi; uluslararası göçlerin, seyahatlerin ve ticari etkinliklerin artışı gibi dünyada ve toplumda yaşanan değişimler, önce gelen dil öğretim yöntemlerinin yetersizliği, gelişen modern ihtiyaçların etkisi gibi çeşitli nedenlerle ortaya çıkan bir dil öğretim yoludur. 1950'lerin sonlarında ve 1960'ların başlarında Chomsky'nin çalışmalarından da etkilenen Brumfit ve Wilkins gibi bazı İngiliz uygulamalı dilbilimciler (Loumbourdi, 2018); dilin işlevsel ve iletişimsel yönlerinin önemini vurgulayarak dil öğretiminde dil yapılarının değil, iletişim edincinin öncelenmesi gerektiğini öne sürmüşlerdir. Nihayetinde Avrupa Konseyi'nin ve İngiliz dilbilimcilerin kuramsal çalışmalarıyla birlikte eğitim yöneticileri ve izlenice geliştiricilerinin de yardımlarıyla iletişimsel dil öğretiminin temelleri sağlamlaştırılarak dil öğretiminde iletişimin rolüne uluslararası düzeyde önem kazandırılmıştır (Richards ve Rodgers, 2001).

İletişimsel dil öğretiminde öğrenirlerin iletişimsel etkinliklere katılımı sağlanarak işlevsel dil yeteneği geliştirilir. Nunan (1991, s. 279) iletişimsel dil öğretiminde “hedef dilde etkileşim yoluyla iletişim kurmayı öğrenmenin” vurgulandığını ifade etmiştir. Buna bağlı olarak, dil öğretimindeki temel amaç da iletişim edincinin geliştirilmesi olarak görülür. Dil öğretiminde öğretmen değil, öğrenir ve öğrenirin iletişimsel ihtiyaçları temel alınır (Savignon, 1991). Öğretmen gerekli gördüğü zaman öğrenirlerin ana dilinden faydalanabilir ve öğrenirlere yararı dokunacaksa çeviri yapabilir (Richards ve Rodgers, 2001). Öğretmenin sınıf içindeki görevi, anlamlı yollarla dil öğrenimini kolaylaştırmaktır. Öğretmen bu görevini; etkinlikler esnasında öğrenirlere danışmanlık yaparak, onları teşvik ederek, denetleyerek ve sorularını yanıtlayarak, iletişimsel etkinliklere kendisi de

katılım sağlayarak yerine getirebilir. Öğrenirler ise iletişim kurarlar ve hedef dildeki ifadeleri anlamlandırmaya çalışırlar. Kendi öğrenim süreçlerinin sorumluluğunu kendileri alırlar (Larsen-Freeman, 2000) ve başarıları ayrı ayrı dil yapıları üzerindeki yetkinliklerine göre değil, bütünsel olarak iletişim edinçlerinin gelişimi üzerinden değerlendirilir (Savignon, 1991).

İletişimsel dil öğretiminde dil yapılarından ziyade anlam ve dilin işlevleri ön plandadır. İletişimde doğruluk ve akıcılık birbirini tamamlayıcı olsa da bazı durumlarda öğrenirlerin dikkatini dilin kullanımı üzerinde tutma amacıyla akıcılığa daha çok önem gösterilir. Doğruluk ise belirli bir bağlam içinde değerlendirilir, ancak öğrenirlerin hedef dili kullanırken yapabileceği hatalardan kaçınılmaz. Bu hatalar öğrenim sürecinin doğal bir sonucu ve öğrenimin gerçekleştiğinin göstergesi olarak görülür.

Bütün bunlara ek olarak, dil bir bağlam içerisinde anlam kazandığından iletişimsel dil öğretiminde bağlamlama esastır. Sosyal bağlam ve bu bağlamda dil konuşurları arasında iletilen anlamın doğru bir şekilde idrak edilmesini kolaylaştıran anlam söyleşmeleri öğretimin önemli unsurlarındandır. Bu nedenle bu tür anlam alışverişlerine fırsat verecek nitelikteki eşli alıştırmalara ve grup çalışmalarına sınıf ortamında sıklıkla yer verilir. Ayrıca rol oynama, tartışma, bilgi boşluğu, problem çözme, dil oyunları gibi öğrenir-öğrenir ve öğretmen-öğrenir arasında etkileşimi sağlayan öğretim tekniklerinden faydalanılabilir (Brown, 2000; Loumbourdi, 2018; Richards ve Rodgers, 2001; Larsen-Freeman, 2000). Çoğu iletişimsel sınıf, dil öğrenimini anlamlı kılmak adına özgün malzemelerden faydalanır. Özgün malzemeler, dil öğretimi amacıyla tasarlanmış olmayan ve öğrenirlere iletişim edinçlerini geliştirebilecekleri gerçekçi bir bağlam sağlayarak hedef dili gerçek yaşamda kullanma hissi veren öğretim malzemeleridir. Bu malzemelere örnek olarak gazeteler, restoran menüleri, sokak işaretleri, televizyon haberleri ve turist bilgilendirme broşürleri verilebilir (Sreehari, 2012).

İletişimsel dil öğretiminin zayıf ve güçlü olmak üzere iki örneğini tanımlamış olan Howatt'a (1984, s. 279) göre: "Son on yılda aşağı yukarı standart uygulama haline gelen zayıf örnek, öğrenirlere İngilizce'lerini iletişimsel amaçlarla kullanma fırsatları sağlamanın önemini vurgular ve tipik olarak bu tür etkinlikleri daha geniş bir dil öğretim programına dâhil etmeye çalışır." Howatt ayrıca iletişimsel dil öğretiminin zayıf örneğinde kullanılan dil öğretim etkinliklerinin, dersin izlencede yer alan amacına uygun olması gayesiyle düzenlendiğini belirtmiştir. İletişimsel dil öğretiminin güçlü örneğinde ise hedef dilin iletişim kurma yoluyla edinildiği görüşü temel alınır ve dil sisteminin kendisinin bütünsel olarak gelişimi üzerinde durulur. Buna göre zayıf örnekte amaç bir dili kullanmayı öğrenmekken, güçlü örnekte amaç bir dili kullanarak o dili öğrenmektir.

2.3.3.1. Göreve Dayalı Dil Öğretimi

Wang (2006) iletişimsel dil öğretiminin güçlü bir örneği olan göreve dayalı dil öğretiminin ilk kez 1979 yılında Prabhu tarafından uygulanmaya başladığını ifade etmiştir. Göreve dayalı dil öğretiminde ders planı yapılırken ve öğretim gerçekleştirilirken çeşitli görevlerden yararlanılır. Nunan (2004, s.4) iletişimsel görevi: "öğrenirlerin dikkatleri esas olarak biçimden ziyade anlama odaklanmışken hedef dilde anlama, düzenleme, üretme veya etkileşimde bulunmalarını içeren bir sınıf çalışması parçası" olarak tanımlamıştır. Bu tanıma göre bir form doldurmak, harita çizmek, yer ayırtmak veya direksiyon sınavına girmek görev örnekleri arasındadır ve bu görevler öğrenirin dilsel yapıya değil anlama odaklanarak dili iletişimsel bir şekilde kullanmalarını sağlar. Kendi başına iletişimsel bir eylem olarak görülebilen görevler, Richards ve Rodgers (2001, s.224) tarafından, "dil kullanılarak gerçekleştirilen bir etkinlik veya hedef" olarak tanımlanmıştır. Bir bulmacaya çözüm bulma, harita okuma ve yön verme, telefon görüşmesi yapma, bir dizi yönergeyi okuyarak bir oyuncakçı monte etme gibi eylemler görevlere örnek olarak verilmiştir. Ellis (2000) ise, bir görevi hedef dili

öğretmek ve araştırmak amacıyla kullanılan öğretim malzemeleri görevini gören çalışma planları olarak tanımlamıştır.

Nunan (2004) bir görevin içerdiği girdinin sözel olmak zorunda olmadığını; görsel, işitsel ya da yazılı da olabileceğini ifade etmiştir. Ona göre bir görev içerdiği girdiye ilişkin bir etkinlik, ulaşılmak istenen bir amaç ve öğrenire etkinliğin nasıl tamamlanacağını açıklayan yönergeler içermelidir. Ek olarak görev gerçekleşirken öğrenirlerin ve öğretmenin üstleneceği roller de belirlenmelidir.

Tipik bir görev öğrenirlerin öğrenip kullanmaları gereken bilgileri içeren ve öğrenirin dil seviyesinin hafifçe üstünde ancak anlaşılır bir seviyede olan girdinin yanı sıra, üretmeleri gereken çıktıyla ilgili olarak öğrenirleri yönlendiren yönergeleri de içermelidir. Görevlerde biçimin değil anlamın odak noktası olması, ulaşılmak istenen bir amaç bulunması, gerçek hayatla bağlantıların olması ve ulaşılan sonucun değerlendirilmesi görevleri mekanik alıştırmalardan ayıran unsurlardır. Görevlerin anlamı incelemesi, biçimin tamamen göz ardı edildiği anlamına gelmemektedir. Göreve dayalı dil öğretiminde; öğrenirlerin vakitlerinin çoğunu önceden belirlenmiş dilbilgisel yapıları yalıtılmış bir biçimde öğrenmeye harcadıkları biçimlere odaklanma yaklaşımı değil, dilbilgisinin çeşitli iletişimsel görevler aracılığı ile belirli bağlamlar içinde ve farklı anlamlarla ilişkilendirilerek öğrenildiği biçime odaklanma yaklaşımı benimsenmektedir (Brandl, 2021).

İletişimsel dil öğretiminde olduğu gibi, göreve dayalı dil öğretiminde de öğrenirler için anlamlı olan, gerçek iletişimi içeren görevlerden yararlanılmaktadır. Hedef dilin bu tür anlamlı görevleri gerçekleştirmek amacıyla kullanılması öğrenirleri teşvik ederek güdülenmelerini artırır ve öğrenme sürecini destekler. Öğrenirlere sunulan anlamlı görevler, öğrenme süreçlerinin gerçekleştirmesi için biçim odaklı alıştırmalara kıyasla daha iyi bir bağlam sağlar. Üründen çok süreci merkeze alan iletişimsel görevleri

gerçekleştiren öğrenirler anlaşılır girdilere maruz kalırken anlam söyleşisi yapma ve doğal bir şekilde iletişim kurma şansını edinirler (Richards ve Rodgers, 2001). Görevlerini tamamlarken birbirlerini anlamak, çıktılarını açıklamak, amacı doğru anlayıp anlamadıklarını kontrol etmek, sorularına çözüm aramak gibi çeşitli nedenlerle birbirleriyle ve öğretmenleriyle etkileşim halindedirler (Larsen-Freeman, 2000). Özetle, göreve dayalı dil öğretiminde hedef dil iletişim için bir araçtır ve öğretim günlük yaşamı andıran anlamlı ve doğal bir bağlam içinde gerçekleştirilir.

Bu öğretim yolunda dinleme, konuşma, okuma ve yazma becerileri bir arada kullanılarak görevler tamamlanır. Öğretmenler görevleri seçmek ve sıralamak konusunda önemli bir sorumluluğa sahiptir. Görevler seçilirken öğrenirlerin ilgi alanları, ihtiyaçları ve dil beceri düzeyleri göz önünde bulundurulmalı ve görevler gerçekleştirilirken oluşturulan grupların her görevde değiştirilmesine özen gösterilmelidir (Yaylı ve Yavuz, 2008). Öğretim ortamında öğrenire sunulan girdiyi zenginleştirmek adına birincil iletişim aracı olarak hedef dil kullanılmalıdır (Brandl, 2021). Ayrıca öğretmen görev yönergelerini açıklayarak, konuya giriş yaparak, önemli kelimeleri önceden göstererek ya da görev öncesi alıştırmalardan faydalanarak öğrenirleri göreve hazırlamalı ve bilinçlendirmelidir. Öğrenme sürecinde öğrenirleri etkileyen ya da etkileyebilecek duyuşsal etmenleri tanımalı ve bunlara saygı duymalıdır. Öğrenirler ise ikili veya küçük gruplar halinde tamamlanan görevlere etkin bir şekilde katılma, gerektiği yerde tahmin yürütme, açıklama isteme ya da diğer öğrenirlere danışma gibi yollarla öğretim sürecinde bazen risk alarak kendi dil gelişim süreçlerini takip etme sorumluluklarına sahiptirler (Richards ve Rodgers, 2001).

Görevlerden alınan faydayı en üst düzeye çıkarabilmek için öğretim ortamında önce görev öncesi işlemler, ardından görev döngüsü işlemleri ve en son dile odaklanma işlemleri gerçekleştirilir. Görev öncesi işlemler, öğretmenin öğrenirleri göreve

hazırlamasını sağlayan, konuya giriş niteliği taşıyan işlemlerdir. Bu işlemler öğrenirlere sonraki aşamaları kısaca düşünme şansı vererek onları daha doğru dil yapıları üretmeye hazırlar. Görev hakkında konuşarak görevi tanıtmak, net yönergeler vermek, görev esnasında faydalanılacak kelime ve kalıpları öğretmek, görevi gerçekleştiren kişilerin video kayıtlarını göstermek gibi eylemler bu aşamaya dâhildir. Öğretmen bu aşamada ilgili olabilecek eski konuları da öğrenirlere hatırlatabilir.

Görev döngüsü işlemlerinde görev öğrenirler tarafından çiftler ya da küçük gruplar halinde etkileşimsel bir bağlamda gerçekleştirilirken, ğretmen yönlendirici ve gözlemleyici konumda kalır (Memiş ve Erdem, 2013; Yıldız ve şenel, 2017). Görevin kendisine ek olarak planlama ve sunum aşamaları da görev döngüsü işlemlerine dâhildir. Planlama kısmında öğrenirler görevleri nasıl tamamladıkları ile ilgili sözlü veya yazılı bir rapor hazırlayarak raporlarını sunma üzerine pratik yaparlar. ğretmenlerinden tavsiyeler alabilirler. Ardından sunum aşamasında hazırladıkları raporları sınıfa sunarlar. ğrenirler bu aşamada dilbilgisel doğruluğa daha çok zen gösterir ve öğretmenlerinden bu konuda yardım isteyebilirler. Görevler tamamlanırken yapılan dil hataları hoş karşılır. Ancak sunum gerçekleştirilirken öğretmenlerin daha sonraki aşamalarda üzerinde durmak için eksik ya da yanlış kullanılan dil yapılarını tespit etmesi ve sunumdan sonra öğrenirlere tamamladıkları görev hakkında dönüt vermesi faydalı olacaktır. Böylece öğrenirler görevi nasıl gerçekleştirdiklerine ilişkin düşünme ve birbirlerinden öğrenme firsatı edinirler.

Görev sürecinin sonunda ise dile odaklanma işlemleri gerçekleştirilir. Bu işlemler, inceleme ve uygulama aşamalarını kapsar. İnceleme esnasında, ğretmen görev döngüsünde kullanılan dilin belirli yönlerini vurgulayarak öğrenirlerin dil ile ilgili bazı ilginç özellikleri fark etmelerini isteyebilir. Öğretmen inceleme için öğrenirlerin sunduğu raporları da kullanabilir. Bu aşamada öğrenirler hedef dilin işlevlerinin kullanımını, dilin özel kullanımlarını ve dilin kurallarını anlamaya çalışarak bu konularda bilgi edinirler.

Bütün bu süreçlerde öğrenirlerin ihtiyaç ve eksikliklerini gözlemleme şansını bulan öğretmen, uygulama aşamasında üzerinde durulacak olan dil alanlarını belirler. Ardından öğrenirler bu alanlarda alıştırmalar yaparak kavrayışlarını güçlendirirler (Frost, 2004; Yıldız ve Şenel, 2017).

Göreve Dayalı Dil Öğretimi yolunda kullanılabilecek görevler çeşitli kategorilere ayrılmıştır. Nunan (2004), gerçek yaşantılarla ilgili ve eğitimle ilgili olarak iki çeşit görev tanımlamıştır. Bu tanıma göre, gerçek yaşantılarla ilgili görevler günlük hayatımızda deneyimlediğimiz şiir yazmak, yeni tanıştığımız biriyle kişisel bilgilerimizi paylaşmak gibi görevlerdir. Gerçek yaşantılarla ilgili görevler eğitimle ilgili görevlere dönüştürülerek sınıf içinde zengin öğrenme fırsatları yaratılabilir. Eğitimle ilgili görevler sınıf içinde gerçekleştirilir ve bir süreklilik halinde sunulabilen prova görevlerini ve etkinleştirme görevlerini içerirler. Prova görevleri, gerçek yaşantılarla açık ilişkiler taşıyor ve öğrenirler bu görevleri gerçekleştirirken sınıf dışında yapmaları gerekebilecek görevleri sınıf ortamında prova ederler. Etkinleştirme görevlerinde ise öğrenirler sınıf dışında gerçekleşecek bir iletişim için prova yapmak yerine, geliştirmekte olan dil becerilerini iletişimsel etkileşimlerle harekete geçirirler. Bu tür görevlerin gerçek dünya ile prova görevleri kadar açık bir ilişkisi yoktur. Pek çok rol oynama, bilgi alışverişi, problem çözme ve benzeşim görevi etkinleştirme görevleri sınıfına dâhildir.

Wills (1996) ise, görevleri iki şekilde sınıflandırmıştır. İlk sınıflandırmaya göre görevler açık ve kapalı görevler olarak ikiye ayrılır. Kapalı görevlerin mümkün olan tek bir çıktısı ve bu çıktıya ulaşmanın tek bir yolu olduğundan bu görevler belirli hedefleri olan yüksek düzeyde yapılandırılmış görevlerdir. Açık görevlerde ise ulaşılması beklenen bir hedef olsa bile, belirli tek bir çıktı ya da sonuç yoktur ve bu nedenle bu görevler daha az yapılandırılmıştır. Wills ikinci sınıflandırmasında görevleri; listeleme, karşılaştırma, düzenleme ve sıralama, problem çözme, kişisel deneyim paylaşımı görevleri ve yaratıcı

görevler olarak altı sınıfa ayırır. Listeleme görevlerinde öğrenirler beyin fırtınası yaparak ve bilgi toplayarak bir listeyi tamamlar ya da kavram haritası oluşturur. Karşılaştırma görevlerinde öğrenirler bilgileri karşılaştırarak benzer ya da farklı noktaları belirlerken, düzenleme ve sıralama görevlerinde mantıksal ya da kronolojik sıralama ya da sınıflandırmalar yaparlar. Problem çözme görevleri öğrenirlerin belirli konularda değerlendirmeler yaparak stratejiler geliştirmelerini ve çözüme ulaşmalarını gerektirir. Kişisel deneyim paylaşımı görevlerinde öğrenirler kendileriyle ilgili bilgi aktararak çeşitli deneyimlerini betimler ya da anlatırlar. Yaratıcı görevler ise grup çalışması gerektiren ve diğer görev türlerini birlikte içerebilen, çok aşamalı görevlerdir.

Görev türleri hakkında yapılan bir başka sınıflandırma Pica, Kanagy ve Falodun'a (1993, akt. Richards ve Rodgers, 2001) aittir. Pica vd. görevleri; bulmaca görevleri, bilgi-boşluğu görevleri, problem çözme görevleri, karar verme görevleri ve fikir alışverişi görevleri şeklinde beş gruba ayırmıştır. Buna göre bulmaca görevleri öğrenirlerin bir bütünün farklı parçalarına sahip olduğu ve görevi tamamlamak için ellerindeki bilgileri bir araya getirmelerini gerektiren görevlerdir. Bilgi boşluğu görevlerinde öğrenirler birbirlerini tamamlayan farklı bilgilere sahiptirler ve görevi tamamlamak için diğer tarafın ya da tarafların sahip olduğu bilgileri öğrenmeleri gerekir. Problem çözme görevleri, Wills'in (1996) tanımına benzer bir şekilde, öğrenirlere bir problemin ve bazı bilgilerin verilerek çözüme ulaşmalarının beklendiği görevler olarak tanımlanmıştır. Bu görevlerde problemin genelde tek bir çözümü olur. Karar verme görevlerinde öğrenirler danışma ve tartışma yoluyla bir dizi olası sonucu olan bir karara varırlar. Fikir alışverişi görevlerinde ise bir konuda fikir alışverişinde bulunarak tartışırlar. Son olarak Larsen-Freeman (2000), sayılan görev türlerine ek olarak akıl yürütme görevini tanımlamıştır. Bu görev türünde öğrenirlere bazı bilgiler verilir, öğrenirler de bu bilgilerden çıkarımlar yaparak yeni bilgiler ortaya çıkarır. Bu göreve bir örnek olarak, öğrenirlerin bir demiryolu tarifesine bakarak bir şehirden başka bir şehre gitmek için en iyi yolu bulmaları verilebilir.

Görev temelli bir izlencede, göreve karar verme süreci oldukça önemlidir. Görev seçimi yapılırken öğrenirlerin edinmesi amaçlanan dil davranışlarına odaklanılmalı ve öğretilecek dilbilgisel öğeler ikinci dereceden görev olarak seçilmelidir. Başka bir deyişle, görev temelli izlenceler öğretilecek dilbilgisi yapılarının etrafında oluşturulmaz. Görevler gerçek hayatta yaşanabilecek durumları yansıtacak şekilde seçilir (Nunan, 1991). İdeal bir görev kişiler arasında bilgi alışverişini sağlamalı, bu bilgi alışverişi ise çift yönlü olmalıdır. Görevde ulaşılması gereken bir hedef olmalı, daha fazla iletişim fırsatının sağlanması adına tercihen öğrenirlerin aşına olmadığı bir içerik üzerinde durulmalıdır. Ayrıca görevlerin insani ya da ahlaki temalara eğilerek öğrenirleri tanım ya da açıklama yapmaktan çok, kendilerini ifade etmeye iten bir yapısı olmalıdır (Ellis, 2000). Brandl (2021); görevlerin yaparak öğrenmeye teşvik etmesi gerektiğini, öğrenire sunulan girdinin olabildiğince zengin olması ve kullanılan malzemelerin özgün olması gerektiğini ifade etmiştir. Özgün malzemeler kullanılarak tasarlanan görevler gerçek dünyadaki dil kullanımını daha iyi yansıtan özgün bir dil içerirler ve öğrenirin ihtiyaçlarıyla da daha yakından ilgilidirler. Bunlara ek olarak; görevlerin ayrıntılı ve öğrenir için anlamlı olmasına ve anlaşılabilir bir dil içermesine dikkat edilmeli, işbirlikli şekilde öğrenmeye sevk eden görevler seçilmelidir. Bir görev, öğrenirin daha önceden sahip olduğu bilgilerle açık bir şekilde ilişkilendirilebiliyorsa anlamlıdır.

Görevler tamamlandığında öğrenirlere olumlu ve olumsuz dönüt verilmelidir. Brandl; öğrenirin verdiği yanıtın doğruluğunu teyit etmekte kullanılan olumlu dönütlerin yanında, öğrenirin hatalı kullanımlarını düzeltmekte kullanılan olumsuz dönütlerin de önemini vurgulamıştır. Verilen dönütler sayesinde öğrenirlerin dil kullanımının daha doğru ve daha uygun bir hale getirilmesi kolaylaştırılabilir.

2.3.3.2. İçeriğe Dayalı Dil Öğretimi

Temel ilkelerini iletişimsel yaklaşımdan alan içeriğe dayalı dil öğretimi, 1965 yılından sonra St. Lambert tarafından geliştirilen Fransızca dil daldırma eğitiminden etkilenilerek geliştirilmiştir (Memiş ve Erdem, 2013). İçeriğe dayalı dil öğretimi yoluna göre içerik; onu iletmek için kullanılan dili değil, dil yoluyla öğrendiğimiz veya iletişim kurduğumuz madde veya konuyu ifade eder (Richards ve Rodgers, 2001). Bu öğretim yolunda dil öğretilirken aynı zamanda öğrenirin ilgi ve ihtiyacına göre çeşitlenebilecek içerikler de (müzik, spor akademik konular gibi) öğretilir. Ulaşılmak istenen temel hedef hem içeriği hem de hedef dili öğretmektir. İçeriğin sunumunda öğretilen dilden faydalanılır ve böylece dil öğrenimi içerik öğreniminin bir yan ürünü olarak gerçekleşmiş olur (Mehdiyev, Uğurlu ve Usta, 2019). Başka bir deyişle dil öğretiminde ele alınan içerik, dili öğretmek için kullanılan bir araç görevini görür. Aynı zamanda öğrenirlerin akademik, mesleki, sosyal, eğlence gibi ihtiyaçlarını karşılamak için kullanacakları alan bilgisi konuları ile yakından ilişkilidir. Brown'un (2000: s. 235) belirttiği gibi: "İçeriğin öğretimdeki uzun vadeli hedeflerle ilgili olması sebebiyle, öğrenirler için çok yararlı ve pratik hedeflere odaklanılmaktadır. Bu aynı zamanda her türlü öğrenme için çok önemli olan içsel güdülenmeyi de arttırır." Anlamli ve amaçlı gerçek yaşam etkinliklerine katılmak çocuklar ve yetişkinler için dil öğrenmeye yönelik güdülenmenin artışını sağlar. Dilin ana dili konuşurları için üretilen özgün malzemelerin seçimine özen gösterilmesi ise dilin amaçlı kullanımına katkıda bulunmaktadır.

Bu dil öğretim yolunun temel ilkeleri dilin metin ve söylem temelli olduğunu ifade eder ve dilin; öğrenmeden, düşünceden, anlamdan ya da iletişimden ayrılmasının dil öğretiminin etkililiğini azaltabileceğine vurgu yapar. Bir bağlam dâhilinde olan dil görevleri ise anlam için ipuçları vererek dili somut deneyimlerle anlaşılabilir hale getirir. Dili öğrenen bireylerin sahip oldukları art alan bilgisi ise bağlamı daha iyi kavramayı

sağlar (Met, 1991). Her sınıfın benzersiz, kendine özgü birer sosyokültürel bağlam olduğu kabul edilerek derslerde öğrenirlerin ihtiyaçlarına uygun ve esnek bir plan izlenmesine fırsat sağlanır (Memiş ve Erdem, 2013).

Ayrıca içeriğe dayalı dil öğretiminde, gerçek hayatta da birbirinden soyutlanmış şekilde kullanılmayan dil becerilerinin bütünleşik bir şekilde sunulması gerektiği savunulmaktadır. Bu durumda bir ders, tonlama gibi herhangi bir dilsel özellik ya da herhangi bir beceriye odaklanma ile başlayıp buradan diğer becerilere genişletilebilir (Villalobos, 2014). Brown (2001) bir alt konu veya alan hakkında bir ders planlanırken, bu konunun nasıl en iyi şekilde sunulabileceği üzerinde durulduğunu ifade etmiştir. Dolayısıyla öğrenirler okurken, tartışırken, sorunları çözerken, verileri çözümleyip görüş ve raporlar yazarken dört becerinin en az üçünü derse dâhil etmemek zor olacaktır. Ayrıca konu veya temaya dayanan dersler bütünleşmiş beceri yaklaşımının uygulanması için iyi bir temel oluşturmaktadır çünkü seçilen konular beceri alanları arasında tutarlılık ve süreklilik sağlar. Dilbilgisi ise dilin ayrı bir boyutu olarak değil, diğer becerilerin tamamlayıcısı olarak görülür. Dilbilgisi öğretimi ders dışında ya da içeriğe ek olarak değil dersin içeriği ile birlikte ve ilişkili bir şekilde yapılır. Öğretimde öğrenirlerin ilgi ve ihtiyaçlarıyla uyumlu, yaş ve dil düzeylerine uygun olacak şekilde model olma, gösteri, karşılıklı etkileşim gibi farklı öğretim stratejileri kullanılarak sunulan malzemeler ve alıştırmalardan faydalanılır. Öğretilen bilgilerin pekiştirilmesini sağlamak amacı ile öğretimde çeşitli örnekler sunma, bu örnekleri önceden hazırlama, anlamın anlaşıldığını kontrol etme, başlangıçta basit, ileri aşamalarda karmaşıklaşan ödevler verme ve bunları değerlendirme gibi süreçlerden faydalanılır. Bunlara ek olarak; resim çizme, kelime listesi oluşturma, serbest çağrışım, günlük tutma, beyin fırtınası, süreç odaklı yazma gibi pek çok farklı teknikten de faydalanılabilir (Memiş ve Erdem, 2013).

1970'lerin sonlarından bu yana, içeriği dil yoluyla öğretme ilkesini vurgulayan farklı eğitim girişimleri bulunmaktadır. Bunların arasında izlence genelinde dil, daha önce bahsedilen dil daldırma eğitimi, varışta göçmen programları, sınırlı İngilizce yeterliliğine sahip öğrenirler için programlar, edinç odaklı öğretim ve belirli amaçlara yönelik dil de vardır. İzlence genelinde dil: “Her öğretmen İngilizce öğretmenidir.” diyerek izlencedeki tüm konuların sadece sözlü dile değil okuma ve yazmaya da odaklanması gerektiğini ve dil becerilerinin de sadece İngilizce dersinde değil tüm içerik konularında öğretilmesi gerektiğini savunur. (Richards ve Rodgers, 2001). Dil daldırma eğitiminde öğrenirlere küçük yaştan itibaren ana dili İngilizce (ya da hedef dil) olan biri ile doğal bir şekilde iletişim kurabilecekleri bir ortam sağlanması gerektiği savunulur. Bu öğretim yolunun odak noktası normal okul izlencesinin yabancı dil aracılığıyla öğretilmesidir (Met, 1999). Varışta göçmen programları genellikle yabancı bir ülkeye yeni gelen göçmenler için gerekli olan dile odaklanır. Bu bağlamda hazırlanan kurslar ise göç bürokrasileriyle uğraşmak, konaklama bulmak, alışveriş yapmak, iş bulmak gibi konuları içerebilir. Sınırlı İngilizce yeterliliğine sahip öğrenirler için programlar normal okul eğitimine tam olarak katılmak için gerekli olan dil düzeyine sahip olmayan okul çağındaki herhangi bir çocuğa, sınıf içi veya dışı eğitim desteği vermek üzere tasarlanmıştır (Richards ve Rodgers, 2001). Edinç odaklı öğretimde yetişkin öğrenirler iş başvurusu yapma, telefon kullanma gibi gerçek hayatta kullanabilecekleri “başa çıkma” ya da “hayatta kalma” becerilerini geliştirme yoluyla dil öğrenirler (Larsen-Freeman ve Anderson, 2011). Edinç odaklı öğretim, dili işlevsel ve etkileşimli bir bakış açısından inceler ve bağlamsal olarak öğretmeye çalışır. Öğrenirlerin dil hakkında bildiklerinden çok, dili kullanarak neler yapabileceklerine odaklandığı ve dolayısıyla öğretimde girdiden çok çıktıya önem verdiği belirtilir (Marcellino, 2005). İçeriği dil yoluyla öğretme ilkesini vurgulayan son girişim olan belirli amaçlara yönelik dil ise yetişkin öğrenirlere bir dizi mesleki beceriyi kazandırmayı ve işleriyle ilgili belirli işlevleri yerine getirmek amacıyla

kullanabilecekleri düzeydeki dil öğretimini hedef alır. Örneğin, bu tür kurslarda işletme alanında lisansüstü düzeyde çalışmalar yapan öğrenirlerin okuma becerilerinin gelişimi üzerinde durulabilir ya da turist rehberi olmak için İngilizce eğitimi alan öğrenirlerin sözlü becerileri geliştirilebilir (Fiorito, 2005).

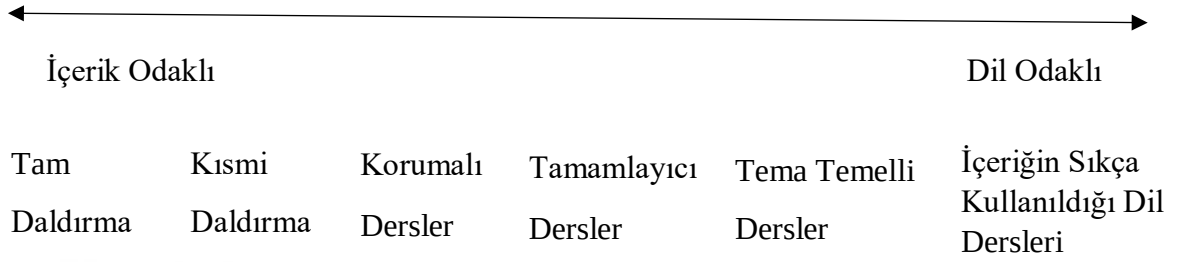
İçeriğe dayalı dil öğretimi ile pek çok ortak noktası olan tüm dil yaklaşımı ise İngilizceyi ana dil olarak konuşan çocuklar için ortaya çıkmıştır ancak ikinci dil öğrenirleri için de kullanılmaktadır (Larsen-Freeman ve Anderson, 2011). Turan ve Ege'ye (2003, s.33) göre “Tüm dil teriminin ifade etmek istediği en önemli anlam; sözdizimi, sesbilgisi, biçimbilgisi gibi bileşenlerin olduğu kadar, konuşma, dinleme, okuma ve yazma gibi bütün dil biçimlerinin de birbirlerinin ayrılmaz parçaları olduğudur.” Aynı içeriğe dayalı dil öğretiminde olduğu gibi, tüm dil yaklaşımında da dil, bir bağlam içerisinde öğretilir. Dil öğrenme sosyal ve karşılıklı gelişen bir süreç olarak görülmüştür. Öğretim çözümleyici bir şekilde (bütünden parçaya giderek) gerçekleştirilir ve bu durum parçaların öğrenilmesi sürecini kolaylaştırır (Turan ve Ege, 2003). Çözümleyici dil öğrenme, öğrenirlerin dili parçalar halinde öğrenip, bu parçalardan anlamlı tam metinler oluşturdukları bütünleyici dil öğrenmenin tam tersi niteliktedir (Larsen-Freeman ve Anderson, 2011).

Bütün içerik temelli programlar dilin ve içeriğin birlikte öğretimi özelliğini paylaşırsa da içeriğe dayalı öğretim modelleri; dil ve içerik dengesi, eğitim ortamı ve program hedefleri gibi etmenler açısından uygulamada farklılık göstermektedir (Celce-Murcia, 1991). Bu modeller içerik odaklı ve dil odaklı olmak üzere iki farklı şekilde gruplandırılabilir. Buna göre içerik odaklı modellerde içerik öğretimi ön planda iken dil odaklı modellerde ise dil öğretimi öncelikli konumdadır. İçerik odaklı modellerde içerikle ilgili kazanımlar ön planda tutulur ve öğrenirler buna göre değerlendirilir. Dil odaklı modellerde ise içerik, dil kazanımlarına ulaşmak için kullanılan bir araç olarak

görülür ve değerlendirme dil becerisi üzerinden yapılır (Met, 1999). İçeriğe dayalı dil öğretim modelleri ve bu modellerin dil-içerik birleşim düzlemindeki konumları Şekil 1’de gösterilmiştir.

Şekil 1.

Dil ve İçerik Birleşim Düzlemi (Met 1999)

Buna göre dil daldırma eğitimi modeli tam daldırma ve kısmi daldırma şeklinde iki türe ayrılmış olup bu iki tür de içerik odaklı bir izleni takip etmektedir. Tam daldırma modelinde öğrenirler derslerin hepsini hedef dilde alırken kısmi daldırmada bu oran %50’ye düşebilmektedir. Düzlemde yer alan korumalı dersler ise ikinci dil öğrenim ortamlarında genellikle azınlık konumunda bir gruptan gelen ve sınırlı dil becerilerine sahip olan öğrenirler için tasarlanmış olan derslerdir. Bu derslerde öğrenirler alan derslerini destek almadan takip edebilecek hale gelmek amacıyla matematik, fen ya da edebiyat gibi alan derslerini ayrı sınıflarda basitleştirilmiş bir içerik aracılığıyla öğrenirler (Yalçın, 2013). Tamamlayıcı modelde öğrenirler aynı anda birbirleri ile bağlantılı ilerleyen bir dil sınıfına ve bir de içerik sınıfına kaydolurlar. Bu iki sınıfta ulaşılmak istenen hedefler ve öğretmenler tarafından verilen ödevler birbirleri ile uyumludur. Tema temelli modellerde odak nokta dil öğretimidir ve sunulan içerik öğrenirlerin dil gelişimine katkıda bulunacak olan işlevsel alanlardan seçilir. Bunların haricinde, dil dersleri içeriğe dayalı dil öğretimi şeklinde değil de, içeriğin sıkça kullanıldığı, yani öğretilen yabancı dilin içerik ile zenginleştirildiği bağlamlarda da gerçekleştirilebilir. Sonuç olarak içeriği dil öğretimine dâhil eden programlar ve modeller oldukça çeşitlidir ve hem ikinci hem de yabancı dil bağlamlarında, ilköğretimden üniversiteye kadar değişen düzeylerde bu tarz

programların geliştirilmesi ve uygulanmasına yönelik çeşitli yaklaşımlar bulunabilir (Met, 1999).

2.3.3.3. Katılımcı Dil Öğretimi

Şu ana kadar üzerinde durulan öğretim yollarının odak noktası, yabancı dil olarak İngilizce öğrenenleri öğretme ve öğrenme sürecine dâhil ederek yabancı dil sınıfında gerçekleşen iletişimi gerçek hayatta olduğu gibi ele almalarıdır. Buna göre dil sınıflarında üç türde etkileşim gerçekleşmektedir. Bu etkileşim türlerinin ilki, öğrenirlerin birbirlerini anlama potansiyelini en üst düzeye çıkararak olabilecek iletişim kopukluklarını azaltmak için dilsel alışverişte bulunmalarını içeren metin temelli etkileşimdir. İkincisi, öğrenirlerin anlam söyleşisi yapmalarına ve anlamı birlikte yapılandırmalarına yardımcı olan kişilerarası etkileşimdir. Sonuncusu ise öğrenirlerin söylemsel kaynaklarını sosyal, kültürel ve politik bağlamla uyumlu bir şekilde kullanmalarını sağlayan düşünsel etkileşimdir (Rad ve Sahragard, 2019).

Katılımcı dil öğretimi de iletişim kavramını gerçek hayatta olduğu gibi ele alır ve iletişimsel dil öğretiminin güçlü yollarından biridir. Bu öğretim yolunda dil, sosyal sorunları çözerek sosyal ve politik bakımdan güçlü olmanın ve karar verme sürecinde söz sahibi olmanın bir aracı olarak görülmektedir. Temel amacı öğrenirleri sosyal adaletsizlikten kurtulmaları için güçlendirmek ve onların kendi başlarına düşünerek sosyal konularda kararlara varmalarını sağlamak olan katılımcı dil öğretimi; öğrenirlerin kendi yaşamlarını, çevrelerini ve toplumlarını değiştirebilmek için öğrenim sürecine aktif katılımında bulunmalarını sağlamaktadır (Larsen-Freeman ve Anderson, 2011).

Eleştirel pedagojinin ilkeleri doğrultusunda gelişen bu öğretim yolu politik ve özgürleştirici konuları eğitim ortamına dâhil etmeye çalışır çünkü politik meseleler, ikinci dil öğretiminde genellikle ele alınmayan konular olmuştur. Ders kitaplarında, izlencede yer alan ve sınıflarda işlenen konular genellikle çatışmaya neden olmayacak konulardan

seçilmiştir. Ancak Freire tarafından geliştirilen fikirlere dayanan Marksist temelli bir öğretim yolu olan katılımcı dil öğretimi, uluslararası İngilizce ders kitaplarında ve izlencelerinde seçilen konulara karşı radikal eleştiriler getirerek sömürgecilik, milliyetçilik, din, ırkçılık, kimlik, asimilasyon ve göçmenlik karşıtı politikalar gibi konuların kasıtlı olarak ikinci dil öğretim izlencelerinden çıkarıldığı görüşünü öne sürmektedir. Aynı şekilde Türkiye’de de güncel tarihi, siyasi ve sosyal sorunların ulusal İngilizce kitaplarında yer almadığı savunulmaktadır (Ördem ve Ulum, 2019). Bu duruma zıt bir şekilde katılımcı dil öğretimi, sınıf ortamını gerçek hayatın bir uzantısı olarak değerlendirerek günlük konuların ve sorunların sınıf dışında olduğu kadar sınıf içerisinde de tartışılması gerektiğini ifade eder. Sınıf içinde ele alınan içerik öğrenirlerin sınıf dışındaki yaşamlarıyla, yani somut deneyimleri ile ilgilidir. Diğer iletişimsel öğretim çeşitlerinde olduğu gibi dil becerileri bağımsız ve yalıtılmış hedefler olarak değil, bağlamla ve birbirleri ile ilişkili şekilde öğretilir (Auerbach, 1992). Bu tür bir öğretimin sağlanması öğrenirlere önemli konular hakkında duyarlılık kazandırmanın yanı sıra onların eleştirel düşünme, derinlemesine düşünme, çıkarım yapma, eleştirel çözümleme, sorgulama ve değerlendirme becerilerini geliştirmelerini de sağlamaktadır. Ayrıca onlara meraklı olma, doğruyu arama ve açık fikirli olma gibi nitelikleri kazandırmaktadır (Ördem, 2017).

Katılımcı sınıf ortamında problem kurma, diyalog ve problem çözme gibi tekniklerden faydalanır (Larsen-Freeman ve Anderson, 2011). Diyalog; dönüt ve eylemden oluşmakta olup özgünlük gerektirir. Diyaloğun temel amacı, doğru ve özgün kelimelere dayalı olarak dünyayı dönüştürmektir. Sosyal diyalog ise karşılıklı gerçekleştirildiğinden dolayı etkilemeyi ve etkilenmeyi içermektedir (Ördem, 2017). Katılımcı öğretim ortamında öğrenirler sorunları tanımlama, içerik oluşturma, malzeme üretme, sonuçları belirleme ve öğrenmeyi değerlendirme gibi etkinliklere aktif bir şekilde katılarak izlenceyi kendileri belirlemiş olurlar. Sınıf içerisinde yetersizliklere değil, güçlü

yönlere odaklanılır. Öğretmen problemleri çözmekten ziyade öğrenirleri kendi cevaplarını keşfetmeye yönlendirerek problemleri ortaya çıkaran kişidir. Öğrenirlere kendi keşif süreçlerinde rehberlik ederek onlar kendi gerçeklikleri hakkında bilgi edinirken dil yetkinliklerini geliştirmeleri konusunda destek olur. Öğrenirler ise kişisel sorunlarına birbirlerinin deneyimlerinin ışığında bakmayı ve problemleri durumların temel nedenleri üzerinde durmayı öğrenirler. Sorunların nedenleri üzerinde durmak öğrenirlere sosyal destek sağlayarak, daha sonra takip edilecek bir eylem planı hazırlamanın temelini oluşturur. Bu şekilde dil öğretimi öğrenirlerin sınıf dışındaki deneyimleri ile doğrudan bağlantılı hale getirilirken aynı zamanda öğrenirlere çeşitli sorunlarla başa çıkma ve bu sorunlarla başa çıkacak özgüvene sahip olma konularında güç kazandırılır (Auerbach, 1992).

2.3.3.4. İşbirliğine Dayalı Dil Öğretimi

İşbirliğine dayalı dil öğretimi, öğrenirlerin öğrenme sürecine aktif ve işbirlikli bir şekilde katılarak eşler veya gruplar halinde ortak bir hedefe ulaşmak amacıyla çalışmalar yürüttüğü bir öğretim yoludur (Larsen-Freeman ve Anderson, 2011). Yabancı dil öğretiminde işbirliği, öğrenmeyi çeşitli şekillerde olumlu etkilemektedir. Örneğin bireysel olarak yapılan çalışmalarda kendilerini yetersiz hisseden öğrenirler takıldıkları noktalarda pes ederken; işbirliği içinde çalışan öğrenirler birbirlerinden öğrenerek ve birbirlerine yardım ederek çalışmaya devam ederler. Bireysel çalışmalarda öğrenirler görevlerini tamamlamayı erteleyebilir ya da tamamen bırakabilirler ancak grup içerisinde diğer öğrenirlerin görevin tamamlanması konusunda kendilerine güvendiğini bildikleri zaman, görevi bitirmek için daha çok güdülenmiş bir şekilde çalışırlar. Benzer şekilde, işbirliği halinde çalışan öğrenirler daha düşük kaygı ve stres seviyeleri ile çalışırlar ve bu nedenle daha fazla içsel güdülenmeye sahip olurlar. Karar verme, eleştirel düşünme ve durumları başkalarının bakış açılarından görebilme yetenekleri gelişirken aynı zamanda

akranlarına karşı daha olumlu tutumlar geliştirmeyi ve birbirleri ile destekleyici ilişkiler kurmayı öğrenirler (Felder ve Brent, 2007). İşbirliğine dayalı dil öğretiminde öğrenirler sürecin etkin katılımcılarıdır ve kendi öğrenmelerinden olduğu kadar grup arkadaşlarının öğrenmelerinden de sorumludurlar. Öğrenirler öğrenme süreci boyunca problem çözmeye teşvik edilir ve bu şekilde üretkenlikleri artırılır. Öğrenilenlerin aktarılması ve paylaşılması sayesinde de bilgilerin kalıcılığı sağlanmış olur (Batdı, 2013).

İşbirliğine dayalı ve katılımcı dil öğretimleri ile ilgili araştırmaların çoğu, Piaget ve Vygotsky'nin çalışmalarına dayanmaktadır. Vygotsky'nin geliştirdiği sosyokültürel kuram bireyin bilişsel gelişiminin yalıtılmış bir şekilde sağlanamayacağını ve öğrenmenin sosyal bir girişim olduğunu ifade etmektedir. Bu kurama göre “bağımsız problem çözme becerisi tarafından belirlenen gerçek gelişim düzeyi ile yetişkin ya da akran rehberliğiyle problem çözerek erişilebilecek potansiyel gelişim düzeyi arasındaki mesafe” olarak tanımlanan yakınsak gelişim alanı kavramı, daha yetenekli akranlarla işbirliği içinde çalışmanın önemini vurgulamaktadır. Buna göre, herhangi bir konuda erişim düzeyleri farklı olan iki akran etkileşime girdiğinde erişim düzeyi daha düşük olan akranın dil becerilerini genişletmesine olanak sağlayan bir ortam yaratılmış olur. Bu sırada erişim düzeyi daha yüksek olan akran ise dili yardım etmek için kullanacağından, mevcut bilgilerini pekiştirme şansı elde eder (Ördem ve Ulum, 2019).

İşbirliğine dayalı dil öğretiminin beş temel ilkesi bulunmaktadır. Bu ilkeler; olumlu bağlılık, bireysel sorumluluk, yüz yüze destekleyici iletişim, işbirlikçi becerilerin kullanımı ve grup süreçleri olarak sıralanabilir. Olumlu bağlılık “Hepimiz birimiz, birimiz hepimiz.” anlayışına dayalıdır ve öğrenirlerin kendilerine verilen konu ile ilgili bilgi edindikten sonra bunu gruptaki diğer arkadaşlarına öğretme sorumluluğu olduğunu vurgulamaktadır (Batdı, 2013). Yüz yüze destekleyici etkileşim; grup çalışmalarının bir kısmı bireysel olarak tamamlansa da etkileşimli olarak tamamlanan çalışmalarda grup

üyelerinin birbirlerine dönüt vermeleri, birbirlerinin sonuçlarını değerlendirmeleri ve öğrendikleri bilgileri öğreterek birbirlerini öğrenme sürecine aktif bir şekilde katılmaya teşvik etmeleri gerektiğini ifade eder. İşbirlikçi becerilerin kullanımı ilkesi; öğrenirlerin güven oluşturma, liderlik yapma, karar verme, iletişim ve kriz yönetimi becerilerini geliştirmeleri ve bu becerileri çalışmalarını gerçekleştirirken uygulamaları üzerinde durur. Son olarak grup süreçleri ilkesi, grup üyelerinin çalışmalarını yaparken süreç öncesinde hedeflerini belirlemeleri, sürecin sonunda ise süreç boyunca neyi iyi yaptıklarını ve gelecekte daha etkili çalışmak için geliştirmeleri gereken yönleri değerlendirmeleri gerektiğini vurgulamaktadır. Bir öğrenme çalışmasının işbirlikli öğrenme olarak değerlendirebilmesi için yalnızca gruplar halinde çalışan öğrenirlerin olması yeterli değildir. Sınıf içerisinde yapılan çalışmalar ancak listelenen beş ilkenin beşini de içermeleri durumunda işbirliğine dayalı öğrenme olarak nitelendirilir (Felder ve Brent, 2007).

2.4. Avrupa Dilleri Ortak Çerçevesi

ADOÇ; Avrupa genelinde dil öğretimi izlencelerinin, bu izlencelere ait yönergelerin, sınavların ve ders kitapları gibi malzemelerin hazırlanması konusunda ortak bir temel sağlamaktadır. Bu ortak temeli açıklamak ve dil öğrenirlerinin dili iletişim amacıyla kullanabilme konusundaki yeterliliklerini geliştirebilmek için öğrenirlerin öğrenmeleri gereken şeyleri ve hangi bilgi ve becerileri geliştirmeleri gerektiğini ayrıntılı bir şekilde ifade eder. Ayrıca ADOÇ kapsamında dil öğreniminin her aşamada ve yaşam boyu ölçülmesini sağlayan yeterlilik düzeyleri de tanımlanmıştır. Bu nedenle çerçeveden; dil öğretimi programlarının planlanması, dil belgelerinin oluşturulması ve kendi kendine öğrenmenin planlanması gibi farklı alanlarda faydalanılabilmektedir.

ADOÇ'un amaçları; Avrupa'da farklı eğitim sistemlerinin içerisinde modern diller alanında çalışan profesyoneller arasındaki iletişim engellerini aşmak ve eğitim

yöneticilerinin, izlence geliştiricilerin, öğretmenlerin, öğretmen yetiştiricilerinin, sınav geliştiricilerin çabalarını koordine etmektir. Bu kapsamda ADOÇ; öğretimdeki hedeflerin, içeriğin ve yöntemlerin açık bir şekilde tanımlanması için ortak bir temel sağlayarak derslerin, izlencelerin ve dil yeterliliklerinin şeffaflığını arttırmaktadır. Hedef dilde edinilen yeterliliklerin, farklı öğretim-öğrenim bağlamlarında karşılıklı olarak tanınmasını kolaylaştırarak modern diller alanında uluslararası işbirliğini teşvik etmektedir. ADOÇ aynı zamanda çok dilli ve çok kültürlü yapıdaki Avrupa'nın çeşitli ihtiyaçlarını karşılamak için de çalışmalarda bulunmaktadır. Avrupa'daki farklı dillerin ve kültürlerin zengin mirasının korunması ve geliştirilmesi amacıyla Avrupalıların birbirleriyle dilsel ve kültürel sınırlar ötesinde iletişim kurma becerilerini geliştirme, her düzeyde bu gelişimi teşvik edip düzenli bir temele oturarak finanse edilmesini sağlama yönünde çalışmalar yürütmektedir (Avrupa Konseyi, 2001).

Ek olarak, ADOÇ eylem odaklı bir yaklaşımı benimsemektedir. Eylem odaklı yaklaşım, dili kullanan ve öğrenenleri birer “sosyal aktör” olarak, yani çeşitli durumlarda ve belirli çevrelerde yerine getirmeleri gereken (sadece dille sınırlı olmayan) görevleri olan toplum üyeleri olarak görmektedir (Kara, 2011). Eylem odaklı yaklaşım, dil kullanımının hem genel dil yeterliliklerini hem de iletişim edinçlerini geliştiren bireyler ve sosyal aktörler tarafından gerçekleştirilen eylemleri içerdiğini savunur. Bu nedenle herhangi bir dil öğrenme veya öğretme eyleminin kapsamında dil ile ilgili olarak; stratejiler, görevler, metinler, bireyin genel yeterlilikleri, iletişim edinci, dil eylemleri, dil süreçleri, bağlamlar ve alanlar şeklinde sıralanabilen farklı boyutlar tanımlamaktadır (Avrupa Konseyi, 2001).

2.4.1. Avrupa Dilleri Ortak Çerçevesinde Yeterlilik Düzeyleri

Avrupa Konseyi 1970’li yıllardan bugüne kadar çalışmalar yürüterek Avrupa Konseyi üye ülkelerindeki bütün okul tiplerinde, tüm dil basamaklarında ve her yaş grubu

için oluşturmuş olduğu dil yeterlilik düzeylerini 6 bölüme ayırarak (A1, A2, B1, B2, C1 ve C2) sınıflandırmıştır. Bu dil yeterlilik düzeylerini üç grupta da incelemek mümkündür: temel kullanıcı (A1 ve A2), bağımsız kullanıcı (B1 ve B2) ve yetkin kullanıcı (C1 ve C2). Her yeterlilik düzeyinde; dinleme, okuma, karşılıklı konuşma, sözlü anlatım ve yazılı anlatım şeklinde sıralanan dil becerileri bulunmaktadır. Dil yeterlilik düzeyleri öğrenirlerin bu beceri alanlarındaki performanslarını değerlendirmek amacıyla kullanılabilir (Arslan ve Coşkun, 2012).

ADOÇ, dil yeterliliklerini sunarken yatay ve dikey olmak üzere iki eksen tanımlamıştır. Buna göre az önce bahsedilen, öğrenirlerin yapma yeterliliğine sahip olduğu eylemleri tanımlayan eksen yatay eksen iken öğrenirlerin bu eksendeki ilerlemesini ve gelişimini temsil eden bir de dikey eksen bulunmaktadır. Ancak dil yeterliliğinin aslında bir sürekliliği temsil ettiği unutulmamalıdır. Yani, yeterlilik düzeyleri arasında kesin sınırlar bulunmamaktadır. Ayrıca bir dilin herhangi iki kullanıcısı tam olarak aynı yeterliliklere sahip olamaz veya onları tamamen aynı şekilde geliştiremez (Avrupa Konseyi, 2020). Tablo 3'te Avrupa Konseyi (2020) tarafından paylaşılan şekilde en genel hali ile (küresel ölçek) dil yeterliliği düzeylerine ait tanımlar yer almaktadır.

Tablo 3.

Küresel (Global) Ölçekte ADOÇ Dil Yeterlilikleri (Avrupa Konseyi 2020)

Yetkin Kullanıcı	C2	✓ Duyduğu ve okuduğu her şeyi kolayca anlayabilir. ✓ Farklı yazılı ya da sözlü kaynaklardan edindiği bilgiyi özetleyebilir, bu kaynaklara dayalı olarak bir tartışmayı yapılandırabilir, akıcı ve doğal bir anlatım ile sunabilir. ✓ Akıcı bir dil kullanarak kendini tam anlamıyla ifade edebilir. Karmaşık durumlarda bile kendini ifade ederken ince anlam farklarından yararlanabilir.
	C1	✓ Farklı yapıya sahip uzun ve karmaşık metinleri anlayabilir ve bu metinlerdeki dolaylı anlatımları ve imaları fark edebilir. ✓ Gereksinim duyduğu ifadeleri fazla zorlanmadan bularak kendini doğal ve akıcı bir şekilde ifade edebilir.

		✓ Dili akademik ve mesleki amaçlar için ve günlük yaşamda esnek ve etkili bir şekilde kullanabilir. ✓ Karmaşık konularda, bağlantıların ve ilişkilerin açıkça ortaya konduğu, iyi yapılandırılmış, ayrıntılar içeren metinler yoluyla kendini akıcı bir şekilde ifade edebilir.
Bağımsız Kullanıcı	B2	✓ Soyut ve somut konulara dayalı karmaşık metinlerin ana fikrini anlayabilir, kendi uzmanlık alanı olan konularda teknik tartışmalar yürütebilir. ✓ Çok zorlanmadan, belli ölçüde doğal ve akıcı bir dil kullanarak ana dilde konuşan birisiyle iletişim kurabilir. ✓ Farklı konularda, ayrıntılı ve anlaşılır bir şekilde kendini ifade edebilir ve bir konunun olumlu ve olumsuz yönlerini ortaya koyarak kendi bakış açısını yansıtabilir.
	B1	✓ Günlük yaşamda, işte ya da okulda, sık karşılaştığı ve tanıdık olduğu konulara dayalı yazılı ve sözlü ifadeleri ana hatlarıyla anlayabilir. ✓ Seyahatlerde, dilin konuşulduğu yerlerde karşılaşılabilecek çoğu durumun üstesinden gelebilir. ✓ Kişisel ilgi alanları doğrultusunda ya da bildiği konularda, basit, ancak fikirler arası bağlantıların oluşturulmuş olduğu metinler yoluyla kendini ifade edebilir. ✓ Yaşadığı olayları ve deneyimlerini aktarabilir; düşlerinden, umutlarından ve isteklerinden söz edebilir, görüşlerini ve planlarını nedenleriyle kısaca ortaya koyabilir.
Temel Kullanıcı	A2	✓ Kişisel, aile, alışveriş, iş ve yakın çevre ile ilgili konularda çok sık kullanılan temel deyimleri ve cümleleri anlayabilir. ✓ Bildiği, alışılmış konularda doğrudan bilgi alışverişinde bulunarak basit düzeyde iletişim kurabilir. ✓ Basit bir dil kullanarak kendi özgeçmişi ve yakın çevresi hakkında bilgi verebilir ve anlık gereksinimleri karşılayabilir.
	A1	✓ Somut gereksinimlerini karşılayabilmek adına bilinen, günlük ifadeleri ve çok temel deyimleri anlayabilir ve kullanabilir. ✓ Kendini ya da başkalarını tanıtabilir, bu bağlamda, nerede oturduğu, kimleri tanıdığı, sahip oldukları ve benzeri temel sorular yoluyla iletişim kurabilir. ✓ Konuştuğu kişilerin yavaş ve anlaşılır bir şekilde konuşması ve yardıma hazır olması halinde basit düzeyde iletişim kurabilir.

ADOÇ küresel ölçeğe ek olarak, açıklayıcı tanımlar içeren farklı tanımlayıcı ölçekler ve kontrol listeleri de tanıtmıştır. Bu ölçekler arasında iletişimsel dil eylemleri ve stratejilerini, çok dillilik ve çok kültürlülük edincini, iletişim edincini ve işaret dili edincini tanımlayan ölçekler bulunmaktadır. Bununla birlikte, bir tanım yalnızca belirli bir düzeyle ilişkilendirilmek zorunda değildir. Tanım, dil öğrenirinin tanımlanan görevi

gerçekleştirmesinin muhtemel olduğu ilk düzeyde ortaya çıkar. Bu düzeyde tanımlanan görevi gerçekleştirmek öğrenirler için zorlu olabilir ancak hiçbir zaman imkânsız olmaz. Hatta beklenen yeteneğe, deneyime ve güdülenmeye sahip olan öğrenirler için, tanım tamamen uygun bir hedefi ifade eder.

Öğretmen değerlendirmesi veya öz değerlendirme için kullanılan kontrol listeleri, tanımlayıcı ölçekler ve açıklayıcı tanımlar öğrenirlerin sadece ne yapabildiklerini değil aynı zamanda bunu ne kadar iyi yapabildiklerini de belirttikleri zaman en doğru şekilde çalışırlar. Kullanıcı odaklı bir ölçek, genel bir bakış sunmayı amaçlayan tasarımcı odaklı bir ölçeğe göre daha az ayrıntılıdır. Benzer şekilde, değerlendirici odaklı bir ölçek, tanıya yönelik bir ölçeğe göre daha az ayrıntıya sahiptir ve değerlendircinin genel bir bakış açısına ulaşmasına yardımcı olur. Özetle, Tablo 2’de yer alan küresel ölçek, hiyerarşinin en üst katmanını oluşturmaktadır ve yeterlilik düzeyleri hakkında genel bir fikir elde etmek için kullanılır. Bu hiyerarşide aşağı inilerek daha fazla ayrıntı elde edilebilir, ancak yine de bakılan şey bir iki ekranla veya kâğıt parçalarıyla sınırlı kalacaktır. Eğitim sürecine katılanları ilgisiz ayrıntılarla boğmamak veya dil yeterliliklerini fazla derecede basitleştirmeden sunmak için bu şekilde bir orta yol izlenmiştir (Avrupa Konseyi, 2001).

2.4.2. Avrupa Dilleri Ortak Çerçevesinde İletişim Edinci ve İletişimsel Dil Eylemleri

ADOÇ’ta takip edilen eylem odaklı yaklaşıma ek olarak iletişimsel bir yaklaşım da benimsenmektedir. Temel alınan yaklaşımların çeşitli olmasının nedeni, bazı dil öğretim yöntem ve tekniklerinin tek bir dil becerisini öğretmeye odaklanarak diğerlerini ihmal etmesidir. ADOÇ’ta iletişim temelli bir bakış açısını takip etmenin amacı ise, bireylerin hedef dilde iletişim kurabilecek düzeye gelmelerinin sağlanmasıdır. Buna uygun olarak dil öğrenirlerinin bütün dil becerileri, dili kullanma yoluyla aynı anda ve aynı oranda geliştirilmeye çalışılır (Kara, 2011). Çerçeve kapsamında iletişim edinci ve

iletişim edincini oluşturan dilsel, toplumdilbilimsel ve edimsel edinçler tanımlanmaktadır. Buna göre dilsel edinç dilin sözcüksel, sesbilimsel, sözdizimsel bilgi ve becerilerini ve diğeri boyutlarını içermektedir. Bu tanım kapsamında; genel dilsel alan, kelime dağarcığı alanı, dilbilgisel doğruluk, kelime dağarcığı hâkimiyeti, sesbilimsel hâkimiyet ve yazımsal hâkimiyet şeklinde altı adet tanımlayıcı ölçek yer almaktadır. Toplumdilbilimsel edinç dil kullanımının sosyokültürel koşullarına atıfta bulunmaktadır. ADOÇ'ta; kibarlık kurallarına ek olarak nesiller, cinsiyetler, sınıflar ve sosyal gruplar arasındaki ilişkileri yöneten normları içeren ve bir topluluğun işleyişindeki belirli temel düzenlerin dilsel olarak kodlanması şeklinde tanımlanan toplumdilbilimsel edincin değerlendirilmesi amacıyla toplumdilbilimsel uygunluk adında tek bir tanımlayıcı ölçek yer almaktadır. Edimsel edinç ise dil kaynaklarının işlevsel şekilde kullanımı (dil işlevlerinin üretimi, söz eylemleri), söylem, uyum ve tutarlılık, metin türlerinin ve biçimlerinin tanımlanması, ironi ve parodi konularında ustalık ile ilgilidir (Avrupa Konseyi, 2001). Edimsel edinci geliştirmek; söylemin düzenlenmesi ve yapılandırılması ile ilgilenen söylemsel edinci, iletişimsel işlevleri yerine getirmek için kullanılan işlevsel edinci ve iletilen sözceleri etkileşimsel veya işlemsel şemalara göre sıralamayı içeren tasarım edincini geliştirme ile yakından ilişkilidir. ADOÇ'ta söylemsel edinci değerlendirmek amacıyla tematik gelişim, tutarlılık ve uyum, konuşmada sıra alma şeklinde üç tanımlayıcı ölçeğe yer verilmiştir. İşlevsel edinç kapsamında esneklik isimli bir tanımlayıcı ölçek bulunmaktadır. Ancak iletişimsel dil eylemlerini tanımlamak için kullanılan tüm ölçekler, farklı işlevsel dil kullanım türlerini de içlerinde barındırırlar. Tasarım edinci ise sosyokültürel yeterlilikle ilgilidir ve bir dereceye kadar toplumdilbilimsel uygunluk ölçeği ile ve buna ek olarak genel dilsel alan ve kelime dağarcığı ölçekleri ile ilişkilendirilebilmektedir (Avrupa Konseyi, 2020). Özetle; edimsel edinç bölümünde esneklik, tematik gelişim, tutarlılık ve uyum, konuşmada sıra alma

ölçekleri ile birlikte içerikle ilişkili olarak önermesel hassasiyet ve konuşma ile ilgili olarak da akıcılık ölçekleri yer almaktadır.

İletişim edinci ile ilgili kavramlara ek olarak ADOÇ aynı zamanda iletişimsel dil eylemleri ve stratejileri ile ilgili açıklamalara ve ölçeklere de yer vermiştir. ADOÇ'un bu ölçekleri sunarken izlediği düzen Tablo 4'te gösterilmektedir.

Tablo 4.

Avrupa Dilleri Ortak Çerçevesinde İletişimsel Dil Eylemleri ve Stratejileri

İLETİŞİMSEL DİL EYLEMLERİ VE STRATEJİLERİ			
Alımlama Eylemleri ve Stratejileri	Üretim Eylemleri ve Stratejileri	Etkileşim Eylemleri ve Stratejileri	Arabuluculuk Eylemleri ve Stratejileri
<u>Alımlama Eylemleri:</u> ➤ Sözlü Anlama ➤ Görsel-İşitsel Anlama ➤ Okuduğunu Anlama	<u>Üretim Eylemleri:</u> ➤ Sözlü Üretim ➤ Yazılı Üretim	<u>Etkileşim Eylemleri:</u> ➤ Sözlü Etkileşim ➤ Yazılı Etkileşim ➤ Çevrimiçi Etkileşim	<u>Arabuluculuk Eylemleri:</u> ➤ Metin Arabuluculuğu ➤ Kavram Arabuluculuğu ➤ İletişimde Arabuluculuk

Buna göre dil öğrenirlerinin iletişim edinçleri; alımlama, üretim, etkileşim veya arabuluculuk (özellikle yeniden ifade etme veya çeviri süreçleri için) dâhil olmak üzere çeşitli dil eylemlerinin gerçekleştirilmesi yolu ile etkinleştirilmektedir. Bu tür eylemler sözlü veya yazılı olarak gerçekleştirilebilmektedir, ancak alımlama ve üretim eylemleri birincil olarak değerlendirilir çünkü her ikisi de etkileşim için gereklidir. Alımlama eylemleri, sessiz okuma ve medyayı takip etmeyi içerir ve pek çok öğrenme biçimi için de önem taşırlar. Üretim eylemleri akademik ve profesyonel alanlarda (sözlü sunumlar, yazılı çalışmalar ve raporlar) önemli işleve sahiptir. Etkileşimde ise en az iki kişi, üretim

ve alımlamanın birbirini izlediği sözlü veya yazılı bir değiş tokuşa katılırlar. Ancak etkileşim kurmayı öğrenmek; alımlama ve üretim eylemlerinden fazlasını içerir. Hem alımlama hem üretim eylemleri gerçekleştirilirken, herhangi bir nedenle birbirleri ile doğrudan iletişim kurma konusunda sorunlar yaşayan kişiler arasında iletişimi mümkün kılan sözlü veya yazılı arabuluculuk eylemlerinden faydalanılır. Arabuluculuk eylemleri çeviri yapma, yeniden ifade etme, açıklama yapma ve özetleme gibi toplumlarımızın normal işleyişinde önemli yer tutan eylemleri kapsamaktadır (Avrupa Konseyi, 2001).

Tablo 3'te görüldüğü gibi ADOÇ; iletişimsel dil eylemleri ve stratejileri kapsamında alımlama, üretim, etkileşim ve arabuluculuk ana başlıklarını ayrıntılandırarak çeşitli tanımlayıcı ölçeklerine yer vermiştir. Bu dört ana başlığın her birinin altında hem ilgili dil eylemlerini hem de stratejileri açıklayan ölçekler bulunmaktadır. Alımlama eylemleri ana başlığının altında sözlü anlama, görsel-işitsel anlama ve okuduğunu anlama başlıkları yer almaktadır. Bunlardan sözlü anlama başlığı kapsamında genel sözlü anlama, diğer insanlar arasındaki konuşmayı anlama, canlı bir izleyici kitlesinin üyesi olarak anlama, duyuruları ve yönergeleri anlama, sesli (veya işaret dilli) medyayı ve kayıtları anlama şeklinde beş tane tanımlayıcı ölçek bulunmaktadır. Görsel-işitsel anlama başlığında bir adet TV, film ve video izleme ölçeği; okuduğunu anlama başlığında ise genel okuduğunu anlama, karşılıklı yazışmaları okuma, yönelimli okuma, bilgi alma ve tartışma için okuma, yönerge ve talimatları okuma, boş zaman etkinliği olarak okuma şeklinde altı ölçek yer almaktadır. Alımlama ana başlığının altında yer alan alımlama stratejileri ise ipuçlarını belirleme ve çıkarım yapma (sözlü, işaret dili ile ve yazılı) ölçeğini içermektedir.

Üretim eylemleri başlığı sözlü üretim ve yazılı üretim bölümlerini kapsamaktadır. Buna göre sözlü üretim başlığında; genel sözlü üretim, aralıksız konuşma: deneyimi anlatma, aralıksız konuşma: bilgi verme, aralıksız konuşma: bir görüş ortaya koyma

(örneğin bir münazarada), kamuoyu duyuruları, kitlelere hitap etme şeklinde altı ölçek bulunmaktadır. Yazılı üretim bölümünde genel yazılı üretim, yaratıcı yazım, raporlar ve denemeler adlı ölçekler yer almaktadır. Üretim stratejileri bölümü ise planlama, telafi etme, izleme ve onarım adı altında üç ölçeğe yer vermektedir.

Etkileşim eylemleri ana başlığı sözlü etkileşim, yazılı etkileşim ve çevrimiçi etkileşim başlıklarını içermektedir. Bunlardan sözlü etkileşim başlığı; genel sözlü etkileşim, konuşulan kişiyi anlama, karşılıklı konuşma, resmi olmayan ortamlarda tartışma (arkadaşlarla), resmi tartışma (toplantılar), hedefe yönelik işbirliği, mal ve hizmet alma, bilgi değişimi yapma, röportaj, teleiletişim kullanma adlı toplam on adet ölçeği kapsamaktadır. Yazılı etkileşim başlığı altında genel yazılı etkileşim, karşılıklı yazışma ve not, mesaj ve formlar isimli üç ölçek bulunmaktadır. Çevrimiçi etkileşim başlığı altında ise çevrimiçi konuşma ve tartışma ölçeği ile birlikte hedefe yönelik çevrimiçi çeviriler ve işbirliği ölçeği sunulmaktadır. Etkileşim stratejileri bölümü içerisinde konuşmada sıra alma, işbirlikli konuşma ve açıklama isteme ölçekleri bulunmaktadır.

Son olarak arabuluculuk eylemleri başlığı ise metin arabuluculuğu, kavram arabuluculuğu ve iletişimde arabuluculuk başlıklarından oluşmaktadır. Ayrıca bu başlıklardan ayrı olarak genel arabuluculuk ölçeğine yer verilmektedir. Metin arabuluculuğu başlığında; belirli bilgilerin aktarımı, verilerin açıklanması, metin işleme, yazılı bir metni çevirme, not alma (dersler, seminerler, toplantılar gibi ortamlarda), yaratıcı metinlere (edebiyat dâhil) kişisel bir tepki verme, yaratıcı metinlerin çözümlenmesi ve eleştirilmesi şeklinde yedi ölçek sunulmaktadır. Kavram arabuluculuğu başlığında; akranlarla işbirlikli etkileşimi kolaylaştırma, anlam oluşturmak için işbirliği yapma, etkileşimi yönetme, kavramsal konuşmayı teşvik etme şeklinde sıralanabilen dört ölçek yer almaktadır. İletişimde arabuluculuk başlığı ise çok kültürlü alanı kolaylaştırma,

resmi olmayan durumlarda aracı olarak hareket etme (arkadaşlar ve meslektaşları ile), hassas durumlarda ve anlaşmazlıklarda iletişimi kolaylaştırma ölçeklerini kapsamaktadır. Bunların yanı sıra arabuluculuk stratejileri; yeni bir kavramı açıklamak için stratejiler ve metin basitleştirme stratejileri şeklinde iki bölüme ayrılmıştır. Yeni bir kavramı açıklamak için stratejiler bölümünde önceki bilgilerle bağlantı kurma, dili uyarlama ve karmaşık bilgileri parçalara ayırma ölçekleri bulunmaktadır. Metin basitleştirme stratejileri ise yoğun bir metni genişletme ve metni düzene sokma ölçeklerini içermektedir. Görüldüğü gibi ADOÇ iletişimsel dil eylemleri ve iletişim edinci konusunda pek çok farklı amaçla kullanılabilecek kapsamlı değerlendirme ölçekleri bulunmaktadır (Avrupa Konseyi, 2020).

2.5. Yabancı Dil Öğretiminde Ders Kitaplarının Yeri

Yabancı dil öğretimi; öğretmen, öğrenirler, malzemeler, öğretim yolları ve değerlendirme olmak üzere beş ana bileşenden oluşmakta ve yabancı dil öğretiminde kullanılan en önemli malzemeler arasında ders kitapları görülmektedir. Ders kitapları, öğrenirlerin dil öğrenme sürecine rehberlik eden ve öğrenmeyi daha planlı bir hale getiren, ayrıca programın amaçlarını sınıfa taşıyarak uygulamaya koymayı sağlayan önemli öğretim araçlarıdır (Richards ve Bohlke, 2019; Dülger, 2016). Yabancı dil öğretimi ve öğrenimi süreçlerinde yaygın olarak kullanılan temel malzemeler arasındalardır. Dil öğrenimine yönelik yapılandırılmış ve sistematik bir yaklaşım sağlamada önemli bir rol oynayan ders kitapları, mümkün olduğu kadar çok şeyi tek bir kaynaktan sunmayı amaçlar ve dilbilgisi, kelime bilgisi, sesletim, dil işlevleri ile birlikte okuma, yazma, dinleme ve konuşma becerileri üzerine çeşitli alıştırmaları içerirler. Öğretmenler açısından, sınıf içi dil öğretim etkinliklerini planlamalarına ve öğrenirlerin ilerlemelerini takip edebilmelerine yardımcı olan birer kılavuz görevi üstlenirler (Tomlinson, 2012). Ders kitaplarının kullanımı, öğrenirlerin sınıf dışında hedef dile

maruz kalma sürelerinin sınırlı olduğu YDOİ (ya da diğeryabancı diller) bağlamlarında özellikle yaygındır. Bazı eleştiriler ders kitaplarının dil öğretim ortamlarını sınırlayıcı nitelikte olabileceğini ve öğrenirlerin gerçek hayatta iletişim kurmak için ihtiyaç duyabilecekleri becerileri öğretme konusunda yetersiz kalabileceklerini ileri sürseler de yabancı dil öğretiminde ders kitaplarından faydalanmanın aynı zamanda pek çok olumlu yanı bulunmaktadır (Richards ve Bohlke, 2019). Bu bölümde; ders kitabı kullanımının önemi ve yararları, ders kitaplarını değerlendirme ölçütleri ve ders kitaplarında söylemlerin yeri konuları sırasıyla incelenmiştir.

2.5.1. Ders Kitabı Kullanımının Önemi ve Yararları

Yabancı dil öğretiminde ders kitapları hem öğretmenler hem de öğrenirler için değerli bir kaynaktır. Ders kitapları, öğrenirlerin farklı dil öğrenme ihtiyaçlarını karşılayabilme amacıyla genellikle farklı dil yeterlilik düzeylerine uygun bir biçimde tasarlanır. Dil öğretim-öğrenim süreci için sağladıkları en önemli fayda, özellikle dil öğrenmeye yeni başlayan öğrenirlere dil gelişim sürecinde ne çalışacakları ya da nasıl ilerleyecekleri konusunda açık ve düzenli bir çerçeve sağlamalarıdır (Tomlinson, 2012; Harmer, 2015). Ders kitabı kullanımının bir diğeryönemli yararı, öğrenme sürecinde hem öğrenirlerin kendi gelişimlerini takip etmelerine yardımcı olmaları hem de öğretmenleri öğrenirlerin gelişim süreci hakkında bilgilendirmeleridir. Ders kitaplarının açıkça tanımlanmış izlenec hedeflerine sahip olmaları ve başarı testlerine yer vermeleri öğretmen ve öğrenirler için bu bilgilendirmeyi sağlayan temel unsurlardır (Dülger, 2016). Öğretmenler, öğrenirleri ders kitaplarında bulunan malzemeleri kullanmaları ve öğrendikleri konularla ilgili olarak düzenli şekilde öz değerlendirme yapmaları konusunda yönlendirerek öğrenme hedeflerine ulaşılmasına yardım edebilirler.

Öğrenirlerin ihtiyaçlarına uygun malzemeler ve etkinliklerle donatılmış olan kitaplar maddi açıdan ekonomiklerdir, öğretmenlerin malzeme seçimi konusunda zaman

tasarrufu etmelerini sağlarlar ve öğrenirlerin öğrenme deneyimlerini de daha ilgi çekici hale getirirler (Tomlinson, 2012). Ders kitaplarında yer alan malzeme zenginliği; öğrenirlere ses kayıtları, video dersler ve çevrimiçi kaynaklar gibi ek malzemeler sunmaları ile açıklanabilir. Bu tür malzemeler, sınıf dışında da dil becerilerini geliştirmeleri ve pekiştirmeleri için öğrenirlere ek fırsatlar sağlarlar (Harmer, 2015). Ders kitaplarında bulunan bazı görevler öğrenirlerin öğrendiklerini pekiştirmeleri ve uygulama yapmaları amacıyla kullanılarak sınıf dışındaki zamanlarda da öğrenmelerine ve konu tekrarı yapmalarına yardımcı olacak şekilde kullanabilirler (Scrivener, 2011). Ayrıca ders kitapları, öğrenirlerin özel ihtiyaçlarını karşılayacak ve ilgi alanlarını göz önünde bulunduracak şekilde uyarlanarak kişiselleştirilmiş bir öğrenme deneyimi sağlayabilir. Bu sayede ders kitabı kullanımı öğrenirlerin güdülenmesini arttırmaya ve daha keyifli bir öğrenme ortamı oluşturmaya yardımcı olabilir (Richards ve Bohlke, 2019).

Öğrenme sürecinde ders kitaplarının öğrenirlerin başarılarına olan etkisi birçok araştırmada ele alınmıştır. Akbari, Behzadpoor ve Dadvand (2010) yaptıkları araştırmanın sonucunda ders kitaplarının öğrenirlerin kelime bilgilerinin, dil bilgilerinin ve konuşma becerilerinin gelişimini sağladığını bulgulamıştır. Benzer şekilde Nazary ve Rahimi (2017), ders kitaplarının öğrenirlerin okuma becerileri üzerindeki etkisini inceleyen bir araştırma yapmış ve bu araştırmanın sonuçları öğrenirlerin ders kitaplarını kullanarak okuma becerilerini geliştirebildiklerini göstermiştir. Demir ve Ertaş (2014), aynı ders kitaplarının farklı programlarda kullanılmasıyla farklı öğrenir gruplarının benzer içerikli dil öğrenimi görmelerinin ve aynı değerlendirmeye tabi tutulabilmelerinin sağlanabileceğini söylemiştir. Bu sayede ders kitabı kullanımı öğretim ortamlarında standartlaşmayı da beraberinde getirmektedir. Richards (2001) ise ders kitaplarının önemini vurgulayarak ders kitapları yoksa herhangi bir öğrenme programının hiçbir etkisinin olmayabileceğini, çünkü ders kitaplarının öğretime bir düzen ve belirli bir izlençe sağladığını belirtmiştir.

Bütün bu yararlar rağmen alanyazında; ders kitaplarının dil öğrenimi konusunda çok kuralcı olabileceği, öğrenirlerin ihtiyaç ve ilgilerini yansıtmada konusunda yetersiz kalabilecekleri, dili gerçek dünya bağlamlarında kullanma konusundaki becerilerini geliştirmek için yeterli fırsatları sağlayamayabilecekleri yönünde eleştiriler de yer almaktadır (Thornbury, 2005; Harmer, 2015). Bu nedenlerle öğretmenler ders kitaplarını öğrenirlerin ihtiyaçlarına göre seçmeli ve ders kitaplarına ek olarak gerçek hayatta karşılaşılabilen dil örneklerini içeren farklı malzeme ve alıştırmalardan faydalanarak öğrenirlerin iletişim edinçlerini geliştirmelerine yardımcı olmalıdırlar (Tomlinson, 2012).

2.5.2. Ders Kitaplarını Değerlendirme Ölçütleri

Ders kitaplarını değerlendirmenin temel sebebi, yapılacak değerlendirme ile öğretmenlerin veya program geliştiricilerin belirli bir bağlamda kullanımı en uygun olan ders kitabını seçmelerine yardımcı olmaktır. Ayrıca ders kitaplarının değerlendirilmesi, konuya dair eleştirel bir bakış açısı kazandırması ve ders malzemelerinin akademik bir bakış açısıyla incelenmesini sağlaması açısından öğretmenlerin mesleki gelişimlerine de katkıda bulunmaktadır (Tomlinson, 1996). Belirli bir öğretim ortamı ve öğrenirler için kullanılacak en iyi ders kitabına karar verme girişimlerini kolaylaştırmak amacıyla ders kitabı değerlendirmesi için farklı yöntemler ve ölçütler ortaya konulmuştur. Örneğin Williams (1983) YDOİ öğretimi ile ilgili daha önceki çalışmalara dayanarak birtakım ders kitabı değerlendirme ölçütü geliştirmiş ve bu ölçütleri dâhil ettiği bir kontrol listesi hazırlamıştır. Williams'ın kontrol listesi kullanılarak ders kitapları; genel, konuşma, dilbilgisi, kelime bilgisi, okuma, yazma ve teknik şeklinde yedi temel ilke ile ilişkili olarak değerlendirilebilmektedir. “Genel” ilkesi, ders kitabının dil öğelerinin ve becerilerinin sunumuna ilişkin genel bir rehberlik sağlaması ile ilgilidir. “Konuşma” ilkesi sesletimin öğretimi için yardımcı araçlar içerilmesini; “dilbilgisi” ilkesi yapısal birimlerin öğretimi için anlamlı durumlar ve çeşitli teknikler sunulmasını

değerlendirmektedir. “Kelime bilgisi” ilkesi kelime öğretimi ile ilgili farklı amaç ve becerilere yer verilmesi ile ilişkilidir. “Okuma” ilkesi okuma metinlerinin sunumu sırasında rehberlik sağlanması, “yazma” ilkesi içeriği kontrol etme ve yönlendirme için çeşitli araçlar sunulması ve son olarak “teknik” ilke ise uyumlu resimlere, şekillere, tablolara yer verilmesi ile ilgilidir. Bu yedi ilkenin her biri; güncel yöntem bilime uygunluk, ana dili konuşuru olmayan öğretmenlere rehberlik, ikinci dil öğrenirlerinin ihtiyaçları ve sosyokültürel çevreye uygunluk şeklinde dört ölçüt göz önünde bulundurularak değerlendirilmektedir. Buna göre, güncel yöntem bilime uygunluk ölçütü kullanılarak ders kitabı, ikinci dil öğretimi bağlamında geçerli ve kabul edilmiş olan yöntemlerin altında yatan psikolojik ve dilbilimsel ilkeler ile tutarlı olup olmadığı açısından değerlendirilmektedir. Ana dili konuşuru olmayan öğretmenlere rehberlik ölçütü, hedef dilin tüm yönleri üzerinde ana dili konuşuru kontrolüne sahip olmayan öğretmenlere ders kitabı tarafından yeterli yönlendirme sağlanıp sağlanmadığı üzerinde durmaktadır. İkinci dil öğrenirlerinin ihtiyaçları ve sosyokültürel çevreye uygunluk ölçütleri ise ders kitabının, örneğin aynı sınıfta farklı ana dilde konuşan öğrenirler olması gibi farklı öğrenir ihtiyaçlarının olduğu öğretim ortamlarına uygun olup olmadığını ve kullanılan diller ile ilişkilendirilen kültürler arasındaki farklılıkları göz önünde bulundurup bulundurmadığını değerlendirmektedir.

Mukundan ve Nimehchisalem (2012) benzer bir çalışma yaparak YDOİ ders kitaplarını değerlendirmek için bir kontrol listesi geliştirmişlerdir. Geliştirdikleri kontrol listesinde, genel özellikler ve öğrenme-öğretme içeriği şeklinde iki ana başlık yer almaktadır. Genel özellikler bölümü; kitabın izleni ile ilişkisi, yöntem bilimi, öğrenirlere uygunluk, fiziksel ve işlevsel nitelikler, yardımcı malzemelerin verimli kullanımı şeklinde beş ölçütü içerisinde barındırmaktadır. Öğrenme-öğretme içeriği bölümünde ise; genel, dinleme, konuşma, okuma, yazma, kelime bilgisi, dilbilgisi ve sesletim şeklinde

sekiz ölçüt yer almaktadır. Kontrol listesinde bulunan bütün ölçütler ek açıklamalarla ayrıntılandırılmıştır.

Tanner ve Green (1998) ders kitabı değerlendirmesi için dokuz ölçüt belirlemiş ve bu ölçütlerin altında çeşitli değerlendirme sorularına yer vermişlerdir. Bu dokuz ölçüt; yöntem, görünüş, öğretmen dostu olma, ekstralar, gerçekçilik, ilgi çekicilik, ekonomiklik, düzey ve dil becerileri olarak sıralanabilmektedir. Yöntem ölçütü, kitabın sınıf ortamının hem genel hem de özel hedeflerine uyması ile ilgilidir. Görünüş ölçütü kitabın kapağı, tasarımı, içerisindeki resimler, rengi ve dokusu gibi özelliklerinin ilgi çekici olup olmaması ile ilgilidir. Öğretmen dostu kitaplar, öğretmenin kullanımını kolaylaştıran, düzenli, içindekiler sayfasına, cevap anahtarına sahip olan ve öğretmenin hazırlık süresinden tasarruf etmesini sağlayan kitaplardır. Gerçekçilik, kitabın içerisindeki iletişimin özgünlüğü ve kullanılan dilin gerçek hayata uygunluğu ile ilgilidir. İlgi çekicilik ölçütü kitabın öğrenirler ve öğretmen açısından ilgi çekici olması ve sunulan konuların öğrenirlerin hayatları ile ilişkilendirilebilmesi konularını kapsamaktadır. Ekonomiklik ölçütü; kitabın fiyatının öğrenirler, ebeveynler ve okul için uygun olup olmadığını sorgulamaktadır. Düzey ölçütü kitabın dil yeterlilik düzeyinin sınıfın düzeyine uygun olması ile ilgilidir. Son olarak beceri ölçütü ise ders kitabının öğretilmek istenen tüm dil becerilerini, öğretmenin öğretmek istediği şekilde sunup sunmadığını ve içerisindeki konuların öğretim kurumunun izlencesine uygun olup olmadığını değerlendirmektedir.

McDonough ve Shaw (1993) ders kitaplarının değerlendirilmesi için kullanılması amacıyla kapsamlı bir model önermişlerdir. Bu modele göre öncelikle ders kitapları ile ilgili genel bir fikir edinmek için kısa bir dış değerlendirme yapılması gerekmektedir. Bu değerlendirmeyi yapmaktaki amaç kitabın kapağındaki tanıtıma ve içindekiler bölümüne bakarak kitabın düzenini incelemektir. Bu aşamada malzemelerin neden üretildiğini,

hangi boşluğun doldurulmaya çalışıldığını ve hedeflerin açıkça ifade edilip edilmediğini gözden geçirmemiz gerekmektedir. Dış değerlendirmenin ardından, söz konusu materyallerin, yazarın öne sürdüğü hedeflerle ve öğretim programının amaç ve hedefleriyle ne kadar örtüştüğünü görmek için ayrıntılı bir iç değerlendirme yapılmalıdır. Böyle bir değerlendirmenin yapılabilmesi için kitaptan en az iki ünite incelemek ve bu inceleme sırasında bazı ölçütlere dikkat etmek gerekmektedir. Bu ölçütlerden biri kitapta dil becerilerinin sunulmuş şeklidir. Bu ölçüte uygun olarak; tüm dil becerilerinin kapsamı kapsamadığı, kapsanıyorsa hangi oranda kapsandığı, bu oranın öğretim ortamında ulaşmak istenen hedeflere uygun olup olmadığı, becerilerin ayrı ayrı mı yoksa bütünsel bir şekilde mi ele alındığı ve eğer bütünsel bir yaklaşım izlenmişse bu bütünsellemenin doğal olup olmadığı sorgulanır. Başka bir ölçüt malzemelerin sınıflandırılması ve sıralanması ile ilgilidir. Bu ölçüt, alıştırmaların zorluk seviyesinin doğrusal bir şekilde mi ilerlediği yoksa modüler bir yaklaşım mı izlendiği gibi konuları kapsamaktadır. Bir diğer ölçüt okuma ya da söylem becerilerini geliştirmek için yeterli imkân sağlanıp sağlanmadığı üzerinde durmaktadır. Ayrıca dinleme becerilerini geliştirmek için sunulan kayıtların özgün mü yoksa yapay mı olduğu, konuşma alıştırmalarının gerçek etkileşimin doğası hakkında bildiklerimizi içerip içermediği, testlerin ve alıştırmaların öğrenir ihtiyaçlarını yansıtır yansıtmadığı ve ders içinde öğretilenler ile ilişkili olup olmadığı gibi değerlendirmeler de ders kitapları hakkında karar verilirken göz önünde bulundurulmalıdır. Bütün bunlara ek olarak öğretmenlerin, ders kitabında sunulan malzemelerin farklı öğrenme şekilleri için uygun olup olmadığını ve ders kitabının hem öğrenirleri hem de öğretmeni güdüleme konusundaki etkililiğini de değerlendirmeleri gerekmektedir.

McDonough ve Shaw (1993) ders kitaplarını değerlendirmenin son aşaması olarak “genel değerlendirme” aşamasından bahsetmektedirler. Bu aşamada kullanılabilirlik, genellenebilirlik, uyarlanabilirlik ve esneklik ölçütleri göz önünde bulundurularak kitabın

genel uygunluğuna ilişkin bir değerlendirme yapılmaktadır. Kullanılabilirlik, malzemenin belirli bir izleneyi temel alması ya bu izlencenin takip edilmesi konusunda tamamlayıcı bir niteliğe sahip olması ile ilgilidir. Genellenebilirlik, malzemelerin hepsinin mi yoksa yalnızca bazı kısımlarının mı belirlenen öğrenir veya öğrenir grubu için faydalı olduğu ile ilgilidir. Eğer malzemelerin hepsi öğrenir grubuna fayda sağlamıyorsa bir sonraki ölçüt devreye girer. Uyarlanabilirlik; ders kitabına malzeme ekleme ya da çıkarma, kitaptaki malzemeleri başka bağlamlarda kullanabilme veya öğretim-öğrenim ortamının koşullarına göre değiştirebilme ile ilişkilidir. Son olarak esneklik ölçütü kitaptaki malzemelerin sıralanması ve derecelendirilmesi konularını kapsar ve bu malzemeleri farklı şekillerde kullanmanın mümkün olup olmadığını değerlendirir. Bütün bu süreçlerden yararlanılarak ders kitabının hedef dil öğrenim ortamına ve hedeflerine uygunluğu hakkında fikir sahibi olunabilmektedir.

Abdelwahab (2013), ders kitaplarını değerlendirmek için üç farklı yöntem önermiştir. İzlenimci yöntem bir ders kitabını tanıtım bölümünü ve içindekiler sayfasını okuyarak genel bir izlenim temelinde değerlendirmeyi içerir. Bu yöntem tek başına yeterli olamayacağı için ikinci bir yöntem olan kontrol listesi yöntemiyle bütünleştirilmesi gerekmektedir. Kontrol listesi yöntemi daha önce bahsedilen çalışmalarda da kullanılmıştır ve listedeki ölçütlerin belirli bir sırayla işaretlenmesi sürecini barındırır. Üçüncü değerlendirme yöntemi ise derinlemesine yöntem olarak adlandırılır. Bu yöntem belirli bir ünitenin veya alıştırmanın tasarımı ve belirli dil öğelerinin işlenmesi gibi özelliklerin dikkatli bir şekilde incelenmesini önermektedir. Cunningsworth (1995) ise kitap değerlendirmesinin, değerlendirmenin yapıldığı bağlama ve değerlendirmenin amaçlarına bağlı olarak; ders kitabı kullanılmadan önce, kullanım sırasında ve kullanımdan sonra yapılabileceğini öne sürmüştür. Buna göre kullanım öncesi değerlendirme, ders kitabının gelecekteki veya potansiyel performansını tahmin etme sürecidir. Kullanım sırasında değerlendirme, ders kitabı kullanımdayken faydalı ve eksik

yönlerinin değerlendirilmesini ifade eder. Kullanım sonrası değerlendirme ise ders kitabının performansının geriye dönük olarak değerlendirilmesini sağlar ve aynı ders kitabının gelecekte kullanılıp kullanılmayacağına karar verme konusunda yardımcı olur. Ayrıca Cunningsworth (1995); ders kitabının paketi, dil içeriği, seçme ve derecelendirme, dil becerileri, konu içeriği, sosyo-kültürel değerler, yöntem bilim ve öğretmen kitapları şeklinde sekiz ana ölçütten bahsederek bir ders kitabı değerlendirilirken dikkat edilmesi gereken noktaları açıklamıştır. Buna göre ders kitabının dil içeriği değerlendirilirken; dil yapısı ve dil kullanımı, dilbilgisi, kelime bilgisi, sesletim, sesletim öğretiminin diğer çalışmalarla bütünleştirilmesi, söylem, biçim ve uygunluk ve İngilizcenin değişkeleri göz önünde bulundurulmalıdır. Diğer araştırmacılara benzer şekilde Cunningsworth da değerlendirmeler yapılırken dikkate alınması gereken temel ilkenin, ders kitabının öğrenirlerin ihtiyaçları ile ve öğretim programının amaç ve hedefleri ile uygun olması gerekliliğini vurgulamıştır.

Türkiye'de dil öğretimi büyük ölçüde ders kitaplarına dayalı bir şekilde yürütülmektedir. Türkiye'de İngilizce ders kitaplarını ücretsiz olarak sağlamakta olan Milli Eğitim Bakanlığı (MEB); ilkokul, ortaokul ve liselerde dil öğretiminde kitap ihtiyacını karşılamak için bazı çalışmalar yürütmektedir. Çoğunlukla ulusal yayınevleri tarafından hazırlanan kitaplar bakanlığın inceleme ve düzeltme sürecinden geçtikten sonra kabul edilen ders kitapları seçilerek okullara teslim edilir. Bazı durumlarda, öğretmenlerin kendi sınıfları için ders kitabı seçme konusunda sınırlı da olsa seçenekleri olabilir. Kabul edilme sürecinden önce ders kitapları, Talim Terbiye Kurulu Başkanlığının 14 Ocak 2013 tarihli beyannamesine bağlı olarak inceleme kurulları tarafından dört ana uygunluk çerçevesinde değerlendirilir. Bu unsurlar; anayasaya uygunluk, bilimsel yeterlilik, izlenceye uygunluk, görsel tasarımın ve içerik tasarımının uygunluğu şeklinde sıralanabilir. Bu ölçütlerin dışında ders kitapları anayasa ve kanunlara uygunluk, içeriğin bilimsel hata içermemesi, içeriğin izlence hedeflerine

ulaşma konusundaki etkililiği, dil ve anlatıma uygunluk yönünden hata içermemesi, görsel tasarımın ve içerik tasarımının öğrenirlerin gelişim özelliklerine uygun ve öğrenmeyi destekleyen nitelikte olması açılarından da değerlendirilir. Kitap değerlendirme ölçütleri genel kılavuzlar şeklinde sunulmakta ve özel kontrol listeleri kullanılmamaktadır (Dölger, 2016).

2.5.3. Ders Kitaplarında Söz Eylemlerin Yeri

Bu bölümde YDOİ öğretiminde kullanılan ders kitaplarında söz eylemlerin yerini inceleyen çalışmalar, araştırmanın yapıldığı yer göz önünde bulundurularak uluslararası araştırmalar ve ulusal araştırmalar şeklinde iki başlığa ayrılarak incelenmiştir.

2.5.3.1. Uluslararası Araştırmalar

YDOİ ders kitaplarında söz eylemlere ayrılan yer veya söz eylemlerin öğretimi konusunda (hangi söz eylemlerin öğretime yer verildiğı ya da bunların sayısı ile ilgili) bugüne kadar az sayıda çalışma yapılmıştır. Yapılan çalışmalar genellikle sadece bir kitap serisinin veya yönlendirici söz eylemler gibi birkaç yalıtılmış söz eylem türünün çözümlenmesi üzerine olmuştur (Perez-Hernandez, 2020). Perez-Hernandez (2020) yaptığı araştırmada on adet YDOİ ders kitabını yönlendirici söz eylemlerin ele alınış biçimi açısından incelemiştir. Elde ettiği veriler, ileri düzeydeki YDOİ ders kitaplarında yönlendirici söz eylemlerin anlamsal, edimsel, yapısal ve kültürel boyutları ile ilgili olarak yapılan öğretimin oldukça yetersiz ve sistemsiz olduğunu ortaya koymuştur. İncelenen söz eylem türü ve ders kitabına bağlı olarak bu tür öğretim çalışmalarına kitaplarda ya hiç yer verilmemiştir ya da yapılan öğretim oldukça sınırlı olmuştur. Ayrıca incelenen ders kitaplarında yönlendirici söz eylemlerin temsil edilme durumları büyük ölçüde tutarsızlık göstermiştir. Örneğin incelen altı yönlendirici türünü içeren yalnızca tek bir ders kitabı bulunmuştur ve çoğu ders kitabı “rica etme”, “önerme” ve “tavsiye etme” söz eylemlerinin öğretime odaklanarak “yalvarma”, “emretme” ve “uyarma” gibi

söz eylemlerin öğretimine yer vermemiştir. Söz eylemlerin öğretimine yönelik alıştıırma sayısının da oldukça az olduğu bulgulanmıştır. Sayısal olarak incelendiğinde “tavsiye etme” ve “rica etme” söz eylemlerini öğretmeye yönelik alıştıırma sayısının “emretme” ve “önerme” gibi diğer yönlendirici söz eylemlere kıyasla biraz daha fazla olduğu bulgulanmıştır.

Alemi ve Irandost (2012) araştırmalarında inceledikleri söz eylem çeşitlerini sınırlandırmış ve English Result ders kitabı serisinde bulunan dört kitabın bütün dinleme alıştıırmalarını, “şikâyet etme” ve “iltifat etme” söz eylemlerini bulundurma sıklıkları ve oranları ačíısından değerlendirmişlerdir. Araştırmanın verileri, kitapların iki söz eylemin de bulunma sıklığı bakımından zengin olduğunu ancak bu söz eylemler sunulurken yalnızca bir veya iki baskın stratejiye (“şikâyet etme” söz eylemini gerçekleştirirken kızgınlığı veya onay vermemeyi ifade etmek gibi) yer verildiğini göstermiştir. Bu durumun, öğrenirlerin söz eylemleri farklı bağıamlarda uygun bir şekilde kullanabilmeleri için gerekli olan kavramsal ve pratik bilgileri edinemedikleriyle sonuçlanabileceği belirtilmiştir. Jalilian ve Roohani (2016), aynı söz eylemlerin (şikâyet etme ve iltifat etme) Touchstone serisinde ne sıklıkta bulunduğu üzerine bir araştırma yapmışlardır. Elde ettikleri veriler, dört Touchstone ders kitabında iki söz eylemin kullanım sıklıkları arasında anlamlı bir fark olduğunu göstermiştir. Örneđin, “şikâyet etme” söz eyleminin toplam sıklığı, Touchstone 4 kitabında diğer üç ders kitabında olduğundan daha yüksektir. Elde edilen diğer veriler yazma bölümlerinde yer alan “şikâyet etme” ve “iltifat etme” söz eylemlerinin sıklığının az olduğunu, ancak bu sıklığın konuşma bölümlerinde yüksek olduğunu göstermiştir. Genel olarak dört Touchstone kitabında da iki söz eylemin kullanım sıklıkları arasında önemli farklar bulunduğu için araştırmacılar, öğrenirlerin çeşitli iletişim ortamlarında edimsel ačíıdan uygun söz eylemleri kullanabilmelerini sağlamak için, ders kitaplarında her türlü söz eyleme yer verilmesi gerektiğini tekrar vurgulamışlardır. Bařka bir araştırmada O'Connor (1993) 18

adet YDOİ ders kitabında yer alan “iltifat etme” ve “minnettarlığı ifade etme” söz eylemlerini ders kitaplarını sayfa sayfa tarama yoluyla incelemiştir. Araştırmanın sonucunda, işlevselliği temel almayan ders kitaplarını içeren grupta “iltifat etme” ve “minnettarlığı ifade etme” söz eylemlerinin belirtik öğretme yolu ile öğretimine yalnızca ikişer kez yer verildiğini bulgulamıştır. Ayrıca “minnettarlığı ifade etme” söz eyleminin belirtik öğretme yolu ile öğretimine kitaplardan yalnızca birinin yer verdiği görülmüştür. Al-Khayyat ve Razaaq (2019), Irak’ta 6. sınıftaki öğrenirlerin kullandığı İngilizce ders kitabını “teşekkür etme” söz eylemine yer verilme sıklığı açısından incelemiştir. Veri çözümlemesi için tema, konu ve resimleri birer birim olarak kullanan araştırmacılar, “teşekkür etme” söz eyleminin tema ve konularda çok düşük oranlarda yer aldığını ve kitapta yer alan resimlerde ise hiç bulunmadığını bulgulamışlardır.

Kohandani, Farzaneh ve Kazemi (2014) yukarıda sıralanan araştırmalardan farklı bir biçimde, söz eylem türlerini ayrı ayrı değerlendirmiş ve Top Notch 1 ders kitabında yer alan konuşma bölümlerinde dilin işlevlerine ve söz eylemlere nasıl yer verildiğini incelemiştir. Araştırmanın sonuçları ders kitabında bildirici söz eylemler (bildirimler) dışında tüm söz eylemlere yer verildiğini ortaya çıkarmıştır. Yer verilen söz eylemlerin %31’inin iddia edici, %7’sinin taahhüt edici, %27’sinin yönlendirici ve %32’sinin ifade edici gruba ait olduğu bulgulanmıştır. Bu sonuçlar, konuşma bölümlerinin farklı türde söz eylemlere yer verme açısından oldukça tutarsız olduğunu göstermiştir. Benzer şekilde Poupari ve Bagheri (2013) Top Notch ve ILI ders kitaplarının temel ve orta seviyelerinde bulunan konuşma bölümlerini söz eylem kullanımı ve dilin işlevleri yönlerinden değerlendirmiştir. Bu araştırma sonucunda Top Notch ders kitabındaki iddia edici söz eylemlerin %25.92, yönlendirici söz eylemlerin %31.23, ifade edici söz eylemlerin %39.15, taahhüt edici söz eylemlerin %3.68 ve bildirimlerin %0 oranında olduğu bulgulanmıştır. Sayısal olarak bakıldığında kitabın konuşma bölümlerinin toplam 922 söz eylem içerdiği ve bu söz eylemlerin 239 tanesinin iddia edici, 288 tanesinin yönlendirici,

361 tanesinin ifade edici, 34 tanesinin taahhüt edici ve 0 tanesinin bildirici gruba ait olduğu ortaya çıkarılmıştır. ILI ders kitabının ise toplam 590 söz eylem içerdiği ve bu söz eylemlerin 216 tanesinin (%36.61) iddia edici, 196 (%33.22) tanesinin yönlendirici, 168 tanesinin (%28.47) ifade edici, 10 tanesinin (%1.69) taahhüt edici ve 0 tanesinin (%0) bildirici gruba ait olduğu ortaya çıkarılmıştır. Araştırmacılar bu verilerden hareket ederek iki ders kitabının ikisinin de konuşma bölümlerinde söz eylem türlerinden birinin bulunmamasını, bu ders kitaplarının edimbilimsel açıdan zayıf noktası olarak yorumlamışlardır. Bu araştırmada izlenene benzer bir yaklaşım takip ederek YDOİ ders kitaplarında yer alan söz eylemleri, söz eylem türlerine göre dağılımlarını göz önünde bulundurarak inceleyen başka araştırmalar da bulunmaktadır. Murniasih (2022) araştırmasında lise son sınıf öğrenirlerin kullandıkları İngilizce ders kitabında bulunan diyalog ve yönerge bölümlerindeki söz eylem türlerini incelemiştir. Kitapta en çok yönlendirici söz eylemlere yer verildiği (%68.23) tespit edilmiştir. Yönlendirici grubun ardından iddia edici grubun (%16.27) geldiği, sonrasında ise ifade edici (%13.92), taahhüt edici (%0.78) ve bildirici (%0.78) söz eylemlere yer verildiği bulgulanmıştır. Verilerden yola çıkılarak kitaptaki söz eylem dağılımının eşit olmadığı sonucuna varılmıştır. Bagherpour ve Barkat (2017), English Result ders kitaplarının dört seviyesinde yer alan (temel, orta, orta öncesi ve orta üstü) konuşma bölümlerini yer verilen dil işlevlerine ve söz eylemlere bakarak incelemişlerdir. Araştırma sonucunda toplam 2353 söz eyleme rastlanmıştır ve bu söz eylemlerin %40.5'inin iddia edici, %33.8'inin yönlendirici, %23.2'sinin ifade edici, %2.4'ünün taahhüt edici ve %0'ının bildirici grupta yer aldığı ortaya çıkarılmıştır. Araştırmacılar ders kitaplarındaki söz eylem türlerinin dağılımını göz önünde bulundurarak bu kitapların edimsel olarak verimsiz olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Asghar, Yasmin ve Rashid (2021); Punjab Text Book Board Lahore tarafından yayınlanan English I, English II ve English III ders kitaplarını söz eylemlerin söz eylem türlerine göre dağılımı açısından incelemiş ve bu dağılımın her üç kitapta da

tutarsız olduğunu bulgulamışlardır. Bütün ders kitaplarında en sık iddia edici söz eylemler kullanılırken, kitapların hiçbirisi bildirimlere yer vermemiştir. Ayrıca kitapların dil yeterlilik düzeyi arttıkça yer verilen söz eylemlerin sıklığı artmamıştır. Kitaplar, söz eylemlerle ilgili edimbilimsel bilgilere yer verme konusunda da yetersiz bulunmuştur.

Bir başka çalışmada Vaezi, Tabatabaei ve Bakhtiarvand (2014), Right Path to English ve New Interchange serilerinde yer alan söz eylemlerin türlerini ve sayılarını incelemiştir. Bu amaçla her ders kitabından 225 adet sözce seçilerek çözümlenmiştir. Her iki ders kitabında da en sık kullanılan söz eylem türlerinin sırayla iddia edici, yönlendirici ve ifade edici söz eylemler olduğu bulgulanmıştır. İki kitapta da bildirici söz eylemler bulunamamıştır. Elde edilen veriler, söz eylemlere yer verme konusunda iki kitap serisi arasında tutarsızlıklar olduğunu da ortaya koymuştur. Ders kitaplarında farklı söz eylem türlerine farklı sıklıklarla yer verilmesi, ders kitapları arasında anlamlı bir fark olduğunu göstermiştir. Moradi, Karbalaee ve Afraz (2013) ise New Interchange serisi ve liselerde kullanılan English I, English II ve English III kitaplarını incelemiştir. Elde edilen veriler; New Interchange serisinde 1100 adet söz eylem kullanıldığını, English serisinde ise sadece 275 adet –New Interchange’den yaklaşık dört kat daha az- söz eylem kullanıldığını göstermiştir. Her iki seride de iddia edici ve yönlendirici söz eylemlerin yüzdesel olarak daha fazla bulunduğu ve diğer söz eylem türlerine daha az miktarda yer verildiği tespit edilmiştir. Elde edilen verilerden yola çıkarak yazarlar İran’daki liselerde kullanılan English ders kitabı serisinin iletişim odaklı olmadığı ve konuşma becerisinin gelişimini temel almadığı sonucuna ulaşarak New Interchange serisinin İngilizcenin edimbilimsel ve iletişimsel işlevlerini öğretmek için daha faydalı olabileceğini öne sürmüşlerdir. Ayrıca İranlı yabancı dil öğrenirlerinin edimsel gelişimine yardımcı olmak amacıyla sınıflarda söz eylemlerin belirtik üst edimsel öğretiminin sağlanmasının faydalı olabileceği yorumunda bulunmuşlardır. Bu araştırmalara ek olarak, farklı YDOİ ders kitaplarında yer alan söz eylem türlerinin yüzdelik dilimlerini inceleyen diğer çalışmalar

arasında Nevisi ve Moghadasi'nin (2020) Prospect ve Vision kitaplarını incelik belirteçleri, söz eylemler ve dilin işlevleri açısından çözümlemesini konu alan çalışma ve Namaziandost, Hashemifardnia ve Hosseini'nin (2019) yine Prospect serisinin konuşma bölümlerinde yer alan söz eylem türleri üzerine yaptıkları araştırma da bulunmaktadır. Bu konu ile ilgili olarak Hairan, Momand ve Hairan (2019) da Interchange Intro ve Four Corner 1 kitaplarını incelemişlerdir.

Diepenbroek ve Derwing (2013), YDOİ ders kitaplarındaki söz eylemlerin incelenmesi konusunda farklı bir yol izleyerek söz eylem öğretimine odaklanmışlardır. Bu amaçla Kanada'ya yeni gelenler için dil öğretimi ve ikinci dil olarak İngilizce programlarında kullanılan, bütünleşik beceri öğretimini temel alan 12 farklı ders kitabı serisinden 48 metni incelemişlerdir. Kitaplarda yer alan söz eylemleri tespit edebilmek amacıyla, sunulan alıştırmaları inceleyerek kodlamışlardır. Elde ettikleri veriler, edimsel içeriğin kitaplara nitelik ve nicelik açısından dâhil edilmesi konusunda tutarlılık gösteren çok az sayıda ders kitabı serisi olduğunu göstermiştir. Bazı kitaplar fazla sayıda söz eylem içermesine rağmen çoğu kitap söz eylemleri öğretmeye yönelik oldukça sınırlı sayıda alıştırmaya yer vermiştir. Kitaplarda yer verilen söz eylemlerin hangi gerekçeye dayanarak seçildiği belirlenememiştir. Örneğin, Worldview serisinin çoğu kitabında “rica etme” söz eyleminin öğretimine yer verilse de kitapta belirli bir söz eylemin yer almadığı birçok boşluk da bulunduğu tespit edilmiştir. Interchange serisinde incelenen her metinde birkaç kez “tavsiye etme” ve “rica etme” söz eylemleri görölse de diğer söz eylemler ya hiç görülmemiştir ya da nadiren görölmüştür. Metinlerin neredeyse hiçbirinde edimbilimsel gelişime yönelik sistematik bir yaklaşım gözlenememiş, bu amaca yönelik olarak sunulan alıştırmalar yüzeysel bulunmuş ve içlerinde öğrenirleri yönlendirici nitelikte açıklamalara neredeyse hiç yer verilmediği bulgulanmıştır. Araştırmacılar; söz eylemleri gerçekleştirme şekillerinin etkileşim kuran taraflar arasındaki ilişkiler de dâhil olmak üzere farklı birtakım etmenlere dayalı olarak değiştiğini ve bu nedenle hangi

durumlarda hangi söz eylemin kullanımının uygun olduğuna dair açıklama sunmanın gerekli olduğunu vurgulamışlardır. Araştırmada; bu tür açıklamalara yer verilmediği takdirde öğrenirlerin belirli bir bağlamda kullanımı en uygun olan söz eylemin hangisi olduğu konusunda karar verme ya da öğrendikleri becerileri başka bir bağlama aktarma konusunda sorunlar yaşayabilecekleri üzerinde durulmuştur. Ayrıca, kitaplarda söz eylem öğretimi konusunda karşılaşılan başka bir sorunun da bağlamsallaştırma konusundaki eksiklik olduğu ve etkileşime geçen taraflar arasındaki ilişkiler ya da dil değişkesi gibi konularda yeterli bilgi sunulmadığı ifade edilmiştir.

Benzer şekilde Gustaffson (2021), İsveç'te liselerde kullanılan dört adet ders kitabını, belirtik öğretme yolu ile öğretimine yer verilen söz eylemler açısından incelemiştir. İncelediği kitaplarda belirtik söz eylem öğretimine ya çok az yer verildiğini ya da hiç yer verilmediğini raporlamıştır. Buna göre kitapların en fazla 4 sayfasında söz eylem öğretimine yer verilmiştir, bu da toplam kitap içeriğinin %0.55'ini oluşturmuştur. Sayı olarak ders kitabı başına ortalama 2,5 söz eylem düştüğü tespit edilmiştir. Bu kitapları kullanarak İngilizce öğrenen öğrenirlere, fark etme varsayımına uygun şekilde sık sık farklı söz eylemleri fark etme ve nasıl doğru bir şekilde kullanacaklarını uygulama fırsatı verilmediği için öğrenirlerin söz eylem kullanımı becerilerini geliştiremeyecekleri sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca ders kitaplarında kullanılan söz eylemler açısından çeşitlilik olmasına rağmen, günlük dilde yaygın bir şekilde kullanılan pek çok söz eyleme yer verilmemesinin (teşekkür etme, reddetme, iltifat etme gibi) de bu durumu tetikleyebileceği belirtilmiştir. Bunlara ek olarak araştırmacı, söz eylemlerin öğretimi amacı ile sunulan alıştırmalarda bağlamla ilgili bilgilere de söz eylemlerin kullanımı ile ilgili üst edimsel bilgilere de yer verilmediğini gözlemlemiştir. Vellenga (2004) ise, 8 adet ikinci dil olarak İngilizce ve YDOİ kitabını; üst dil kullanımı, söz eylemlerin belirtik öğretme yolu ile öğretimi ve üst edimsel bilgi paylaşımı açısından incelemiştir. Elde ettiği veriler; ders kitaplarının çoğunda kullanılan söz eylem

yelpazesinin oldukça sınırlı olduğunu, bütünleşik beceri kitaplarında ders kitabı başına ortalama 5,5 farklı söz eylem bulunurken dilbilgisi kitaplarında ortalama 16,7 farklı söz eylem bulunduğunu göstermiştir. Ders kitaplarındaki bu dağılımın bir sistemi izlemediği ya da doğal dil kullanımında sıklıkla yer alan söz eylemler göz önünde bulundurularak planlanmadığı tespit edilmiştir. Örneğin, “tehdit etme” söz eylemi iki metinde yer almıştır ancak “özür dileme” söz eylemine yalnızca bir yerde rastlamıştır. “Kabul etme”, “tanıtma”, “reddetme” gibi söz eylemlerden ise tüm metinlerde yalnızca birer kez bahsedilmiştir. En çok yer verilen söz eylemler 8 metnin 6’sında bulunan “tavsiye verme” ve “öneride bulunma” söz eylemleri olmuştur. Genel olarak ikinci dil olarak İngilizce ders kitapları, YDOİ kitaplarına göre daha fazla söz eylem türüne yer vermiştir. Araştırmacı; ders kitaplarında söz eylemlerin ele alınışının yetersiz olduğunu, öğrenirlere yalnızca ara sıra ve çok az bağlamsal bilgi ya da belirtik üst edimsel tartışma imkânı sağlandığını vurgulamaktadır. Ek olarak, ders kitaplarının özellikle dilbilgisi bölümlerinde bir söz eylem ile belirli bir dilbilgisi yapısı arasında birebir ilişki kurulduğu ve bu durumun da öğrenirlerin belirli bir söz eylemi gerçekleştirmenin sadece tek yolu olduğunu düşünmelerine neden olabileceği de yapılan önemli çıkarımlar arasındadır. Başka bir araştırmada Jiang ve Deng (2022) kullanılan yedi adet İngilizce ders kitabı serisini inceleyerek söz eylemlerin yedi kitapta da yeterince temsil edilmediği sonucuna ulaşmışlardır. Kitaplarda gerçek hayatta sıklıkla kullanılan bazı söz eylemlere yer verilmediği ve yer verilen söz eylem çeşitlerinin kapsamının oldukça sınırlı olduğu bulgulanmıştır. Bu bulguya dayanarak araştırmacılar kitaplarda yer verilen söz eylemlerin araştırmalardan elde edilen bulgulara veya belirli bir sisteme göre değil, sezgilere dayalı olarak seçildiği yorumunu yapmışlardır. Ayrıca bu araştırmada da Vellenga’nın (2004) elde ettiği bulgulara benzer olarak ders kitaplarında söz eylem öğretiminin dilbilgisi yapılarına bağımlı bir şekilde gerçekleştirildiği, bağlamsal bilgilere neredeyse hiç yer

verilmediği ve söz eylemlerin doğru ya da uygun kullanımına ilişkin üst edimsel açıklamalara yer verilmediği ortaya çıkarılmıştır.

2.5.3.2. Ulusal Araştırmalar

YDOİ ders kitaplarında söz eylemlere ayrılan yer veya söz eylemlerin öğretimi konularında ulusal bağlamda yapılan araştırma sayısı uluslararası araştırmalardan daha azdır. Var olan araştırmalardan biri Polat'ın (2011) yabancı veya ikinci dil olarak Türkçe, Fransızca ve İngilizce öğretimi amacıyla hazırlanan 4'er kitabı söz eylemlerin adına belirtik bir şekilde yer verme, söz eylemlerin gerçekleşme alanlarına ve biçimlerine yer verme konularındaki yaklaşımları açısından değerlendirdiği çalışmadır. Bu araştırmada YDOİ ders kitapları hakkında elde edilen veriler incelendiğinde 4 İngilizce kitabından 2'sinde söz eylemlerin adına belirtik bir şekilde yer verildiği (asking something, asking someone to do somethings, requests, polite requests şekillerinde) görülmektedir. Bu durum söz eylemlerin hem belirtik hem de örtük şekilde öğretildiğini göstermektedir. Bu bulguya ek olarak, ders kitaplarının söz eylemlerin gerçekleşme alanlarına yer verme konusunda genel bir farkındalık gösterdikleri, ancak "birinden bir şey (yapmasını) isteme" söz eyleminin gerçekleşme alanları incelendiğinde tüm kitapların yalnızca kamusal ve bireysel alan örneklerine yer vererek eğitsel ve mesleki alan örneklerine yer vermedikleri ortaya çıkmıştır. Söz eylemlerin gerçekleşme biçimleri konusunda ise ders kitaplarının birbirleri ile benzer bir şekilde doğrudan, dolaylı, kaba ve düzeyli gerçekleştirim şekillerinin hepsinin örneklerine yer verdikleri bulgusuna ulaşılmıştır.

Çubukçu ve Atay (2017) araştırmalarında 2 adet YDOİ kitabında (English File, New Success) ve 2 adet YDOT kitabında yer alan cümleleri söz eylemlerin bulunma durumlarına göre incelemişlerdir. Elde edilen veriler 167 sayfadan oluşan English File kitabının 12 sayfasının (%7.18'inin) edimbilimsel bilgi aktarımında bulunduğunu, New Success kitabında bulunan 145 sayfanın ise 15 sayfasında (%10.34 oranında)

edimbilimsel bilgiye yer verildiğini göstermiştir. English File kitabından incelenen 271 adet cümlede 92 tanesinde (%33.94) edimsöz eylemlerinin kullanıldığı, New Success kitabında ise 391 cümleden 176 tanesinin (%45.01) edimsöz eylemlerine yer verildiği tespit edilmiştir. Söz eylemlerin, söz eylem türlerine göre dağılımları incelendiğinde; English File kitabında %47.82 oranında iddia edici, %8.69 oranında yönlendirici, %2.17 oranında taahhüt edici ve ifade edici, %39.13 oranında da bildirici söz eylemlere yer verildiği görülmüştür. New Success kitabında ise bu oranlar: %36.36 iddia edici, %15.34 yönlendirici, %10.79 taahhüt edici ve ifade edici, %26.70 bildirici söz eylemler şeklinde olduğu tespit edilmiştir. Bir diğer dikkat çekici bulgu, her iki kitapta da “şikâyet etme” ve “yönerge verme” söz eylemlerinin diğer söz eylemlere oranla daha fazla olduğunu ancak “sipariş verme”, “tanıtma” ve “tehdit etme” gibi söz eylemlere hiç yer verilmediğini göstermiştir. Araştırmanın sonuçları; iki İngilizce ders kitabında da dilbilgisi öğretiminin yanı sıra, iletişim amaçlı dil kullanımını destekleyecek nitelikteki incelik kuralları, doğrudan-dolaylı anlatım ve bağlamsal uygunluk gibi konulara ilişkin bilgilere yer verildiğini ortaya koymuştur. Bir başka deyişle YDOİ kitaplarında, kişiye ve duruma göre konuşma şekilleri, doğru soru sorma kalıpları, biriyle tanışırken ya da karşılaşıldığında hangi şekillerde selamlaşmaların yapılması gerektiği gibi konuların öğretimi üzerinde özellikle durulmuştur.

Tüm ve Gürbüz (2017), İstanbul YDOT ve Interchange YDOİ ders kitaplarının konuşma alıştırmalarını ADOÇ’u dikkate alarak, yer verdikleri söz eylem türleri ve sıklıkları açısından değerlendirmişlerdir. Interchange kitabında ADOÇ tarafından sunulan “genel sözlü üretim” ölçeğinde bahsi geçen hedeflere toplam on altı kez, “aralıksız konuşma: deneyimi anlatma” hedeflerine dokuz kez; “hitap etme” hedeflerine ise sadece iki kez rastlanmıştır. ADOÇ’un sözlü üretim ölçekleri kapsamında yer alan diğer iki alandaki hedeflere ise (“kamuoyu duyuruları” ve “kitlelere hitap etme”) hiç yer verilmemiştir. Bu verilerden yola çıkarak araştırmacılar, Interchange kitabının

öğrenirlerin dil yeterliliğini ve sözlü üretimlerini geliştirmek için yeterli alıştırmalara sahip gibi görünse de, kamusal alanlardaki konuşma ve kısa kişisel monologlar açısından yetersiz olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Kitapta bulunan söz eylemler değerlendirildiğinde ise doğrudan ve dolaylı olarak çok sayıda edimsel yapıya yer verilerek öğrenirlerin dilbilgisi kalıpları dışındaki ifadelere de aşina olmalarına olanak sağlandığı belirlenmiştir. Ayrıca, Interchange kitabında en çok iddia edici söz eylemler (%43.48), ardından ifade ediciler (37.10), sonrasında ise yönlendiriciler (16.46), taahhüt ediciler (%2.94) ve bildirimlerin (%0) yer aldığı ortaya çıkarılmıştır. Bu açıdan değerlendirildiğinde Interchange kitabında söz eylem türlerinin dağılımı konusunda eşitsizlikler olduğuna dikkat çekilmiştir. Bildirimlere hiç yer verilmemesi nedeniyle; iletişimin başlatılması, devam ettirilmesi ve de sonlandırılabilmesi noktalarında öğrenirlerin konuşma becerilerinin gelişimine ket vurulabileceği vurgulanmıştır.

Ulum (2015), yaptığı araştırmada MEB tarafından onaylanmış ve farklı dil yeterlilik düzeylerine sahip Yes You Can İngilizce ders kitaplarını söz eylemlere yer vermeleri açısından incelemiştir. Elde ettiği veriler, serinin birinci kitabında yalnızca 14 adet yönlendirici söz eyleme ve 7 adet taahhüt edici söz eyleme yer verildiğini göstermiştir. İkinci kitapta 4 adet yönlendirici ve 3 adet taahhüt edici söz eylem, üçüncü kitapta 3 adet yönlendirici ve 3 adet taahhüt edici söz eylem bulunmuştur. Dördüncü kitapta ise 2 adet yönlendirici ve 3 adet taahhüt edici söz eylem görülmüştür. Bu veriler Yes You Can serisinin İngilizce öğrenirlerine edimsel yeterlilik kazandırma yönünden yeterli olmaktan son derece uzak olduğunu göstermiştir. Bu durum, incelenen YDOİ ders kitaplarının oldukça zayıf bir yönü olarak değerlendirilmiştir.

Delen ve Tavis (2010), Ankara'da TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi'nde İngilizce öğrenen öğrenirlerin “rica etme”, “reddetme” ve “şikâyet etme” söz eylemlerini gerçekleştirirken kullandıkları stratejileri belirlemek amacıyla yaptıkları araştırma

kapsamında aynı zamanda bu üç söz eylemin on bir adet YDOİ ders kitabında yer alma durumlarını da değerlendirmişlerdir. Top Notch kitap serisi üzerine yapılan incelemeler sonucunda, en çok kullanılan stratejinin 74 kez tekrarlanan hazırlık stratejisi olduğu ve seride yer alan her kitabın “rica etme” söz eylemine en az bir ya da iki kez yer verdiği bulgulanmıştır. “Reddetme” söz eylemi “rica etme” söz eyleminden çok daha az sayıda yer almıştır ve bu söz eylemi gerçekleştirirken kullanılan strateji yelpazesi de dardır. Diyaloglarda “davet etme” ya da “rica etme” gibi farklı seçenekler olmasına rağmen, gerçekleştirilen “reddetme” söz eylemleri çoğunlukla “önerme” söz eylemine karşılık olarak gerçekleştirilmiştir. “Şikâyet etme” söz eyleminin ise Top Notch serisinde neredeyse hiç bulunmadığı, yalnızca bir adet doğrudan şikâyetle yer verildiği tespit edilmiştir. Değerlendirilen ikinci kitap serisi olan Summit hakkında elde edilen veriler ise ilk seriye benzerdir. Bu veriler, kitapta kullanılan baskın stratejilerin ruh hali değişkenleri ve hazırlık stratejileri olduğunu; “rica etme” stratejileri yelpazesinin çok geniş olmadığını, “reddetme” söz eyleminin kullanımının yaygın olmadığını (11 adet) ve “şikâyet etme” söz eylemine ise yalnızca bir kez yer verildiği göstermiştir. Northstar Reading and Writing serisinde yer alan kitaplarda yalnızca “rica etme” söz eyleminin kullanımına rastlanmış ve bu kullanımlar gerçekleştirilirken çok az sayıda stratejiye yer verilmiştir. Northstar Listening and Speaking serisi kitaplarında ise en çok kullanılan üç strateji sırasıyla şu şekildedir: ruh hali değişkenleri, istek ifadeleri ve hazırlık stratejileri. Bu seride yer alan kitapların bazı üniteleri “rica etme” söz eylemini özellikle vurgulamıştır. “Reddetme” söz eylemine toplam 15 kez yer verildiği ve bu söz eyleme mazeret verme, gerekçe sunma ya da açıklama stratejilerinin eşlik ettiği görülmüştür. Diğer serilerde olduğu gibi bu kitap serisinde de “şikâyet etme” söz eylemi yer almamıştır. Bütün bu verilerden yola çıkarak araştırmacılar sıklık açısından “rica etme” söz eylemini yeterli düzeyde bulsa da genel olarak on bir kitabı “rica etme”, “reddetme”,

“şikâyet etme” söz eylemlerini ve bu söz eylemlerin gerektirdiği farklı stratejileri sunma açısından yetersiz bulmuşlardır.

Aksoyalp ve Toprak (2015) da inceledikleri söz eylem çeşitlerini daraltmış ve 17 adet farklı dil yeterlilik düzeylerine sahip YDOİ ders kitabında “şikâyet etme”, “özür dileme” ve “önerme” söz eylemlerinin nasıl sunulduğunu araştırmışlardır. Araştırma kapsamında, bu söz eylemlerin ders kitaplarında yer alıp almadığı, söz eylemleri gerçekleştirirken kullanılan dilsel stratejilerin kapsamı ve sıklıkları, bu sıklıkların farklı dil yeterlilik düzeylerine göre değişip değişmediği konuları yer almıştır. Elde edilen veriler ders kitaplarının dil yeterlilik düzeyleri ile öğrenirlere sunulan söz eylem stratejilerinin karmaşıklığı, çeşitliliği ve sıklığı arasında yakın bir bağlantı bulunduğunu ortaya çıkarmıştır. Bu bulgu, ders kitaplarının edimsel zorluğunun tahmin edilmesi konusunda dil yeterlilik düzeyinin önemli bir değişken olarak kabul edilebileceğini göstermiştir. Ders kitaplarında “şikâyet etme”, “özür dileme” ve “önerme” söz eylemlerine farklı şekillerde ve değişen karmaşıklık düzeyleriyle yer verildiği görülmüştür. Araştırmacılar; bu bulguların kitaplarda sunulan söz eylemlerin yeterli olduğunu göstermediğini, kitaplarda yer verilen söz eylem üretimi stratejilerinin genellikle basit ve genel olduğunu ve bu durumun kitap yazarlarının kitaplarda yer verilen söz eylemleri seçerken kendi sezgilerine göre hareket etmelerinden kaynaklanıyor olabileceğini belirtmişlerdir. Ders kitaplarının dilin gerçek hayatta kullanımını örnekleyen doğal konuşma alıştırmalarından yoksun olduğu vurgulanmıştır. Araştırmanın sonucunda; edimsel bilginin ders kitabı yazarları tarafından hak ettiği ilgiyi görmediği iddia edilmiştir. Bu tür bilgilerin ders kitaplarına dâhil edilmesinin ve ders kitaplarında yer verilen hedef edimsel bilgilerin ise özgün ve bağlamsal bir şekilde sunulmasının öğrenirler açısından daha faydalı olacağı ifade edilmiştir.

III. BÖLÜM: YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli açıklanarak, verilerin toplanması ve çözümlenmesi süreçleri hakkında bilgiler sunulmuştur.

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırma tarama modeline sahip nitel bir araştırmadır. Nitel araştırmalar; gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama tekniklerinden faydalanılarak ve nitel bir süreç izlenerek, farklı algı ve olayların içinde gerçekleştikleri doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konulmasını amaçlayan araştırmalardır (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Tarama modelleri ise Karasar (2012, s.77) tarafından “geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımları” olarak tanımlanmıştır. Tarama modelinde araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne herhangi bir değiştirme, etkileme çabası gösterilmeden kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılmaktadır (Karasar, 2012).

3.2. Araştırmanın Örneklemi

Araştırmada kullanılan örneklem, seçkisiz olmayan örnekleme yöntemlerinden olan amaçlı örnekleme yöntemi kullanılarak seçilmiştir. Amaçlı örnekleme yöntemi olasılık temelli bir yöntem değildir. Aksine, araştırmanın amacına bağlı şekilde bilgi açısından zengin durumların seçilmesine ve bu durumlar üzerine derinlemesine araştırma yapılmasına olanak sağlayan bir yöntemdir. Araştırmacılar bu yöntemi, belirli ölçütleri karşılayan veya belirli özelliklere sahip olan bir veya daha fazla özel durum üzerine çalışmak istediklerinde tercih etmektedir (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2013).

Amaçlı örnekleme yönteminin gerçekleştirilebilmesi için bu araştırmada, amaçlı örnekleme stratejilerinden biri olan ölçüt örnekleme stratejisi izlenmiştir. Bu stratejiye göre bir araştırmada gözlemlenen birimler; belirli niteliklere sahip kişiler, olaylar, nesneler ya da durumlardan oluştuğu takdirde önceden belirlenen ölçütleri karşılayan birimler örnekleme dâhil edilirler (Büyüköztürk vd., 2013). Örneklemin seçilmesinde kullanılacak ölçüt ya da ölçütler araştırmacı tarafından da oluşturulabilir, önceden hazırlanmış bir ölçüt listesinden de faydalanılabilir (Yıldırım ve Şimşek, 2013).

Bu tez araştırmasının örnekleminde, dört adet ulusal ve dört adet uluslararası olmak üzere toplamda sekiz adet YDOİ öğretimine yönelik olarak hazırlanmış ders kitabı bulunmaktadır. Örnekleme yer alan ders kitaplarının seçilmesi sürecinde temel alınan ölçütler şu şekildedir:

1. B1-B2 düzeyi dil yeterliliğine sahip olmak (Hem ulusal hem uluslararası ders kitapları için)
2. Lise düzeyindeki öğrenirlere (14-17 yaş) yönelik olarak hazırlanmış olmak (Hem ulusal hem uluslararası ders kitapları için)
3. Talim Terbiye Kurulu tarafından onaylanmış olmak (Ulusal YDOİ ders kitapları için)
4. 2022-2023 eğitim öğretim yılında MEB'e bağlı örgün eğitim-öğretim kurumlarında kullanılıyor olmak (Ulusal YDOİ ders kitapları için)
5. YDOİ öğretimi alanında önde gelen yabancı yayınevleri tarafından basılmış olmak (Uluslararası YDOİ ders kitapları için)
6. Farklı yayınevleri tarafından basılmış olmak (Uluslararası YDOİ ders kitapları için)
7. Son on yıl içerisinde yayınlanmış olmak (Uluslararası YDOİ ders kitapları için)

Yukarıda sıralanan ölçütler belirlenirken, araştırmanın amaçları göz önünde bulundurulmuştur. Hem ulusal hem uluslararası ders kitapları için belirlenen ölçütlerin hizmet ettiği amaçlar: ADOÇ tarafından orta düzey olarak tanımlanan dil yeterlilik düzeylerinde edimsel gelişim adına sunulan imkânları incelemek ve öğrenirlerin yaş grubunu sınırlayarak uluslararası ve ulusal kitaplarda yer verilen içeriklerin yaş etmenine bağlı olarak farklılaşmasının önüne geçmek şeklinde ifade edilebilir. Ulusal YDOİ ders kitapları için belirlenen ölçütler ile ulaşılmak istenen amaçlar ise sırasıyla araştırmanın sonuçları ile elde edilen faydayı artırabilmek için kullanıcı sayısı fazla olan ulusal ders kitaplarını değerlendirmek ve yapılan araştırmanın güncelliğini sağlamaktır. Son olarak uluslararası YDOİ ders kitapları için belirlenen ölçütler; uluslararası boyutta kullanıcı sayısı fazla olan ders kitaplarına erişme, araştırmanın sonuçlarını zenginleştirebilmek için seçilen ders kitaplarının düzenlenme şekillerinde maksimum çeşitlilik sağlama ve araştırmanın güncelliğini sağlama amaçlarına hizmet etmektedir.

Tablo 5'te araştırmanın örnekleminde yer alan ulusal ders kitaplarının adları, yayınevleri, basım yılları, sayfa sayıları ve dil düzeyleri yer almaktadır.

Tablo 5.

Araştırma Kapsamında İncelenen Ulusal Ders Kitapları

Ulusal YDOİ Ders Kitapları				
Kitabın Adı	Yayınevi	Basım Yılı	Sayfa Sayısı	Dil Düzeyi
Silver Lining 11 Student's Book	MEB Yayınları	2018	168	B2
Sunshine English 11 Student's Book	Cem Web Ofset San. Ve Tic. AŞ.	2019	167	B2
Count Me In 10 Student's Book	MEB Yayınları	2021	144	B1
Ortaöğretim İngilizce 10 Ders Kitabı	Gizem Yayıncılık	2020	160	B1

Ulusal ders kitaplarının seçim aşamasında öncelikle, MEB 2018 yılı ortaöğretim İngilizce dersi öğretim programı kapsamında B1 düzeyinde olduğu belirtilen lise 10 ve

B2 düzeyinde olduğu belirtilen lise 11. sınıflar tarafından 2022-2023 eğitim-öğretim yılında kullanılan Talim Terbiye Kurulu onaylı kitaplar tespit edilmiştir. Ardından, belirlenen ölçütlere uygun olan Silver Lining 11 (SL11), Sunshine English 11 (SE11), Count Me In 10 (CMI10) öğrenci kitapları ve Ortaöğretim İngilizce 10 Ders Kitabı (Oİ10) incelenecek olan ulusal kitaplar olarak araştırmanın örneklemine dâhil edilmiştir.

Tablo 6’da ise araştırmanın örnekleminde yer alan uluslararası ders kitaplarının adları, yayınevleri, basım yılları, sayfa sayıları ve dil düzeyleri verilmiştir.

Tablo 6.

Araştırma Kapsamında İncelenen Uluslararası Ders Kitapları

Uluslararası YDOİ Ders Kitapları				
Kitabın Adı	Yayınevi	Basım Yılı	Sayfa Sayısı	Dil Düzeyi
Cambridge IGCSE English as a Second Language Coursebook (5. Baskı)	Cambridge University Press	2017	255	B2
Focus 4 Student’s Book (2. Baskı)	Pearson Education	2020	174	B2
English File Intermediate Student’s Book (4. Baskı)	Oxford University Press	2019	168	B1
Gateway Student’s Book (2. Baskı)	Macmillan Education	2016	151	B1

Uluslararası ders kitaplarının seçimi aşamasında öncelikle, kuramsal çerçevede incelenen araştırmalar kapsamında alanında öncü olduğu belirtilen (Diepenbroek ve Derwing; Vellenga, 2004) ve yapılan benzer araştırmalarda da kitapları incelenen (Çubukçu ve Atay, 2017; Diepenbroek ve Derwing; Vellenga, 2004) Oxford University Press, Cambridge University Press ve Pearson Education yayınevlerine ait kitapların kullanılmasına karar verilmiştir. Seçilen yayınevlerinin internet siteleri ziyaret edilerek lise düzeyindeki (14-17 yaş aralığındaki) öğrenirlere yönelik olarak hazırlanan ders kitaplarına ulaşılmış ve bu kitaplar arasından son on yıl içerisinde basılmış B1 ve B2 düzeyindeki kitaplar bulunmuştur. Ardından Cambridge IGCSE English as a Second

Language (IGCSE), Focus 4 (F4) ve English File Intermediate (EFB1) kitapları araştırmanın örnekleme eklenmiştir. Bu üç ders kitabına ek olarak araştırmacı daha önce özel bir öğretim kurumunda lise düzeyindeki öğrenirlere İngilizce öğretimi amacıyla kullandığı ve iletişim edincinin gelişimine katkı sağlama açısından etkili bulunduğu Macmillan Education yayınevine ait Gateway B1 (GB1) ders kitabı da örnekleme eklemiştir. Böylece araştırmanın sekiz adet YDOİ ders kitabından oluşan örnekleme tamamlanmıştır. Örneklemin belirlenmesi sürecinden sonra, verilerin toplanması aşamasına geçilmiştir.

3.3. Verilerin Toplanması

Bu araştırmada veriler doküman inceleme yöntemi kullanılarak toplanmıştır. Doküman inceleme yöntemi, incelenen konuyla ilgili olgu ve olaylar hakkında bilgi içeren yazılı kaynakların detaylı bir şekilde ve sistematik olarak incelenerek çözümlenmesi süreçlerini içermektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Karasar (2012), doküman inceleme yoluyla veri toplama sürecinin kaynakları bulma, okuma, not alma ve değerlendirme şeklinde dört aşamadan oluştuğunu belirtmektedir. Bu konuda Altheide (1996) ise doküman inceleme yoluyla veri toplama sürecinin; dokümanlarda bulunması gereken ölçütleri belirleme, doküman ve veri toplama, temel çözümleme alanlarını belirleme, dokümanı kodlama, doğrulama ve çözümleme aşamalarından oluştuğunu ifade etmiştir.

Bu araştırmada öncelikle ders kitaplarında bulunması gereken ölçütler belirlenmiş, ardından ders kitapları bu ölçütlere dayalı olarak seçilmiştir. Sonrasında ders kitaplarında aranan söz eylemler listelenerek temel çözümleme alanları belirlenmiştir. Ardından ders kitapları incelenerek elde edilen veriler kodlanmış, doğrulanmış ve çözümlenmiştir. Ders kitaplarının seçilmesinden sonra izlenen adımlar aşağıda alt başlıklarla betimlenmektedir.

3.3.1. Söz Eylemlerin Listelenmesi

Bu araştırmada kullanılacak olan ders kitaplarının seçiminin ardından seçilen ders kitaplarının elektronik ortamdaki dökümlerine ulaşılmıştır. Ardından, temel çözümleme alanlarını belirleme amacından hareketle alanyazında yer alan araştırmalar incelenmiş ve Vellenga'nın (2004) yaptığı araştırmada kullanmış olduğu 21 adet söz eylem içeren söz eylem listesinden yola çıkılmasına karar verilmiştir. Tablo 7'de Vellenga'nın araştırmasından alınan söz eylem listesi görülmektedir.

Tablo 7.

Heidi Vellenga'dan (2004) Alınan Söz Eylem Listesi

Vellenga'nın (2004) Söz Eylem Listesi	
1. Davetleri kabul etme	12. Teklif etme
2. Ricaları kabul etme	13. Önerme
3. Özür dileme	14. Emretme
4. İzin isteme	15. Söz verme
5. Şikâyet Etme	16. Davetleri reddetme
6. Düzeltme	17. Ricaları reddetme
7. Tavsiye verme	18. Pişmanlık belirtme
8. Yönerge verme	19. Rica etme
9. Davet etme	20. Tehdit etme
10. Bahane üretme	21. Dilek dileme
11. Tanıtma	

Doküman kodlama sürecini kolaylaştırmak amacıyla bu listeden bir rehber olarak faydalanılmıştır. Yapılan araştırmada kod niteliği taşıyan söz eylem çeşitlerinin yer aldığı bu listeye son halini verebilmek için araştırmacı sekiz adet YDOİ ders kitabını incelemiş ve kitaplarda sıklıkla yer alan ancak Vellenga'nın (2004) listesinde yer almayan söz eylemleri belirleyerek listeye eklemiştir. Ayrıca inceleme kolaylığı sağlamak amacıyla “davetleri kabul etme” ve “ricaları kabul etme” söz eylemleri “kabul etme” başlığı altında birleştirilirken “davetleri reddetme” ve “ricaları reddetme” söz eylemleri de “reddetme”

başlığı altında birleştirilmiştir. İnceleme sırasında karşılaşılmayan “tehdit etme”, “bahane üretme” ve “düzeltme” söz eylemleri listeden çıkarılmıştır. Bu ekleme – çıkarma ve birleştirme süreçlerinde karar alma ve düzenleme amaçlarıyla, Pearson (2021) tarafından yayınlanmış olup B1 ve B2 dil yeterlilik düzeylerinde yer alan işlevleri ve kavramları tanımlayan Avrupa Konseyi onaylı çalışmadan yararlanılmıştır.

Tablo 8’de, yukarıda anlatılan süreçlerden sonra bu tez çalışmasında incelenmesine karar verilen söz eylemlerin listesi verilmiştir.

Tablo 8.

Araştırmada İncelenen Söz Eylemler

Araştırmada İncelenen Söz Eylemler		
1. Rica etme	16. Emretme	25. Tercih belirtme
2. Söz verme	17. Hoşlanma	26. Şaşkınlık belirtme
3. Özür dileme	(hoşlandığını belirtme)	27. Plan belirtme
4. Soru sorma	18. Hoşlanmama	28. Eleştirme
5. Şikâyet etme	(hoşlanmadığını belirtme)	29. Talep etme
6. Tavsiye verme	19. Teşekkür etme	30. İstek belirtme
7. Yönerge verme	20. İzin verme	31. Hayranlık belirtme
8. Davet etme	21. Yasaklama	32. İkna etme
9. Tanıtma	22. Tahmin etme	33. Cesaretlendirme
10. Teklif etme	23. Katılma (bir görüşe katıldığını belirtme)	34. Uyarma
11. Önerme	24. Katılmama (bir görüşe katılmadığını belirtme)	
12. Kabul etme		
13. Reddetme		
14. Dilek dileme		
15. Pişmanlık belirtme		

Söz eylem listesi belirlendikten sonra, ders kitaplarının incelenmesi aşamasına geçilmiştir.

3.3.2. Ders Kitaplarının İncelenmesi

Bu araştırmada üzerinde durulan ana konu YDOİ ders kitaplarında söz eylem öğretimidir. Bu nedenle sekiz adet ders kitabı iki kez incelenmiş ve kitaplarda bulunan alıştırmaların araştırmaya dâhil eden 34 söz eylemin öğretilmesine yer verip vermediği

belirlenerek kaydedilmiştir. Araştırma kapsamında, kitaplarda yer verilen öğrenim görevlerinin ayrı birer “alıştırma” olarak sayılması ve bu şekilde değerlendirilmesi konusunda ise belirli bir sistem izlenmiştir.

Şekil 2’de SL11 ders kitabının 63. sayfasından alınan bir kesite yer verilmiştir.

Şekil 2.

Alıştırmaların Sayımı

- 6 a. Work in pairs. Talk about a past event you regret about. Ask and answer the questions.**
1. What happened?
 2. When did it happen?
 3. What did you do?
 4. What did you wish to happen instead?
- b. Tell your friend's experience to the class.**

Burada “6” numarası ile sunulan alıştırmaların a ve b şeklinde iki bölümden oluştuğu görülmektedir. Bu araştırmada hem “6a” hem de “6b” bölümleri birer alıştırma olarak değerlendirilmiş ve bu şekilde sayım yapılmıştır. Başka bir deyişle, kendine özel bir yönergesi bulunan her öğrenim görevi bir alıştırma olarak sayılmıştır çünkü her bir yönerge, öğretilmek istenen ayrı bir hedefi ve öğrenirlere sunulan ayrı bir görevi temsil etmektedir.

Ders kitaplarında bulunan dilbilgisi, iletişim, sesletim, kelime öğretimi ve ünite sonu değerlendirme gibi kısımlarda yer alan alıştırmalar da araştırmaya dâhil edilirken okuma ve dinleme metinleri araştırmanın dışında tutulmuştur. Ayrıca, yalnızca alıştırmaların başında yer alan yönergede bir söz eylem kullanımına rastlanması ve alıştırmaların kendisinde bu söz eylemin öğretilmesine yer verilmemesi durumunda, yönerge cümlesinde bulunan söz eylem araştırmanın dışarısında tutulmuştur. Araştırmada böyle bir yol izlenmesinin amacı, ders kitaplarının öğrenirlere verdiği görevlerden yola çıkılarak, öğrenirlerin söz konusu ders kitabını öğrenim aracı olarak kullanmaları durumunda gerçekleştirmeleri sağlanan söz eylem çeşitlerinin belirlenmek istenmesidir.

Böylece ders kitabının kullanımının, öğrenirlerin söz eylemleri öğrenmesi sürecine katkıda bulunup bulunmayacağı hakkında daha doğru bir çıkarım yapılabilecektir.

Üzerinde durulması gereken bir başka konu, söz eylemleri belirtik ya da örtük öğretme konusudur. Belirtik öğretme, öğrenirlere doğrudan ve açık bir şekilde bilgi sunumunu içermektedir. Dilbilgisi kurallarını belirtik öğretme, dil yapılarının kullanımı ile ilgili kurallarının öğrenirlere açık bir şekilde sunulması anlamına gelmektedir (Mallia, 2014). Söz eylemleri belirtik öğretme ise söz eylemleri gerçekleştirmek için kullanılabilen farklı dil yapıları veya söz eylemlerin hangi bağlamlarda kullanılabilceği ile ilgili bilgilerin öğrenirlere açık bir şekilde sunulmasını içermektedir (Gustaffson, 2021). Belirtik öğretmenin tam tersi bir yaklaşım izleyen örtük öğretmede dil ile ilgili kurallara ya da açıklamalara doğrudan yer verilmemektedir. Bunun yerine hedef dilin bir bağlam içinde kullanımını gösteren malzemelerden ve görevlerden faydalanılarak, öğrenirlerin dil ile ilgili bilgi ve kurallara kendi kendilerine ulaşmaları sağlanmaktadır (Mallia, 2014).

Bu araştırmanın kapsamında, ders kitaplarında söz eylemlerin hem belirtik hem de örtük olarak öğretilmesini içeren alıştırmalar incelenmiştir. Bir alıştırmada söz eyleme açık bir şekilde yer verilmesi ve buna bağlı olarak; söz eylemin kullanımına ilişkin bilgilere yer verilmesi, söz eylemin kullanımına ilişkin örneklere yer verilmesi ya da söz eylemi öğrenirlerin kullanmasını sağlayan bir göreve ya da görevlere yer verilmesi durumlarından biri ya da birden fazlası gerçekleştiği takdirde bu alıştırma söz eylemin belirtik bir şekilde öğretildiği bir alıştırma olarak değerlendirilmiştir. Örneğin “rica etme” söz eylemi ile ilgili bir durumda, öğrenirlerden arkadaşları ile konuşarak belirli bir konuda (ödevlerini tamamlama gibi) yardım rica etmeleri istenmişse, gerçekleştirilen söz eylemin hangi söz eylem olduğunun belirtilmesi sebebiyle “rica etme” söz eyleminin belirtik bir şekilde öğretildiğine karar verilmiştir. Öte yandan öğrenir başka bir eylemi

gerçekleştirirken (telefonla randevu alma gibi) “rica etme” söz eylemini kullanıyorsa, yani “rica etme” söz eyleminin adına belirtik bir şekilde yer verilmemişse, söz eylemin örtük bir şekilde öğretildiğine karar verilmiştir. Ders kitaplarındaki alıştırmalarda söz eylemlerin öğretilme şekli değerlendirilirken alıştırmaların yönergesinde, içinde bulunan konu ve üniteye belirtilen amaç ve öğretim hedeflerinden de faydalanılmıştır. Ders kitaplarının sayfa sayfa incelenmesi sürecinde elde edilen veriler, MsExcel programına aktararak çözümlenmiştir (Ek 1). Veriler çözümlenirken kullanılan formlar Şekil 3’te örneklendirilmiştir.

Şekil 3.

Verilerin Toplanması

Ders Kitabı	Sayfa	Ünite	Alıştırma No	Alıştırma Sayı	Söz Eylem Adı	Söz Eylem Türü	Öğretim Türü	Örnek Cümle/Yönerge
SL11	14	1	1A	1	Hoşlanma	İfade edici	Örtük	I enjoy using computers.
SL11	14	1	1A	1	Hoşlanmama	İfade edici	Örtük	I dislike using computers.
SL11	14	1	1B	2	Katılma	İfade edici	Belirtik	So do I.
SL11	14	1	1B	2	Katılmama	İfade edici	Belirtik	Neither do I.
SL11	14	1	1B	2	Hoşlanma	İfade edici	Örtük	I enjoy using computers at work.
SL11	14	1	3	3	Tahmin etme	İddia edici	Belirtik	Guess who they are.
SL11	15	1	4	4	Plan belirtme	Taahhüt edici	Belirtik	She will visit nearly 10 people a day.
SL11	15	1	7	5	Plan belirtme	Taahhüt edici	Belirtik	I am going to do something different in the first
SL11	15	1	7	5	Tahmin etme	İddia edici	Belirtik	I will probably start at 10.00 a.m.
SL11	15	1	8A	6	Plan belirtme	Taahhüt edici	Belirtik	Fill in the chart with your summer plans.
SL11	15	1	8B	7	Plan belirtme	Taahhüt edici	Belirtik	Talk to your partner about your plans.
SL11	15	1	8B	7	Soru sorma	Yönlendirici	Örtük	What are you going to do?
SL11	17	1	4	8	Soru sorma	Yönlendirici	Örtük	Who is Elon Musk?

Bu formdaki başlıklarda şu bilgilere yer verilmiştir:

Ders Kitabı: Söz eylemin bulunduğu YDOİ ders kitabının adı

Sayfa: Söz eylemin bulunduğu sayfa

Ünite: Söz eylemin bulunduğu ünitenin sayısı

Alıştırma No: Kitapta verildiği hali ile söz eylemin bulunduğu alıştırmaların numarası

Alıştırma Sayı: Söz eylem bulunan birbirinden farklı toplam alıştırma sayısı

Söz Eylem Adı: Öğretilmeye yer verilen söz eylemin adı

Söz Eylem Türü: Öğretilmeye yer verilen söz eylemin türü

Öğretim Türü: Söz eylemin belirtik mi yoksa örtük mü öğretildiği

Örnek Cümle/Yönerge: Alıştırmada söz eylemin geçtiği bir örnek cümle ya da bu tür bir cümle bulunmadığı durumlarda öğrenirlere verilen yönerge cümlesi

Ders kitaplarının incelenmesi ve bulguların kaydedilmesi aşamalarından sonra,

elde edilen verilerin çözümlenmesi aşamasına geçilmiştir.

3.4. Verilerin Çözümlemesi

Bu araştırmada veri çözümleme aşamasına başlamadan önce, B1 ve B2 düzeylerinde yer alan söz eylemleri belirleme gereği doğmuştur. Bu amaçla Pearson (2021) tarafından ADOÇ kapsamında tanımlanan dil yeterliliklerine uygun olarak hazırlanan ve B1-B2 dil yeterlilik düzeylerinde yer alan dil işlevlerini ve kavramları tanımlayan Avrupa Konseyi onaylı çalışmadan ve Avrupa Konseyi'nin (2020) sunduğu bilgilerden yararlanılmıştır. Öncelikle, Pearson'ın yayınladığı çalışma kapsamında yer alan dil işlevleri incelenmiş ve bu dil işlevleri gerçekleştirilirken kullanılan söz eylemler belirlenmiştir. Ardından dil işlevlerinin söz eylem karşılıkları bir tablo halinde sunulmuştur.

Verilerin sistemli bir şekilde kaydedilebilmesi ve çözümlenebilmesi için kodlama sürecinden yararlanılmıştır. Altheide (1996) kodlamanın, bir araştırmanın verilerindeki ana temaları belirlemek için kullanılan bir yöntem olduğunu belirtmiştir. Ayrıca bu ana temaların, araştırmanın dayandığı kurama ya da dokümanda tekrarlı bir şekilde yer alan temalara dayalı olarak da belirlenebileceğini ifade etmiştir. Kodlama aşamasında en sık izlenen yollardan biri araştırmacının tüm kodlama sürecini bir dizi hazır kod listesine göre düzenlemesidir. Araştırmacıya büyük bir kolaylık sağlayabilen bu yol, aynı zamanda araştırmacının nitel araştırmanın temel felsefesinden uzaklaşarak, elde ettiği verilere özgü kodları görememesine neden olabilmektedir. Bu nedenle araştırmacıların birkaç hazır kodla kodlama sürecine başladıktan sonra süreçte kendilerini serbest bırakarak özgün kodlar belirlemeleri, sonrasında ise alanyazın incelemesi yapma yoluyla kodlarını yeniden gözden geçirmeleri önerilmektedir. Kodlar belirlendikten sonra, tekrar etme sıklığına göre belirli kodların araştırmada kalması veya silinmesi konusunda karar verilmektedir. Ancak araştırma için bir kodun metin içinde sıkça geçmesi kadar çok az

geçmesi de önem arz ettiğinden, bu aşamada dikkatli olunması gerekmektedir (Creswell, 2013).

Buna uygun olarak bu araştırmada öncelikle hazır bir söz eylem listesinden yola çıkılmış, ardından ders kitaplarının ve alanyazının incelenmesi sonucunda bu liste gözden geçirilerek 34 farklı söz eylemden oluşan söz eylem listesine son hali verilmiştir. Sonrasında ulusal YDOİ ders kitapları incelenmiş ve alıştırma içerdikleri söz eylemlere göre kodlanarak kaydedilmiştir. Kaydedilen veriler sayısallaştırma sürecinden geçirilmiş, böylece ders kitaplarındaki söz eylemlerin sıklık değerleri ortaya çıkarılmıştır. Bu sıklık değerleri ise tablolaştırılmış ve elde edilen verilerin düzenlenmiş ve yorumlanmış bir şekilde okuyucuya sunulmasını içeren nitel veri çözümleme yollarından biri olan betimsel çözümleme yolu kullanılarak çözümlenmiştir. Böylece YDOİ B1-B2 düzeyi ulusal ders kitaplarında hangi söz eylemlerin yer aldığı ortaya konulmuştur.

Ardından, bu süreç sonucunda elde edilen veriler, veri çözümleme aşamasından önce oluşturmuş olan ve B1-B2 düzeylerinde yer alan söz eylemleri içeren tablo ile karşılaştırılmıştır. Elde edilen veriler YDOİ ulusal ders kitaplarında sunulan söz eylemlerin B1 ve B2 düzeyleri ile uyumu açısından değerlendirilerek betimlenmiştir.

Son olarak, uluslararası YDOİ ders kitapları incelenmiş ve kitaplarda yer alan alıştırma içerdikleri söz eylemlere göre kodlanarak kaydedilmiştir. Veriler ulusal YDOİ ders kitaplarından elde edilen verilerle aynı süreçlerden geçirilerek sayısallaştırılmış ve söz eylemlerin sıklık değerleri ortaya çıkarılmıştır. Bu sıklık değerleri tablolaştırılarak betimsel çözümleme yolu ile çözümlenmiştir. YDOİ ulusal ders kitaplarında sunulan söz eylemlerin uluslararası ders kitaplarında sunulan söz eylemlerle uyumunu değerlendirebilmek için ulusal ve uluslararası ders kitaplarında sunulan söz eylemleri gösteren tablolar karşılaştırılmış ve iki veri grubunun birbirleri ile uyumu betimsel olarak çözümlenmiştir.

IV. BÖLÜM: BULGULAR

Bu bölümde araştırmanın sonucunda elde edilen veriler araştırma soruları ile ilişkili üç ana başlık altında sunulmuştur. Araştırmanın sonucunda elde edilen verilerin tümü EK-1’de bulunmaktadır.

4.1. Ulusal Ders Kitaplarında Yer Alan Söz Eylemler

Bu bölümde, YDOİ ulusal ders kitaplarının incelenmesi sonucunda elde edilen veriler öncelikle genel bir biçimde ele alınmış, ardından alt başlıklarla ayrıntılandırılmıştır. Tablo 9’da ulusal ders kitaplarındaki toplam alıştırmaları ve bir veya birden fazla söz eyleme yer veren alıştırmaları sayılarına yer verilmiştir.

Tablo 9.

Ulusal Ders Kitaplarında Söz Eylem(ler)e Yer Veren Alıştırma Sayıları

	Söz Eylem(ler)e Yer Veren Alıştırma Sayısı	Alıştırma Sayısı	Söz Eylem(ler)e Yer Veren Alıştırma Oranı (%)
Silver Lining 11	92	384	23.95
Sunshine English 11	97	302	32.11
Count Me In 10	79	267	29.58
Ortaöğretim İngilizce 10	156	431	36.19
Toplam	424	1384	30.63

Bu tabloya göre SL11 ders kitabındaki 384 alıştırmaların 92’si (%23.95), SE11 ders kitabındaki 302 alıştırmaların 97’si (%32.11), CMI10 ders kitabındaki 267 alıştırmaların 79’u (%29.58), Oİ10 ders kitabındaki 431 alıştırmaların ise 156’sı (36.19) söz eylemlere yer vermektedir. Toplam sayıya bakıldığında 1384 adet alıştırmaların 424’ünde söz eylemlere yer verildiği (%30.63) görülmektedir. Ulusal ders kitapları arasında söz eylemlere yer veren en fazla sayıda alıştırmaya Oİ10 ders kitabında bulunurken ve en az sayıda alıştırmaya ise CM10 ders kitabında bulunmaktadır. Oransal olarak bakıldığında, en yüksek oranda söz eyleme yer veren ders kitabının Oİ10 ders kitabı olduğu ve en düşük

oranda söz eyleme yer veren ders kitabının ise SL11 ders kitabı olduğu ortaya çıkmaktadır. Bu bulgu dikkat çekicidir çünkü Oİ10 ders kitabı B1 düzeyi bir ders kitabı iken SL11 ders kitabı B2 düzeyi bir ders kitabıdır. Bu durum, YDOİ ulusal ders kitaplarındaki toplam alıştırmaya sayısının ve söz eylemlere yer veren alıştırmaya sayısının dil yeterlilik düzeyine uygun biçimde değişmediğini göstermektedir.

Tablo 10’da YDOİ ulusal ders kitaplarında bulunan söz eylemlerin adları ve ders kitaplarında bulunma sıklıkları yer almaktadır.

Tablo 10.

Ulusal Ders Kitaplarında Yer Alan Söz Eylemler

	B1 Düzeyi		B2 Düzeyi		Toplam
	<i>CMİ10</i>	<i>Oİ10</i>	<i>SL11</i>	<i>SE11</i>	
Rica Etme	6	10	2	7	25
Söz Verme	-	2	1	-	3
Özür Dileme	-	-	-	-	-
Soru Sorma	30	43	23	21	117
Şikâyet Etme	1	4	3	6	14
Tavsiye Verme	18	31	9	8	66
Yönerge Verme	-	12	1	-	13
Davet Etme	-	-	2	-	2
Tanıtma	9	6	-	3	18
Teklif Etme	-	-	-	1	1
Önerme	2	6	-	3	11
Kabul Etme	2	5	2	4	13
Reddetme	1	5	2	4	12
Dilek Dileme	7	2	2	4	15
Pişmanlık Belirtme	-	-	5	14	19
Emretme	1	-	-	-	1
Hoşlanma	7	7	14	12	40
Hoşlanmama	2	5	8	3	18
Teşekkür Etme	1	4	-	-	5
İzin Verme	-	1	-	-	1
Yasaklama	-	2	-	-	2
Tahmin Etme	-	8	18	20	46
Katılma	4	8	7	4	23
Katılmama	4	5	7	4	20
Tercih Belirtme	5	10	11	1	27
Şaşkınlık Belirtme	2	-	-	-	2
Plan Belirtme	4	21	7	5	37
Eleştirme	-	-	8	12	20
Talep Etme	2	4	-	-	6
İstek Belirtme	-	16	2	6	24
Hayranlık Belirtme	1	1	-	-	2

İkna Etme	3	1	-	1	5
Cesaretlendirme	-	-	-	-	-
Uyarma	-	1	-	-	1
Toplam	112	220	134	143	609

Bu tablo, YDOİ B1-B2 düzeyi ulusal ders kitaplarında hangi söz eylemlerin yer aldığı sorusunu yanıtlayıcı niteliktedir. Kitaplardaki toplam söz eylem sayılarına bakıldığında, Tablo 8’in bulgularına benzer şekilde en fazla söz eylemin B1 düzeyi Oİ10 kitabında olduğu (220 söz eylem) ve en az söz eylemin B1 düzeyi CM10 (112 söz eylem) kitabında olduğu görülmektedir. Oİ10 ders kitabı B1 düzeyinde yer almasına rağmen söz eylemlere daha çok yer vermiştir ve yer verdiği söz eylemler açısından diğer kitaplara kıyasla daha fazla çeşitliliğe sahiptir.

Ulusal ders kitaplarında bulunan toplam 609 adet söz eylem arasında en fazla sıklıkla yer alan ilk üç söz eylem ise şunlardır:

1. “Soru Sorma” Söz Eylemi

609 söz eylem arasında en fazla sıklıkla yer alan söz eylemin “soru sorma” (117 kez) söz eylemi olduğu belirlenmiştir. “Soru sorma” söz eylemi ders kitaplarında; bilgi istemek, alınan bilginin doğruluğunu kontrol etmek ya da iletişim kurulan kişinin verilen bilgiyi anlayıp anlamadığını kontrol etmek gibi farklı işlevlerle kullanılmıştır. Şekil 4’te Oİ10 ders kitabından soru sorma söz eyleminin öğretime yönelik bir alıştırmaya örneklenmektedir.

Şekil 4.

Oİ10 Kitabında “Soru sorma” Söz Eylemine Yer Veren Bir Alıştırma (s.53)

C. Work in pairs. Ask and answer in turn.

1. Have you ever tried embroidery?
2. Does your mother have a sewing machine?
3. Have you ever seen a shadow play?

Şekil 4’te örneklenen alıştırmada öğrenirlerin çiftler halinde çalışarak sıralanan soruları birbirlerine sormaları ve ardından cevaplamaları istenmiştir. Öğrenirleri sunulacak olan konuya hazırlamak, konunun anlaşılıp anlaşılmadığını kontrol etmek ve pekiştirilmesini sağlamak gibi farklı amaçlarla yararlanılabilen bu tür alıştırmaların ve dolayısıyla “soru sorma” söz eyleminin ders kitaplarında fazla sayıda yer alması beklenen bir durumdur.

2. “Tavsiye Verme” Söz Eylemi

“Soru sorma” söz eylemini, 66 kez rastlanan “tavsiye verme” söz eylemi izlemiştir. Şekil 5’te bu söz eylemin kullanımını örneklenmektedir.

Şekil 5.

SE11 Kitabında “Tavsiye verme” Söz Eylemine Yer Veren Bir Alıştırma (s.79)

12. Work in groups of four. Imagine that there is a call center, 118, for complaints about any subject. Two of you are the agents in the call center who will give advice and the others call the center for a complaint. Then, change the roles and role-play.

Bu alıştırmada öğrenirlerin dörütlü gruplar halinde çalışmaları, ikisinin bir çağrı merkezinde çalışan görevlileri canlandırırken diğeri ikisinin de çağrı merkezini arayan müşterileri canlandırmaları istenmektedir. Çağrı merkezini arayan müşteri görevindeki öğrenirler şikâyet etme söz eylemini kullanarak şikâyetlerini dile getirecek ve çağrı merkezinde çalışan görevlileri canlandıran öğrenirler ise bu şikâyetlere uygun tavsiyelerde bulunacaklardır. Bu alıştırmanın yer aldığı 6. ünite de görüldüğü gibi “tavsiye verme” söz eyleminin kullanımına, genellikle dilbilgisi yapısı olarak “should”, “must”, “ought to” gibi yardımcı eylemlerin öğretildiğı sayfalarda rastlanmaktadır.

3. “Tahmin Etme” Söz Eylemi

YDOİ ulusal ders kitaplarında en çok tekrarlanan üçüncü söz eylem “tahmin etme” (46 kez) söz eylemidir. SL11 ders kitabında (s.72) yer alan 7A numaralı alıştırma

bu söz eylemin kullanıldığı alıştırılmalardan biridir. Bu alıştırmanın yönergesi “Eşli şekilde çalışın. Gazete haberlerindeki başlıklara bakın ve hikâyelerin ne ile ilgili olduğunu tahmin edin.” şeklindedir. “Tahmin etme” söz eyleminin kullanımından; bu alıştırılma olduğu gibi öğrenirleri yeni bir konuya, bir okuma ya da dinleme metnine hazırlamak amacı ile sıklıkla yararlanılmaktadır.

Sayılan üç söz eyleme ek olarak, “hoşlanma” (40 kez) ve “plan belirtme” (37 kez) söz eylemlerinin de ulusal ders kitaplarında diğler söz eylemlerden daha fazla sayıda bulunduğu belirlenmiştir. Ders kitaplarında, “tavsiye verme” söz eylemine benzer şekilde “plan belirtme” söz eylemine de dilbilgisi konuları ile bağlantılı şekilde yer verilmiştir. Bu söz eyleme İngilizcedeki gelecek zaman yapılarının öğretildiği ünitelerde ve alıştırılmalarda sıklıkla rastlanmaktadır.

Listede yer alan 34 söz eylem arasında YDOİ ulusal ders kitaplarında hiç yer almayan ya da çok az sayıda yer alan söz eylemler de bulunmaktadır. “Özür dileme” ve “cesaretlendirme” söz eylemlerine ulusal ders kitaplarında hiç yer verilmemiştir. Tüm YDOİ ulusal ders kitaplarının içerisinde “uyarma”, “izin verme” , “teklif etme” ve “emretme” söz eylemlerinin her biri toplam 1 defa bulunmakta; “yasaklama”, “şaşkınlık belirtme”, “hayranlık belirtme” ve “davet etme” söz eylemlerinin her biri ise toplam 2 defa bulunmaktadır. Sıralanan söz eylemlerin YDOİ ulusal ders kitapları tarafından ihmal edildiğini söylemek mümkündür. Ayrıca bu söz eylemlerin yanı sıra ders kitaplarında “söz verme” söz eylemine toplam 3 kez; “teşekkür etme” ve “ikna etme” söz eylemlerine beşer kez ve “talep etme” söz eylemine ise toplam 6 kez yer verildiği görülmektedir. Bu bulgular YDOİ ulusal ders kitaplarında yer alan söz eylem çeşitliliğinin sınırlı olduğunu göstermektedir. Elde edilen verilerin kitaptan kitaba nasıl değıştiği alt başlıklarda incelenmiştir.

4.1.1. Count Me In 10 Öğrenci Kitabı

Ulusal ders kitaplarında yer verilen söz eylemlerin ve bu söz eylemlerin sıklık değerlerinin sunulduğu Tablo 10'da da görülebileceği gibi CMI10 ders kitabında listede yer alan 34 çeşit söz eylemin yalnızca 21 tanesine 1 veya daha fazla sıklıkla yer verilmekte, kalan 13 söz eyleme ise hiç yer verilmemektedir. Kitapta bulunmayan söz eylemler: “söz verme”, “özür dileme”, “yönerge verme”, “davet etme”, “teklif etme”, “pişmanlık belirtme”, “izin verme”, “yasaklama”, “tahmin etme”, “eleştirme”, “istek belirtme”, “cesaretlendirme” ve “uyarma” söz eylemleridir. Toplamda 112 söz eylemin bulunduğu kitapta, “şikâyet etme”, “reddetme”, “emretme”, “teşekkür etme” ve “hayranlık belirtme” söz eylemlerine yalnızca birer defa ve “önerme”, “kabul etme”, “hoşlanmama”, “şaşkınlık belirtme” ve “talep etme” söz eylemlerine ise yalnızca ikişer defa yer verilmiştir. Sayılan söz eylemlerin dışarısında kalan 11 söz eyleme nispeten daha fazla yer verilse de CMI10 kitabında söz eylem çeşitlerinin oldukça sınırlı olduğu görülmektedir. 5 ve 5'ten fazla sıklıkla tekrarlanan yalnızca 7 çeşit söz eylem bulunmaktadır. Bu sayı bütün YDOİ ulusal ders kitapları arasındaki en düşük sayıdır. Kitapta “soru sorma” (30 tekrar) ve “tavsiye verme” (18 tekrar) söz eylemlerinin öğretimine daha sık yer verilmesine rağmen çoğu söz eylemin yeteri kadar temsil edilmediği görülmektedir.

CMI10 kitabında bulunan 112 söz eylemden yalnızca 37 tanesi belirtik bir şekilde öğretilmektedir. Başka bir deyişle, yalnızca 37 söz eylemin bulunduğu alıştırmanın yönergesinde söz eyleme açık bir şekilde yer verilmiştir. Ancak bu alıştırma yalnızca söz eylemlere yer vermekle sınırlı kalmış, söz eylemlerin farklı bağlamlara uygun kullanım biçimleri ya da söz eylemleri gerçekleştirmek için kullanılabilecek farklı sözceler ile ilgili bilgilere yer verilmemiş, öğrenirlere söz eylem kullanımı ile ilgili herhangi bir üst edimsel açıklama sunulmamıştır.

Ayrıca kitapta öğrenirlere herhangi bir söz eylemin kullanımına ilişkin örnekler sunan alıştırmalar da bulunmamaktadır. Bu durumun tek istisnası Şekil 6’da yer alan örnektir.

Şekil 6.

CMI10 Kitabındaki “Let’s Explore” Bölümü (s.114)

Let's Explore

Study the sentences below from the text and circle the correct options to complete the sentences about the rules for 'wish clauses'.

- I wish you were here.
- I wish I could fly.
- I wish all wars came to an end.

1. These sentences are used to express a situation or thing...

- a. to be the same.
- b. to be different.

2. 'Wish+past simple' is used to express wishes about...

- a. the present and future.
- b. the past.

Ders kitabındaki diğer “Let’s Explore” bölümlerinde olduğu gibi bu kutucukta da öğrenirlere belirli bir dilbilgisi yapısı öğretilmektedir. Bu örnekte öğrenirlerden verilen cümleleri inceleyerek, ardından çoktan seçmeli soruları dilek cümleleri ile ilgili dilbilgisi kurallarına uygun biçimde cevaplandırmaları istenmektedir. Burada öğrenirlere dilek cümleleri ile ilgili dilbilgisi kurallarını öğretmenin bir yan ürünü olarak “dilek dileme” söz eyleminin kullanıldığı farklı cümle örnekleri verilmiştir. Kitaptaki “Let’s Explore” bölümleri haricinde hedef dil bilgisi ile ilgili herhangi bir bölüm veya ünite içi alıştırmaları tamamlayıcı ek bölümler bulunmamaktadır.

4.1.2. Ortaöğretim İngilizce 10 Ders Kitabı

Oİ10 ders kitabında, listede yer alan 34 çeşit söz sözlemin 8’ine hiç yer verilmemiş, geri kalan 26 söz eyleme bir veya daha fazla kez yer verilmiştir. Kitapta bulunmayan söz eylemler: “özür dileme”, “davet etme”, “teklif etme”, “pişmanlık belirtme”, “emretme”, “şaşkınlık belirtme”, “eleştirme”, ve “cesaretlendirme” söz

eylemleridir. Ders kitabında toplam 220 söz eylem vardır ancak “izin verme”, “hayranlık belirtme”, “ikna etme” ve “uyarma” söz eylemlerine yalnızca birer defa; “yasaklama”, “dilek dileme” ve “söz verme” söz eylemlerine yalnızca ikişer defa yer verilmiştir. Bu söz eylemlerin dışında kalan 19 söz eylem diğerlerine kıyasla kitapta daha fazla sayıda bulunmaktadır. Kitapta en çok bulunan söz eylemler ise “soru sorma” (43 kez), “tavsiye verme” (31 kez), “plan belirtme” (21 kez), istek belirtme (16 kez) ve yönerge verme (12 kez) söz eylemleridir. YDOİ ulusal ders kitapları arasında en fazla sayıda söz eylem çeşidi içeren kitap Oİ10 kitabıdır. Kitapta 5 ve 5’ten fazla sıklıkla tekrarlanan 16 adet söz eylem yer almaktadır.

Kitapta bulunan 220 söz eylemden 78 tanesi belirtik bir şekilde öğretilmektedir. Ancak alıştırmalarda söz eylemlerin adına yer verilmesine rağmen söz eylemlerin farklı bağlamlarda kullanımlarına ilişkin üst edimsel bilgiye yer verilmemiş ve çoğu alıştırmada söz eylemlerin farklı kullanım şekilleri gösterilmemiş ve örnekler sunulmamıştır. Bu durumun bir istisnası “Speaking-1” bölümündeki (s.26) bir alıştırmadır. Burada öğrenirlere “öneride bulunma”, “önerileri kabul etme” ve “önerileri reddetme” şeklindeki üç başlık altında farklı örnek cümleler sunulmuştur. Örneğin “önerileri kabul etme” başlığı altında “Harika!”, “Kulağa harika geliyor!”, “İyi fikir!” ve “Tabii ki!” gibi cümlelere yer verilerek öğrenirlerin “kabul etme” söz eylemini gerçekleştirmenin farklı yollarını görmeleri sağlanmıştır. Ancak böyle bir yönlendirme yalnızca bu alıştırmada yer almaktadır. Oİ10 ders kitabının en sonunda yer alan “Language Structures” isimli bölümde ise belirli dilbilgisi yapıları hakkında açıklamalar, örnekler ve alıştırmalar verilmiştir. Bu bölümde bulunan bir alıştırmada (s.147) “Değil mi?” sorularının ne amaçla ve nasıl kullanıldığı hakkında bilgi verilmekte ve örnekler sunulmaktadır. Başka bir alıştırmada (s.148) tavsiye verme amacıyla kullanılan “should” yapısı öğretilerek örnek cümleler sunulmakta, bir diğerinde (s.152) ise “dilekleri ifade etme” başlığı altında dilek cümleleri ile ilgili bilgi ve örnek cümleler sunulmaktadır. Bu alıştırmalar “soru

sorma”, “tavsiye verme” ve “dilek dileme” söz eylemlerinin kullanımı konusunda yönlendirici olsa da alıştırma­ların hiçbirinde bu söz eylemlerin farklı bağ­lamlarda nasıl kullanılabileceği hakkında bilgi bulunmamaktadır.

4.1.3. Silver Lining 11 Öğrenci Kitabı

SL11 ders kitabında, söz eylem listesindeki 34 söz eylemin yalnızca 20 tanesine 1 veya daha fazla kez yer verilmekte, kalan 14 söz eyleme ise hiç yer verilmemektedir. Kitapta bulunmayan söz eylemler: “özür dileme”, “tanıtma”, “teklif etme”, “önerme”, “emretme”, “teşekkür etme”, “izin verme”, “yasaklama”, “şaşkınlık belirtme”, “talep etme”, “hayranlık belirtme”, “ikna etme”, “cesaretlendirme” ve “uyarma” söz eylemleridir. Kitapta toplam 134 söz eylem bulunsa da “söz verme” ve “yönerge verme” söz eylemlerine yalnızca birer kez; “rica etme”, “davet etme”, “kabul etme”, “reddetme”, “dilek dileme” ve “istek belirtme” söz eylemlerine ise yalnızca ikişer kez yer verilmiştir. SL11 ders kitabında en çok bulunan söz eylemler ise “soru sorma” (23 kez), “tahmin etme” (18 kez), “hoşlanma” (14 kez) ve “tercih belirtme” (11 kez) söz eylemleridir. SL11 ders kitabı YDOİ ulusal ders kitapları arasında en az sayıda söz eylem çeşidi bulunan kitaptır, ancak 5 ve 5’in üzeri sıklıkla tekrar eden 11 söz eylem ve daha fazla sayıda alıştırma bulundurması sebebiyle, içerisinde yer alan söz eylemleri CMI10 kitabına kıyasla daha fazla örneklendirmektedir.

SL11 ders kitabında bulunan 134 söz eylemden 65 tanesi belirtik bir şekilde öğretilmektedir. Kitapta söz eylemlerin kullanımında farklı bağ­lamların etkisine ilişkin bilgi bulunmamaktadır, ancak birkaç alıştırma­da söz eylemlerin farklı dil yapıları kullanılarak nasıl gerçekleştirilebileceğine ilişkin bilgi ve örneğe rastlanabilmektedir. Şekil 7’de bu alıştırma­lardan birine yer verilmiştir.

Şekil 7.

SL11 Kitabında Söz Eylem Öğretimine Yer Veren Bir Alıştırma (s.122)

b. Work in pairs. Talk about the principles of Rumi. Use the expressions in the box.

Asking for opinions	Expressing opinions	Agreeing / Disagreeing
What do you think of ...? Do you have an idea ...? What is your opinion about ...? How / What about ...?	I think ... I believe ... In my opinion ... I personally feel that ... That probably means ...	Maybe you're right (but) ... I feel the same way. I think so too. I don't agree (because) ... I'm afraid I disagree ... I'm not so sure about that. I'm sorry but I think ...

Bu alıştırmada “katılma” ve “katılmama” söz eylemlerini gerçekleştirirken kullanılabilecek farklı ifadeler yer verilmiştir. Ayrıca alıştırmmanın devamında örnek bir diyalog da yer almaktadır. Bu gibi alıştırmalar farklı durumlarda hangi sözcenin kullanımının daha uygun olacağının öğretilmesi konusunda yetersiz kalsa bile öğrenirlere bir söz eylemi kullanırken yararlanabilecekleri farklı seçenekleri gösterme konusunda faydalıdır. Bu alıştırmaya benzer olan bir başka alıştırmada (s.44) “katılma” ve “katılmama” söz eylemlerini gerçekleştirmenin ikişer farklı yolu sunulmuştur. Bir diğer alıştırma (s.26), “hoşlanma” ve “hoşlanmama” söz eylemlerini gerçekleştiren kullanılabilecek farklı dil yapılarını ve ifadeleri göstermekte, ayrıca örnek bir diyaloga yer vermektedir.

Ders kitabının sonunda bulunan “Grammar Reference” isimli kısımda ise ünitelerde incelenen dilbilgisi yapıları ile ilgili açıklamalar, örnekler ve alıştırmalar bulunmaktadır. Bu kısım dilbilgisi öğretimi amacıyla hazırlanmış olsa da bazı söz eylemlerin kullanımlarına ilişkin bilgi sağlayabilmektedir. Örneğin bir bölümde (s.137) gelecek zamanlar ile ilgili bilgiler verilmiş ve bu yapıların planları ya da tahminleri ifade etme, söz verme, ricada ve teklifte bulunma amaçları ile kullanılabileceği belirtilerek örnek cümleler gösterilmiştir. Başka bir bölümde (s.143) “tercihleri ifade etme” konusuna yer verilmiş ve tercihleri ifade etme amacı ile hangi dilbilgisi yapılarının kullanılabileceği örneklerle açıklanmıştır. Ayrıca bu açıklamalar arasında hangi yapıyı kullanmanın daha kibar olduğuna, hangi yapıyı genel hangisini özel tercihlerimizi ifade etmek için

kullanabileceğimize ilişkin bilgiler de yer almaktadır. Ek olarak, dilek cümlelerinin hangi işlevler için –pişmanlık belirtme, şikâyet etme, dilek dileme- kullanıldığı ile ilgili bilgileri (s.150) ve koşul cümlelerinin hangi amaçlarla -pişmanlık belirtme veya eleştirme gibi- kullanıldığı ile ilgili bilgileri (s.151) sunan bölümler de bulunmaktadır.

4.1.4. Sunshine English 11 Öğrenci Kitabı

Son olarak SE11 ders kitabında da, CMI10 ders kitabında olduğu gibi söz eylem listesinde yer alan 34 söz eylemin yalnızca 21 tanesine 1 veya daha fazla sayıda yer verilmekte ve kalan 13 söz eyleme ise hiç yer verilmemektedir. Bu kitapta bulunmayan söz eylemler: “söz verme”, “özür dileme”, “yönerge verme”, “davet etme”, “emretme”, “teşekkür etme”, “izin verme”, “yasaklama”, “şaşkınlık belirtme”, “talep etme”, “hayranlık belirtme”, “cesaretlendirme” ve “uyarma” söz eylemleridir. Kitapta toplam 143 söz eylem bulunmaktadır ancak “teklif etme”, “tercih belirtme” ve “ikna etme” söz eylemlerine yalnızca birer defa yer verilmiştir. 5 ve 5’in üzeri sıklıkla tekrar eden yalnızca 10 çeşit söz eylem bulunmaktadır. Bütün bu verilere bakıldığında SL11 ve SE11 kitaplarının B1 düzeyi Oİ10 kitabında olduğu kadar söz eylem içeren alıştırmaya ve söz eylem çeşidine yer vermedikleri görülmektedir. SE11 ders kitabında en fazla sayıda bulunan söz eylemler ise “soru sorma” (21 kez), “tahmin etme” (20 kez), “pişmanlık belirtme” (14 kez), “hoşlanma” (12 kez) ve “eleştirme” (12 kez) söz eylemleridir.

SE11 kitabında bulunan 143 söz eylemden 54 tanesi belirtik bir şekilde öğretilmektedir. Ders kitabındaki “attention” isimli kutucuklarda, çeşitli dilbilgisi yapıları ya da dil işlevlerinin kullanımını gösteren cümleler bulunmaktadır. Bazı durumlarda bu cümleler söz eylemlerin kullanım şekillerini örnekleyebilse de, kutucuklarda söz eylemlerin adına ya da söz eylemlerin kullanımına ilişkin herhangi bir bilgi veya açıklamaya yer verilmemiştir. Bu durumun tek istisnası “pişmanlık belirtme” söz eyleminin kullanımını örnekleyen cümlelere yer veren bir alıştırma (s.64) olmuştur.

Bu alıştırma “Keşke sınavlardan önce daha çok çalışsaydım. Başarısız oldum.” ve “Çok teşekkürler. Keşke seninle daha önce konuşsaydım.” gibi cümlelere yer verilmiştir. Kitabın en sonundaki “Attention” isimli ek bölüm ise öğrenirlere sadece ünite içerisindeki dilbilgisi yapılarını kullanabilecekleri alıştırmalar sunmakta, ancak söz eylemler ile ilgili bilgi veya örnek barındırmamaktadır. Özetle SE11 ders kitabı söz eylemlerin farklı bağlamlarda kullanımlarına ilişkin üst edimsel veya yapısal bilgi ya da örnek sunma konusunda oldukça yetersizdir.

4.2. B1-B2 Düzeyi Söz Eylemler

YDOİ ulusal ders kitaplarında sunulan söz eylemlerin B1 ve B2 düzeyleri ile uyumlu olup olmadığını belirleyebilmek için öncelikle B1 ve B2 düzeylerinde yer alan söz eylemleri incelenmiştir. Bu amaçla Pearson (2021) tarafından ADOÇ kapsamında ve ADOÇ’ta yer alan dil yeterlilik tanımlarına uygun biçimde hazırlanarak yayınlanan, Avrupa Konseyi onaylı çalışmalardan yararlanılmıştır. Pearson’ın “İşlevler ve Kavramlar” adlı yayınının 2. seviyesi B1 düzeyindeki söz eylemleri belirlemek için, 3. seviyesi ise B2 düzeyindeki söz eylemleri belirlemek için kullanılmıştır. Bu yayınlarda adı geçen söz eylemlerden araştırmanın başında belirlenmiş olan söz eylem listesine son şeklini vermek amacıyla da faydalanılmıştır. Tablo 11’de, Pearson’ın çalışmasında yer alan B1 düzeyi dil işlevleri, ilgili yeterlilik tanımları ile beraber verilmiştir.

Tablo 11.

B1 Düzeyi Söz Eylemler

Yeterlilik Tanımı	Pearson (2021)	
	Dil İşlevleri	B1 Düzeyi Söz Eylemler
Öğrenir, olgusal bilgi verebilir veya sorgulayabilir.	Soru sorma	1. Soru Sorma
	➤ Doğrulama amacıyla	
	➤ Bilgi alma amacıyla	
	➤ Tespit etme amacıyla	
Öğrenir, tutumları ifade edebilir ve öğrenebilir.	Bir sözcüye katıldığını ifade etme	2. Katılma
	Bir sözcüye katılmadığını ifade etme	3. Katılmama
	Olasılık derecelerini ifade etme	4. Tahmin Etme

	Kesinlik derecelerini ifade etme	
	İzin verme	5. İzin Verme
	Plan ifade etme	6. Plan Belirtme
	İstekleri/arzuları ifade etme	7. İstek Belirtme
	Tercihleri ifade etme	8. Tercih Belirtme
	Hoşlandığını ifade etme	9. Hoşlanma
	Hoşlanmadığını ifade etme	10. Hoşlanmama
	Şaşırdığını ifade etme	11. Şaşkınlık Belirtme
	Özür dileme	12. Özür Dileme
	➤ Birine rahatsızlık verildiği için	
	Pişmanlık ifade etme	13. Pişmanlık Belirtme
Öğrenir, eylem planlarına karar verebilir (ikna).	Bir eylem planı önerme	14. Önerme
	Bir öneriyi kabul etme	15. Kabul Etme
	Bir teklifi veya daveti kabul etme	
	Bir teklifi veya daveti reddetme	16. Reddetme
	Birinden bir şey yapmasını rica etme	17. Rica Etme
	Yardım isteme	
	Birine bir şey yapmasını tavsiye etme	18. Tavsiye Verme
	Başkalarını bir şey yapmaları veya bir şey yapmaktan kaçınmaları için uyarma	19. Uyarma
	Birini bir şey yapmaya teşvik etme/cesaretlendirme	20. Cesaretlendirme
	Birine bir şey yapması için yönerge verme veya yönlendirme	21. Yönerge Verme
	Yardım teklif etme	22. Teklif Etme
	Birini bir şey yapmaya davet etme	23. Davet Etme
	Birini başkasıyla tanıştırma	24. Tanıtma
Öğrenir sosyalleşebilir.	➤ Resmi/Gündelik	

Bu tablo hazırlanırken, Pearson'ın (2021) çalışmasında sunulan dil işlevleri, söz eylemlere dönüştürülmüştür. Bu dönüştürme yapılırken farklı yeterlilik tanımlarına ait bölümlerde bulunan aynı dil işlevleri tek bir dil işlevi olarak sayılmış, yani tabloya bir kere yazılmıştır. Aynı söz eyleme karşılık gelen dil işlevleri ise, karşılık geldikleri söz eylem ile aynı satıra birlikte yazılmıştır. İşlevlerle ilgili ayırt edici ayrıntılar da (birine rahatsızlık verildiği için özür dileme gibi) tabloya dâhil edilmiştir. Bu tez araştırmasında incelenen söz eylem listesinde yer almayıp Pearson'ın işlevleri arasında bahsedilen söz

eylemler tabloda yer almamaktadır. Başka bir deyişle hazırlanan tablolar, yalnızca araştırmada incelenmiş olan söz eylem çeşitlerini barındırmaktadır.

Tablo 11’de, bu araştırmada incelenen 34 adet söz eylemin 24 tanesinin B1 düzeyine uygun olduğu görülmektedir. Bu söz eylemlerden bazılarını Avrupa Konseyi (2020) tarafından sunulan ADOÇ’un sözlü üretim ve sözlü etkileşim kapsamındaki tanımlayıcı ölçeklerinde yer alan ifadelerde görmek de mümkündür. Bu ifadelerden bazıları B1 düzeyi yeterlilikleri şu şekilde tanımlamaktadır: “Ayrıntılı yönergeler vererek bir şeyin nasıl yapılacağını açıklayabilir.” (s.63), “Özel bir deneyim veya olay hakkında insanlara sorular sorarak, bilindik konularda tepkiler ve görüşler ifade ederek bir sohbet başlatabilir ve sohbetin devam etmesine yardımcı olabilir.” (s.74), “Şaşırma, mutluluk, üzüntü, ilgi ve kayıtsızlık gibi duyguları ifade edebilir ve bunlara karşılık verebilir.” (s.74), “İnançlarını, görüşlerini ve bir konuda biriyle hemfikir olup olmadığını kibarca ifade edebilir.” (s.75) ve “Kendi deneyim alanlarına giren basit konularda tavsiyelerde bulunabilir.” (s.79). Bu açıklayıcı tanımlar sırasıyla “yönerge verme”, “soru sorma”, “şaşkınlık belirtme”, “katılma”, “katılmama” ve “tavsiye verme” söz eylemlerinin B1 düzeyine uygun olduğunu vurgulamaktadır. ADOÇ’a göre konuşurun kendi duygularını iletmesini sağlayan ifade edici söz eylemler de B1 düzeyine uygundur.

Tablo 10’da bulunmayan “söz verme”, “şikâyet etme”, “dilek dileme”, “emretme”, “teşekkür etme”, “yasaklama”, “eleştirme”, “talep etme”, “hayranlık belirtme” ve “ikna etme” söz eylemleri ise B1 düzeyi söz eylem listesinde yer almamaktadır. Bu söz eylemlerin B2 düzeyine ait olup olmadıklarını görmek için B2 düzeyi söz eylem listesinin incelenmesi gerekmektedir. Tablo 12’de Pearson’ın çalışmasında yer alan B2 düzeyi dil işlevleri, karşılık gelen yeterlilik tanımları ve söz eylemlerle birlikte verilmiştir.

Tablo 12.

B2 Düzeyi Söz Eylemler

Pearson (2021) Açıklayıcı Tanım	Pearson (2021) Dil İşlevleri	B2 Düzeyi Söz Eylemler
Öğrenir, olgusal bilgi verebilir veya sorgulayabilir.	Soru sorma ➤ Onay veya ret almak amacıyla ➤ Onay veya ret istemek amacıyla ➤ Onay bekleme amacıyla ➤ Onay talep etme amacıyla ➤ Bir ifadeyi sorgulama amacıyla ➤ Bilgi isteme amacıyla ➤ Bilgi arama amacıyla ➤ Ayrıntı isteme amacıyla ➤ Merak ifade etme amacıyla	1. Soru Sorma
	Olumlu bir sözcüye katıldığını ifade etme Olumsuz bir sözcüye katıldığını ifade etme ➤ Kesin bir şekilde katıldığını ifade etme ➤ İsteksiz bir şekilde katıldığını ifade etme ➤ Belirli bir noktaya katıldığını ifade etme ➤ Çekincelerle katıldığını ifade etme	2. Katılma
Öğrenir, tutumları ifade edebilir ve öğrenebilir.	Bir sözcüye katılmadığını ifade etme Olumlu bir sözcüye katılmadığını ifade etme Olumsuz bir sözcüye katılmadığını ifade etme ➤ Güçlü fikir ayrılığını ifade etme ➤ Düşük şiddetli fikir ayrılığını ifade etme	3. Katılmama
	Olasılık derecelerini ifade etme Kesinlik derecelerini ifade etme	4. Tahmin Etme
	Dilekleri/istekleri/arzuları ifade etme	5. Dilek dileme
	Olumsuz dilekleri/istekleri/arzuları ifade etme	6. İstek Belirtme
	Plan ifade etme Olumsuz plan ifade etme	7. Plan Belirtme
	Tercihleri ifade etme	8. Tercih Belirtme
	Hoşlandığını ifade etme	9. Hoşlanma
	Hoşlanmadığını ifade etme	10. Hoşlanmama
	Şaşırdığını ifade etme ➤ Hoş olan/hoş olmayan şaşkınlık	11. Şaşkınlık Belirtme
	Özür dileme, af dileme ➤ Sinirli davranışlar için ➤ Birine rahatsızlık verildiği için	12. Özür Dileme

Öğrenir, eylem planlarına karar verebilir (ikna).	Pişmanlık ifade etme	13. Pişmanlık Belirtme
	Şikâyet Etme	14. Şikâyet Etme
	Ortak bir eylem planı önerme	15. Önerme
	Bir öneriyi kabul etme	16. Kabul Etme
	➤ İsteyerek bir ricayı kabul etme	
	➤ Çekincelerle kabul etme	
	➤ Gönülsüzce kabul etme	
	Reddetme	17. Reddetme
	Bir teklifi veya daveti reddetme	
	➤ Güçlü reddetme, itiraz etme veya düşük şiddetli reddetme	
	Birinden bir şey yapmasını rica etme	18. Rica Etme
	➤ Acil ricalar için	19. Yönerge Verme
	➤ Yönerge ve emir vermek için	20. Emretme
	➤ Israr etmek için	
	Tavsiye verme	21. Tavsiye Verme
	Uyarıda bulunma	22. Uyarma
	Cesaret verme	23. Cesaretlendirme
	Yardım teklif etme	24. Teklif Etme
	Biri için bir şey yapmayı teklif etme	
	➤ Baskılayıcı teklifler	
	Birine bir şey teklif etme	
Öğrenir sosyalleşebilir.	İzin verme	25. İzin Verme
	➤ İsteyerek izin verme	
	➤ Çekincelerle izin verme	
	➤ Gönülsüzce izin verme	
	Birinin bir şey yapmasını yasaklama	26. Yasaklama
	➤ Güçlü ifadeler, daha resmi ifadeler ve toplantıda kullanılabilecek ifadeler	
	Birini bir şey yapmaya davet etme	27. Davet Etme
	➤ Baskılayıcı davetler ve belirsiz davetler	
	Birini başkasıyla tanıştırma	28. Tanıtma
	➤ Resmi/Gündelik	
	Kendini tanıtmak	
	➤ Daha resmi/gündelik	

Tablo 12’de B1 düzeyi söz eylemlerin hepsinin, B2 düzeyinde de bulunduğu görülmektedir. Yalnızca “dilek dileme”, “şikâyet etme”, “emretme” ve “yasaklama” söz eylemleri B1 düzeyinde bulunmadığı halde B2 düzeyinde bulunmaktadır. “Söz verme”, “teşekkür etme”, “eleştirme”, “talep etme”, “hayranlık belirtme” ve “ikna etme” söz eylemleri ise her iki düzeyde de yer almamaktadır. Avrupa Konseyi (2020) tarafından yayınlanan ADOÇ’un sözlü üretim ve sözlü etkileşim bölümlerindeki tanımlayıcı

ölçeklerde yer alan bazı ifadelerle göre B2 düzeyi dil yeterliliğine sahip olan bir birey: “Mesleki rolleriyle ilgili tüm konularda karmaşık bilgileri ve tavsiyeleri iletebilir.” (s.63), “Sorgulama, katılma ifadeleri ve üçüncü taraflar veya paylaşılan koşullar hakkında yorumlar yapma yoluyla karşı tarafla ilişki kurabilir.” (s.73), “Çekince ve isteksizlik belirtebilir, ricaları kabul ederken veya izin verirken koşulları belirtebilir ve kendi konumunun anlaşılmasını isteyebilir.” (s.73) ve “Memnuniyet talep etmek için ikna edici bir dil kullanarak bir taviz verme durumunun ana hatlarını çizebilir ve vermeye hazır olduğu herhangi bir tavizin sınırlarını açıkça belirtebilir.” (s.78). Bu açıklayıcı tanımlar sırasıyla “tavsiye verme”, “soru sorma”, “katılma”, “kabul etme”, “izin verme” ve “ikna etme” söz eylemlerinin B2 düzeyine uygun olduğunu vurgulamaktadır.

B1 ve B2 düzeyinde yer alan 24 söz eylem birbirleri ile aynı olsa da, iki düzey arasındaki en büyük fark söz eylemleri gerçekleştirme şekillerinin ve söz eylemlerin gerçekleştirildiği bağlamların dil düzeyi arttıkça çeşitlenmesidir. Örneğin, hem ADOÇ hem de Pearson B2 düzeyinde “kabul etme” ve “izin verme” söz eylemlerini gerçekleştirirken bir şeyi isteyerek kabul etme ve isteyerek izin verme ile çekince ya da isteksizlik belirterek kabul etme ve izin verme arasındaki farkın bilinmesi gerektiğini ön plana çıkarmışlardır. Tablo 11’de görüldüğü gibi aynı durum “yasaklama”, “davet etme”, “teklif etme”, “reddetme”, “katılma” ve “katılmama” söz eylemleri için de geçerlidir. Örneğin, B2 düzeyinde bir öğrenirin güçlü reddetme, itiraz etme veya düşük şiddetli reddetme arasındaki farkı ve kesin bir şekilde katıldığını ifade etme ile isteksiz bir şekilde katıldığını ifade etme ya da çekincelerle katıldığını ifade etme arasındaki farkı bilmesi gerekmektedir. Ayrıca B2 düzeyinde “tanıtma”, “rica etme”, “özür dileme”, “şaşkınlık belirtme”, “plan belirtme”, “istek belirtme”, “dilek belirtme”, “katılma”, “katılmama” ve “soru sorma” söz eylemlerinin kullanım bağlamlarının genişlediği görülmektedir. Öğrenirlere bu gibi bağlamsal bilgileri öğretebilmek için ders kitaplarında hem sistemli,

dengeli ve sık bir şekilde söz eylem öğretimine yer verilmesi hem de söz eylemlerin kullanımına ilişkin belirtik bir şekilde bilgi sunulması gerekmektedir.

4.2.1. Ulusal Ders Kitaplarında Yer Alan Söz Eylemlerin B1 ve B2 Düzeyleri ile Uyum

YDOİ B1 düzeyi ulusal ders kitaplarında yer alan söz eylemler ile B1 düzeyinde yer alan söz eylemler karşılaştırıldığında, toplamda 112 söz eyleme yer veren CMI10 ders kitabının 24 adet B1 düzeyi söz eyleme 96 kez yer verdiği görülmektedir. Ancak kitapta B1 düzeyi söz eylemlerden 9'u hiç bulunmamaktadır. Bunlar “tahmin etme”, “izin verme”, “istek belirtme”, “özür dileme”, “pişmanlık belirtme”, “uyarma”, “cesaretlendirme”, “yönerge verme” ve “davet etme” söz eylemleridir. Toplam 220 söz eylem bulunduran Oİ10 ders kitabı ise B1 düzeyi söz eylemlere 200 kez yer vermektedir. Yani Oİ10 kitabında, aynı düzeydeki CMI10 kitabındakinden yaklaşık iki kat daha fazla B1 düzeyi söz eylem bulunmaktadır.

Ayrıca, Oİ10 ders kitabı B1 düzeyi söz eylemlerden 6'sına hiç yer vermemektedir. Bu söz eylemler “şaşkınlık belirtme”, “özür dileme”, “pişmanlık belirtme”, “cesaretlendirme”, “teklif etme” ve “davet etme” söz eylemleridir. CMI10 ders kitabı B1 düzeyi 24 söz eylemden yalnızca 6'sına 5 ve üzeri sıklıkla (rica etme, soru sorma, tavsiye verme, tanıtmaya, hoşlanma ve tercih belirtme söz eylemlerine) yer verirken, Oİ10 ders kitabı ise B1 düzeyi 24 söz eylemden 16'sına (rica etme, soru sorma, tavsiye verme, yönerge verme, tanıtmaya, önerme, kabul etme, reddetme, hoşlanma, hoşlanmama, tahmin etme, katılma, katılmama, tercih belirtme, plan belirtme ve istek belirtme söz eylemlerine) 5 ve üzeri sıklıkla yer vermektedir. Bu verilerden yola çıkarak CMI10 ders kitabında yer alan söz eylemlerin B1 düzeyi ile uyumlu olmadığı, Oİ10 ders kitabının ise CMI10 ders kitabına göre B1 düzeyi söz eylemlerle daha uyumlu olduğu söylenebilmektedir. Ancak her iki ders kitabında da söz eylemler eşit bir dağılıma sahip

olmaktan uzaktır. Oİ10 ders kitabında da CMI10 ders kitabında olduğu gibi farklı söz eylemlerin kitapta bulunma sıklıkları arasındaki fark fazladır ve sekiz adet söz eylem yeterince temsil edilmemektedir.

B2 düzeyi YDOİ ulusal ders kitapları için de benzer bir durum söz konusudur. B2 düzeyi bir ders kitabı olan SL11 ders kitabında toplamda 134 söz eyleme yer verilmektedir. Bu söz eylemlerden 125 tanesi B2 düzeyi söz eylemlerdir. Kitapta 28 adet B2 düzeyi söz eylemden 10 tanesine ise hiç yer verilmemektedir. Bu söz eylemler; “şaşkınlık belirtme”, “özür dileme”, “emretme”, “önerme”, “uyarma”, “cesaretlendirme”, “teklif etme”, “izin verme”, “yasaklama” ve “tanıtma” söz eylemleridir. Ayrıca, kitapta toplam 28 söz eylemden yalnızca 10 tanesi 5 ve üzeri sıklıkla bulunmaktadır. Bu söz eylemler “soru sorma”, “tavsiye verme”, “pişmanlık belirtme”, “hoşlanma”, “hoşlanmama”, “tahmin etme”, “katılma”, “katılmama”, “tercih belirtme” ve “plan belirtme” söz eylemleridir.

Diğer B2 düzeyi ulusal YDOİ kitabı olan SE11 kitabı toplamda 143 söz eyleme yer vermektedir. Bu söz eylemlerden 130 tanesi B2 düzeyi söz eylemlerdir. 28 adet B2 düzeyi söz eylemden 9 tanesi SE11 kitabında hiç bulunmamaktadır. Bu söz eylemler; “şaşkınlık belirtme”, “özür dileme”, “yönerge verme”, “emretme”, “uyarma”, “cesaretlendirme”, “izin verme”, “yasaklama” ve “davet etme” söz eylemleridir. 28 söz eylemden yalnızca 9 tanesi kitapta 5 ve üzeri sıklıkla bulunmaktadır. Bu söz eylemler ise “rica etme”, “soru sorma”, “şikâyet etme”, “tavsiye verme”, “pişmanlık belirtme”, “hoşlanma”, “tahmin etme”, “plan belirtme” ve “istek belirtme” söz eylemleridir. B1 düzeyi YDOİ kitaplarında olduğu gibi B2 düzeyi YDOİ kitaplarında da söz eylemlerin bulunma sıklıkları eşit bir dağılıma sahip olmaktan uzaktır. Bazı söz eylemlere sıklıkla yer verilirken, bazıları tamamen göz ardı edilmiştir. Bu nedenle SL11 ve SE11 ders kitaplarında yer alan söz eylemler B2 düzeyi ile uyumlu değildir.

B1 ve B2 düzeyinde yer alan söz eylemler incelendiğinde, söz eylem üretimi gerçekleştirilirken kullanılan dil araçları ve söz eylem üretiminin gerçekleştirildiği bağlamların B1 düzeyinden B2 düzeyine geçilince çeşitlendiği ve karmaşıklaştığı görülmektedir. Buna göre hem B1 hem de B2 düzeyinde yer alan söz eylemlerin ders kitaplarında bulunma sıklıklarının B2 düzeyinde daha fazla olması beklenebilir. Ancak, “rica etme”, “soru sorma”, “tavsiye verme”, “yönerge verme”, “tanıtma”, “önerme”, “plan belirtme” ve “istek belirtme” söz eylemleri hem B1 hem de B2 düzeyi söz eylemler olmalarına rağmen B1 düzeyi ders kitaplarındaki toplam sayıları B2 düzeyine göre oldukça fazladır. Bu durumun tersi ise sadece “pişmanlık belirtme”, “hoşlanma” ve “tahmin etme” söz eylemleri için geçerlidir. Her iki dil düzeyinde de yer almayan söz eylemler incelendiğinde; “teşekkür etme”, “talep etme” ve “hayranlık belirtme” söz eylemlerinin yalnızca B1 düzeyi kitaplarda yer aldığı ve “eleştirme” söz eyleminin ise yalnızca B2 düzeyi kitaplarda bulunduğu görülmektedir. Yalnızca B2 düzeyinde yer aldığı belirlenen “şikâyet etme”, “dilek dileme”, “emretme” ve “yasaklama” söz eylemlerinin kitaplarda bulunma sıklıkları, B2 düzeyi YDOİ ulusal ders kitaplarındaki söz eylemlerin B2 düzeyi ile uyumlu olmadığı bulgusunu destekler niteliktedir. Buna göre “şikâyet etme” söz eylemi B1 düzeyinde toplam 5, B2 düzeyinde toplam 9 kez bulunmakta; “dilek dileme” söz eylemi B1 düzeyinde toplam 9, B2 düzeyinde toplam 6 kez bulunmaktadır. Ayrıca “emretme” söz eylemi B1 düzeyinde toplam 1 kez bulunurken B2 düzeyinde hiç bulunmamakta, “yasaklama” söz eylemi ise B1 düzeyinde toplam 2 kez bulunurken B2 düzeyinde hiç bulunmamaktadır.

4.3. Uluslararası Ders Kitaplarında Yer Alan Söz Eylemler

YDOİ ulusal ders kitaplarında sunulan söz eylemlerin uluslararası yayınevlerinin aynı düzey için hazırlamış oldukları kitaplarla uyumlu olup olmadığını belirleyebilmek için öncelikle YDOİ uluslararası ders kitaplarında yer alan söz eylemler incelenmiştir. Bu

bölümde YDOİ uluslararası ders kitaplarında yer alan söz eylemler genel bir biçimde ele alınmış ve ardından her bir kitapta yer alan söz eylemler alt başlıklar aracılığıyla incelenmiştir.

Tablo 13'te YDOİ uluslararası ders kitaplarındaki toplam alıştırmaları sayıları ile bir veya birden fazla söz eyleme yer veren alıştırmaları sayıları verilmiştir.

Tablo 13.

Uluslararası Ders Kitaplarında Söz Eylem(ler)e Yer Veren Alıştırma Sayıları

	Söz Eylem(ler)e Yer Veren Alıştırma Sayısı	Alıştırma Sayısı	Söz Eylem(ler)e Yer Veren Alıştırma Oranı (%)
Cambridge IGCSE	164	752	21.80
Focus 4	252	833	30.25
English File Intermediate	204	907	22.49
Gateway B1	246	777	31.66
Toplam	866	3269	26.49

IGCSE ve F4 kitapları B2 düzeyi YDOİ uluslararası ders kitapları iken EFB1 ve GB1 kitapları ise B1 düzeyi YDOİ uluslararası ders kitaplarıdır. Tabloya göre IGCSE ders kitabında yer alan 752 alıştırmaların 164'ü (%21.80), F4 ders kitabında yer alan 833 alıştırmaların 252'si (%30.25), EFB1 ders kitabında yer alan 907 alıştırmaların 204'ü (%22.49), GB1 kitabında yer alan 777 alıştırmaların ise 246'sı (%26.46) bu araştırmada incelenmekte olan 34 söz eylemden birinin ya da birden fazlasını içermektedir. Uluslararası ders kitaplarında toplam 3269 alıştırma bulunmaktadır ve bu alıştırmaların 866 tanesinde (%26.49) söz eylem kullanımına yer verilmektedir. YDOİ uluslararası ders kitapları arasında söz eylemlere yer veren en fazla sayıda alıştırma F4 ders kitabında, en az sayıda alıştırma ise IGCSE ders kitabında bulunmaktadır. Bu kitapların her ikisi de B2 düzeyi kitaplardır. Ayrıca en yüksek oranda söz eyleme yer veren ders kitabı GB1 ders kitabı iken, en düşük oranda söz eyleme yer veren ders kitabı IGCSE ders kitabıdır. Bu bulgular YDOİ uluslararası ders kitaplarında bulunan toplam alıştırma sayısının ve söz

eylemlere yer veren alıştırma sayısının dil yeterlilik düzeyine göre değişmediğini göstermektedir. Ancak Tablo 13'te yer alan her ders kitabının birbirinden farklı yayınevleri tarafından yayınlanmış olması ve aynı ders kitabı serisinde bulunmamaları sebebiyle ders kitapları arasında dil yeterliliğine bağlı bir uyum aranmamaktadır.

Tablo 14'te YDOİ uluslararası ders kitaplarında bulunan söz eylemlerin adları ve ders kitaplarında bulunma sıklıkları verilmiştir.

Tablo 14.

Uluslararası Ders Kitaplarında Yer Alan Söz Eylemler

	B1 Düzeyi		B2 Düzeyi		Toplam
	<i>EFB1</i>	<i>GB1</i>	<i>IGCSE</i>	<i>F4</i>	
Rica Etme	13	5	2	7	27
Söz Verme	1	-	-	1	2
Özür Dileme	2	8	-	1	11
Soru Sorma	69	80	31	47	227
şikâyet Etme	8	-	1	8	17
Tavsiye Verme	12	29	21	32	94
Yönerge Verme	1	3	5	6	15
Davet Etme	-	4	-	3	7
Tanıtma	12	19	-	5	36
Teklif Etme	1	-	3	2	6
Önerme	10	12	16	16	54
Kabul Etme	7	7	-	3	17
Reddetme	5	6	-	5	16
Dilek Dileme	-	-	-	12	12
Pişmanlık Belirtme	1	-	-	14	15
Emretme	1	1	1	-	3
Hoşlanma	14	18	15	15	62
Hoşlanmama	6	8	5	9	28
Teşekkür Etme	1	-	-	1	2
İzin Verme	4	-	-	2	6
Yasaklama	-	1	-	2	3
Tahmin Etme	31	39	52	37	159
Katılma	23	17	8	30	78
Katılmama	22	16	7	24	69
Tercih Belirtme	3	9	10	18	40
şaşkınlık Belirtme	10	1	8	3	22
Plan Belirtme	6	12	-	7	25
Eleştirme	-	1	1	18	20
Talep Etme	1	-	-	3	4
İstek Belirtme	9	13	17	30	69
Hayranlık Belirtme	3	-	6	6	15
İkna Etme	1	3	2	4	10
Cesaretlendirme	-	-	-	1	1

Uyarma	1	3	1	3	8
Toplam	278	315	212	375	1180

Bu tabloda verilen ders kitaplarındaki toplam söz eylem sayıları, Tablo 13'teki verilere benzer veriler sunmaktadır. Buna göre uluslararası YDOİ ders kitapları arasında en fazla sayıda söz eylem (375 adet) B2 düzeyi F4 ders kitabında bulunmaktadır. En az sayıda söz eylem (212 adet) ise yine B2 düzeyindeki IGCSE ders kitabında bulunmaktadır. F4 kitabı en fazla sayıda söz eylemi bulundurmasının yanı sıra diğer YDOİ uluslararası ders kitaplarına kıyasla daha fazla söz eylem çeşidine de yer vermektedir. Uluslararası ders kitaplarında bulunan toplam 1180 adet söz eylem arasında en fazla sıklıkla yer alan ilk üç söz eylem ise şunlardır:

1. “Soru Sorma” Söz Eylemi

“Soru sorma” söz eylemi uluslararası ders kitaplarında en sık tekrarlanan (227 kez) söz eylemdir. Bu söz eylem farklı bağlamlarda; bilgi isteme, ayrıntı isteme, onay veya ret isteme, alınan bilginin doğruluğunu kontrol etme gibi çeşitli işlevlerle kullanılmıştır. Şekil 8’de EFB1 ders kitabında bulunan ve “soru sorma” söz eyleminin öğretime yer veren bir alıştırma örneklenmektedir.

Şekil 8.

EFB1 Kitabında “Soru sorma” Söz Eylemine Yer Veren Bir Alıştırma (s.48)

e Ask and answer the questions in small groups.

- 1 Do you agree with the referee when he says, 'I think fair play does exist – the players who cheat are the exceptions.' Is it also true of other sports?
- 2 Are there any sportspeople in your country who are well known for cheating? What kind of things do they do?
- 3 Do you think new technology makes a referee's job easier or more difficult? Why?
- 4 Would you like to be a sports referee (or umpire)? Why (not)?

Bu alıştırmada öğrenirlerden küçük gruplar halinde çalışarak sıralanan dört soruyu birbirlerine sormaları ve ardından cevaplamaları istenmektedir. Ders kitaplarında

buna benzer alıştırmalardan sıklıkla yararlanılmaktadır. Bu tür alıştırmalar öğrenirler arasında anlamlı etkileşimlerin gerçekleştirilmesine olanak sağlamaktadır.

2. “Tahmin Etme” Söz Eylemi

YDOİ uluslararası ders kitaplarının içerisinde en çok sayıda bulunan ikinci söz eylem “tahmin etme” söz eylemidir. “Tahmin etme” söz eylemi kitaplarda toplamda 159 kez yer almaktadır. Şekil 9’da F4 kitabında bulunan ve “tahmin etme” söz eyleminin öğretilmesine yer veren bir alıştırma örneklenmektedir.

Şekil 9.

F4 Kitabında “Tahmin etme” Söz Eylemine Yer Veren Bir Alıştırma (s.4)

2 Write two true sentences and a false one using collocations in Exercise 1. Can your partner guess which one is false?

I'd like to do a master's degree in Business Studies.

Bu alıştırmada öğrenirlerden iki tanesi doğru bir tanesi yanlış olan üç cümle yazmaları, ardından eşler halinde çalışarak karşı tarafın yazdığı cümlelerden hangisinin yanlış olduğunu tahmin etmeye çalışmaları istenmektedir. Bu alıştırmada öğrenirlerin etkileşim kurarken kullandıkları “tahmin etme” söz eylemi; yeni bir konu, okuma ya da dinleme metni ile ilgili öğrenirlerin fikirlerini almak amaçlarıyla ders kitaplarında sıklıkla kullanılmaktadır.

3. “Tavsiye Verme” Söz Eylemi

“Tahmin etme” söz eyleminden sonra gelen ve en fazla sayıda tekrar eden 3. söz eylem olan “tavsiye verme” söz eylemi YDOİ uluslararası ders kitaplarında toplam 94 kez bulunmaktadır. IGCSE kitabında (s.61) yer alan 7 numaralı alıştırma bu söz eylemin kullanıldığı alıştırmalardan biridir. Bu alıştırmmanın yönergesi: “Dört adet tavsiye/öneri yardımcı eylemi seçin ve bunları kendi cümlelerinizde kullanın.” şeklindedir. Bu alıştırmmanın bulunduğu “Language Focus” bölümünde dilbilgisi konusu olarak tavsiye verme ve öneride bulunma amaçları ile kullanılan yardımcı eylemler öğretilmektedir.

Diğer ders kitaplarında da “tavsiye verme” söz eylemine, bu alıştırmadakine benzer şekilde “should”, “must”, “ought to” gibi yardımcı eylemlerle ilişkili bir şekilde yer verilmektedir.

YDOİ uluslararası ders kitaplarında “soru sorma”, “tahmin etme” ve “tavsiye etme” söz eylemlerine ek olarak, “katılma” (78 tekrar), “katılmama” (69 tekrar) ve “istek belirtme” (69 tekrar) söz eylemlerine de diğer söz eylemlerden daha çok yer verildiği bulgulanmıştır. “Katılma” ve “katılmama” söz eylemlerinin kullanımı, öğrenirleri öğretilen konu ile ilgili fikir paylaşımı yapma ve tartışma gibi etkileşimlere yönlendirmektedir. “İstek belirtme” söz eylemi ise yine öğrenirlerin belirli konularda fikirlerini almak amacıyla -Bu mesleği yapmak ister miydin?- sıklıkla kullanılmaktadır. Öte yandan, söz eylem listesinde yer alan 34 söz eylem arasında YDOİ uluslararası ders kitaplarında hiç bulunmayan söz eylem yoktur. Ancak tüm YDOİ uluslararası ders kitaplarının içerisinde “cesaretlendirme” söz eylemine toplam yalnızca 1 defa, “teşekkür etme” ve “söz verme” söz eylemlerine ise yalnızca ikişer defa yer verilmiştir. Yer verilme sıklığı az olan diğer söz eylemler arasında “yasaklama” (3 defa), “emretme” (3 defa), “talep etme” (4 defa), “izin verme” (6 defa), “teklif etme” (6 defa), “davet etme” (7 defa) ve “uyarma” (8 defa) söz eylemleri de bulunmaktadır. Elde edilen verilerin kitaptan kitaba nasıl farklılaştığı alt başlıklarda incelenmiştir.

4.3.1. English File Intermediate Öğrenci Kitabı

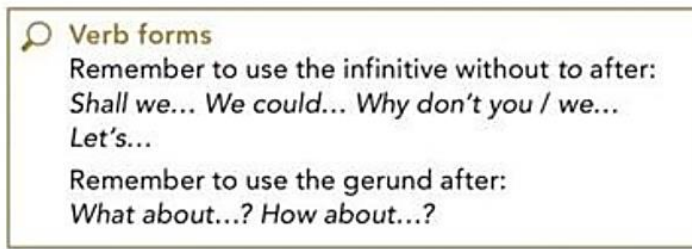
EFB1 ders kitabında 34 söz eylemden 29 tanesine 1 veya daha fazla sıklıkla yer verilmekte, kalan 5 söz eyleme ise hiç yer verilmemektedir. Kitapta bulunmayan söz eylemler: “davet etme”, “dilek dileme”, “yasaklama”, “eleştirme” ve “cesaretlendirme” söz eylemleridir. Kitapta toplamda 278 söz eylem bulunmaktadır. Ancak “söz verme”, “yönerge verme”, “teklif etme”, “pişmanlık belirtme”, “emretme”, “teşekkür etme”, “talep etme”, “ikna etme” ve “uyarma” söz eylemlerine yalnızca birer kez yer verilmiştir.

“Özür dileme” söz eylemine ise toplam iki kez yer verilmiştir. Kitapta 5 ve 5’ten fazla sıklıkla yer alan söz eylem çeşidi sayısı 16, en çok bulunan söz eylemler ise “soru sorma” (69 kez) ve “tahmin etme” (31 kez) söz eylemleridir. Bu iki söz eylemi “katılma” (23 tekrar), “katılmama” (22 tekrar) ve “hoşlanma” (14 tekrar) söz eylemleri izlemektedir. Bu veriler kitapta fazla sayıda söz eylem çeşidi olsa da bazı söz eylemlerin yeterli bir şekilde temsil edilmediğini göstermektedir.

EFB1 kitabında bulunan 278 söz eylemin 112 tanesi belirtik bir şekilde öğretilmektedir. Bu 112 söz eylemin bulunduğu alıştırmaların yönergesinde söz eyleme açık bir şekilde yer verilmiştir. Ayrıca, EFB1 ders kitabının 1,3,5,7 ve 9. ünitelerinin sonunda “Practical English” isimli bölümler ve 2,4,6,8 ve 10. ünitelerinin sonunda ise “Revise & Check” bölümleri bulunmaktadır. “Practical English” bölümleri sırasıyla dilin “insanların söylediklerine tepki verme”, “fikir paylaşma”, “izin ve rica”, “öneride bulunma” ve “dolaylı soru sorma” işlevleri hakkında bilgi ve alıştırmaları içermektedir. Şekil 10’daki alıştırma EFB1 ders kitabının “Practical English” bölümünden alınmıştır.

Şekil 10.

EFB1 Kitabında “Önerme” Söz Eylemine Yer Veren Bir Alıştırma (s.76)

- d Look at the **highlighted** expressions for making and responding to suggestions. Which expression is the most emphatic, *What about...?*, *Let's...*, or *We could...*?

Bu alıştırma öncelikle öneride bulunma amacıyla kullanılabilen “Shall we...”, “We could...” gibi yapıların dilbilgisel olarak doğru kullanım şekilleri gösterilmiştir. Ardından öğrenirlerin bu yapılar kullanılarak yazılan öneride bulunma ve önerilere cevap verme sözcelerine bakmaları ve hangi sözcenin/yapının daha empatik olduğuna karar vermeleri istenmiştir. Bu alıştırma olduğu gibi “Practical English” bölümleri öğrenirlere günlük hayatta kullanabilecekleri yapıları göstermekte ve dilin işlevlerine odaklandıkları için aynı zamanda bazı söz eylemlerin öğretimini de sağlama görevini üstlenmektedirler. “Revise & Check” bölümleri ise ünitelerde yer verilen dilbilgisi, kelime dağarcığı ve sesletim kuralları ile ilgili alıştırmaların yanı sıra okuma ve dinleme alıştırmalarını da içermektedir.

Kitabın en sonunda bulunan “Communication” bölümü öğrenirlerin birbirleri ile iletişim kurmalarını sağlayan alıştırmalar içermekte, “Writing” bölümü kitapta bulunanlara ek yazma alıştırmalarını içermekte, “Grammar Bank” bölümü ünitelerde bulunan dilbilgisi konularını açıklamakta ve alıştırmalara yer vermekte, “Vocabulary Bank” bölümü ise ünitelerde bulunan kelimelerle ilgili alıştırmalara yer vermektedir. “Grammar Bank” bölümünde dilbilgisi kuralları açıklanırken aynı zamanda farklı dil yapılarının işlevleri ile ilgili bilgilere ve çeşitli söz eylemlere de yer verilmektedir. Örneğin, bir bölümde gelecek zaman yapılarının plan belirtme, tahmin etme, söz verme, önerme ve teklif etme amaçları ile kullanılabileceği bilgisine ve bununla ilgili örneklerle (s.134) yer verilmektedir. Ünite içerisindeki bazı alıştırmalarda da söz eylemlerin kullanımına ilişkin açıklamalara ve örnek kullanımlara rastlanabilmektedir. Örneğin, bu alıştırmalardan birinde (s.10) öğrenirlerin gruplar halinde çalışarak verilen yargıları en az iki dakika boyunca tartışmaları istenmiştir. Öğrenirlerin bu tartışmayı gerçekleştirirken verilen yargılara katılıp katılmadıklarını ve katılma ya da katılmama nedenlerini de açıklamaları gerekmektedir. Öğrenirlere bu görevi yaparken yardımcı olması amacıyla alıştırmaların içerisinde bir kutucuk yerleştirilmiş ve bu kutucukta “Sana katılıyorum.”,

“Bence bu doğru.”, “Ona katılmıyorum.”, “Haklı olduğunu düşünmüyorum.” gibi cümlelere yer verilerek “katılma” ve “katılmama” söz eylemlerinin kullanımı örneklendirilmiştir. Benzer şekilde bir başka alıştırmada (s.11), “bir şey hakkında konuşmayı kibar şekilde reddetme” başlıklı bir kutucuğun içerisinde “reddetme” söz eyleminin kullanımına ilişkin bir açıklamaya yer verilmiştir. Bu açıklama, bize sorulmasından rahatsız olduğumuz bir soru ile karşılaştığımız bir bağlamda nasıl cevap vermemiz gerektiğini örnekleyerek, içinde bulunulan bağlamın söz eylem kullanımına etkisini göz önünde bulundurmıştır.

4.3.2. Gateway Intermediate Öğrenci Kitabı

GB1 ders kitabında 34 çeşit söz eylemden 10’una hiç yer verilmemiş, geri kalan 24 söz eyleme ise bir veya daha fazla kez yer verilmiştir. GB1 kitabında bulunmayan söz eylemler: “söz verme”, “şikâyet etme”, “teklif etme”, “dilek dileme”, “pişmanlık belirtme”, “teşekkür etme”, “izin verme”, “talep etme”, “hayranlık belirtme” ve “cesaretlendirme” şeklinde sıralanabilmektedir. Ders kitabında toplam 315 adet söz eylem bulunsa da “emretme”, “şaşkınlık belirtme”, “yasaklama” ve “eleştirme” söz eylemlerine yalnızca birer kez yer verilmiştir. 5 ve 5’ten fazla sıklıkla tekrar eden söz eylem sayısı ise 16’dır. Bu söz eylemler arasında en fazla sayıda tekrar etmekte olanlar “soru sorma” (80 kez), “tahmin etme” (39 kez), “tavsiye verme” (29 kez), “tanıtma” (19 kez) ve “katılma” (17 kez) söz eylemleridir. “Tanıtma” söz eylemine ulusal ve uluslararası YDOİ ders kitapları arasında en fazla GB1 ders kitabının yer verdiği görülmektedir.

Ders kitabında bulunan 315 söz eylemden 132 tanesi belirtik bir şekilde öğretilmektedir. Kitapta söz eylemlerin öğretimine ayrılmış bir bölüm olmasa da bazı alıştırmalarda söz eylemlerin kullanımına ilişkin açıklama ve örneklere yer verilmektedir. Bu alıştırmalar çoğunlukla ünite içerisindeki “Developing Speaking” adlı, konuşma

becerisini geliştirmeyi hedefleyen bölümlerde bulunmaktadır. Örneğın, bir “Developing Speaking” bölümünün (s.14) konusu kişisel bilgi almak için soru sormaktır ve bu bölümde yer alan “Speaking Bank” kutucuğunda kişisel bilgi almak amacıyla kullanılabilecek soru örneklerine yer verilmiştir. Benzer şekilde başka bir “Developing Speaking” bölümünün (s. 26) konusu ise özür dilemektir. Bu bölümde yer alan “Speaking Bank” kutucuğı özür dilemek ve dilenen özörlere karşılık vermek için kullanılabilecek sözceleri içermektedir. Daha sonraki bir “Developing Speaking” bölümünün (s.66) konusu öneride bulunmadır ve buradaki “Speaking Bank” kutucuğı öneride bulunma ve önerilere cevap verme ile ilgili sözcelere yer vermekte, bir diğerk kutucuk ise (s.92) kibar ricalar ile ilgili sözcelere yer vermektedir. Ayrıca, ders kitabındaki her ünitenin sonunda bulunan “Grammar Reference” bölümleri ünite de yer alan dilbilgisi yapıları ile ilgili açıklamalar yaparken bazı durumlarda söz eylemlere de yer vermektedir. Örneğın bir “Grammar Reference” bölümü (s.80) plan belirtme ve tahmin etme amaçlarıyla kullanılabilen gelecek zaman yapısı ve tahmin etme amacıyla kullanılabilen diğerk yapılar (may, might) hakkında bilgi ve örnek sunmaktadır. “Grammar Reference” bölümlerinin hemen ardından ünite de yer alan yeni kelimeleri listeleyen “Vocabulary” bölümü bulunmaktadır. Bu bölümlerin ardından ise öğrenilen bilgileri pekiştirmek için dilbilgisi alıştırmaları sunan “Grammar Revision” ve kelime alıştırmaları sunan “Vocabulary Revision” bölümleri gelmektedir.

4.3.3. Cambridge IGCSE English as a Second Language Ders Kitabı

IGCSE ders kitabında, söz eylem listesindeki 34 söz eylemin yalnızca 20 tanesine 1 veya üzeri sıklıkla yer verilmekte, kalan 14 söz eyleme ise hiç yer verilmemektedir. Kitapta bulunmayan söz eylemler: “söz verme”, “özür dileme”, “davet etme”, “tanıtma”, “kabul etme”, “reddetme”, “dilek dileme”, “pişmanlık belirtme”, “teşekkür etme”, “izin verme”, “yasaklama”, “plan belirtme”, “talep etme” ve “cesaretlendirme” söz

eylemleridir. Toplamda 212 söz eylem içeren IGCSE ders kitabında “uyarma”, “eleştirme” ve “şikâyet etme” söz eylemlerine yalnızca birer kez; “rica etme” ve “ikna etme” söz eylemlerine ise ikişer kez yer verilmektedir. Kitapta 5 ve 5’in üzeri sıklıkla tekrar eden 13 söz eylem bulunmaktadır. Bu verilerden yola çıkarak IGCSE kitabının YDOİ uluslararası ders kitapları arasında en az sayıda söz eyleme ve söz eylem çeşidine yer veren ders kitabı olduğu söylenebilmektedir. Ayrıca IGCSE ders kitabında bazı söz eylemlerin ihmal edildiğini ve söz eylemler arasında tutarsız bir dağılım olduğunu söylemek de mümkündür. Kitapta en çok bulunan söz eylemler ise “tahmin etme” (52 kez), “soru sorma” (31 kez), “tavsiye verme” (21 kez), “istek belirtme” (17 kez) ve “önerme” (16 kez) söz eylemleridir. “Önerme” söz eylemine ulusal ve uluslararası YDOİ ders kitapları arasında en fazla IGCSE ve F4 kitapları yer vermektedir.

IGCSE kitabında bulunan 212 söz eylemden 96 tanesi belirtik bir şekilde öğretilmektedir. Ancak bu alıştırmalar daha ayrıntılı incelendiğinde, yalnızca birkaçında söz eylemlerin farklı bağlamlara göre değişen kullanımları ya da farklı yapılar kullanılarak nasıl gerçekleştirilebileceklerine ilişkin bilgi ya da örneğe rastlanabilmektedir. Örneğin, kitapta yer alan bir “Speaking” bölümünün (s.10) konusu “tercih belirtme” ve “önerme” söz eylemlerinin kullanımıdır. Bu bölümdeki “Language Tip” kutucuğuna “önerme” ve “tercih belirtme” söz eylemlerini gerçekleştirirken kullanılabilecek farklı sözceler ile birlikte bu sözcelerin kullanımına ilişkin dilbilgisi kuralları yerleştirilmiştir. Ardından öğrenirlerden eşli şekilde çalışarak birbirlerine önerilerde bulunma gibi farklı görevleri gerçekleştirmeleri istenmiştir. Kitapta, bu bölümdeki gibi “Language Tip” kutucukları aracılığıyla öğrenirlere dilbilgisi yapıları ile ilgili bilgiler sunulmaktadır. Örneğin, bir “Language Tip” kutucuğunda (s.29) kibar rica ifadeleri bulunmaktadır. Konusu tavsiye verme ve öneride bulunma olan bir “Speaking” bölümünde (s.61) yer alan başka bir “Language Tip” kutucuğunda ise “tavsiye verme” ve

“önerme” söz eylemlerinin farklı kullanım şekilleri ve bu kullanım şekilleri ile ilgili dilbilgisi kuralları yer almaktadır.

“Language Tip” kutucuklarına ek olarak kitapta bulunan “Top Tip” kutucukları öğrenirlere İngilizcelerini ve dil becerilerini geliştirme konusunda ipuçları sunarken “Word Tip” kutucukları ise öğrenirlerin çoğunlukla yanlış anladığı veya yanlış kullandığı kelimelerle ilgili ipuçlarına yer vermektedir. Ayrıca ünite sonlarındaki “Exam Focus” bölümleri öğrenirleri değerlendirici nitelikte test sorularına yer verirken kitabın sonuna eklenen konuşma testi kartları ise öğrenirlere üzerinde konuşmaları için bir konu başlığı ve konuşma sırasında değinmeleri gereken noktaları sunarak onları IGCSE kitabının değerlendirme sistemine dâhil olan konuşma sınavına hazırlamayı amaçlamaktadır.

4.3.4. Focus 4 Öğrenci Kitabı

YDOİ uluslararası ders kitaplarının sonuncusu olan F4 ders kitabında, söz eylem listesinde yer alan 34 söz eylemin 33 tanesine 1 veya üzeri sıklıkla yer verilmekte ve 1 söz eyleme yer verilmemektedir. Kitapta bulunmayan söz eylem “emretme” söz eylemidir. Toplam söz eylem sayısı 375 olan F4 ders kitabında “söz verme”, “özür dileme”, “teşekkür etme” ve “cesaretlendirme” söz eylemlerine birer kez; “teklif etme”, “izin verme” ve “yasaklama” söz eylemlerine ise ikişer kez yer verilmiştir. Kitapta 5 ve 5’in üzeri sıklıkla tekrar eden 20 çeşit söz eylem bulunmaktadır. Bu veriler hem ulusal hem de uluslararası YDOİ ders kitapları arasında en fazla sayıda söz eyleme ve söz eylem çeşidine yer veren kitabın B2 düzeyi F4 kitabı olduğunu göstermektedir. Bu kitapta en fazla bulunan söz eylemler ise “soru sorma” (47 kez), “tahmin etme” (37 kez), “tavsiye verme” (32 kez), “katılma” (30 kez) ve “istek belirtme” (30 kez) söz eylemleridir.

F4 ders kitabında bulunan 375 söz eylemden 129 tanesi belirtik bir şekilde öğretilmektedir. Ders kitabının farklı bölümlerinde farklı “Focus” kutucukları bulunmaktadır. Kitaptaki “Grammar Focus” kutucukları dilbilgisi konuları hakkında bilgi

ve alıştırma içerir, “Exam Focus” kutucukları farklı soru türlerini (eşleştirme ve çoktan seçmeli gibi) sunan alıştırma içerir. “Pronunciation Focus” kutucukları sesletim öğretimine, “Writing Focus” kutucukları yazma alıştırmaları ile ilgili ipuçlarına yer vermeye, “Speaking Focus” kutucukları çeşitli dil işlevlerine ve bu işlevlerin gerçekleştirilme şekillerine odaklanmaktadır. Bu kutucuklara ek olarak, “Language Focus” kutucukları ise dilin gerçek hayattaki kullanım özellikleri ile ilgili bilgiler içerir. Sayılan kutucuklarda yer alan bazı bilgi ve örnekler söz eylemlerin farklı kullanım şekilleri ile ilgilidir. Şekil 11’de F4 kitabında bulunan örnek bir “Grammar Focus” kutucuğu ve ilişkili alıştırmaya görülmektedir.

Şekil 11.

F4 Kitabında Bulunan “Grammar Focus” Bölümü (s.118)

7 Look at the example phrases in Exercise 6 and choose the correct tense in the rule in GRAMMAR FOCUS II.

GRAMMAR FOCUS II 36

Past regrets

You use **wish/if only + sb + Past Simple / Past Perfect** to talk about past regrets.

If only I'd worn more sunscreen.

I wish I hadn't forgotten my camera.

Note: *If only* is much stronger than **wish**.

Bu kutucukta geçmişteki pişmanlıkları ifade etmek için kullanılan dil yapılarına yer verilmiş ve hangi yapının daha güçlü bir ifadeye sahip olduğu da ayrıca vurgulanmıştır. 7 numaralı alıştırmada bu kutucukta yer alan örnek sözcelerden yola çıkılarak doğru dilbilgisi kuralının işaretlenmesi istenmektedir. Bu alıştırmadakine benzer olan bir başka “Grammar Focus” kutucuğu (s.58) “eleştirme” ve “pişmanlık belirtme” söz eylemlerini gerçekleştirirken kullanılan dil yapılarına ve bu yapılarla ilgili dilbilgisi kurallarına yer vermektedir. Kitaptaki bir “Speaking Focus” kutucuğu (s.43) ise “belirli bir eylemi önerme”, “karşı çıkma”, “taviz verme” ve “katılma” başlıkları altında, bu işlevlerin ve söz eylemlerin kullanıldığı çeşitli cümle örneklerini sunmaktadır. Ayrıca;

kitapta bulunan bir “Language Focus” kutucuğunun (s.12) resmi ve gündelik dil arasındaki farka dikkat çekmesi, bir alıştırma (s.38) kibar soru sorma kalıplarının öğretime yer verilmesi ve bir “Writing Focus” kutucuğu (s.62) ile resmi bir şikâyet e-maili yazılırken dikkat edilmesi gereken noktaların vurgulanması F4 kitabında söz eylemleri kullanırken göz önünde bulundurulması gereken bazı bağlamsal değişkenlere de dikkat çekildiğini göstermektedir.

F4 kitabının sonunda “Video Worksheets” ve “Grammar and Use of English” bölümleri yer almaktadır. “Video Worksheets” bölümleri ünitenin konusu ile bağlantılı bir videonun izlenmesini takip eden alışırmaları içerirken “Grammar and Use of English” bölümleri ise ünitelerde yer alan dilbilgisi konuları ile ilgili açıklamalara, örneklere ve alıştırmalara yer vermektedir. Diğer kitapların dilbilgisi bölümlerinde olduğu gibi bu bölümde de “tercih etme”, “plan belirtme”, “rica etme”, “soru sorma”, “tavsiye etme”, “eleştirme” gibi farklı söz eylemlerin kullanımlarına ilişkin açıklama ve örnekler bulunmaktadır.

4.3.5. Ulusal Ders Kitaplarında Yer Alan Söz Eylemlerin Uluslararası Ders Kitapları ile Uyumu

Ulusal ve uluslararası ders kitaplarında yer alan söz eylemleri gösteren verilerden yola çıkılarak YDOİ ulusal ders kitaplarında yer alan söz eylemlerin uluslararası ders kitapları ile uyumu değerlendirilebilmektedir. Bulgular sonucunda elde edilen toplam söz eylem sayıları, ders kitaplarında en fazla bulunan söz eylemden en az bulunan söz eyleme doğru sıralanarak Tablo 15’te sunulmuştur.

Tablo 15.

Ders Kitaplarındaki Söz Eylemlerin Toplam Sayıları

YDOİ Ulusal Ders Kitaplarındaki Söz Eylemler		YDOİ Uluslararası Ders Kitaplarındaki Söz Eylemler	
Söz Eylem	Toplam Sayı	Söz Eylem	Toplam Sayı

1. Soru Sorma	117	1. Soru sorma	227
2. Tavsiye verme	66	2. Tahmin etme	159
3. Tahmin etme	46	3. Tavsiye verme	94
4. Hoşlanma	40	4. Katılma	78
5. Plan belirtme	37	5. Katılmama	69
6. Tercih belirtme	27	6. İstek belirtme	69
7. Rica etme	25	7. Hoşlanma	62
8. İstek belirtme	24	8. Önerme	54
9. Katılma	23	9. Tercih belirtme	40
10. Katılmama	20	10. Tanıtma	36
11. Eleştirme	20	11. Hoşlanmama	28
12. Pişmanlık belirtme	19	12. Rica etme	27
13. Hoşlanmama	18	13. Plan belirtme	25
14. Tanıtma	18	14. Şaşkınlık belirtme	22
15. Dilek dileme	15	15. Eleştirme	20
16. Şikâyet etme	14	16. Şikâyet etme	17
17. Yönerge verme	13	17. Kabul etme	17
18. Kabul etme	13	18. Reddetme	16
19. Reddetme	12	19. Yönerge verme	15
20. Önerme	11	20. Pişmanlık belirtme	15
21. Talep etme	6	21. Hayranlık belirtme	15
22. Teşekkür etme	5	22. Dilek dileme	12
23. İkna etme	5	23. Özür dileme	11
24. Söz verme	3	24. İkna etme	10
25. Davet etme	2	25. Uyarma	8
26. Yasaklama	2	26. Davet etme	7
27. Şaşkınlık belirtme	2	27. Teklif etme	6
28. Hayranlık belirtme	2	28. İzin verme	6
29. Teklif etme	1	29. Talep etme	4
30. İzin verme	1	30. Yasaklama	3
31. Emretme	1	31. Emretme	3
32. Uyarma	1	32. Söz verme	2
33. Özür dileme	0	33. Teşekkür etme	2
34. Cesaretlendirme	0	34. Cesaretlendirme	1

Tablo 15’te ve önceki bölümlerde verilen veriler ulusal ve uluslararası ders kitaplarında bulunan söz eylemlerin birbirleri ile uyumlu olduğu bazı noktalar olduğunu göstermektedir. Bunların ilki, hem ulusal hem uluslararası ders kitaplarında en fazla sıklıkla yer verilen ilk 3 söz eylemin aynı olmasıdır. Buna göre YDOİ ulusal ders kitaplarında en fazla “soru sorma” (117 kez) söz eylemine, ikinci olarak “tavsiye verme” (66 kez) söz eylemine ve üçüncü olarak “tahmin etme” (46 kez) söz eylemine yer verilmiştir. YDOİ uluslararası ders kitaplarında “tavsiye verme” ve “tahmin etme” söz eylemlerinin sırası yer değişirse de üç söz eylem aynı kalmıştır. En çok yer verilen “soru

sorma” (227 kez) söz eylemini “tahmin etme” (159 kez) söz eylemi ve ardından “tavsiye verme” (94 kez) söz eylemi izlemiştir. YDOİ ulusal ders kitaplarında yer alan ilk 20 söz eylemden bazılarının sıklıkları YDOİ uluslararası ders kitapları ile oldukça benzerdir. Bu söz eylemler “rica etme” (25/27 kez), “eleştirme” (20/20 kez), “pişmanlık belirtme” (19/15 kez), “dilek dileme” (15/12 kez), “şikâyet etme” (14/17 kez), “yönerge verme” (13/15 kez), “kabul etme” (13/17 kez) ve “reddetme” (12/16 kez) söz eylemleridir. Ayrıca hem uluslararası ders kitaplarında hem de ulusal ders kitaplarında az sayıda bulunan söz eylemlerin çoğunun aynı söz eylemler olduğu görülmektedir. Buna göre uluslararası ders kitaplarında az sayıda bulunan “ikna etme”, “uyarma”, “özür dileme”, “davet etme”, “teklif etme”, “talep etme”, “yasaklama”, “emretme”, “söz verme”, “teşekkür etme” ve “cesaretlendirme” söz eylemleri aynı zamanda ulusal kitaplarda da benzer sıklıklarla yer almakta ya da hiç bulunmamaktadır.

YDOİ ulusal ders kitaplarındaki söz eylemlerin YDOİ uluslararası ders kitapları ile uyumlu olduğu bir başka nokta, Tablo 15’te görüldüğü gibi farklı söz eylemlerin sıklık değerleri arasındaki dengesizliktir. Örneğin, ulusal kitaplarda “soru sorma” söz eylemine 117 kez yer verilmişken “özür dileme” söz eylemine hiç yer verilmemiştir. Benzer şekilde uluslararası kitaplarda “tahmin etme” söz eylemi 159 defa bulunurken “söz verme” ve “teşekkür etme” söz eylemleri yalnızca ikişer defa bulunmaktadır. Bu durum, ders kitaplarında bazı söz eylemlere sıklıkla yer verilmesinin, söz eylem öğretimi yapmak dışında başka bir sebebi ya da sebepleri olabileceğini göstermektedir. Hem ulusal hem uluslararası ders kitaplarındaki ilk 10 söz eylem incelendiğinde bu sebeplerin, öğrenirleri etkileşime dâhil etme ve hedef dilbilgisi yapılarını öğretme olabileceği görülmektedir. Çünkü “soru sorma” söz eylemi öğrenirlerin fikirlerini almak amacıyla kullanılabilirken; “tahmin etme”, “hoşlanma”, “tercih belirtme”, “istek belirtme”, “katılma” ve “katılmama” söz eylemleri ise öğrenirler belirli bir konuda kendi fikirlerini paylaşırken kullanılabilir. Bu söz eylemlerin dışında kalan “tavsiye verme” söz eylemi

İngilizcede bu söz eylemi gerçekleştirmek için kullanılan “should” yapısıyla; “plan belirtme” söz eylemi gelecek zaman yapılarıyla; “rica etme” söz eylemi “can”, “could”, “would” gibi kibar soru kalıplarıyla; “önerme” söz eylemi ise “Let’s...”, “Shall we...” “Why don’t...” gibi cümle kalıplarıyla yakından ilişkili bir şekilde öğretilmektedir.

Öte yandan, ulusal ders kitaplarında yer alan söz eylemlerin uluslararası ders kitaplarından farklılaştığı bazı noktalar da bulunmaktadır. İki grup arasındaki en büyük fark, kitaplarda bulunan toplam söz eylem sayılarıdır. YDOİ ulusal ders kitaplarında toplam 609 söz eylem bulunurken, YDOİ uluslararası ders kitaplarında 1180 söz eylem bulunmaktadır. Bu sayı, YDOİ ulusal ders kitaplarında bulunan söz eylem sayısının yaklaşık iki katıdır. YDOİ ulusal ders kitaplarındaki söz eylem sayısının bu kadar düşük olması, toplam alıştırmaya sayısının az olması ile ilgilidir. YDOİ ulusal ders kitaplarında toplam 1384 alıştırmaya bulunurken YDOİ uluslararası ders kitaplarında toplam 3269 alıştırmaya bulunmaktadır. Alıştırma sayılarının fazla olması öğrenirlere sunulan girdinin zenginleşmesini sağlamaktadır. Bu nedenle YDOİ uluslararası ders kitaplarında yalnızca 1-2 kez yer verilerek ihmal edilen söz eylemlerin sayısı YDOİ ulusal ders kitaplarında olduğundan daha azdır. Bir başka deyişle, uluslararası ders kitapları söz eylem çeşitliliği açısından ulusal ders kitaplarına göre daha zengindir.

Ayrıca, YDOİ ulusal ders kitaplarında toplam 234 söz eylem belirtik bir şekilde öğretilirken YDOİ uluslararası ders kitaplarında toplam 469 söz eylem belirtik bir şekilde öğretilmektedir. Hem ulusal hem uluslararası ders kitapları söz eylem kullanımında iletişim kurulan kişinin statüsü, yaşı, iletişim kurulan kişi ile konuşurken ilişkisi, iletişimin geçtiği ortam ve kültür gibi bağlamsal ve sosyokültürel etmenlerin etkisi ile ilgili belirtik bir şekilde bilgi sunma konusunda yetersiz kalmaktadır. Ancak uluslararası ders kitaplarında hedef dilde söz eylemleri gerçekleştirmenin farklı yolları ile ilgili açıklamalar ve örneklere yer verilirken bunun YDOİ ulusal ders kitaplarında yapılmadığı

görülmektedir. Uluslararası ders kitapları genel olarak farklı dil işlevlerini veya söz eylemleri öğretmek amacıyla farklı ek bölümlere ve araçlara yer vermektedir, YDOİ ulusal ders kitaplarında ise buna benzer kaynaklar bulunmamaktadır. Bu durum YDOİ ulusal ders kitaplarında söz eylemlere çoğunlukla herhangi bir sistem izlenmeden ve rastlantısal olarak yer verildiğini göstermektedir. Bu açılardan, YDOİ ulusal ders kitaplarında bulunan söz eylemler uluslararası ders kitapları ile uyumsuzdur.

V. BÖLÜM: TARTIŞMA VE SONUÇ

Bu tez araştırmasında YDOİ öğretimi amacıyla hazırlanan ulusal ders kitaplarında yer verilen söz eylemler incelenmiş, ardından ulusal ders kitaplarında bulunduğu belirlenen söz eylemler B1-B2 düzeyleri ve YDOİ uluslararası ders kitapları ile uyumu açısından değerlendirilmiştir. Elde edilen sonuçlar bu bölümde araştırma soruları ile ilişkili alt başlıklar çerçevesinde sunulmuş ve alanyazındaki diğer araştırmalardan yararlanılarak tartışılmıştır. Ardından, bu sonuçlardan yola çıkılarak çeşitli öneriler sunulmuştur.

5.1. YDOİ B1-B2 Düzeyi Ulusal Ders Kitaplarında Yer Alan Söz Eylemlere İlişkin Sonuçlar

Bu araştırmadan elde edilen veriler YDOİ B1-B2 düzeyi ulusal ders kitaplarında, araştırma kapsamında yer alan 34 söz eylemden 32'sine 1 veya daha fazla kez yer verildiğini ortaya koymuştur. Öte yandan bu durum, ulusal ders kitaplarında söz eylemlerin yeterli ve dengeli bir şekilde temsil edildiğini göstermemiştir. Ders kitaplarında “soru sorma”, “tavsiye verme” ve “tahmin etme” gibi söz eylemlere sıklıkla yer verilirken “özür dileme”, “cesaretlendirme”, “uyarma”, “izin verme”, “teklif etme”, “emretme”, “yasaklama”, “şaşkınlık belirtme”, “hayranlık belirtme” ve “davet etme” gibi pek çok söz eyleme yalnızca birkaç kez yer verilmiştir. YDOİ ulusal ders kitapları ayrı ayrı incelendiğinde her bir ders kitabında öğretimine yer verilmeyen pek çok söz eylem olduğu belirlenmiştir. Bu bulgu, YDOİ ulusal ders kitaplarında söz eylem çeşitliliğinin sınırlı olduğunu göstermiştir.

8 adet ikinci veya YDOİ kitabını incelemiş olan Vellenga'nın (2004), ders kitaplarında kullanılan söz eylem yelpazesinin oldukça sınırlı olduğuna yönelik bulguları bu bulgular ile tutarlıdır. Perez-Hernandez (2020) de araştırmasında incelediği ders kitaplarının çoğunda “tavsiye etme” ve “rica etme” gibi söz eylemlere odaklanıldığını,

ancak “emretme” ve “uyarma” gibi söz eylemlerin öğretimine yer verilmediğini ortaya koymuştur. Jiang ve Deng (2022), yedi adet İngilizce ders kitabı serisini inceleyerek ders kitaplarında bulunan söz eylem çeşitlerinin oldukça sınırlı sayıda olduğunu ve günlük hayatta kullanılan bazı söz eylemlere yer verilmediğini ifade etmişlerdir. Bu nedenle araştırmacılar ders kitaplarının, öğrenirlerin başarılı bir şekilde iletişim kurabilmesi için sahip olmaları gereken edimsel yeterliliği geliştirmeye yönelik güçlü bir model sağlayamadığı sonucuna ulaşmışlardır. Gustaffson (2021) ise ders kitaplarında günlük hayatta yaygın bir şekilde kullanılan söz eylemlere ve bu söz eylemlerin nasıl doğru bir şekilde kullanılacağına ilişkin uygulamalara yer verilmemesinin öğrenirlerin söz eylem kullanımı becerilerini geliştirememeleri ile sonuçlanabileceğini öne sürmüştür. Benzer şekilde bu araştırmada ders kitaplarında ya hiç yer verilmediği ya da yalnızca birkaç kez yer verildiği tespit edilen “teklif etme”, “davet etme”, “uyarma”, “söz verme”, “teşekkür etme” ve “özür dileme” gibi söz eylemler de günlük hayatta sık kullanılan söz eylemler arasındadır.

Ulusal YDOİ ders kitaplarında bulunan toplam alıştırmaya sayısının ve söz eylemlere yer veren alıştırmaya sayısının düşük olmasının yanı sıra pek çok söz eylemin yeterince temsil edilmemesi, öğrenirlerin bu söz eylemleri kullanma becerilerini geliştirememelerine ve sınıf içerisinde edindikleri bilgileri sınıf dışında uygulama konusunda zorluklar yaşamalarına sebep olabilir. Ayrıca ders kitaplarında söz eylem kullanımının öğretilmesi için yeterli malzemenin olmaması, öğrenirlerin edimsel gelişim ve iletişim edincinin gelişimi için sunulabilecek fırsatlardan mahrum kalmaları ile sonuçlanabilir. Jalilian ve Roohani (2016) de öğrenirlerin çeşitli iletişim ortamlarında edimsel açıdan uygun söz eylemleri kullanabilmelerinin ancak öğretim ortamlarında kullanılan ders kitaplarında her çeşit söz eyleme yer verilmesi ile mümkün olacağını ifade etmişlerdir.

5.2. YDOİ Ulusal Ders Kitaplarında Sunulan Söz Eylemlerin ADOÇ Kapsamında Yer Alan B1 ve B2 Düzeyleri ile Uyumuna İlişkin Sonuçlar

Bu araştırma sonucunda elde edilen başka bir bulgu, CM10 ders kitabında B1 düzeyi söz eylemlerden 9'una, Oİ10 ders kitabında ise B1 düzeyi söz eylemlerden 6'sına hiç yer verilmediğidir. Sayısal olarak bakıldığında Oİ10 ders kitabının aynı düzeydeki CMI10 ders kitabından yaklaşık iki kat daha fazla söz eyleme yer verdiği belirlenmiştir. Benzer şekilde SL11 ders kitabında B2 düzeyi söz eylemlerden 10'una, SE11 ders kitabında ise B2 düzeyi söz eylemlerden 9'una hiç yer verilmediği tespit edilmiştir. YDOİ ulusal ders kitaplarında yer alan söz eylemlerin sıklık değerlerinin tutarsız olması, söz eylemlere yer veren alıştırmaya sayılarının dil düzeyine uygun bir şekilde artmaması ve söz eylemlerin gerçekleştirilme şekilleri ile gerçekleştirildikleri bağlamların dil düzeyi arttıkça çeşitlenmemesi gibi bulgular, Oİ10 ders kitabı hariç diğer ders kitaplarının B1 ve B2 düzeyleri ile uyumlu olmadığını göstermiştir.

Bu bulgulara benzer şekilde Asghar, Yasmin ve Rashid (2021) English I, English II ve English III kitaplarını inceledikleri araştırmalarının sonucunda söz eylem dağılımının her üç kitapta da tutarsız olduğunu ve dil yeterlilik düzeyi arttıkça kullanılan söz eylemlerin sıklığının artmadığını bulgulamışlardır. Bu nedenle üç ders kitabının, hedef dilde iletişim edinçlerini geliştirmeye ihtiyaç duyan öğrenirler için edimsel olarak yeterli ve verimli olmadığı sonucuna ulaşmışlardır. Araştırmacılar, ders kitaplarının edimsel olarak yeterli olmamasının bir başka sebebi olarak söz eylemlerle ilgili edimbilimsel bilgilere yer verilmemesini göstermişlerdir.

YDOİ ulusal ders kitaplarında sunulan söz eylemlerin B1 ve B2 düzeyleri ile uyumuna ilişkin bulguların, bu ders kitaplarının örgün eğitim kurumlarında kullanımlarına karar verilirken ADOÇ kapsamında yeterli bir değerlendirmeye tabi tutulmadıklarına işaret ettiği düşünülebilir. YDOİ ulusal ders kitapları hazırlanırken ise

dil düzeyine uygun bir söz eylem çeşitliliği yaratmaya yönelik bir yol izlenmediği ya da bu konuda bir farkındalığın yerleşmediği söylenebilir. Türkiye’de, ADOÇ’un belirlediği genel yeterlilik tanımlarını öğretim izlencelerinin hedefleri ile uyumlu olacak şekilde özelleştirerek farklı öğretim kademelerinde işlenmesi gereken İngilizce konularını ayrıntılı şekilde sunan çalışmaların bulunmaması da bu konudaki eksikliklerden birisidir.

5.3. YDOİ Ulusal Ders Kitaplarında Sunulan Söz Eylemlerin Uluslararası Yayınevlerinin Aynı Düzey İçin Hazırlamış Oldukları Kitaplarla Uyumuna İlişkin Sonuçlar

YDOİ ulusal ders kitaplarında sunulan söz eylemler YDOİ uluslararası ders kitapları ile uyumları açısından değerlendirildiğinde Asghar, Yasmin ve Rashid’in (2021) araştırmaları sonucunda ulaştıkları, ders kitaplarında söz eylemlerle ilgili edimbilimsel bilgilere yer verilmediği bulgusuna benzer bir bulguya ulaşılmıştır. Buna göre YDOİ ulusal ve uluslararası ders kitapları yer verdikleri söz eylem çeşitleri ve bazı söz eylemlerin sıklık değerleri açılarından uyumludur. Ancak ders kitaplarında yer verilen toplam söz eylem sayıları, söz eylem yelpazesi, toplam alıştırmaya sayıları ve hedef dilde söz eylemleri gerçekleştirmenin farklı yolları ile ilgili edimbilimsel açıklama ve örneklerle yer verme açılarından uyumsuzdur. Ayrıca YDOİ ulusal ders kitapları söz eylem öğretimi amacına uygun ek bölümler veya araçlar içermemektedir.

Benzer şekilde, Perez-Hernandez’ in (2020) araştırması sonucunda elde ettiği veriler de YDOİ ders kitaplarında söz eylemlerin anlamsal, edimsel, yapısal ve kültürel boyutlarına ya hiç değinilmediğini ya da bu konuda yapılan öğretimin oldukça sınırlı olduğunu ortaya koymuştur. Gustaffson (2021), ders kitaplarında sunulan alıştırmalarda söz eylemlerin kullanıldığı bağlamlarla ilgili bilgilere ve söz eylemlerin kullanımı ile ilgili üst edimsel bilgilere yer verilmediğini belirtmiştir. Vellenga (2004) da ders kitaplarının öğrenirlere yalnızca ara sıra ve çok az bağlamsal bilgi ya da belirtik üst

edimsel tartışma imkânı sağladığını ifade etmiştir. Araştırmacı bu bulgulardan yola çıkarak ders kitaplarındaki söz eylem dağılımının herhangi bir sistemi izlemediği sonucuna ulaşmıştır.

Bu araştırmada elde edilen ve yukarıda sıralanan; YDOİ ulusal ders kitaplarında söz eylemlerin bulunma sıklıklarının eşit bir dağılıma sahip olmaması, hedef dilde söz eylemleri gerçekleştirmenin farklı yolları ile ilgili edimbilimsel açıklama ve örneklere yer verilmemesi, söz eylem öğretimi amacına uygun ek bölümlerin veya araçların sağlanmaması gibi bulgular YDOİ ulusal ders kitaplarında söz eylemlere herhangi bir sistem izlenmeden ve rastlantısal olarak yer verildiğini göstermektedir. Bu durumun bir sonucu olarak, öğrenirlerin herhangi bir konuda fikirlerini belirtmelerine aracı olarak onları etkileşime dâhil eden veya hedef dilbilgisi yapıları ile ilişkilendirilen söz eylemler ders kitaplarında ön plana çıkmaktadır. Vellenga (2004) ders kitaplarında bir söz eylem ile belirli bir dilbilgisi yapısı arasında birebir ilişki kurulmasının öğrenirlerin söz eylemi gerçekleştirmenin sadece tek bir yolu olduğunu düşünmelerine yol açabileceğini belirtmiştir. YDOİ ders kitaplarının söz eylem kullanımında bağlamsal ve sosyokültürel değişkenlerin etkisi ile ilgili belirtik bilgi sunma konusunda yetersiz kalmaları ise Aleni ve Irandost'a göre (2012) öğrenirlerin söz eylemleri farklı bağlamlarda uygun bir şekilde kullanabilmeleri için gerekli olan kavramsal ve pratik bilgileri edinememelerine yol açabilmektedir. Yani ders kitaplarında farklı söz eylemlere yetersiz ve tutarsız bir şekilde yer verilmesinin yanı sıra bu tür bağlamsal bilgilere hiç yer verilmemesi de öğrenirlerin edimsel edinçlerini ve iletişim edinçlerini geliştirmelerine ket vurabilmektedir.

Ders kitaplarında söz eylemlere sistematik bir şekilde yer verilmediğini gösteren başka araştırmalar da bulunmaktadır. Jiang ve Deng (2022) araştırmaları sonucunda ulaştıkları, söz eylemlerin ders kitaplarında yeterince temsil edilmemesi ve söz eylem öğretiminin dilbilgisi yapılarına bağımlı bir şekilde gerçekleştirilmesi bulgularına

dayanarak ders kitaplarında yer verilen söz eylemlerin belirli bir sisteme göre değil, sezgilere dayalı olarak seçildiği sonucuna ulaşmışlardır. Aksoyalp ve Toprak (2015), ders kitaplarında dilin gerçek hayatta kullanımını örnekleyen alıştırmaların ve edimbilimsel bilgilerin bulunmadığını belirterek ders kitabı yazarlarının söz eylemleri seçerken kendi sezgilerine göre hareket ettiğini ileri sürmüşlerdir. Diepenbroek ve Derwing (2013) ise bağlamsallaştırma ve edimbilimsel içeriğin dâhil edilmesi konularında çoğu ders kitabı serisinin tutarlılık göstermediğini belirterek, bu nedenle ders kitaplarında edimsel gelişime yönelik sistematik bir yaklaşım olmadığı sonucuna varmışlardır. Ayrıca araştırmacılar, bu durumun öğrenirlerin farklı bağlamlarda kullanımı en uygun olan söz eylemin hangisi olduğuna karar verme ve öğrendikleri bilgileri başka bağlamlara aktarma konularında kendilerini geliştirememelerine sebep olabileceğini ifade etmişlerdir.

Ulusal ve uluslararası ders kitaplarındaki toplam söz eylem sayılarının ve toplam alıştırma sayılarının arasındaki fark öğretimde zaman ve malzeme kullanımı açılarından ekonomik olma kaygılarını yansıtır olmasa da mümkündür. Ayrıca, ulusal YDOİ ders kitaplarında “özür dileme”, “hayranlık belirtme”, “uyarma” gibi söz eylemlere ya hiç yer verilmemesi ya da yalnızca birkaç kez yer verilmesi, uluslararası ders kitaplarında ise bu söz eylemlere daha fazla sıklıkla yer verilmesi ulusal ve uluslararası YDOİ ders kitaplarında bulunan söz eylemler arasındaki farklılıkların bir kısmının kültürel art alana bağlı olabileceği düşüncesini akla getirmektedir. Bu gibi söz eylemlerin ulusal ders kitaplarında ihmal edilmesi kültürel olarak gündelik hayattaki kullanım sınırlılığını yansıtır olabilir. Bu nedenle “teşekkür etme”, “söz verme”, “davet etme”, “hayranlık belirtme”, “özür dileme”, “uyarma”...vb. söz eylemlerin toplumumuzda gündelik hayatta ne ölçüde kullanıldığı araştırılabilir.

Özetle, bu tez araştırmasında incelenen dört YDOİ ulusal ders kitabındaki söz eylem çeşitliliğinin sınırlı olması, söz eylemlerin bulunma sıklıklarının eşit bir dağılıma

sahip olmaması, söz eylemleri gerçekleştirmenin farklı yolları ve söz eylemlerin farklı bağlamlarda kullanımları ile ilgili edimbilimsel açıklama ve örneklere ya hiç yer verilmemesi ya da sınırlı miktarda yer verilmesi, söz eylemlere herhangi bir sistem izlenmeden yer verilmesi gibi bulgular göstermektedir ki YDOİ ulusal ders kitapları söz eylem öğretimi konusunda yetersiz kalmaktadır. Bu durumun bir sonucu olarak öğrenirlerin söz eylemlerin kullanımı ile ilgili sınıf içerisinde edindikleri bilgileri sınıf dışında uygulama, başarılı bir şekilde iletişim kurabilmek için gerekli olan edimsel ve iletişim edinçlerini geliştirme, söz eylemleri farklı bağlamlarda uygun bir şekilde kullanabilme ve farklı bağlamlarda kullanımı en uygun olan söz eylemin hangisi olduğuna karar verme gibi konularda zorluklar yaşamaları olasıdır. YDOİ ulusal ders kitaplarındaki söz eylemlerin B1 ve B2 düzeyleri ile ve YDOİ uluslararası ders kitapları ile uyumlarının incelenmesi göstermektedir ki YDOİ ulusal ders kitapları söz eylemlerin sunumu açısından nitelik ve niceliksel olarak geliştirilmeye açıktır.

5.4. Öneriler

Bu bölümde ulusal YDOİ ders kitaplarını hazırlama, değerlendirme ve kullanma konularında politika geliştiricilere, kitap yazarlarına ve öğretmenlere yönelik öneriler sunulmuştur. Bu önerilerin ardından YDOİ bağlamlarında söz eylem öğretimi konusunda araştırma yapmak isteyen araştırmacılara yönelik önerilere yer verilmiştir.

Ders esnasında öğrenirlerin maruz kalacağı içeriği ve yapacakları etkinlikleri yönlendirebilmek için ders kitaplarını öğrenirlerin ilgi ve ihtiyaçlarına uygun bir şekilde değerlendirerek seçmek büyük önem arz etmektedir. Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı ders kitaplarını; bilimsel olarak yeterlilik, eğitim ve öğretim programının kapsamını ve kazanımlarını karşılama konusunda yeterlilik, dil ve anlatım yönünden yeterlilik, görsel tasarımın ve içerik tasarımının öğrenmeyi destekleyecek nitelikte olması ve öğrenirlerin gelişim özelliklerine uygunluk ölçütlerine göre değerlendirmektedir. Buna göre İngilizce

öğretim programlarına ders kitaplarının dil düzeyi ile uyumlu söz eylemlerin eklenmesi gerekmektedir. YDOİ ders kitapları değerlendirilirken ve seçilirken söz eylem öğretiminin sistemli bir şekilde yapılmasına, kitaplarda öğrenirlerin edimsel edinçlerini geliştirici nitelikte belirtik bilgi ve alıştırmalara yer verilmesine dikkat edilmeli ve bunlar değerlendirmede birer ölçüt olarak kabul edilmelidir. Ders kitabının dil düzeyinin ADOÇ'un belirlediği standartlarla uyumlu olup olmadığı ayrıca değerlendirilmelidir. YDOİ öğretmenlerinin; söz eylemler, söz eylem kullanımı, edimsel edinci ve iletişim edincini geliştirme yolları ile ilgili bilgi sahibi olmaları da gereklidir. Bu amaçla gerçekleştirilecek olan hizmet içi eğitimler sadece öğretmenler için değil öğretmenler aracılığıyla öğrenirler için de faydalı olacaktır.

Benzer şekilde YDOİ ders kitabı yazarları kitapların dil düzeyleri ile uyumlu söz eylemleri ders kitaplarına dâhil etmelidirler. Ders kitaplarında söz eylemlerin öğretimi işlevini gören bölümlere sistemli bir şekilde yer verilmelidir. Bu bölümlerde söz eylemler yalnızca dilbilgisi kuralları ile eşleştirilerek verilmemeli, aynı zamanda farklı bağlamlarda hangi söz eylemlerin kullanımının daha uygun olacağı veya belirli bir söz eylemin farklı gerçekleştirilme şekilleri gibi konular ile ilgili üst edimsel açıklamalara ve örneklere yer verilmelidir. Söz eylemlerin öğretime yönelik alıştırmalara sık ve dengeli bir şekilde yer verilmeli, öğretimin kademesine göre değişen dil düzeylerine uygun bir şekilde söz eylemlere yer veren alıştırmaların sayılarının artırılarak, söz eylemlerin gerçekleştirme şekilleri ve gerçekleştirildikleri bağlamlar çeşitlendirilmelidir. Bu açıdan, ders kitaplarında özgün malzemelere ve diyaloglara ya da anlamlı diyalogların gerçekleştirilmesini içeren alıştırmalara yer verilmesi önemlidir çünkü bu tür malzemeler hem farklı söz eylemlerin bağlamsallaştırılarak öğretilmesine katkı sağlamakta hem de sınıf içerisinde öğrenilen bilgilerin sınıf dışına aktarılması konusunda yol gösterici olmaktadır.

Söz eylem öğretiminin sınıf içersine taşınması konusunda öğretmenlerin de dikkat etmesi gereken pek çok şey bulunmaktadır. Sınıf içinde, ders kitaplarında yer verilmeyen edimsel bilgilerin verilmesi ve gerekli açıklamaların yapılması oldukça önemlidir. Bu araştırmanın sonucunda “özür dileme”, “pişmanlık belirtme”, “cesaretlendirme” ve “davet etme” gibi söz eylemlerin B1 düzeyine uygun olmasına rağmen B1 düzeyi kitaplarda yer almadığı ve “şaşkınlık belirtme”, “uyarma”, “izin verme” ve “yasaklama” gibi söz eylemlerin B2 düzeyine uygun olmasına rağmen B2 düzeyi ders kitaplarında yer almadığı belirlenmiştir. Bu nedenle bu araştırmada incelenen ders kitaplarını kullanan öğretmenler bu ders kitaplarını, eksik olduğu tespit edilen söz eylemlerin kullanımını öğreten ve bu söz eylemlerin farklı bağlamlarda gerçekçi iletişimsel amaçlarla üretilmelerini sağlayan ek malzemelerle desteklemelidirler. Sınıf içerisinde öğrenirlerin birbirleri ile doğal bir şekilde iletişim kurabilecekleri, karşılıklı işbirliğine dayalı bir öğretim ortamı oluşturulmalıdır. Sözlü iletişim sırasında karşı tarafa iletilen olan her anlam, hem söz eylem kullanımlarının öğrenilmesine hem de sınıf dışındaki dil kullanım ortamlarının bir benzerinin sınıf içine taşınmasına yardımcı olmaktadır. Öğrenirlerin kendilerine verilen görevleri eşlerle veya küçük gruplar içerisinde tamamlamaları ise bu tür bir ortam oluşturulmasını kolaylaştırabilmektedir.

5.4.1. Araştırmacılara Yönelik Öneriler

Bu tez araştırması YDOİ ders kitaplarında yer verilen söz eylemleri ve söz eylem öğretiminin bu kitaplarda nasıl gerçekleştirildiğini incelemiştir. Araştırma yapılırken ADOÇ’un tanımladığı yeterlilik düzeylerine uygun söz eylemler belirlenmiştir. Benzer şekilde, ADOÇ’un genel yeterlilik tanımlarını özelleştirerek farklı öğretim kademelerinde işlenmesi gereken İngilizce konularını ayrıntılı şekilde sunan çalışmaların yapılması İngilizce öğretim izlencesi geliştirme ve var olan izlenceleri değerlendirme çabalarına katkı sağlayacaktır.

Bu araştırmada YDOİ ders kitaplarını kullanarak İngilizce öğrenimi gören öğrenirlerin söz eylem üretimleri ise araştırmanın kapsamı dışında tutulmuştur. Bu nedenle söz eylemlerin öğretime yönelik olarak gerçekleştirilecek gelecek araştırmalar, öğrenirlerin söz eylemleri anlamlandırma ve üretme becerilerini ölçme ve bu becerileri geliştirme konularına odaklanabilir. Öğrenirlerin bu konudaki ihtiyaçlarının belirlenmesi, ders kitaplarında söz eylem öğretime yer verilirken dikkat edilmesi gereken noktalar hakkında da yönlendirici bir nitelik taşıyabilir. Ayrıca söz eylemlerin kullanımı ile ilgili edimbilimsel açıklama ve alıştırmalara derslerde nasıl ve ne kadar yer verildiğinin gözlemlenmesi ve geliştirilmesi üzerine yapılacak araştırmalar da YDOİ bağlamlarındaki söz eylem öğretimi konusunda bilgilendirici olabilir.

Araştırmanın kapsamı dışında olan başka bir konu ise YDOİ ders kitaplarında bulunan okuma ve dinleme metinlerinde yer verilen söz eylemlerdir. Bu söz eylemlerin tespit edilmesi ve sıklıklarının belirlenmesi üzerine yapılacak olan araştırmalar, öğrenirlerin öğretim sürecinde maruz kaldıkları girdinin niteliğini açıklığa kavuşturacaktır. Öğrenirlerin söz eylemler açısından zengin olan girdiye maruz kalmaları söz eylem kullanımı becerilerini geliştirmeleri açısından önemlidir. Okuma ve/veya dinleme metinlerinin incelenmesi, ders kitaplarında yer alan farklı söz eylemlerin hangi bağlamların içerisinde sunulduğunun da çözümlenmesine yardımcı olabilir. Son olarak, bu araştırmada incelenen YDOİ uluslararası ders kitapları tek bir yayınevine ait bir kitap serisinin parçalarını oluşturmamaktadır. Yalnızca B1 ve B2 düzeyi ders kitapları incelenmiştir. Gelecekteki araştırmalar, aynı ders kitabı serisinin bir parçası olan farklı düzeylerdeki YDOİ ders kitaplarında bulunan söz eylemleri inceleyerek söz eylem öğretimi konusunun farklı dil düzeylerinde nasıl değiştiğine ışık tutabilir.

ÖZET

Bu tez çalışmasının amacı, 2022-2023 eğitim öğretim yılında Türkiye’deki örgün eğitim kurumlarında kullanılan, Talim Terbiye Kurulu onaylı B1 ve B2 düzeyi yabancı dil olarak İngilizce ders kitaplarında yer verilen söz eylemlerin incelenmesidir. Bu amaçtan hareketle bu çalışmada, ulusal yabancı dil olarak İngilizce ders kitaplarında farklı söz eylemlere ne sıklıkla yer verildiği ortaya konulmuş ve ardından elde edilen veriler belirlenen ölçütler çerçevesinde yorumlanmıştır. Söz konusu ölçütler Avrupa Dilleri Ortak Çerçevesi temel alınarak belirlenmiştir. Çalışmanın verileri; ders kitaplarında bulunan toplam alıştırmaya sayısının ve söz eylemleri içeren alıştırmaya sayısının düşük, söz eylem çeşitliliğinin ise sınırlı olduğunu ve Türkiye’de kullanılan üç ders kitabının B1 ve B2 düzeyleri ile uyumlu olmadığını göstermiştir. Ayrıca, ulusal ve uluslararası ders kitaplarının yer verdikleri söz eylem çeşitleri ve bazı söz eylemlerin sıklık değerleri açısından uyumlu oldukları, ancak toplam söz eylem sayıları, söz eylem yelpazesi, alıştırmaya sayıları ve hedef dilde söz eylemleri gerçekleştirmenin farklı yolları ile ilgili edimbilimsel açıklama ya da örneklerle yer verme açısından uyumsuz oldukları gözlemlenmiştir. Araştırmanın sonuçları Türkiye’de yabancı dil olarak İngilizce öğretimi amacıyla kullanılan ders kitaplarının söz eylem öğretimi konusunda yetersiz kaldığını göstermiştir. Bu durumun, ders kitaplarını kullanan öğrenirlerin söz eylemlerin kullanımı ile ilgili sınıf içerisinde edindikleri bilgileri sınıf dışında uygulama, başarılı bir şekilde iletişim kurabilmek için gerekli olan edimsel edinci ve iletişim edincini geliştirme, söz eylemleri farklı bağlamlarda uygun bir şekilde kullanabilme ve farklı bağlamlarda kullanımı en uygun olan söz eylemi seçebilme gibi konularda zorluklar yaşamalarına sebep olabileceği öngörülmüştür.

Anahtar Sözcükler: Yabancı Dil Olarak İngilizce, Avrupa Dilleri Ortak Çerçevesi, Söz Eylemler, Söz Eylem Öğretimi, İngilizce Ders Kitapları

ABSTRACT

The aim of this thesis study is to examine the speech acts included in the B1 and B2 level English as a foreign language textbooks which are approved by the Board of Education and used in formal education institutions in Turkey in the 2022-2023 academic year. Based on this aim, the frequency of occurrence of different speech acts in national English as a foreign language textbooks was revealed and then the obtained data were interpreted within the framework of the predetermined criteria. These criteria had been determined on the basis of the Common European Framework of Reference for Languages. The data collected by this research showed that the total number of exercises in the textbooks and the number of exercises that include speech acts are low, the variety of speech acts is limited, and the three textbooks used in Turkey are not compatible with B1 and B2 levels. Although national and international textbooks were compatible in terms of the types of speech acts and the frequency values of some speech acts, they were incompatible in terms of total number of speech acts, range of speech acts, number of exercises and giving pragmatic explanation about or examples of different ways to perform speech acts in the target language. The results of the research showed that the textbooks used for teaching English as a foreign language in Turkey are insufficient with regard to teaching speech acts. It is foreseen that this finding can cause the students who use these textbooks to experience some difficulties like applying the knowledge they have acquired in the classroom about the use speech acts to the outside of the classroom, developing the pragmatic and communicative competence necessary for successful communication, using speech acts accurately and appropriately in different contexts, and deciding which speech acts is the most appropriate to use in different contexts.

Keywords: English as a Foreign Language, Common European Framework of Reference for Languages, Speech Acts, Teaching Speech Acts, English Language Textbooks

KAYNAKÇA

- AbdelWahab, M. M. (2013). Developing an English language textbook evaluative checklist. *IOSR Journal of Research & Method in Education*, 1(3), 55-70.
- Akbari, R., Behzadpoor, F. ve Dadvand, B. (2010). The effect of textbook glossing on EFL learners' vocabulary learning. *English Language Teaching*, 3(4), 211-219.
- Akdağ, E., Baydar Ertopcu, F., Uyanık Bektaş, K., Umur Özadalı, S ve Kaya, T. (2018). *Silver lining 11 student's book*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Akgedik Can, M. ve Atcan Altan, N. (2019). *Ortaöğretim sunshine English 11 student's book*. Ankara: Cem Web Ofset Sanayi ve Ticaret Anonim Şirketi.
- Aksoyalp, Y ve Toprak, T. E. (2015). Incorporating pragmatics in English language teaching: To what extent do EFL course books address speech acts? *International Journal of Applied Linguistics & English Literature*, 4(2), 125-133.
- Aktaş, T. (2005). Yabancı dil öğretiminde iletişimsel yeti. *Journal of Language and Linguistic Studies*, 1(1), 89-100.
- Alemi, M. ve Irandoost, R. (2012). A textbook evaluation of speech acts: The case of English Result series. *International Journal of Applied Linguistics & English Literature*, 1(6), 199-209.
- Alkan, H. A ve Yaylı, D. (2019). Rica ediminin Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenenler tarafından kullanımları. *Folklör/Edebiyat Dergisi*, 25(99), 521-538.
- Al-Khayyat, A. S. J. ve Razaaq, T. F. A. (2019). Analyzing the concept of speech act of thanking in the English textbooks of primary schools. *Journal of the College of*

Basic Education, 485-496.

Altheide, D. L. (1996). *Qualitative media analysis*. Newbury Park, CA: Sage.

Arslan, C. ve Coşkun, A. (2012). Avrupa dilleri ortak çerçeve programı: Türkiye ve dünyada neler oluyor? *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 12(12), 1-19.

Asghar, S. A., Tayyabba, Y. ve Rashid, A. (2021). Pragmatic analysis of textbooks on the basis of speech acts. *Review of Education, Administration and Law*, 4(2), 503-507.

Auerbach, E. R. (1995). Making meaning, making change: Participatory curriculum development or adult ESL literacy. *Teaching English as a Second or Foreign Language*, 1(3), 140.

Austin, J. L. (1962). *How to do things with words*. Oxford: Clarendon Press.

Avrupa Konseyi. (2001). *Common European framework of reference for languages: Learning, teaching, assessment*. Cambridge: Cambridge University Press.

Avrupa Konseyi. (2020). *Common European framework of reference for languages: Learning, teaching, assessment - companion volume*. Strasbourg: Council of Europe Publishing.

Bachman, L. F. (1990). *Fundamental considerations in language testing*. Oxford: Oxford University Press.

Bachman, L. F ve Palmer, A. S. (1996). *Language testing in practice: Designing and*

developing useful language tests. Oxford: Oxford University Press.

Bagherpour, Y. ve Barkat, B. (2017). A pragmatic analysis of speech acts and language functions: The case of English Result series. *Journal of Applied Linguistics and Language Research*, 4(2), 125-130.

Batdı, V. (2013). İşbirlikli öğrenmenin yabancı dil öğretimindeki önemine ilişkin öğretmen görüşleri. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 2(1), 158-165.

Benati, A. G. (2013). *Issues in second language teaching*. Sheffield: Equinox Publishing.

Billmyer, K. (1990). "I really like your lifestyle": ESL learners learning how to compliment. *Working Papers in Educational Linguistics*, 6(2), 31-48.

Blum-Kulka, S. (1982). Learning to say what you mean in a second language: A study of the speech act performance of learners of Hebrew as a second language. *Applied Linguistics*, 3(1), 29-59.

Brandl, K. (2021). *Communicative language teaching in action: Putting principles to work* (2. Baskı). San Diego: Cognella.

Brown, H. D. (2000). *Principles of language learning and teaching*. New York: Longman.

Brown, H. D. (2001). *Teaching by principles: An interactive approach to language pedagogy* (2. baskı). New York: Longman Inc.

Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö.E., Karadeniz, Ş., ve Demirel, F., (2013). *Bilimsel araştırma yöntemleri* (14. Baskı). Ankara: Pegem Akademi Yayınevi.

Celce-Murcia, M. (1991). *Teaching English as a second or foreign language* (2. Baskı).

Boston: Heinle & Heinle Publishers.

Christison, M. (2018). Speech act theory and teaching speaking. J. I. Lontos (Der.), *The*

TESOL encyclopedia of English language teaching içinde (ss. 1-6). Oxford:

John Wiley & Sons.

Creswell, J. W. (2013). *Qualitative inquiry & research design: Choosing among five*

approaches. Los Angeles, USA: Sage.

Cohen, A. D. (1996a). Developing the ability to perform speech acts. *Studies in Second*

Language Acquisition, 18(2), 253-267.

Cohen, A. D. (1996b). Investigating the production of speech act sets. S. M. Gass ve J.

Neu (Der.), *Speech acts across cultures* içinde (ss. 21-44). Berlin: Walter de

Gruyter.

Cohen, A. D. (2005). Strategies for learning and performing L2 speech acts. *Intercultural*

Pragmatics, 2(3), 275–301.

Cunningsworth, A. (1995). *Choosing your coursebook*. Oxford: Heineman.

Çimen, F., Taşkiran Tiğın, B., Çokçalışkan, A., Özyıldırım, N., Özdemir, M., Demir, E.

ve Fındıkçı, G. (2021). *Count me in 10 student's book*. Ankara: Milli Eğitim

Bakanlığı Yayınları.

Çubukçu, F. ve Atay, S. (2017). Yabancı dil olarak Türkçe ve İngilizce ders kitaplarının

edimsel yeti gelişimi açısından karşılaştırılması. *Gaziantep University Journal of*

Educational Sciences, 1(1), 8-20.

Delen, B. ve Tavil, Z. M. (2010). Evaluation of four coursebooks in terms of three speech acts: Requests, refusals and complaints. *Procedia Social and Behavioral Sciences*, 9, 692–697.

Demir, Y. ve Ertaş, A. (2014). A suggested eclectic checklist for ELT coursebook evaluation. *The Reading Matrix*, 14(2), 243-252.

Diepenbroek, L. G. ve Derwing, T. M. (2013). To what extent do popular ESL textbooks incorporate oral fluency and pragmatic development? *TESL Canada Journal*, 30(7), 1-20.

Dülger, O. (2016). Evaluation of EFL coursebooks taught in Turkey based on teachers' views. *Journal of Advances in English Language Teaching*, 4(1), 1-11.

Ellis, R. (2000). Task-based research and language pedagogy. *Language Teaching Research*, 4(3), 193–220.

Felder, R. M. ve Brent, R. (2007). Cooperative learning. P. A. Mabrouk (Der.), *Active learning* içinde (ss. 33-53). ACS Publications.

Felix-Brasdefer, J. C. (2019). Speech acts in interaction: Negotiating joint action in a second language. N. Taguchi (Der.), *The routledge handbook of second language acquisition and pragmatics* içinde (ss. 17-30). New York: Routledge.

Fiorioto, L. (2005). Teaching English for specific purposes. *Using English*. Erişim adresi

<https://www.usingenglish.com/teachers/articles/teaching-english-for-specific->

purposes-esp.html

Frost, R. (2004). A task-based approach. *British Council*. Erişim adresi

[https://pedagogie.ac-orleans-](https://pedagogie.ac-orleans-tours.fr/fileadmin/user_upload/anglaisLP/dossier_ressources/task_based_approach.pdf)

tours.fr/fileadmin/user_upload/anglaisLP/dossier_ressources/task_based_approach.pdf

Gazioğlu, T. ve ifti, H. (2017). Developing pragmatic competence through teaching requests in English classrooms. *Uludađ Üniversitesi Eğitim Fakóltesi Dergisi*, 30(1), 139-165.

Gustafsson, T. (2021). *Acquiring pragmatic knowledge through textbooks: Explicit teaching of speech acts in EFL textbooks in the Swedish upper secondary school*.

Erişim Adresi [https://www.diva-](https://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:1578029/FULLTEXT01.pdf)

portal.org/smash/get/diva2:1578029/FULLTEXT01.pdf

Hairan, M. H., Momand, M. ve Hairan, M. H. (2019). An analysis of speech acts in conversations of New Interchange Intro and Four Corner book 1. *International Journal of Innovative Research and Advanced Studies*, 6(9), 129-134.

Happe, F. (1998). Language and communication disorders in autism and asperger's syndrome. B. Stemmer ve H. A. Whitaker (Der.), *Handbook of neurolinguistics içinde* (ss. 526-533). London: Academic Press.

Harmer, J. (2015). *The practice of English language teaching* (5. Baskı). Harlow: Pearson Publishing.

- Holtgraves, T. (2005). The production and perception of implicit performatives. *Journal of Pragmatics*, 37(12), 2024-2043.
- Holtgraves, T. (2007). Second language learners and speech act comprehension. *Language Learning*, 57(4), 595-610.
- Howatt, A. P. R. (1984). *A history of English language teaching*. Oxford: Oxford University Press.
- Huang, Y. (2017). Introduction: What is pragmatics? Y. Huang (Der.), *The Oxford handbook of pragmatics içinde* (ss. 1-20). Oxford: Oxford University Press.
- Hymes, D. H. (1971). On communicative competence. J.B. Pride ve J. Holmes (Der.), *Sociolinguistics. Selected readings içinde* (ss. 269-293). London: Penguin.
- Jalilian, M. ve Roohani, A. (2016). Evaluating speech acts in ELT textbooks: The case of compliments and complaints in the Touchstone series. *Iranian Journal of Research in English Language Teaching*, 4(1), 101-114.
- Jiang, S. ve Deng, L. (2022). Pragmatic analysis of EFL textbooks: The explicit representation of speech acts in senior high school textbooks in China. *European Journal of Literature, Language and Linguistics Studies*, 6(2), 126-145.
- Kara, M. (2011). Avrupa dilleri öğretimi ortak çerçeve metni doğrultusunda Türkçe öğrenen yabancılara A1-A2 seviyesinde Türkçe öğretim programı örneği. *Journal of World Turks*, 3(3), 157-195.
- Karasar, N. (2012). *Bilimsel araştırma yöntemi kavramlar ilkeler teknikler*. Ankara:

Nobel Yayınları.

Karataş, Ç. G. (2020). *Ortaöğretim İngilizce 10 ders kitabı*. Ankara: Gizem Yayıncılık.

Kay, S., Jones, V., Brayshaw, D., Michalowski, B., Trapnell, B. ve Russell, D. (2020).

Focus 4 student's book (2. Baskı). New York: Pearson Education.

Kılıç, V. (1990). Söz-eylem kuramı. *Dilbilim*, 9, 249-258.

Kohandani, M., Farzaneh, N. ve Kazemi, M. (2014). A critical analysis of speech acts

and language functions in Top Notch series. *Procedia - Social and Behavioral*

Sciences, 98, 1009-1015.

Koike, D. A. (1989). Pragmatic competence and adult L2 acquisition: Speech acts in

interlanguage. *The Modern Language Journal*, 73(3), 279-289.

Konu, M. M. (2022). Türkçe derslerinde edim bilimsel farkındalığın gerekliliği. *Türk Dili*

Araştırmaları Yıllığı - Belleten, 73, 235-266.

Larsen-Freeman, D. ve Anderson, M. (2011). *Techniques and principles in language*

teaching (3. Baskı). Oxford: Oxford University Press.

Latham-Koenig, C., Oxenden, C. ve Lambert, J. (2019). *English file intermediate*

student's e-book (4. Baskı). Oxford: Oxford University Press.

Levinson, S. C. (2017). Speech acts. Y. Huang (Der.), *The Oxford handbook of*

pragmatics içinde (ss. 199-216). Oxford: Oxford University Press.

Loumbourdi, L. (2018). Communicative language teaching (CLT). J.I. Lontas (Der.),

The TESOL encyclopedia of English language teaching içinde (ss. 1-6). John

Wiley & Sons.

Lucantoni, P. (2017). *Cambridge IGCSE English as a second language coursebook* (5.

Baskı). Cambridge: Cambridge University Press.

Mallia, J. G. (2014). Inductive and deductive approaches to teaching English grammar.

Arab World English Journal, 5(2), 221-235.

Marcellino, M. (2005). Competency-based language instruction in speaking classes.

Indonesian Journal of English Language Teaching, 1(1), 33-44.

Mcdonough, J. ve Shaw, C. (1993). *Materials and methods in ELT: A teacher's guide*.

Oxford: Blackwell.

Mede, E. ve Dikilitaş, K. (2015). Teaching and learning sociolinguistic competence:

Teachers' critical perceptions. *Participatory Educational Research*, 2(3), 14-31.

Mehdiyev, E., Uğurlu, C. T. ve Usta, H. G. (2019). İngilizce dil öğreniminde içerik

temelli öğretim yaklaşımı: Bir eylem araştırması. *Cumhuriyet Uluslararası Eğitim*

Dergisi, 8(2), 406-428.

Memiş, M. R. ve Erdem, M. D. (2013). Yabancı dil öğretiminde kullanılan yöntemler,

kullanım özellikleri ve eleştiriler. *International Periodical For the Languages,*

Literature and History of Turkish or Turkic, 8(9), 297-318.

Met, M. (1991). Learning language through content: Learning content through language.

Foreign Language Annals, 24(4), 281-295.

Met, M. (1999). Content based instruction: Defining terms, making decisions. *NFLC*

- Reports*. Washington, DC: The National Foreign Language Center.
- Miller, G. A. (1963). *Language and communication*. Newyork: McGraw-Hill Book Company.
- Moradi, A., Karbalaeei, A. ve Afraz, S. (2013). A textbook evaluation of speech acts and language functions in high school English textbooks (I, II and III) and Interchange series, books I, II, and III. *European Online Journal of Natural and Social Sciences*, 2(2), 323-335.
- Mukundan, J. ve Nimehchisalem, V. (2012). Evaluative criteria of an English language textbook evaluation checklist. *Journal of Language Teaching and Research*, 3(6), 1128-1134.
- Murniash, L. P. E. (2022). An analysis of speech acts classifications in the students' English textbook for senior high school. *Jurnal Penelitian Mahasiswa Indonesia*, 2(2), 178-186.
- Musumeci, D. (2009). History of language teaching. M. H. Long ve C. J. Doughty (Der.), *The handbook of language teaching* içinde (ss. 42-62). Chichester, U.K.: Wiley-Blackwell.
- Namaziandost, E. (2019). A survey of high schools English textbooks in terms of using varying types of speech acts. *Applied Linguistics Research Journal*, 3(4), 24-32.
- Nazary, M. ve Rahimi, A. (2017). The impact of English language textbook on reading comprehension ability of Iranian high school students. *Journal of Applied*

Linguistics and Language Research, 4(2), 189-204.

Nevisi, R. B. ve Moghadasi, A. (2020). Content analysis of Iranian high school English textbooks in terms of politeness markers, speech acts, and language functions.

Issues in Language Teaching, 9(2), 155-184.

Nunan, D. (1991). Communicative tasks and the language curriculum. *TESOL Quarterly*, 25(2), 279-295.

Nunan, D. (1991). *Language teaching methodology: A textbook for teachers*. Upper Saddle River, NJ: Prentice Hall.

Nunan, D. (2004). *Task-based language teaching*. Cambridge: Cambridge University Press.

O'Connor, W. F. (1994). *ESL/EFL textbooks and the presentation of the speech acts of complimenting and expressing gratitude*. [Doktora tezi, Wilmington Universitesi]. Temple University ProQuest Dissertations Publishing. (9422672).

Ördem, E. (2017). Participatory approach in EFL classes. *Turkish Studies*, 12(3), 505-516.

Ördem, E. ve Ulum, Ö. G. (2019). Critical pedagogy and participatory approach in Turkey: Views of pre-service ELT teachers. *Turkish Studies*, 14(2), 679-693.

Özdemir, A. (2020). Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen öğrencilerin söz edimlerini anlama düzeyleri. *Uluslararası Beşeri Bilimler ve Eğitim Dergisi*, 6(14), 778 – 801.

Pearson. (2021). *English international certificate functions and notions level 2*. Erişim adresi [https://qualifications.pearson.com/content/dam/pdf/pearson-test-of-](https://qualifications.pearson.com/content/dam/pdf/pearson-test-of-english/pte-general-guides/functions-notions-level-2.pdf)

[english/pte-general-guides/functions-notions-level-2.pdf](https://qualifications.pearson.com/content/dam/pdf/pearson-test-of-english/pte-general-guides/functions-notions-level-2.pdf)

Pearson. (2021). *English international certificate functions and notions level 3*. Erişim adresi [https://qualifications.pearson.com/content/dam/pdf/pearson-test-of-](https://qualifications.pearson.com/content/dam/pdf/pearson-test-of-english/pte-general-guides/functions-notions-level-3.pdf)

[english/pte-general-guides/functions-notions-level-3.pdf](https://qualifications.pearson.com/content/dam/pdf/pearson-test-of-english/pte-general-guides/functions-notions-level-3.pdf)

Perez-Hernandez, L. (2020). *Speech acts in English: From research to instruction and textbook development*. Cambridge: Cambridge University Press.

Polat, Y. (2010). *Yabancı dil öğretiminde söz edimleri*. [Doktora tezi, Ankara Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurumu Ulusal Tez Merkezi. (273298).

Poupari, Z. ve Bagheri, M. S. (2013). Correlation of speech acts and language functions in Top Notch series vs. ILI textbooks from a pragmatic point of view. *International Journal of English Linguistics*, 3(2), 72-81.

Rad, N. F. ve Sahragard, R. (2019). The impact of the participatory approach on EFL learners' language proficiency with a focus on teachers' perspective. *Iranian Journal of English for Academic Purposes*, 8(3), 48-64.

Richards, J. C., ve Rodgers, T. S. (2001). *Approaches and methods in language teaching*. Cambridge: Cambridge University Press.

Richards, J. C. (2011). *Curriculum development in language teaching*. Cambridge: Cambridge University Press.

- Richards, J. C. ve Bohlke, D. (2019). *Four cornerstones of teaching English in the 21st century*. New york: Cambridge University Press.
- Savignon, S. J. (1991). Communicative language teaching: State of the art. *TESOL Quarterly*, 25(2), 261-277.
- Scrivener, J. (2011). *Learning teaching: The essential guide to English language teaching* (3. Baskı). Oxford: Macmillan Education.
- Searle, J. R. (1979). *Expression and meaning: Studies in the theory of speech acts*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Spencer, D. (2016). *Gateway student's book pack* (2. Baskı). London: Macmillan Education.
- Sreehari, P. (2012). Communicative language teaching: Possibilities and problems. *English Language Teaching*, 5(12), 87-93.
- Taguchi, N. (2005). Comprehending implied meaning in English as a foreign language. *The Modern Language Journal*, 89, 543–562.
- Taguchi, N. (2011). Teaching pragmatics: Trends and issues. *Annual Review of Applied Linguistics*, 31, 289-310.
- Taguchi, N. (2019). Second language acquisition and pragmatics: An overview. N. Taguchi (Der.), *The routledge handbook of second language acquisition and pragmatics* içinde (ss. 1-14). Newyork: Routledge.
- Tanner, R. ve Green, C. (1998). *Tasks for teacher education: A reflective approach*.

Harlow: Longman.

Thomas, J. (1983). Cross-cultural pragmatic failure. *Applied Linguistics*, 4(2), 91-112.

Thomlinson, B. (2012). *Materials development in language teaching* (2. Baskı).

Cambridge: Cambridge University Press.

Thornbury, S. (2005). *An A-Z of ELT*. Oxford: Macmillan Education.

Tomlinson, B. (2011). *Materials development in language teaching* (2. Baskı).

Cambridge: Cambridge University Press.

Turan, F. ve Ege, P. (2003). Dil sorunu olan çocuklar için bütüncül dil yaklaşımı. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 4(1), 31-43.

Tüm, G. ve Gürbüz, C. (2017). Yabancı dil olarak Türkçe ve İngilizce ders kitaplarındaki söz eylemlerin ortak başvuru metnine uyumuna göre karşılaştırılması. H. Yalap (Der.), *1. Uluslararası İpekyolu Akademik Çalışmalar Sempozyumu Bildiri Tam Metin Kitabı* içinde (ss. 246-255). Nevşehir: ISSAS.

Ulum, Ö. G. (2015). İngilizce ders kitaplarında edimsel öğeler. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi*, INOVED Özel Sayı, 93-106.

Uslu, Z. (2005). Edimbilim ve yabancı dil öğretimine etkileri. *Dil Dergisi*, 127, 35-44.

Vaezi, R., Tabatabaei, S. ve Bakhtiarvand, M. (2014). A comparative study of speech-acts in the textbooks by native and non-native speakers: A pragmatic analysis of New Interchange series vs. locally-made EFL textbooks. *Theory and Practice in Language Studies*, 4(1), 167-180.

- Vellenga, H. (2004). Learning pragmatics from ESL & EFL textbooks: How likely?
Teaching English as a Second or Foreign Language, 8(2).
- Villalobos, O. B. (2013). Content-based instruction: A relevant approach of language teaching. *Innovaciones Educativas*, 20, 31-83.
- Wang, C. (2006). *Designing communicative tasks for college English course*. [Yüksek Lisans Tezi, Chongqing Normal University & Yangtze Normal University, China]. Erişim adresi https://www.asian-efl-journal.com/thesis_Wang_Cheng_jun.pdf
- Widdowson, H. G. (1978). *Teaching language as communication*. Oxford: Oxford University Press.
- Williams, D. (1983). Developing criteria for textbook evaluation. *English Language Teaching Journal*, 37(3), 251-255.
- Willis, J. (1996). *A framework for task-based learning*. Harlow: Longman.
- Yalçın, Ş. (2013). İçerik temelli yabancı dil öğretim modeli. *Boğaziçi Üniversitesi Eğitim Dergisi*, 30(2), 107-121.
- Yaylı, D. ve Yavuz, M. A. (2008). Göreve dayalı öğrenme yönteminin yabancı dil olarak Türkçe öğretimine uygulanmasına ilişkin sorunlar. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 24, 58-68.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (9. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Yıldız, M. ve Şenel, M. (2017). Teaching grammar through task-based language teaching to young EFL learners. *The Reading Matrix: An International Online Journal*, 17(2), 196-209.

Yüce, S. (2005). İletişim ve dil: Yöntemler, Avrupa dil portföyü Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi. *Journal of Language and Linguistic Studies*, 1(1), 81-88.

EKLER

EK 1: Yabancı Dil Olarak İngilizce Ders Kitaplarında Bulunan Söz Eylemler

Ders Kitabı	Sayfa	Ünite	Alıştırma No	Alıştırma Sayı	Söz Eylem Adı	Söz Eylem Türü	Öğretim Türü	Örnek Cümle/Yönerge
SL11	14	1	1A	1	Hoşlanma	İfade edici	Örtük	I enjoy using computers.
SL11	14	1	1A	1	Hoşlanmama	İfade edici	Örtük	I dislike using computers.
SL11	14	1	1B	2	Katılma	İfade edici	Belirtik	So do I.
SL11	14	1	1B	2	Katılmama	İfade edici	Belirtik	Neither do I.
SL11	14	1	1B	2	Hoşlanma	İfade edici	Örtük	I enjoy using computers at work.
SL11	14	1	3	3	Tahmin etme	İddia edici	Belirtik	Guess who they are.
SL11	15	1	4	4	Plan belirtme	Taahhüt edici	Belirtik	She will visit nearly 10 people a day.
SL11	15	1	7	5	Plan belirtme	Taahhüt edici	Belirtik	I am going to do something different in the first month.
SL11	15	1	7	5	Tahmin etme	İddia edici	Belirtik	I will probably start at 10.00 a.m.
SL11	15	1	8A	6	Plan belirtme	Taahhüt edici	Belirtik	Fill in the chart with your summer plans.
SL11	15	1	8B	7	Plan belirtme	Taahhüt edici	Belirtik	Talk to your partner about your plans.
SL11	15	1	8B	7	Soru sorma	Yönlendirici	Örtük	What are you going to do?
SL11	17	1	4	8	Soru sorma	Yönlendirici	Örtük	Who is Elon Musk?
SL11	17	1	5A	9	Tahmin etme	İddia edici	Örtük	In the future, Mars will be a popular place to live.
SL11	20	1	1	10	Yönerge verme	Yönlendirici	Örtük	Get ready to attend the interview.
SL11	20	1	3	11	Tahmin etme	İddia edici	Belirtik	Guess who they are and what they are talking about.
SL11	20	1	4	12	Tahmin etme	İddia edici	Belirtik	Guess the job he was interviewed for.
SL11	20	1	5	13	Soru sorma	Yönlendirici	Örtük	What was your last salary?
SL11	24	1	8A	14	Rica etme	Yönlendirici	Örtük	May I speak to him/her?
SL11	24	1	8A	14	Davet etme	Yönlendirici	Örtük	We would like to invite you here.
SL11	24	1	8A	14	Kabul etme	Taahhüt edici	Örtük	Oh, sure!
SL11	24	1	8A	14	Reddetme	Taahhüt edici	Örtük	I'm terribly sorry but I'm afraid I can't.
SL11	24	1	8B	15	Rica etme	Yönlendirici	Örtük	Act out your dialogue.
SL11	24	1	8B	15	Davet etme	Yönlendirici	Örtük	Act out your dialogue.
SL11	24	1	8B	15	Kabul etme	Taahhüt edici	Örtük	Act out your dialogue.

SL11	24	1	8B	15	Reddetme	Taahhüt edici	Örtük	Act out your dialogue.
SL11	26	2	2	16	Hoşlanma	İfade edici	Belirtik	I'm keen on watching TV.
SL11	26	2	2	16	Hoşlanmama	İfade edici	Belirtik	I don't like listening to techno.
SL11	27	2	7A	17	Hoşlanma	İfade edici	Belirtik	When he/she is alone, he/she enjoys...
SL11	27	2	7A	17	Hoşlanmama	İfade edici	Belirtik	When he/she was a child, he/she couldn't stand...
SL11	27	2	7A	17	Tercih belirtme	İfade edici	Belirtik	He/She doesn't mind...
SL11	27	2	7B	18	Hoşlanma	İfade edici	Örtük	Tick the correct sentences about you.
SL11	27	2	7B	18	Hoşlanmama	İfade edici	Örtük	Tick the correct sentences about you.
SL11	27	2	7B	18	Tercih belirtme	İfade edici	Örtük	Tick the correct sentences about you.
SL11	28	2	2	19	Hoşlanma	İfade edici	Örtük	Pottery appeals to me most since I'm so patient and creative.
SL11	30	2	7	20	Hoşlanma	İfade edici	Belirtik	The second quote is my favourite.
SL11	30	2	8A	21	Soru sorma	Yönlendirici	Belirtik	What do you like doing in your free time?
SL11	30	2	8A	21	Hoşlanma	İfade edici	Belirtik	What do you like doing in your free time?
SL11	30	2	8A	21	Hoşlanmama	İfade edici	Belirtik	Ask and answer questions about your likes/dislikes.
SL11	30	2	8B	22	Hoşlanma	İfade edici	Belirtik	Consider your likes, dislikes, interests and abilities.
SL11	30	2	8B	22	Hoşlanmama	İfade edici	Belirtik	Consider your likes, dislikes, interests and abilities.
SL11	32	2	1	23	Hoşlanma	İfade edici	Örtük	I enjoy watching the life there.
SL11	32	2	2	24	İstek belirtme	İfade edici	Örtük	I'd like to take photographs.
SL11	32	2	2	24	Tercih belirtme	İfade edici	Örtük	I'd rather scuba dive.
SL11	33	2	4	25	Hoşlanma	İfade edici	Belirtik	Write according to the speakers' likes, dislikes and preferences.
SL11	33	2	4	25	Hoşlanmama	İfade edici	Belirtik	Write according to the speakers' likes, dislikes and preferences.
SL11	33	2	4	25	Tercih belirtme	İfade edici	Belirtik	Write according to the speakers' likes, dislikes and preferences.
SL11	33	2	6	26	Katılma	İfade edici	Belirtik	Do you agree with the quote below?
SL11	33	2	6	26	Katılmama	İfade edici	Örtük	Do you agree with the quote below?
SL11	44	3	1B	27	Katılma	İfade edici	Örtük	I agree.
SL11	44	3	1B	27	Katılmama	İfade edici	Örtük	I don't agree.
SL11	44	3	1C	28	Soru sorma	Yönlendirici	Örtük	What did you use to do when you were at primary school?
SL11	51	4	6	29	Soru sorma	Yönlendirici	Örtük	What was your favorite toy?
SL11	52	4	1	30	Tercih belirtme	İfade edici	Belirtik	Which one do you prefer visiting?
SL11	55	4	B	31	Tercih belirtme	İfade edici	Örtük	Which one is your favourite?
SL11	57	4	6A	32	Soru sorma	Yönlendirici	Örtük	What were they doing?

SL11	62	5	3	33	Tahmin etme	İddia edici	Belirtik	Guess the habits they are talking about.
SL11	63	5	4	34	Pişmanlık belirtme	İfade edici	Örtük	Harry wishes he hadn't pulled his hair.
SL11	63	5	5	35	Eleştirme	İfade edici	Örtük	If Paula had applied sunscreen she wouldn't have had burns.
SL11	63	5	6A	36	Soru sorma	Yönlendirici	Belirtik	What happened?
SL11	63	5	6A	36	Pişmanlık belirtme	İfade edici	Belirtik	Talk about a past event you regret about.
SL11	64	5	2	37	Eleştirme	İfade edici	Örtük	I wish you had backed me up.
SL11	65	5	3	38	Dilek dileme	İfade edici	Belirtik	Underline the sentences with wish, regret or unreal past.
SL11	65	5	3	38	Pişmanlık belirtme	İfade edici	Belirtik	Underline the sentences with wish, regret or unreal past.
SL11	65	5	4B	39	Soru sorma	Yönlendirici	Belirtik	What does she think about teenagers?
SL11	65	5	5	40	Dilek dileme	İfade edici	Örtük	She wishes her brother works on his English pronunciation now.
SL11	65	5	5	40	Eleştirme	İfade edici	Örtük	I wish you showed up yesterday.
SL11	66	5	6	41	Soru sorma	Yönlendirici	Belirtik	What could have happened?
SL11	66	5	7	42	Pişmanlık belirtme	İfade edici	Belirtik	I wish I had spent more time with my friends.
SL11	72	5	7A	43	Tahmin etme	İddia edici	Belirtik	Guess what the news stories are about.
SL11	74	6	1A	44	Katılma	İfade edici	Belirtik	Do you agree or disagree with the quotes above?
SL11	74	6	1A	44	Katılmama	İfade edici	Belirtik	Do you agree or disagree with the quotes above?
SL11	74	6	2	45	Eleştirme	İfade edici	Belirtik	She should have told the truth.
SL11	75	6	5	46	Tahmin etme	İddia edici	Örtük	Boris must have made a plan to find Anna.
SL11	75	6	7	47	Eleştirme	İfade edici	Örtük	Discuss what else Anna and Boris should/shouldn't have done.
SL11	77	6	4	48	Eleştirme	İfade edici	Örtük	The couple in the letter 1/2 should have done something more.
SL11	78	6	6A	49	Şikâyet etme	İfade edici	Belirtik	Read the letter of complaint.
SL11	78	6	6B	50	Şikâyet etme	İfade edici	Belirtik	Write a letter/e-mail of complaint.
SL11	80	6	1	51	Tahmin etme	İddia edici	Belirtik	Look at the pictures and make guesses.
SL11	81	6	5	52	Tahmin etme	İddia edici	Örtük	It's certain that it happened.
SL11	81	6	6	53	Tahmin etme	İddia edici	Örtük	Make deductions for each picture.
SL11	83	6	6	54	Tahmin etme	İddia edici	Örtük	Make a deduction for each paragraph.
SL11	84	6	8	55	Tahmin etme	İddia edici	Belirtik	Guess what might/must/can't have happened.
SL11	88	7	1B	56	Soru sorma	Yönlendirici	Belirtik	Have you ever been to one of the historical sites above?
SL11	90	7	6	57	Soru sorma	Yönlendirici	Belirtik	Did they use carbon-dating?
SL11	96	7	6	58	Soru sorma	Yönlendirici	Belirtik	Where did you have your last holiday?
SL11	96	7	7A	59	Tavsiye verme	Yönlendirici	Belirtik	Write a blog entry recommending places to visit in Turkey.

SL11	96	7	7B	60	Tavsiye verme	Yönlendirici	Örtük	Prepare a blog entry.
SL11	98	8	2A	61	Hoşlanma	İfade edici	Örtük	I am keen on watching volleyball.
SL11	98	8	2A	61	Hoşlanmama	İfade edici	Örtük	I dislike watching football.
SL11	98	8	2A	61	İstek belirtme	İfade edici	Örtük	I would like to try basketball.
SL11	98	8	2B	62	Hoşlanma	İfade edici	Örtük	He is keen on football.
SL11	99	8	7	63	Soru sorma	Yönlendirici	Örtük	Write down at least five questions.
SL11	100	8	2	64	Tercih belirtme	İfade edici	Örtük	Which one would you like to go?
SL11	100	8	2	64	Soru sorma	Yönlendirici	Belirtik	Would you like to compete in one of them?
SL11	102	8	A	65	Soru sorma	Yönlendirici	Örtük	Have you watched a tournament before?
SL11	102	8	B	66	Soru sorma	Yönlendirici	Örtük	Was his father an NBA player?
SL11	105	8	6	67	Soru sorma	Yönlendirici	Örtük	Do you prefer doing or watching extreme sports?
SL11	105	8	6	67	Tercih belirtme	İfade edici	Örtük	I prefer doing them.
SL11	107	8	5	68	Tercih belirtme	İfade edici	Örtük	Which one would you try?
SL11	108	8	6A	69	Soru sorma	Yönlendirici	Örtük	What's your profession Andrew?
SL11	111	9	6A	70	Soru sorma	Yönlendirici	Belirtik	How old is the man who sings in the band?
SL11	118	9	3	71	Soru sorma	Yönlendirici	Belirtik	What do you generally have in your suitcase?
SL11	118	9	3	71	Tercih belirtme	İfade edici	Örtük	What kind of holidays do you prefer?
SL11	118	9	3	71	Hoşlanma	İfade edici	Örtük	Who do you like going on holiday with?
SL11	118	9	5	72	Tavsiye verme	Yönlendirici	Örtük	Try to see these tourist attractions.
SL11	122	10	2A	73	Tavsiye verme	Yönlendirici	Örtük	Forgive others.
SL11	122	10	2B	74	Soru sorma	Yönlendirici	Belirtik	What do you think of that?
SL11	122	10	2B	74	Katılma	İfade edici	Belirtik	I feel the same way.
SL11	122	10	2B	74	Katılmama	İfade edici	Belirtik	I'm afraid I disagree.
SL11	123	10	3B	75	Tavsiye verme	Yönlendirici	Örtük	We should learn the life of Rumi.
SL11	123	10	4	76	Tavsiye verme	Yönlendirici	Örtük	Rumi says we should be honest not only to others.
SL11	123	10	5	77	Soru sorma	Yönlendirici	Belirtik	Which principles are about making others happy?
SL11	124	10	1A	78	Tavsiye verme	Yönlendirici	Örtük	You shouldn't add salt to your meal.
SL11	124	10	1B	79	Katılma	İfade edici	Örtük	I agree with you.
SL11	124	10	1B	79	Katılmama	İfade edici	Örtük	I don't think so.
SL11	124	10	2	80	Tahmin etme	İddia edici	Belirtik	Guess the meaning of the proverb.
SL11	126	10	5	81	Katılma	İfade edici	Örtük	I agree with you.

SL11	126	10	5	81	Katılmama	İfade edici	Örtük	Discuss in groups.
SL11	127	10	A	82	Tavsiye verme	Yönlendirici	Örtük	In Haiti, you shouldn't whistle in public.
SL11	131	10	4	83	Tavsiye verme	Yönlendirici	Örtük	Never trust unusual characters since they might offend you.
SL11	139	GR	A	84	Plan belirtme	Taahhüt edici	Belirtik	I will buy it this weekend.
SL11	139	GR	A	84	Söz verme	Taahhüt edici	Belirtik	I will help you.
SL11	139	GR	B	85	Plan belirtme	Taahhüt edici	Belirtik	I am planning to do shopping.
SL11	139	GR	C	86	Tahmin etme	İddia edici	Belirtik	The people will dance and eat.
SL11	140	GR	D	87	Plan belirtme	Taahhüt edici	Belirtik	I am leaving tomorrow.
SL11	140	GR	D	87	Tahmin etme	İddia edici	Belirtik	I am sure it is going to be delicious.
SL11	145	GR	Exercises	88	Tercih belirtme	İfade edici	Belirtik	I prefer wearing skinny jeans.
SL11	151	GR	A	89	Pişmanlık belirtme	İfade edici	Belirtik	I wish I had studied harder.
SL11	151	GR	A	89	Şikayet etme	İfade edici	Belirtik	I wish it wasn't so hot.
SL11	151	GR	Exercises	90	Eleştirme	İfade edici	Belirtik	If he had saved enough money, he could have bought a house.
SL11	152	GR	A	91	Tahmin etme	İddia edici	Örtük	He must have been very angry.
SL11	153	GR	B	92	Tahmin etme	İddia edici	Örtük	The interns probably stayed back at work yesterday.
SL11	153	GR	B	92	Eleştirme	İfade edici	Belirtik	I am annoyed that you took my mobile phone.
SE11	10	1	1	1	Plan belirtme	Taahhüt edici	Örtük	I am going to study bio-genetic engineering.
SE11	10	1	2	2	Plan belirtme	Taahhüt edici	Belirtik	Prepare a dialogue explaining your future plans.
SE11	11	1	3	3	Plan belirtme	Taahhüt edici	Belirtik	What are your future career plans?
SE11	11	1	3	3	Tahmin etme	İddia edici	Örtük	Which jobs do you think will be popular in the future?
SE11	11	1	4	4	Katılma	İfade edici	Belirtik	Do you agree or disagree?
SE11	11	1	4	4	Katılmama	İfade edici	Belirtik	Do you agree or disagree?
SE11	15	1	12	5	Tahmin etme	İddia edici	Belirtik	Make predictions about the future career of this person.
SE11	16	1	13	6	Tavsiye verme	Yönlendirici	Örtük	How should a job candidate prepare for a job interview?
SE11	17	1	14	7	Rica etme	Yönlendirici	Örtük	May I speak to Stella Stone, please?
SE11	17	1	14	7	Reddetme	Taahhüt edici	Örtük	I'm sorry but there is no other available time this week.
SE11	17	1	14	7	Soru sorma	Yönlendirici	Örtük	How may I help you?
SE11	17	1	14	7	Kabul etme	Taahhüt edici	Örtük	Certainly.
SE11	17	1	15	8	Rica etme	Yönlendirici	Örtük	May I speak to Stella Stone, please?
SE11	17	1	15	8	Reddetme	Taahhüt edici	Örtük	I'm afraid I'll be at another meeting.
SE11	17	1	15	8	Kabul etme	Taahhüt edici	Örtük	Certainly.

SE11	17	1	16	9	Soru sorma	Yönlendirici	Belirtik	Is five o'clock tomorrow a good time for you?
SE11	17	1	16	9	Rica etme	Yönlendirici	Örtük	Can we meet at three o'clock?
SE11	17	1	16	9	Kabul etme	Taahhüt edici	Örtük	Yes, sure.
SE11	17	1	16	9	Reddetme	Taahhüt edici	Örtük	I'm afraid I'll be at another meeting.
SE11	18	1	18	10	Tahmin etme	İddia edici	Örtük	I think I won't like it.
SE11	19	1	22	11	İkna etme	Yönlendirici	Örtük	Prepare a "letter of intent".
SE11	21	1	Video Blog	12	Tanıtmama	İddia edici	Belirtik	Introduce that person.
SE11	21	1	Video Blog	12	Plan belirtme	Taahhüt edici	Belirtik	Talk about his possible future plans.
SE11	23	2	1	13	Hoşlanma	İfade edici	Belirtik	What kind of activities do you like/dislike doing?
SE11	23	2	1	13	Hoşlanmama	İfade edici	Belirtik	What kind of activities do you like/dislike doing?
SE11	23	2	2	14	Hoşlanma	İfade edici	Örtük	Which hobbies would you enjoy/dislike doing?
SE11	23	2	2	14	Hoşlanmama	İfade edici	Belirtik	Which hobbies would you enjoy/dislike doing?
SE11	24	2	3	15	Hoşlanma	İfade edici	Örtük	She likes helping other people.
SE11	24	2	4	16	Hoşlanma	İfade edici	Örtük	Find his/her hobbies.
SE11	25	2	5	17	Hoşlanma	İfade edici	Örtük	She/he likes to spend time with friends and relatives.
SE11	25	2	5	17	Tercih belirtme	İfade edici	Örtük	She/he'd rather buy a sports car than a sedan.
SE11	27	2	10	18	Hoşlanma	İfade edici	Belirtik	Talk about your hobbies/likes/dislikes/preferences.
SE11	27	2	10	18	Hoşlanmama	İfade edici	Belirtik	Talk about your hobbies/likes/dislikes/preferences.
SE11	27	2	E-Portfolio	19	Hoşlanma	İfade edici	Örtük	Write a paragraph about your interests and abilities.
SE11	34	2	25	20	Soru sorma	Yönlendirici	Belirtik	Can you dive?
SE11	36	3	2	21	Tahmin etme	İddia edici	Örtük	When do you think these photos were taken?
SE11	38	3	7	22	Tahmin etme	İddia edici	Belirtik	Try to guess what happened.
SE11	38	3	8	23	Hoşlanma	İfade edici	Belirtik	Which story did you like most from exercise 7?
SE11	40	3	13	24	Soru sorma	Yönlendirici	Belirtik	Did you use to ignore your brother/sister in the past?
SE11	41	3	14	25	Katılma	İfade edici	Belirtik	Do you agree or disagree?
SE11	41	3	14	25	Katılmama	İfade edici	Belirtik	Do you agree or disagree?
SE11	43	3	19	26	Soru sorma	Yönlendirici	Örtük	Did she pass the exam?
SE11	43	3	21	27	Hoşlanma	İfade edici	Örtük	Do you enjoy reading short stories?
SE11	50	4	4	28	Tahmin etme	İddia edici	Belirtik	Guess the topic of the lecture.
SE11	54	4	12	29	Hoşlanma	İfade edici	Belirtik	Do you like reading books?
SE11	62	5	1	30	Tahmin etme	İddia edici	Belirtik	What do you think happened to him?

SE11	63	5	7	31	Dilek dileme	İfade edici	Örtük	I wish I'd been a different person.
SE11	64	5	8	32	Pişmanlık belirtme	İfade edici	Örtük	She wishes she had studied engineering.
SE11	64	5	9	33	Dilek dileme	İfade edici	Belirtik	I wish I had talked to you earlier.
SE11	64	5	9	33	Pişmanlık belirtme	İfade edici	Belirtik	I wish I had studied harder.
SE11	66	5	14	34	Pişmanlık belirtme	İfade edici	Belirtik	Write a diary entry expressing one of your regrets.
SE11	67	5	E-Portfolio	35	Pişmanlık belirtme	İfade edici	Belirtik	Comment on these regrets on your blog.
SE11	67	5	15	36	Pişmanlık belirtme	İfade edici	Belirtik	I wish I had helped my friend study for his exams.
SE11	67	5	15	36	Dilek dileme	İfade edici	Örtük	I wish I hadn't had an accident.
SE11	67	5	15	36	Soru sorma	Yönlendirici	Belirtik	Ask and answer questions about these unreal past events.
SE11	69	5	19	37	Pişmanlık belirtme	İfade edici	Belirtik	I could have studied at a better university.
SE11	69	5	Video Blog	38	Pişmanlık belirtme	İfade edici	Belirtik	Ask people about their regrets.
SE11	69	5	Video Blog	38	Soru sorma	Yönlendirici	Belirtik	Ask people about their regrets.
SE11	70	5	20	39	Pişmanlık belirtme	İfade edici	Örtük	I could have done better!
SE11	70	5	21	40	Eleştirme	İfade edici	Örtük	If he had a proper life, his wife wouldn't have left him.
SE11	73	5	26	41	Pişmanlık belirtme	İfade edici	Belirtik	Talk about your regrets and wishes.
SE11	73	5	26	41	Dilek dileme	İfade edici	Belirtik	Talk about your regrets and wishes.
SE11	73	5	27	42	Soru sorma	Yönlendirici	Belirtik	What would have happened if guns had never been invented?
SE11	73	5	27	42	Tahmin etme	İddia edici	Örtük	What would have happened if guns had never been invented?
SE11	75	6	1	43	Soru sorma	Yönlendirici	Belirtik	Ask and answer.
SE11	75	6	1	43	Şikayet etme	İfade edici	Belirtik	Have you complained about anything lately?
SE11	75	6	2	44	Şikayet etme	İfade edici	Belirtik	I failed from my English final exam!
SE11	75	6	3	45	Pişmanlık belirtme	İfade edici	Örtük	I should have worn my coat outside.
SE11	75	6	3	45	Eleştirme	İfade edici	Örtük	You should have done your homework.
SE11	76	6	4	46	Eleştirme	İfade edici	Belirtik	You should have respected the elderly.
SE11	76	6	5	47	Tahmin etme	İddia edici	Örtük	Liam must have driven his mom mad.
SE11	77	6	7	48	Eleştirme	İfade edici	Örtük	Write two things that Mike should or shouldn't have done.
SE11	77	6	7	48	Tahmin etme	İddia edici	Örtük	What must have Jim done according to the teacher?
SE11	77	6	8	49	Eleştirme	İfade edici	Belirtik	He shouldn't have focused too much on his friend.
SE11	78	6	9	50	Eleştirme	İfade edici	Örtük	You should've studied harder, Mike.
SE11	78	6	9	50	Pişmanlık belirtme	İfade edici	Örtük	I should've been open-minded.
SE11	78	6	10	51	Tahmin etme	İddia edici	Örtük	She might have gone to downtown.

SE11	78	6	10	51	Pişmanlık belirtme	İfade edici	Örtük	We should have taken the first left to arrive at the house.
SE11	78	6	10	51	Eleştirme	İfade edici	Örtük	They could have talked to me about that problem.
SE11	79	6	11	52	Şikâyet etme	İfade edici	Örtük	I have a complaint about my mobile phone.
SE11	79	6	11	52	Eleştirme	İfade edici	Örtük	You shouldn't have spilled any liquid on it.
SE11	79	6	12	53	Şikâyet etme	İfade edici	Belirtik	The others call the center for a complaint.
SE11	79	6	12	53	Tavsiye verme	Yönlendirici	Belirtik	Give advice.
SE11	79	6	Video Blog	54	Şikâyet etme	İfade edici	Örtük	Make a video.
SE11	79	6	Video Blog	54	Tavsiye verme	Yönlendirici	Örtük	Make a video.
SE11	81	6	15	55	Eleştirme	İfade edici	Örtük	You could have met new people there.
SE11	81	6	15	55	Tavsiye verme	Yönlendirici	Örtük	You can continue your relationship with your previous friends.
SE11	82	6	17	56	Eleştirme	İfade edici	Belirtik	Criticize the attitude of Desperately Lonely using the prompts.
SE11	82	6	18	57	Tahmin etme	İddia edici	Örtük	Express the possible results of Desperately Lonely's behaviors.
SE11	82	6	E-Portfolio	58	Şikâyet etme	İfade edici	Belirtik	Write a short letter of complaint.
SE11	82	6	E-Portfolio	58	Önerme	Yönlendirici	Belirtik	Write a reply with suggestions for the complaint.
SE11	82	6	E-Portfolio	58	Eleştirme	İfade edici	Örtük	Express what they should/shouldn't/could have done.
SE11	83	6	19	59	İstek belirtme	İfade edici	Örtük	Would you like to be a detective?
SE11	83	6	20	60	Tahmin etme	İddia edici	Örtük	Someone might have looked for something in this room.
SE11	84	6	22	61	Tahmin etme	İddia edici	Örtük	He must have entered the apartment.
SE11	84	6	23	62	Tahmin etme	İddia edici	Belirtik	Predict what might/could/must have happened.
SE11	85	6	25	63	Tahmin etme	İddia edici	Örtük	What do you think happened to the captain?
SE11	86	6	27	64	Tahmin etme	İddia edici	Örtük	What do you think she could have been doing?
SE11	86	6	28	65	Tahmin etme	İddia edici	Örtük	Speculate about what must/might/could have happened.
SE11	89	7	2	66	Hoşlanma	İfade edici	Örtük	Write three favorite things about Turkey.
SE11	89	7	5	67	İstek belirtme	İfade edici	Örtük	Which one(s) would you like to visit?
SE11	93	7	13	68	Tavsiye verme	Yönlendirici	Belirtik	Describe the place in details and recommend it to the visitors.
SE11	94	7	14	69	Soru sorma	Yönlendirici	Belirtik	Ask about which historic sites to see in Turkey.
SE11	95	7	17	70	İstek belirtme	İfade edici	Örtük	Would you like to work at a tourist desk?
SE11	96	7	20	71	Soru sorma	Yönlendirici	Örtük	Interview your friends about the places he/she has visited.
SE11	96	7	21	72	Önerme	Yönlendirici	Belirtik	Suggest places to visit, things to do and Turkish dishes to try.
SE11	99	7	26	73	Tanıtmama	İddia edici	Örtük	Share what you know about these places using the prompts.
SE11	99	7	Video Blog	74	Tanıtmama	İddia edici	Belirtik	Introduce the place to foreigners.

SE11	101	8	2	75	İstek belirtme	İfade edici	Örtük	Which extreme sports would you like to try?
SE11	102	8	3	76	Soru sorma	Yönlendirici	Örtük	Why do you think people do extreme sports?
SE11	103	8	7	77	Soru sorma	Yönlendirici	Örtük	Could you please talk about yourself?
SE11	103	8	7	77	Rica etme	Yönlendirici	Örtük	Would you like to mention your life story?
SE11	103	8	8	78	Soru sorma	Yönlendirici	Örtük	Would you like another coffee?
SE11	103	8	8	78	Rica etme	Yönlendirici	Örtük	Could you help your sister?
SE11	103	8	8	78	Teklif etme	Taahhüt edici	Örtük	Would you like another coffee?
SE11	104	8	Video Blog	79	Soru sorma	Yönlendirici	Örtük	Make an interview and record it.
SE11	114	9	1	80	Katılma	İfade edici	Belirtik	Do you agree or disagree with it?
SE11	114	9	1	80	Katılmama	İfade edici	Belirtik	Do you agree or disagree with it?
SE11	114	9	2	81	Katılma	İfade edici	Belirtik	Do you agree with the following statement?
SE11	114	9	2	81	Katılmama	İfade edici	Örtük	Do you agree with the following statement?
SE11	118	9	14	82	İstek belirtme	İfade edici	Örtük	Would you like to see this exhibition?
SE11	120	9	18	83	Soru sorma	Yönlendirici	Belirtik	The other asks questions to identify the name of the celebrity.
SE11	122	9	21	84	Soru sorma	Yönlendirici	Örtük	May I ask you who you're wearing tonight?
SE11	122	9	21	84	Rica etme	Yönlendirici	Örtük	Can you explain that, please?
SE11	122	9	Video Blog	85	Soru sorma	Yönlendirici	Örtük	Prepare an interview with a celebrity from an Oscar's ceremony.
SE11	130	10	9	86	Tavsiye verme	Yönlendirici	Örtük	What do you think young people should do...?
SE11	143	Attention	1	87	Plan belirtme	Taahhüt edici	Örtük	He is going to present the project.
SE11	143	Attention	2	88	Önerme	Yönlendirici	Örtük	What about seven o'clock?
SE11	143	Attention	2	88	Kabul etme	Taahhüt edici	Örtük	Yes, sure.
SE11	143	Attention	2	88	Reddetme	Taahhüt edici	Örtük	I'm afraid I will be at my English course that time.
SE11	144	Attention	1	89	Hoşlanma	İfade edici	Örtük	I enjoy...at home.
SE11	144	Attention	1	89	İstek belirtme	İfade edici	Örtük	I want to...
SE11	145	Attention	1	90	Soru sorma	Yönlendirici	Belirtik	What were you doing last night while your mother was cooking?
SE11	147	Attention	1	91	Pişmanlık belirtme	İfade edici	Örtük	I wish I had been more careful while driving.
SE11	147	Attention	2	92	Tahmin etme	İddia edici	Örtük	How would your parents have felt if you had failed last year?
SE11	148	Attention	1	93	Pişmanlık belirtme	İfade edici	Örtük	I should have been honest to my mother.
SE11	148	Attention	1	93	Eleştirme	İfade edici	Örtük	I think Mary was very rude to the new teacher.
SE11	148	Attention	2	94	Tahmin etme	İddia edici	Örtük	They might have had a fight.
SE11	149	Attention	1	95	Soru sorma	Yönlendirici	Örtük	How can I get there?

SE11	149	Attention	1	95	Rica etme	Yönlendirici	Örtük	Can you give a little bit information on that?
SE11	149	Attention	1	95	Tavsiye verme	Yönlendirici	Örtük	You can start with Westminster Abbey.
SE11	149	Attention	2	96	Soru sorma	Yönlendirici	Örtük	Write questions for the following responses.
SE11	152	Attention	2	97	Tavsiye verme	Yönlendirici	Örtük	Enes should definitely study more.
CMI10	14	1	1F	1	Soru sorma	Yönlendirici	Belirtik	Where do you live?
CMI10	14	1	1F	1	Tanıtma	İddia edici	Belirtik	Introduce yourself and your friends to the class.
CMI10	14	1	2B	2	Tanıtma	İddia edici	Örtük	Exchange personal information with your partner.
CMI10	14	1	2B	2	Hoşlanma	İfade edici	Örtük	Include you families, interests, habits etc.
CMI10	15	1	3B	3	Soru sorma	Yönlendirici	Belirtik	What is your address?
CMI10	16	1	3D	4	Soru sorma	Yönlendirici	Örtük	Exchange your information in a dialogue.
CMI10	16	1	4A	5	Soru sorma	Yönlendirici	Örtük	What do you do?
CMI10	17	1	4C	6	Soru sorma	Yönlendirici	Belirtik	Ask and answer questions as in Part 4 B.
CMI10	21	1	8B	7	Tavsiye verme	Yönlendirici	Örtük	You should study hard.
CMI10	21	1	8B	7	Talep etme	Yönlendirici	Örtük	All students have to...
CMI10	21	1	8C	8	Tavsiye verme	Yönlendirici	Örtük	Don't go to bed late.
CMI10	22	1	9A	9	Tanıtma	İddia edici	Belirtik	Linda is one of my classmates.
CMI10	22	1	9A	9	Hoşlanma	İfade edici	Belirtik	She goes to volleyball trainings, takes Spanish courses.
CMI10	22	1	9A	9	Hoşlanmama	İfade edici	Belirtik	Linda doesn't like being on her own.
CMI10	22	1	9B	10	Tanıtma	İddia edici	Örtük	Write a descriptive paragraph about yourself.
CMI10	22	1	9B	10	Hoşlanma	İfade edici	Örtük	Describe yourself, your family and your habits.
CMI10	22	1	9B	10	Hoşlanmama	İfade edici	Örtük	Describe yourself, your family and your habits.
CMI10	25	2	2C	11	Plan belirtme	Taahhüt edici	Örtük	What are their arrangements for the weekend?
CMI10	26	2	2E	12	Plan belirtme	Taahhüt edici	Belirtik	Jot down some notes about your plans for the future .
CMI10	26	2	3	13	Plan belirtme	Taahhüt edici	Belirtik	They are flying to İstanbul.
CMI10	29	2	5A	14	Şaşkınlık belirtme	İfade edici	Örtük	Gosh! My office mate has fainted.
CMI10	29	2	5A	14	Şikayet etme	İfade edici	Örtük	The music is too loud and I've a terrible headache.
CMI10	29	2	5B	15	Şaşkınlık belirtme	İfade edici	Örtük	Oh my!
CMI10	31	2	6C	16	Tavsiye verme	Yönlendirici	Örtük	It is a great chance to spend time with people dearest to you.
CMI10	31	2	6E	17	Plan belirtme	Taahhüt edici	Belirtik	Write an opinion paragraph on one of your plans.
CMI10	32	2	7A	18	Rica etme	Yönlendirici	Örtük	You will do it quickly, won't you?
CMI10	32	2	7A	18	Soru sorma	Yönlendirici	Örtük	When are we going to meet again?

CMI10	32	2	7B	19	Soru sorma	Yönlendirici	Örtük	They will come tomorrow, won't they?
CMI10	32	2	7C	20	Soru sorma	Yönlendirici	Belirtik	Can I borrow your dictionary?
CMI10	36	3	1D	21	Tanıtma	İddia edici	Örtük	He could speak 6 languages.
CMI10	36	3	1E	22	Tanıtma	İddia edici	Örtük	Talk about him/her using your notes as in Part 1D.
CMI10	38	3	2D	23	Soru sorma	Yönlendirici	Örtük	Were you hopeful at the beginning of the race?
CMI10	38	3	2E	24	Tanıtma	İddia edici	Örtük	Ramil Guliyev was born in...
CMI10	54	4	5D	25	Soru sorma	Yönlendirici	Belirtik	How did you used to celebrate your birthdays?
CMI10	58	5	1B	26	Soru sorma	Yönlendirici	Belirtik	When do you want to return?
CMI10	59	5	1D	27	Soru sorma	Yönlendirici	Örtük	Make your dialogue and act it out.
CMI10	59	5	1D	27	Rica etme	Yönlendirici	Örtük	Make your dialogue and act it out.
CMI10	60	5	2A	28	Soru sorma	Yönlendirici	Örtük	She is bored, isn't she?
CMI10	60	5	2B	29	Soru sorma	Yönlendirici	Örtük	You won't tell a lie again, will you?
CMI10	60	5	2C	30	Soru sorma	Yönlendirici	Belirtik	Italy is a very beautiful country, isn't it?
CMI10	64	5	4C	31	Soru sorma	Yönlendirici	Örtük	What was the weather like in June?
CMI10	64	5	4D	32	Soru sorma	Yönlendirici	Belirtik	Ask about the weather.
CMI10	64	5	4D	32	Tavsiye verme	Yönlendirici	Belirtik	Recommend some kinds of transportation.
CMI10	65	5	5C	33	Tavsiye verme	Yönlendirici	Örtük	What does Auntie Jane recommend Ethan to do?
CMI10	65	5	5C	33	Hoşlanma	İfade edici	Örtük	What did Auntie like to eat most?
CMI10	66	5	5D	34	Önerme	Yönlendirici	Örtük	How about having a weekend off in a nearby district?
CMI10	66	5	5D	34	Tavsiye verme	Yönlendirici	Örtük	Alexandria. A great place.
CMI10	66	5	5D	34	Kabul etme	Taahhüt edici	Örtük	It suits me.
CMI10	66	5	5F	35	Tavsiye verme	Yönlendirici	Belirtik	Give recommendations in an e-mail text.
CMI10	67	5	Let's Explore	36	Soru sorma	Yönlendirici	Örtük	Is that right?
CMI10	68	5	6C	37	Soru sorma	Yönlendirici	Örtük	Do you mean by the window?
CMI10	68	5	6D	38	Soru sorma	Yönlendirici	Örtük	Use the expressions of confirmation from the previous part.
CMI10	68	5	7A	39	Hoşlanma	İfade edici	Örtük	What is your favorite type of vacation?
CMI10	77	6	3A	40	Talep etme	Yönlendirici	Örtük	Drivers must park in between parking lines.
CMI10	77	6	3A	40	Katılma	İfade edici	Belirtik	Write whether you agree, disagree or are neutral minded.
CMI10	77	6	3A	40	Katılmama	İfade edici	Belirtik	Write whether you agree, disagree or are neutral minded.
CMI10	78	6	3D	41	Emretme	Yönlendirici	Örtük	Slow down.
CMI10	78	6	3E	42	Tavsiye verme	Yönlendirici	Belirtik	Underline the expressions that are used to give advice.

CMI10	78	6	3F	43	Tavsiye verme	Yönlendirici	Belirtik	Find out what Mary Hingis advises readers to do.
CMI10	80	6	4D	44	Rica etme	Yönlendirici	Örtük	We need your expertise to cope with these problems.
CMI10	80	6	4D	44	Tavsiye verme	Yönlendirici	Belirtik	Fill in the blanks with the expressions of advice.
CMI10	81	6	4E	45	Tavsiye verme	Yönlendirici	Örtük	Develop and adapt a whole school food policy.
CMI10	82	6	5B	46	Tavsiye verme	Yönlendirici	Belirtik	The administration should change the duration of lessons.
CMI10	82	6	5B	46	Dilek dileme	İfade edici	Örtük	Which paragraph is for expressing good wishes?
CMI10	83	6	5C	47	Tavsiye verme	Yönlendirici	Belirtik	You should try to agree to communicate with your friends...
CMI10	83	6	5C	47	Dilek dileme	İfade edici	Örtük	I hope that following my advice will help with this problem.
CMI10	83	6	5D	48	Tavsiye verme	Yönlendirici	Belirtik	Write an advice letter to him/her.
CMI10	84	6	6A	49	Tavsiye verme	Yönlendirici	Belirtik	You should see a doctor.
CMI10	84	6	6A	49	Soru sorma	Yönlendirici	Örtük	Should I take an aspirin?
CMI10	84	6	6B	50	Tavsiye verme	Yönlendirici	Örtük	You shouldn't drive at night.
CMI10	84	6	6B	50	Soru sorma	Yönlendirici	Örtük	Who should she call?
CMI10	84	6	6C	51	Soru sorma	Yönlendirici	Belirtik	What should I do to lose weight?
CMI10	84	6	6C	51	Tavsiye verme	Yönlendirici	Örtük	You should go on a diet.
CMI10	89	7	2B	52	Tanıtma	İddia edici	Örtük	Describe them using the data about them.
CMI10	91	7	3C	53	Soru sorma	Yönlendirici	Örtük	When is it celebrated?
CMI10	91	7	3D	54	Soru sorma	Yönlendirici	Örtük	Refer to the information in Part 2A and 3C.
CMI10	91	7	3D	54	Tanıtma	İddia edici	Belirtik	Introduce national and international festivals.
CMI10	92	7	4A	55	Hoşlanma	İfade edici	Örtük	Talk about your favorite dishes and ingredients.
CMI10	93	7	4F	56	Katılma	İfade edici	Belirtik	State whether you agree or disagree and discuss with friends.
CMI10	93	7	4F	56	Katılmama	İfade edici	Belirtik	State whether you agree or disagree and discuss with friends.
CMI10	96	8	1A	57	Rica etme	Yönlendirici	Örtük	Can you go to the bank and pay this bill for me?
CMI10	96	8	1A	57	Önerme	Yönlendirici	Örtük	Let's do it online.
CMI10	99	8	Let's Explore	58	Katılma	İfade edici	Örtük	I agree.
CMI10	99	8	Let's Explore	58	Katılmama	İfade edici	Örtük	I don't agree.
CMI10	99	8	Let's Explore	59	Hoşlanma	İfade edici	Örtük	The school subject which I like best is...
CMI10	100	8	3A	60	Tercih belirtme	İfade edici	Örtük	People feel lonely as many people prefer social media.
CMI10	101	8	3D	61	İkna etme	Yönlendirici	Örtük	People should try to get rid of them.
CMI10	103	8	4B	62	Tavsiye verme	Yönlendirici	Örtük	People shouldn't buy a device or gadget for each task.
CMI10	103	8	4B	62	Tercih belirtme	İfade edici	Örtük	He/She prefers getting a good power bank.

CMI10	103	8	4C	63	Tercih belirtme	İfade edici	Belirtik	I prefer small size mobile phones to the ones with large screens.
CMI10	109	9	Let's Explore	64	Katılma	İfade edici	Örtük	I agree.
CMI10	109	9	Let's Explore	64	Katılmama	İfade edici	Örtük	I don't agree.
CMI10	110	9	2A	65	Tercih belirtme	İfade edici	Örtük	If I were a cure, I would be a cure for...
CMI10	110	9	2B	66	Hayranlık belirtme	İfade edici	Örtük	Aziz Sançar is our national modern hero.
CMI10	111	9	2C	67	Tercih belirtme	İfade edici	Örtük	I would make anti-war injections.
CMI10	113	9	4B	68	Dilek dileme	İfade edici	Belirtik	Find out which of the following the writer is sharing.
CMI10	114	9	4C	69	Dilek dileme	İfade edici	Belirtik	Having her close friend with her.
CMI10	114	9	Let's Explore	70	Dilek dileme	İfade edici	Belirtik	I wish you were here.
CMI10	114	9	4D	71	Dilek dileme	İfade edici	Örtük	People wish there were cures for them.
CMI10	115	9	5D	72	Dilek dileme	İfade edici	Belirtik	Write some of your wishes about the following points.
CMI10	119	10	2A	73	Rica etme	Yönlendirici	Örtük	Could you help me please?
CMI10	119	10	2A	73	Soru sorma	Yönlendirici	Örtük	Is this on sale?
CMI10	122	10	3B	74	İkna etme	Yönlendirici	Örtük	You shouldn't miss it with this moderate price.
CMI10	123	10	3C	75	İkna etme	Yönlendirici	Örtük	Write an informative paragraph.
CMI10	123	10	5A	76	Soru sorma	Yönlendirici	Örtük	Do you want to try it on?
CMI10	127	10	5B	77	Rica etme	Yönlendirici	Örtük	May I have the black one please?
CMI10	127	10	5B	77	Kabul etme	Taahhüt edici	Örtük	Oh, I'd be glad.
CMI10	127	10	5B	77	Reddetme	Taahhüt edici	Örtük	No, thank you.
CMI10	127	10	5C	78	Soru sorma	Yönlendirici	Belirtik	Ash whether he/she needs help.
CMI10	127	10	5C	78	Teşekkür etme	İfade edici	Belirtik	Thank him/her.
CMI10	131	10	7A	78	Soru sorma	Yönlendirici	Örtük	Which one is quicker, train or bus?
CMI10	131	10	7B	79	Soru sorma	Yönlendirici	Örtük	What size fits you best?
Oİ10	10	1	A	1	Tahmin etme	İddia edici	Örtük	Where do you think the teenagers are?
Oİ10	11	1	A	2	Soru sorma	Yönlendirici	Belirtik	Do you live with your parents?
Oİ10	11	1	A	3	Tanıtma	İddia edici	Örtük	Are you from a large family?
Oİ10	11	1	B	4	Tanıtma	İddia edici	Örtük	I live with my parents.
Oİ10	12	1	A	5	Soru sorma	Yönlendirici	Örtük	Do you live in a flat?
Oİ10	12	1	B	6	Soru sorma	Yönlendirici	Örtük	How do you come to school?
Oİ10	12	1	C	7	Soru sorma	Yönlendirici	Örtük	Do you live with your parents?
Oİ10	12	1	D	8	Soru sorma	Yönlendirici	Örtük	What does your mother do?

Oİ10	12	1	A	9	Soru sorma	Yönlendirici	Örtük	Can you answer my questions?
Oİ10	12	1	B	10	Soru sorma	Yönlendirici	Örtük	Ask how he/she is.
Oİ10	12	1	C	11	Tanıtma	İddia edici	Örtük	My friend's name is Çiğdem.
Oİ10	13	1	A	12	Soru sorma	Yönlendirici	Belirtik	Ask the questions to your partner.
Oİ10	14	1	B	13	Tavsiye verme	Yönlendirici	Örtük	Mrs. Williams thinks he should also sleep well.
Oİ10	14	1	After You Listen	14	Tavsiye verme	Yönlendirici	Belirtik	What advice can you give to a student when he/she...?
Oİ10	15	1	A	15	Tavsiye verme	Yönlendirici	Örtük	You should have an individual blog.
Oİ10	15	1	B	16	Yönerge verme	Yönlendirici	Belirtik	Hand in your project next week.
Oİ10	15	1	B	17	Yönerge verme	Yönlendirici	Belirtik	Record your conversation.
Oİ10	15	1	B	17	Soru sorma	Yönlendirici	Belirtik	Ask and answer with the correct intonation.
Oİ10	16	1	A	18	Soru sorma	Yönlendirici	Örtük	Do you go to a high school?
Oİ10	18	1	B	19	Tercih belirtme	İfade edici	Örtük	Which ones would you like to choose?
Oİ10	19	1	B	20	Tavsiye verme	Yönlendirici	Örtük	What do you think pupils should do to achieve success?
Oİ10	19	1	C	21	Önerme	Yönlendirici	Belirtik	Suggest a topic about this unit for a debate next lessons.
Oİ10	20	1	Writing	22	Tanıtma	İddia edici	Örtük	What do your parents do?
Oİ10	21	1	A	23	Tahmin etme	İddia edici	Örtük	What do you think the teacher is talking about?
Oİ10	25	2	B	24	Plan belirtme	Taahhüt edici	Örtük	They are planning to have a party on...
Oİ10	26	2	A	25	Kabul etme	Taahhüt edici	Örtük	Yes, I am free tomorrow afternoon.
Oİ10	26	2	A	25	Reddetme	Taahhüt edici	Örtük	Sorry, I can't.
Oİ10	26	2	A	25	Rica etme	Yönlendirici	Örtük	Can you give me a hand?
Oİ10	26	2	A	25	Önerme	Yönlendirici	Örtük	How about tomorrow afternoon?
Oİ10	26	2	B	26	Kabul etme	Taahhüt edici	Örtük	That sounds great.
Oİ10	26	2	B	26	Reddetme	Taahhüt edici	Örtük	I'm afraid I can't.
Oİ10	26	2	B	26	Plan belirtme	Taahhüt edici	Örtük	I'm meeting with my friends at the cafe.
Oİ10	26	2	B	26	Önerme	Yönlendirici	Örtük	Shall we watch a comedy?
Oİ10	26	2	C	27	Kabul etme	Taahhüt edici	Örtük	Act out the extracts in activity B.
Oİ10	26	2	C	27	Reddetme	Taahhüt edici	Örtük	Act out the extracts in activity B.
Oİ10	26	2	C	27	Plan belirtme	Taahhüt edici	Örtük	Act out the extracts in activity B.
Oİ10	26	2	C	27	Önerme	Yönlendirici	Örtük	Act out the extracts in activity B.
Oİ10	26	2	C	27	Soru sorma	Yönlendirici	Örtük	Act out the extracts in activity B.
Oİ10	26	2	A	28	Önerme	Yönlendirici	Belirtik	Let's go swimming tomorrow.

Oİ10	26	2	A	28	Kabul etme	Taahhüt edici	Belirtik	Great!
Oİ10	26	2	A	28	Reddetme	Taahhüt edici	Belirtik	I'm afraid I can't.
Oİ10	27	2	B	29	Yönerge verme	Yönlendirici	Belirtik	Decide on two places together.
Oİ10	27	2	B	29	Plan belirtme	Taahhüt edici	Belirtik	Make plans with your partner.
Oİ10	27	2	B	29	Önerme	Yönlendirici	Belirtik	Take turns to make suggestions.
Oİ10	27	2	B	29	Kabul etme	Taahhüt edici	Belirtik	Accept or refuse.
Oİ10	27	2	B	29	Reddetme	Taahhüt edici	Belirtik	Accept or refuse.
Oİ10	28	2	A	30	Tahmin etme	İddia edici	Belirtik	Can you guess the meaning of this expression?
Oİ10	28	2	A	31	Plan belirtme	Taahhüt edici	Örtük	Mandy and Alex are planning to celebrate something.
Oİ10	28	2	C	32	Plan belirtme	Taahhüt edici	Örtük	Alex doesn't have any plans for Saturday after 5 p.m.
Oİ10	29	2	D	33	Plan belirtme	Taahhüt edici	Örtük	I'm going to pack my baggage tomorrow morning.
Oİ10	29	2	E	34	Plan belirtme	Taahhüt edici	Örtük	Listen again and check your answers.
Oİ10	29	2	F	35	Plan belirtme	Taahhüt edici	Örtük	Act out the conversations.
Oİ10	29	2	After You Listen	36	Plan belirtme	Taahhüt edici	Örtük	Have you got any plans for this evening?
Oİ10	30	2	Video Blog Entry	37	Plan belirtme	Taahhüt edici	Örtük	Imagine that you and your partner are planning to meet up.
Oİ10	30	2	A	38	Plan belirtme	Taahhüt edici	Belirtik	Present your plans to the class.
Oİ10	30	2	B	39	Plan belirtme	Taahhüt edici	Belirtik	I want to tell you about my future plans.
Oİ10	31	2	C	40	Şikayet etme	İfade edici	Örtük	Your room is a mess!
Oİ10	31	2	C	40	Söz verme	Taahhüt edici	Örtük	I'll tidy it this afternoon.
Oİ10	31	2	D	41	Şikayet etme	İfade edici	Örtük	It's very cold in here.
Oİ10	31	2	D	41	Söz verme	Taahhüt edici	Örtük	Complete the dialogues and act them out.
Oİ10	31	2	Discussion Time	42	Katılma	İfade edici	Belirtik	Do you agree?
Oİ10	31	2	Discussion Time	42	Katılmama	İfade edici	Örtük	Do you agree?
Oİ10	32	2	E-Portfolio	43	Yönerge verme	Yönlendirici	Belirtik	Add all the details.
Oİ10	32	2	E-Portfolio	44	Plan belirtme	Taahhüt edici	Belirtik	Brainstorm and make notes about your plans.
Oİ10	33	2	C	45	Plan belirtme	Taahhüt edici	Örtük	She's seeing the doctor at three o'clock.
Oİ10	34	2	E	46	Plan belirtme	Taahhüt edici	Belirtik	Take turns to talk about Aldin's plans.
Oİ10	34	2	B	47	İstek belirtme	İfade edici	Örtük	Would you like to choose any of the following areas?
Oİ10	35	2	A	48	Plan belirtme	Taahhüt edici	Belirtik	Write a paragraph about plans in your notebook.
Oİ10	35	2	A	49	Tavsiye verme	Yönlendirici	Örtük	Well, there's no time like the present.

Oİ10	35	2	B	50	Tavsiye verme	Yönlendirici	Örtük	Start working early and you'll be successful.
Oİ10	41	3	A	51	Hoşlanma	İfade edici	Belirtik	Why do you like it?
Oİ10	41	3	C	52	Hoşlanma	İfade edici	Belirtik	Did you like the Köroğlu story?
Oİ10	41	3	C	52	Hoşlanmama	İfade edici	Örtük	Did you like the Köroğlu story? Why/Why not?
Oİ10	46	3	After You Read	53	İstek belirtme	İfade edici	Örtük	Would you like to read other stories of Dede Korkut?
Oİ10	46	3	E-Portfolio	54	Yönerge verme	Yönlendirici	Belirtik	Use your notes and write the story.
Oİ10	53	4	C	55	Soru sorma	Yönlendirici	Belirtik	Have you ever tried embroidery?
Oİ10	54	4	A	56	Tahmin etme	İddia edici	Belirtik	Can you guess what they mean?
Oİ10	58	4	E-Portfolio	57	Yönerge verme	Yönlendirici	Belirtik	Research different Turkish traditions.
Oİ10	59	4	A	58	Katılma	İfade edici	Belirtik	Do you agree?
Oİ10	59	4	A	58	Katılmama	İfade edici	Örtük	Do you agree? Why/Why not?
Oİ10	59	4	A	58	Tavsiye verme	Yönlendirici	Örtük	We should protect them.
Oİ10	62	5	A	59	Hoşlanma	İfade edici	Örtük	Do you like travelling?
Oİ10	62	5	A	59	Hoşlanmama	İfade edici	Örtük	Do you like travelling? Why/Why not?
Oİ10	62	5	A	59	Tercih belirtme	İfade edici	Örtük	What means of transportation do you prefer?
Oİ10	62	5	B	60	Tercih belirtme	İfade edici	Belirtik	Which accommodation types do you prefer?
Oİ10	62	5	C	61	Tercih belirtme	İfade edici	Örtük	Would you rather stay at a campsite or a caravan?
Oİ10	62	5	A	62	Plan belirtme	Taahhüt edici	Örtük	Is the man planning a vacation for summer or winter?
Oİ10	63	5	B	63	Soru sorma	Yönlendirici	Örtük	Have you ever been to the USA?
Oİ10	64	5	A	64	Soru sorma	Yönlendirici	Örtük	You aren't travelling alone, are you?
Oİ10	64	5	B	65	Soru sorma	Yönlendirici	Örtük	Listen again and repeat the sentences.
Oİ10	64	5	C	66	Soru sorma	Yönlendirici	Örtük	She's from Germany, isn't she?
Oİ10	64	5	D	67	Soru sorma	Yönlendirici	Örtük	Listen again and practice saying the sentences.
Oİ10	65	5	A	68	Soru sorma	Yönlendirici	Belirtik	Who did you go with?
Oİ10	65	5	B	69	Plan belirtme	Taahhüt edici	Belirtik	We're planning to go there by plane.
Oİ10	65	5	Video Blog Entry	70	Soru sorma	Yönlendirici	Örtük	Sorry, did you say...?
Oİ10	66	5	B	71	Rica etme	Yönlendirici	Örtük	Could I have your name, please?
Oİ10	66	5	B	71	Soru sorma	Yönlendirici	Örtük	Would you like a window seat or an aisle seat?
Oİ10	66	5	B	71	Teşekkür etme	İfade edici	Örtük	Thanks a lot.
Oİ10	67	5	D	72	İstek belirtme	İfade edici	Örtük	I'd like a double room.
Oİ10	67	5	D	72	Soru sorma	Yönlendirici	Örtük	What type of room would you like? Single or double?

Oİ10	67	5	A	73	Rica etme	Yönlendirici	Örtük	Act out the phone conversation in activity B.
Oİ10	67	5	A	73	Soru sorma	Yönlendirici	Örtük	Act out the phone conversation in activity B.
Oİ10	67	5	A	73	Teşekkür etme	İfade edici	Örtük	Act out the phone conversation in activity B.
Oİ10	67	5	B	74	İstek belirtme	İfade edici	Örtük	Act out the conversation in activity D.
Oİ10	67	5	B	74	Soru sorma	Yönlendirici	Örtük	Act out the conversation in activity D.
Oİ10	68	5	B	75	İstek belirtme	İfade edici	Örtük	The man and his wife would like to make the most of their visit.
Oİ10	68	5	A	76	İstek belirtme	İfade edici	Örtük	Where would you like to travel?
Oİ10	68	5	A	76	Soru sorma	Yönlendirici	Örtük	When would you like to travel?
Oİ10	68	5	B	77	İstek belirtme	İfade edici	Örtük	Change roles and role-play the phone conversation again.
Oİ10	68	5	B	77	Soru sorma	Yönlendirici	Örtük	Change roles and role-play the phone conversation again.
Oİ10	69	5	C	78	İstek belirtme	İfade edici	Örtük	When would you like to stay at the hotel?
Oİ10	69	5	C	78	Soru sorma	Yönlendirici	Örtük	What type of room would you like?
Oİ10	69	5	D	79	İstek belirtme	İfade edici	Örtük	Change roles and role-play the conversation again.
Oİ10	69	5	D	79	Soru sorma	Yönlendirici	Örtük	Change roles and role-play the conversation again.
Oİ10	69	5	B	80	İstek belirtme	İfade edici	Örtük	Which vacation types would you like to try?
Oİ10	73	5	After You Read	81	Hoşlanma	İfade edici	Örtük	Do you enjoy spending your vacation on the beach?
Oİ10	73	5	After You Read	81	Hoşlanmama	İfade edici	Örtük	Do you like visiting historic sites when you are on vacation?
Oİ10	73	5	After You Read	81	Soru sorma	Yönlendirici	Belirtik	What do you think of cruise vacations?
Oİ10	73	5	Discussion Time	82	Katılma	İfade edici	Belirtik	Do you agree or disagree?
Oİ10	73	5	Discussion Time	82	Katılmama	İfade edici	Belirtik	Do you agree or disagree?
Oİ10	73	5	E-Portfolio	83	Yönerge verme	Yönlendirici	Belirtik	Prepare a travel guide of a city that you have visited.
Oİ10	76	6	A	84	Tavsiye verme	Yönlendirici	Belirtik	You should prepare well before the job interview.
Oİ10	77	6	B	85	Tavsiye verme	Yönlendirici	Belirtik	You should discover yourself.
Oİ10	77	6	A	86	Tavsiye verme	Yönlendirici	Belirtik	Take turns to give advice.
Oİ10	77	6	B	87	Tavsiye verme	Yönlendirici	Belirtik	Take turns to give advice.
Oİ10	77	6	A	88	Tavsiye verme	Yönlendirici	Belirtik	You should wear properly.
Oİ10	77	6	B	89	Tavsiye verme	Yönlendirici	Örtük	Listen again and repeat with the correct intonation.
Oİ10	77	6	C	90	Tavsiye verme	Yönlendirici	Belirtik	You should see a doctor.
Oİ10	78	6	A	91	Tavsiye verme	Yönlendirici	Belirtik	You should go to bed earlier.
Oİ10	78	6	B	92	Soru sorma	Yönlendirici	Belirtik	What are you good at?

Oİ10	78	6	Before You Listen	93	Tavsiye verme	Yönlendirici	Örtük	You should drink a glass of milk every day.
Oİ10	79	6	After You Listen	94	Tavsiye verme	Yönlendirici	Örtük	If you know a helpful tip, share it with your classmates.
Oİ10	80	6	A	95	Rica etme	Yönlendirici	Belirtik	Could you please give me some advice?
Oİ10	80	6	A	95	Tavsiye verme	Yönlendirici	Belirtik	If you want to be healthier, you should/shoouldn't...
Oİ10	80	6	B	96	Rica etme	Yönlendirici	Örtük	Change roles and role-play the situation again.
Oİ10	80	6	B	96	Tavsiye verme	Yönlendirici	Örtük	Change roles and role-play the situation again.
Oİ10	80	6	While You Listen	97	Tavsiye verme	Yönlendirici	Örtük	We should turn off the tap while we're brushing our teeth.
Oİ10	80	6	While You Listen	97	Katılma	İfade edici	Örtük	I completely agree with you.
Oİ10	80	6	A	98	Tavsiye verme	Yönlendirici	Örtük	Work in groups of 3 and act out the conversation.
Oİ10	80	6	A	98	Katılma	İfade edici	Örtük	Work in groups of 3 and act out the conversation.
Oİ10	80	6	B	99	Katılma	İfade edici	Belirtik	Do you agree with Brandon and Carmen?
Oİ10	80	6	B	99	Katılmama	İfade edici	Örtük	Do you agree with Brandon and Carmen? Why/Why not?
Oİ10	81	6	B	100	Tavsiye verme	Yönlendirici	Belirtik	Give advice on solving the environmental problems.
Oİ10	83	6	C	101	Tavsiye verme	Yönlendirici	Örtük	You should talk to your boss about this situation.
Oİ10	84	6	D	102	Tavsiye verme	Yönlendirici	Örtük	If Pamela talks to her sister calmly and politely...
Oİ10	85	6	F	103	Talep etme	Yönlendirici	Örtük	Residents must park their bikes inside the residence halls.
Oİ10	85	6	F	103	Yasaklama	Yönlendirici	Örtük	Residents mustn't make noise in the study room.
Oİ10	85	6	F	103	İzin verme	Yönlendirici	Örtük	Residents are allowed to cook in their rooms.
Oİ10	85	6	A	104	Katılma	İfade edici	Belirtik	Which ones do you agree with?
Oİ10	85	6	A	104	Katılmama	İfade edici	Belirtik	Which ones do you disagree with?
Oİ10	85	6	B	105	Talep etme	Yönlendirici	Örtük	You must park your bicycle in the bicycle racks.
Oİ10	85	6	C	106	Talep etme	Yönlendirici	Örtük	Talk about the rules and regulations at your school.
Oİ10	85	6	C	106	Yasaklama	Yönlendirici	Örtük	Talk about the rules and regulations at your school.
Oİ10	85	6	E-Portfolio	107	Yönerge verme	Yönlendirici	Belirtik	Prepare a brochure for the newcomers at your school.
Oİ10	86	6	D	108	Talep etme	Yönlendirici	Örtük	You must make your bed every morning.
Oİ10	87	6	B	109	Tavsiye verme	Yönlendirici	Belirtik	Write an advice letter to him/her.
Oİ10	92	7	A	110	İstek belirtme	İfade edici	Örtük	What festival would you like to talk about?
Oİ10	92	7	E	111	Tanıtmama	İddia edici	Belirtik	Take turns to introduce the festivals.
Oİ10	93	7	A	112	Hoşlanma	İfade edici	Örtük	Are you interested in cooking?
Oİ10	93	7	A	112	Soru sorma	Yönlendirici	Belirtik	Do you think trying new recipes is fun?

Oİ10	100	7	Discussion Time	113	Yönerge verme	Yönlendirici	Belirtik	Research an interesting festival on the Net.
Oİ10	101	7	A	114	Tahmin etme	İddia edici	Belirtik	Can you guess what they mean?
Oİ10	104	8	A	115	İstek belirtme	İfade edici	Örtük	I'd like to do.
Oİ10	105	8	E	116	Tercih belirtme	İfade edici	Örtük	Speaker 4 prefers the device because its performance is better.
Oİ10	105	8	After You Listen	117	Katılma	İfade edici	Belirtik	Which speaker(s) do you agree with? Why?
Oİ10	107	8	Speaking - 1	118	Tercih belirtme	İfade edici	Belirtik	I prefer a mobile phone over other technological devices.
Oİ10	107	8	Video Blog Entry	119	Tercih belirtme	İfade edici	Belirtik	Describe your preferences for technological devices.
Oİ10	108	8	After You Listen	120	İstek belirtme	İfade edici	Örtük	Would you like to buy this smartwatch? Why/why not?
Oİ10	110	8	E-Portfolio	121	Yönerge verme	Yönlendirici	Belirtik	Invent a new application for a mobile phone.
Oİ10	110	8	Before You Read	122	Tahmin etme	İddia edici	Örtük	What technological devices do you think the text mentions?
Oİ10	113	8	F	123	Uyarma	Yönlendirici	Örtük	You should use social media safely, otherwise...
Oİ10	119	9	After You View	124	Hoşlanma	İfade edici	Örtük	Who is your favourite superhero?
Oİ10	119	9	After You View	124	Hoşlanmama	İfade edici	Örtük	Do you like watching superheroes? Why/Why not?
Oİ10	119	9	After You View	124	Tercih belirtme	İfade edici	Örtük	What superpowers would you choose to have if you could?
Oİ10	121	9	A	125	Tercih belirtme	İfade edici	Örtük	Who would you be if you were a superhero?
Oİ10	121	9	Pronunciation	126	Tercih belirtme	İfade edici	Örtük	If I were a superhero, I'd be Wonder Woman.
Oİ10	122	9	Video Blog Entry	127	Tanıtmama	İddia edici	Örtük	Report an interesting event about a new superhero.
Oİ10	124	9	C	128	Dilek dileme	İfade edici	Belirtik	What does the author wish to do?
Oİ10	126	9	A	129	Hayranlık belirtme	İfade edici	Örtük	Talk about your personal hero in turn.
Oİ10	126	9	E-Portfolio	130	Yönerge verme	Yönlendirici	Belirtik	Research your personal hero on the internet.
Oİ10	127	9	A	131	Tavsiye verme	Yönlendirici	Örtük	Don't let anyone tear them away.
Oİ10	127	9	B	132	Tavsiye verme	Yönlendirici	Örtük	Listen to the song and check your answers.
Oİ10	127	9	C	133	Tavsiye verme	Yönlendirici	Örtük	Listen again and sing.
Oİ10	132	10	C	134	Soru sorma	Yönlendirici	Örtük	Can I help you?
Oİ10	132	10	After You Listen	135	Hoşlanma	İfade edici	Örtük	Do you like buying presents? Why/Why not?
Oİ10	132	10	After You Listen	135	Hoşlanmama	İfade edici	Örtük	Do you like buying presents? Why/Why not?
Oİ10	132	10	After You Listen	135	İstek belirtme	İfade edici	Örtük	What present would you like for your next birthday?
Oİ10	134	10	Before You Listen	136	Soru sorma	Yönlendirici	Örtük	What size do you wear?

Oİ10	134	10	Before You Listen	136	Rica etme	Yönlendirici	Örtük	Can I try it/them on?
Oİ10	134	10	A	137	Soru sorma	Yönlendirici	Örtük	What color do you prefer?
Oİ10	134	10	A	137	Rica etme	Yönlendirici	Örtük	Could I have a receipt, please?
Oİ10	134	10	A	137	İstek belirtme	İfade edici	Örtük	I'd like to pay in...
Oİ10	134	10	A	137	Teşekkür etme	İfade edici	Örtük	Thank you.
Oİ10	135	10	After You Listen	138	Soru sorma	Yönlendirici	Örtük	Act out the shopping dialogue.
Oİ10	135	10	After You Listen	138	Rica etme	Yönlendirici	Örtük	Act out the shopping dialogue.
Oİ10	135	10	After You Listen	138	İstek belirtme	İfade edici	Örtük	Act out the shopping dialogue.
Oİ10	135	10	After You Listen	138	Teşekkür etme	İfade edici	Örtük	Act out the shopping dialogue.
Oİ10	135	10	Video Blog Entry	139	Soru sorma	Yönlendirici	Örtük	Act out a shopping dialogue.
Oİ10	135	10	Video Blog Entry	139	Rica etme	Yönlendirici	Örtük	Act out a shopping dialogue.
Oİ10	136	10	A	140	Soru sorma	Yönlendirici	Belirtik	Ask him/her about the color and size.
Oİ10	136	10	C	141	Soru sorma	Yönlendirici	Belirtik	Take turns to ask and answer.
Oİ10	139	10	A	142	Soru sorma	Yönlendirici	Belirtik	How often do you go shopping?
Oİ10	140	10	B	143	Tavsiye verme	Yönlendirici	Örtük	Save some money for a rainy day.
Oİ10	140	10	E-Portfolio	144	Yönerge verme	Yönlendirici	Belirtik	Choose a category such as fashion, technology, etc.
Oİ10	140	10	C	145	Tavsiye verme	Yönlendirici	Örtük	You shouldn't spend more than you earn.
Oİ10	141	10	B	146	İkna etme	Yönlendirici	Örtük	Write a short paragraph about a product.
Oİ10	141	10	Idioms/Proverbs	147	Şikayet etme	İfade edici	Örtük	No, he was so boring.
Oİ10	143	LS	B	148	Soru sorma	Yönlendirici	Belirtik	Read the answers and ask the questions.
Oİ10	143	LS	C	149	Soru sorma	Yönlendirici	Belirtik	Do you live in a big city?
Oİ10	144	LS	A	150	Plan belirtme	Taahhüt edici	Belirtik	Michael and Brandon are going to Bill's fancy dress party.
Oİ10	144	LS	A	150	Tahmin etme	İddia edici	Belirtik	I think Arnold will win the game.
Oİ10	144	LS	B	151	Plan belirtme	Taahhüt edici	Belirtik	I am going to watch a DVD with my flatmates.
Oİ10	144	LS	B	151	Tahmin etme	İddia edici	Belirtik	I'm sure the boss will get very angry with her.
Oİ10	146	LS	A	152	Soru sorma	Yönlendirici	Belirtik	Did you use to watch animation movies when you were a child?
Oİ10	146	LS	B	153	Soru sorma	Yönlendirici	Belirtik	Read the answers and ask the questions.
Oİ10	147	LS	Theme 5	154	Soru sorma	Yönlendirici	Belirtik	This is annoying, isn't it?
Oİ10	148	LS	Theme 6	155	Rica etme	Yönlendirici	Örtük	Could you give me some advice about my stomachache?

Oİ10	148	LS	Theme 6	155	Tavsiye verme	Yönlendirici	Belirtik	You should drink milk everyday.
Oİ10	151	LS	B	156	Şikayet etme	İfade edici	Örtük	My room is so small.
Oİ10	151	LS	B	156	Dilek dileme	İfade edici	Belirtik	Make a wish for each situation.
IGCSE	4	1	1A	1	Hoşlanma	İfade edici	Belirtik	Make a note of three things they enjoy doing and three things...
IGCSE	4	1	1A	1	Hoşlanmama	İfade edici	Belirtik	Make a note of three things they enjoy doing and three things...
IGCSE	4	1	1B	2	Hoşlanma	İfade edici	Belirtik	Talk to your partner about the things you like and do not like doing.
IGCSE	4	1	1B	2	Hoşlanmama	İfade edici	Belirtik	Talk to your partner about the things you like and do not like doing.
IGCSE	5	1	2	3	Hoşlanma	İfade edici	Örtük	Complete the table with things that you enjoy and don't enjoy...
IGCSE	5	1	2	3	Hoşlanmama	İfade edici	Örtük	Complete the table with things that you enjoy and don't enjoy...
IGCSE	7	1	6	4	Soru sorma	Yönlendirici	Belirtik	With your partner, ask and answer the following questions.
IGCSE	7	1	8	5	Tahmin etme	İddia edici	Örtük	Where might you find a text like this? Why?
IGCSE	10	1	1	6	Tercih belirtme	İfade edici	Belirtik	How many different ways do they use to show a preference or...
IGCSE	10	1	1	6	Önerme	Yönlendirici	Belirtik	How many different ways do they use to show a preference or...
IGCSE	10	1	3	7	Tercih belirtme	İfade edici	Belirtik	I'd rather go...
IGCSE	10	1	3	7	Önerme	Yönlendirici	Belirtik	Why don't we go...?
IGCSE	10	1	4	8	Tercih belirtme	İfade edici	Belirtik	What reason does Maria give for wanting to go to shopping centre?
IGCSE	10	1	4	8	Önerme	Yönlendirici	Belirtik	When we show a preference for something or make a suggestion...
IGCSE	10	1	5	9	Tercih belirtme	İfade edici	Belirtik	I'd prefer to save my money for her present.
IGCSE	10	1	5	9	Önerme	Yönlendirici	Belirtik	Why don't you buy those new trainers we saw in town?
IGCSE	10	1	6	10	Tercih belirtme	İfade edici	Belirtik	Giving your preferences and reasons for the development.
IGCSE	10	1	6	10	Önerme	Yönlendirici	Örtük	Could include computers.
IGCSE	11	1	1	11	Tahmin etme	İddia edici	Örtük	Which sections do you think you will read the following information?
IGCSE	11	1	5	12	Soru sorma	Yönlendirici	Belirtik	Write about 50 words for each section.
IGCSE	11	1	5	12	Yönerge verme	Yönlendirici	Örtük	Write two questions per section.
IGCSE	15	2	1	13	Hoşlanma	İfade edici	Belirtik	Three different types of programme that the students like.
IGCSE	15	2	2	14	Hoşlanma	İfade edici	Belirtik	TV programmes that you like and do not like watching.
IGCSE	15	2	2	14	Hoşlanmama	İfade edici	Belirtik	TV programmes that you like and do not like watching.
IGCSE	17	2	9	15	Şaşkınlık belirtme	İfade edici	Belirtik	Does anything surprise you?
IGCSE	17	2	1	16	Katılma	İfade edici	Belirtik	Decide if you agree or disagree with each other, and give reasons.
IGCSE	17	2	1	16	Katılmama	İfade edici	Belirtik	Decide if you agree or disagree with each other, and give reasons.
IGCSE	20	2	2	17	Soru sorma	Yönlendirici	Belirtik	Do you think you receive enough pocket money?

IGCSE	21	2	1	18	Tahmin etme	İddia edici	Örtük	Which of the six words in the box below would you expect to read?
IGCSE	21	2	2	19	Tahmin etme	İddia edici	Örtük	Decide with your partner in which of the three blogs you think...
IGCSE	23	2	1	20	Hoşlanma	İfade edici	Örtük	Which person enjoys listening to different people?
IGCSE	26	3	1	21	Hoşlanma	İfade edici	Belirtik	Make a note of three different types of food that the students like.
IGCSE	26	3	2	22	Hoşlanma	İfade edici	Belirtik	Talk to your partner about the different types of food that you like.
IGCSE	27	3	2	23	Tahmin etme	İddia edici	Örtük	What do you think are some of the things that your fast-food...
IGCSE	27	3	3	24	Tahmin etme	İddia edici	Örtük	Discuss with a partner whether you think the following statements...
IGCSE	27	3	5	25	Tahmin etme	İddia edici	Örtük	What do you think they mean?
IGCSE	38	4	1	26	Tercih belirtme	İfade edici	Belirtik	Make a note of three methods of transport.
IGCSE	38	4	2	27	Tercih belirtme	İfade edici	Belirtik	Talk to your partner about the method of transport that you prefer.
IGCSE	39	4	1	28	İstek belirtme	İfade edici	Örtük	Which one would you like to use?
IGCSE	39	4	1	29	Tahmin etme	İddia edici	Örtük	Which of the following methods do you think you will hear about?
IGCSE	40	4	6	30	Soru sorma	Yönlendirici	Örtük	Write four or five questions about your paragraph.
IGCSE	41	4	7A	31	Tahmin etme	İddia edici	Örtük	Who do you think rides the boda-bodas in Uganda?
IGCSE	42	4	1	32	Şaşkınlık belirtme	İfade edici	Belirtik	Listen to how we can show surprise about something.
IGCSE	42	4	2	33	Şaşkınlık belirtme	İfade edici	Belirtik	Listen again and write down the expressions that show surprise.
IGCSE	43	4	5	34	Soru sorma	Yönlendirici	Belirtik	What surprises you most about the statistics?
IGCSE	46	4	4	35	Önerme	Yönlendirici	Belirtik	Apart from visiting the museum and the markets, what else does...
IGCSE	47	5	1	36	Hoşlanma	İfade edici	Örtük	Make a note of three favorite types of holiday.
IGCSE	47	5	2	37	Hoşlanma	İfade edici	Örtük	Talk to your partner about your favorite type of holiday.
IGCSE	47	5	1	38	Tahmin etme	İddia edici	Örtük	What do you think each holiday involves?
IGCSE	50	5	2	39	Soru sorma	Yönlendirici	Belirtik	Ask your partner the questions under your text.
IGCSE	50	5	3	40	Soru sorma	Yönlendirici	Belirtik	Ask any questions you may have.
IGCSE	51	5	1	41	Soru sorma	Yönlendirici	Örtük	Write five questions that you think you might be asked.
IGCSE	51	5	2	42	Soru sorma	Yönlendirici	Belirtik	Ask and answer your questions.
IGCSE	51	5	3	43	Soru sorma	Yönlendirici	Örtük	Unjumble the words to find the questions.
IGCSE	52	5	5	44	Soru sorma	Yönlendirici	Örtük	The order in which the questions are asked.
IGCSE	52	5	1	45	Soru sorma	Yönlendirici	Belirtik	Which of the questions you have seen in this unit so far is asked?
IGCSE	52	5	2	46	Soru sorma	Yönlendirici	Belirtik	Which of the questions you have seen in this unit so far is asked?
IGCSE	52	5	3	47	Soru sorma	Yönlendirici	Belirtik	Take turns to ask and answer questions.
IGCSE	56	6	1	48	İstek belirtme	İfade edici	Örtük	What extra facilities would the students like to have?

IGCSE	56	6	2	49	İstek belirtme	İfade edici	Örtük	What extra facilities you would like to have?
IGCSE	57	6	3	50	İstek belirtme	İfade edici	Örtük	Are there any facilities that you would like to add to the school?
IGCSE	59	6	6B	51	Katılma	İfade edici	Belirtik	Check if you agree.
IGCSE	59	6	6B	51	Katılmama	İfade edici	Belirtik	Check if you agree.
IGCSE	59	6	7	52	Soru sorma	Yönlendirici	Örtük	Write the questions.
IGCSE	59	6	8	53	Soru sorma	Yönlendirici	Örtük	Compare your questions with a partner's. Are they the same?
IGCSE	61	6	2	54	Tavsiye verme	Yönlendirici	Belirtik	I reckon you should use a louder alarm clock.
IGCSE	61	6	2	54	Önerme	Yönlendirici	Belirtik	How about using two alarm clocks?
IGCSE	61	6	3	55	Tavsiye verme	Yönlendirici	Belirtik	I reckon you should use a louder alarm clock.
IGCSE	61	6	3	55	Önerme	Yönlendirici	Belirtik	How about using two alarm clocks?
IGCSE	61	6	4	56	Tavsiye verme	Yönlendirici	Belirtik	If I were you, I'd find a friend to help you study.
IGCSE	62	6	3	57	Tahmin etme	İddia edici	Örtük	What do you think you will read about each one?
IGCSE	67	7	1	58	İstek belirtme	İfade edici	Örtük	What jobs do the students want to do in the future?
IGCSE	67	7	2	59	İstek belirtme	İfade edici	Örtük	Talk to your partner about what job you would like to do.
IGCSE	67	7	2	60	İstek belirtme	İfade edici	Örtük	Would you like to do any of the jobs?
IGCSE	68	7	6	61	İstek belirtme	İfade edici	Örtük	Which job in Activity B4 would you most or least like to do?
IGCSE	69	7	3	62	Yönerge verme	Yönlendirici	Örtük	Get a job.
IGCSE	69	7	1	63	Tavsiye verme	Yönlendirici	Belirtik	You could start your own company.
IGCSE	71	7	3	64	Tavsiye verme	Yönlendirici	Belirtik	Where could you put the advice and the suggestion modal verbs?
IGCSE	71	7	3	64	Önerme	Yönlendirici	Belirtik	Where could you put the advice and the suggestion modal verbs?
IGCSE	71	7	5	65	Tavsiye verme	Yönlendirici	Örtük	Rewrite the two examples in D1 in the past.
IGCSE	71	7	6	66	Tavsiye verme	Yönlendirici	Belirtik	Choose four advice/suggestion modal verbs and use them.
IGCSE	71	7	6	66	Önerme	Yönlendirici	Belirtik	Choose four advice/suggestion modal verbs and use them.
IGCSE	71	7	3	67	Tavsiye verme	Yönlendirici	Örtük	Get your science degree.
IGCSE	72	7	2	68	Tahmin etme	İddia edici	Belirtik	Try to guess what the answers might be.
IGCSE	73	7	5	69	Soru sorma	Yönlendirici	Örtük	Work with a partner, interview each other.
IGCSE	89	8	1	70	Şikayet etme	İfade edici	Örtük	Considering the cost of the tickets, I was expecting a much better...
IGCSE	89	8	1	70	Hoşlanma	İfade edici	Örtük	Finally, a cinema where we can relax and enjoy a variety of films.
IGCSE	90	9	1	71	Tahmin etme	İddia edici	Örtük	What do you and your partner think was happening?
IGCSE	91	9	2	72	Tahmin etme	İddia edici	Örtük	What particular skills or qualifications do you think are needed?
IGCSE	91	9	2	73	Katılma	İfade edici	Belirtik	Check if your partner agrees.

IGCSE	91	9	2	73	Tavsiye verme	Yönlendirici	Örtük	Why should CVs not include too much information?
IGCSE	93	9	1	74	Tahmin etme	İddia edici	Belirtik	Decide with a partner what questions the interviewer might ask.
IGCSE	93	9	1	74	Soru sorma	Yönlendirici	Örtük	How up to date with sports fashions do you think you are?
IGCSE	95	9	3	75	Tahmin etme	İddia edici	Belirtik	Decide what questions you think Bambos will ask.
IGCSE	95	9	3	75	Soru sorma	Yönlendirici	Örtük	How much time would I need for this job?
IGCSE	96	9	2	76	Soru sorma	Yönlendirici	Örtük	Prepare some questions, using the ideas from this unit.
IGCSE	96	9	3	77	Soru sorma	Yönlendirici	Örtük	When Student B has interviewed Student A, change roles.
IGCSE	96	9	1	78	Teklif etme	Taahhüt edici	Belirtik	Hello, have a seat.
IGCSE	96	9	1	78	Önerme	Yönlendirici	Belirtik	Start with personal details: name, adress, contact details.
IGCSE	96	9	1	78	Tavsiye verme	Yönlendirici	Belirtik	Be prepared, and don't copy my example.
IGCSE	96	9	2	79	Teklif etme	Taahhüt edici	Belirtik	Take as many as you want.
IGCSE	96	9	2	79	Uyarma	Yönlendirici	Belirtik	Don't touch that! It's boiling hot!
IGCSE	96	9	2	79	Önerme	Yönlendirici	Belirtik	Explain why these things interest you.
IGCSE	96	9	2	79	Yönerge verme	Yönlendirici	Belirtik	Go onto our website and click the link.
IGCSE	96	9	2	79	Emretme	Yönlendirici	Belirtik	Sit down and stop talking!
IGCSE	96	9	2	79	Rica etme	Yönlendirici	Belirtik	Pass me that book, please.
IGCSE	96	9	2	79	Tavsiye verme	Yönlendirici	Belirtik	Drink plenty of water before you fly.
IGCSE	97	9	4	80	Rica etme	Yönlendirici	Örtük	You are watching a film and someone is talking loudly.
IGCSE	97	9	4	80	Tavsiye verme	Yönlendirici	Örtük	Your friend has a bad headache.
IGCSE	97	9	4	80	Teklif etme	Taahhüt edici	Örtük	Your cousin likes the cake you have baked.
IGCSE	97	9	4	80	Yönerge verme	Yönlendirici	Örtük	You need to explain to someone how to find your school.
IGCSE	98	9	Exam Focus	81	Tavsiye verme	Yönlendirici	Belirtik	Write a resume or CV.
IGCSE	101	10	4	82	Tavsiye verme	Yönlendirici	Belirtik	What specific advice does it give you about reading?
IGCSE	101	10	5	83	Soru sorma	Yönlendirici	Belirtik	Think of a comprehension question to ask your partners.
IGCSE	101	10	5	83	Tahmin etme	İddia edici	Belirtik	Predict what information you will read about in the next section.
IGCSE	102	10	7	84	Soru sorma	Yönlendirici	Belirtik	Think of a comprehension question to ask your partners.
IGCSE	102	10	7	84	Tahmin etme	İddia edici	Belirtik	Predict what information you will read about in the next section.
IGCSE	104	10	3	85	Tavsiye verme	Yönlendirici	Belirtik	It's not usually a good idea to answer a question with...
IGCSE	104	10	5	86	Tavsiye verme	Yönlendirici	Belirtik	Add information about the exam to your table.
IGCSE	105	10	8	87	Soru sorma	Yönlendirici	Belirtik	Why do you think that?
IGCSE	105	10	1	88	Tavsiye verme	Yönlendirici	Belirtik	Avoid yes/no answers.

IGCSE	105	10	1	89	İstek belirtme	İfade edici	Örtük	Would you like to study in a different country? Why/Why not?
IGCSE	105	10	2	90	Tahmin etme	İddia edici	Örtük	Which of the following words and phrases do you think you will...?
IGCSE	107	10	2	91	Soru sorma	Yönlendirici	Örtük	Role play a speaking exam.
IGCSE	110	11	2	92	Tahmin etme	İddia edici	Örtük	What records do you think are being broken?
IGCSE	111	11	3	93	İstek belirtme	İfade edici	Örtük	Which record would you like to hold?
IGCSE	111	11	4	94	Tahmin etme	İddia edici	Örtük	What do you think is the number missing from the second gap?
IGCSE	112	11	8	95	Şaşkınlık belirtme	İfade edici	Belirtik	Which world record surprised you the most?
IGCSE	112	11	2	96	Tahmin etme	İddia edici	Örtük	Which sports from activity C1 do you think use the following...?
IGCSE	115	11	7	97	Soru sorma	Yönlendirici	Örtük	Write one question for each sport.
IGCSE	119	11	4	98	Katılmama	İfade edici	Belirtik	I absolutely don't agree with you.
IGCSE	119	11	6	99	Hayranlık belirtme	İfade edici	Örtük	I really think XXX was a hero because...
IGCSE	120	11	1	100	Hayranlık belirtme	İfade edici	Belirtik	Four bloggers comment about people who they admire.
IGCSE	122	12	1	101	Tahmin etme	İddia edici	Örtük	Where do you think the people are?
IGCSE	122	12	1	101	İstek belirtme	İfade edici	Örtük	If not, would you like to?
IGCSE	123	12	2	102	Tahmin etme	İddia edici	Örtük	What do you think the icons mean?
IGCSE	125	12	7	103	İstek belirtme	İfade edici	Örtük	Would you like to visit any of the four destinations described?
IGCSE	125	12	7	103	Katılma	İfade edici	Belirtik	Agree with your partners on one or two more places.
IGCSE	128	12	5	104	Soru sorma	Yönlendirici	Örtük	What does this word mean?
IGCSE	130	12	1	105	Önerme	Yönlendirici	Belirtik	Match each verb with the information (a-c) given.
IGCSE	130	12	2	106	Önerme	Yönlendirici	Belirtik	I think we should...
IGCSE	132	12	1	107	İkna etme	Yönlendirici	Örtük	It would be good if more people would volunteer.
IGCSE	132	12	2	108	İkna etme	Yönlendirici	Örtük	Staying here does nothing to improve our awareness.
IGCSE	133	13	1	109	Katılma	İfade edici	Belirtik	Do they all agree?
IGCSE	133	13	1	109	Katılmama	İfade edici	Örtük	Do they all agree?
IGCSE	133	13	2B	110	Hayranlık belirtme	İfade edici	Belirtik	Discuss with your partner which successful or famous person you...
IGCSE	134	13	2	111	Tahmin etme	İddia edici	Örtük	Which ones do you think you will read in the text?
IGCSE	135	13	1	112	Tahmin etme	İddia edici	Belirtik	Try to guess what type of person you are going to read about.
IGCSE	135	13	2	113	Tahmin etme	İddia edici	Örtük	Which of the following people do you think the text is not about?
IGCSE	140	13	1E	114	Tahmin etme	İddia edici	Örtük	Decide which ones from the list above you think you will hear.
IGCSE	141	13	1F	115	Tahmin etme	İddia edici	Örtük	Do you think this will be: donkey, bird, snake, camel...?
IGCSE	141	13	1G	116	Tahmin etme	İddia edici	Örtük	Choose which one you think it will be.

IGCSE	141	13	3	117	Hayranlık belirtme	İfade edici	Belirtik	You are going to update your personal blog with a description of...
IGCSE	142	13	5	118	Hayranlık belirtme	İfade edici	Örtük	Make notes for your blog, using the headings you have chosen.
IGCSE	142	13	6	119	Hayranlık belirtme	İfade edici	Örtük	Write your blog, using all the information from your notes.
IGCSE	149	14	3	120	Soru sorma	Yönlendirici	Örtük	Write three questions.
IGCSE	151	14	2	121	Tahmin etme	İddia edici	Örtük	What types of assistance do you think the ICRC provides?
IGCSE	151	14	4	122	Tahmin etme	İddia edici	Örtük	What do you think the interviewee's answers might be?
IGCSE	156	15	3	123	Tahmin etme	İddia edici	Örtük	What impact might they have on someone's health and lifestyle?
IGCSE	159	15	1	124	Tahmin etme	İddia edici	Örtük	What do you think these might be?
IGCSE	159	15	2	125	Tahmin etme	İddia edici	Örtük	Where do you think you would find each of the following...?
IGCSE	160	15	1	126	Tahmin etme	İddia edici	Örtük	What do you think the answers to the questions are?
IGCSE	160	15	3	127	Tahmin etme	İddia edici	Örtük	In which of the three paragraphs do you think you will find the...?
IGCSE	161	15	5	128	Şaşkınlık belirtme	İfade edici	Örtük	Find one piece of information in each paragraph that particularly...
IGCSE	161	15	5	128	Katılma	İfade edici	Belirtik	Do you agree or disagree with each other's choices?
IGCSE	161	15	5	128	Katılmama	İfade edici	Belirtik	Do you agree or disagree with each other's choices?
IGCSE	162	15	8	129	İstek belirtme	İfade edici	Örtük	Would you like to have one and do some gardening?
IGCSE	163	15	2	130	Soru sorma	Yönlendirici	Örtük	Role play a speaking exam.
IGCSE	166	16	2	131	Tercih belirtme	İfade edici	Örtük	Talk to your partner about the social media you use.
IGCSE	166	16	2	132	Tahmin etme	İddia edici	Örtük	What information do you think each icon is showing?
IGCSE	167	16	5	133	Şaşkınlık belirtme	İfade edici	Örtük	Decide which ones are most interesting or surprising.
IGCSE	171	16	2	134	Tahmin etme	İddia edici	Örtük	What do you think each person might say about how, why and...
IGCSE	173	16	6	135	Hoşlanma	İfade edici	Örtük	What is your favorite social medium? Why?
IGCSE	178	17	1	136	Tahmin etme	İddia edici	Örtük	What do you now think you are likely to read about?
IGCSE	181	17	1	137	Tahmin etme	İddia edici	Örtük	What do you think the text is about?
IGCSE	186	17	1	138	Tavsiye verme	Yönlendirici	Belirtik	Advice about drinking water.
IGCSE	188	18	2	139	Katılma	İfade edici	Belirtik	Do you agree with the students? Why/not?
IGCSE	188	18	2	139	Katılmama	İfade edici	Örtük	Do you agree with the students? Why/not?
IGCSE	188	18	2	139	Önerme	Yönlendirici	Örtük	Discuss what could help to stop the world's food problems.
IGCSE	189	18	2	140	Şaşkınlık belirtme	İfade edici	Örtük	Which information do you find particularly surprising? Why?
IGCSE	189	18	3	141	Tahmin etme	İddia edici	Örtük	What do you think the two individual Portuguese words pastelka...
IGCSE	190	18	5	142	Tahmin etme	İddia edici	Örtük	Which do you think is more popular?
IGCSE	190	18	5	142	Tercih belirtme	İfade edici	Belirtik	Which do you prefer? Why?

IGCSE	190	18	2	143	Tavsiye verme	Yönlendirici	Belirtik	Make a note of the advice that Dr. Bealing gives to Thomas.
IGCSE	192	18	5	144	Tahmin etme	İddia edici	Örtük	Which six of the following eight ideas do you think appear in the...?
IGCSE	193	18	7E	145	Soru sorma	Yönlendirici	Örtük	Write three questions for your partner to answer.
IGCSE	194	18	4	146	Tavsiye verme	Yönlendirici	Örtük	My firm belief is that we should thank science.
IGCSE	195	18	4	147	Şaşkınlık belirtme	İfade edici	Örtük	Which piece of information about the three foods do you find...
IGCSE	198	18	2	148	Yönerge verme	Yönlendirici	Belirtik	What are the three important instructions that you must follow?
IGCSE	198	18	8	149	Tavsiye verme	Yönlendirici	Belirtik	I recommend that we carefully investigate different ways.
IGCSE	201	19	1	150	Tahmin etme	İddia edici	Örtük	Discuss what information you might find in the text.
IGCSE	202	19	4	151	Tahmin etme	İddia edici	Örtük	Which of the following do you think you will read about in the rest...
IGCSE	203	19	1	152	Tahmin etme	İddia edici	Örtük	Which of the following words or phrases do you think you are...
IGCSE	217	19	4	153	Tahmin etme	İddia edici	Belirtik	Your partner guesses the person and gives a reason.
IGCSE	211	20	2	154	Katılma	İfade edici	Belirtik	Do you agree with the students?
IGCSE	211	20	2	154	Katılmama	İfade edici	Örtük	Do you agree with the students?
IGCSE	211	20	2	154	İstek belirtme	İfade edici	Örtük	Discuss with your partner which technology that you would like to...
IGCSE	212	20	3	155	Tahmin etme	İddia edici	Örtük	Think of at least three more words or phrases that you think might...
IGCSE	212	20	4	156	İstek belirtme	İfade edici	Örtük	Which one would you like to know more about?
IGCSE	213	20	5	157	İstek belirtme	İfade edici	Örtük	Decide which of the other three texts you would now like to read.
IGCSE	217	20	2A	158	Hoşlanma	İfade edici	Örtük	Which of the ten do you think is the greatest?
IGCSE	217	20	2A	158	Hoşlanmama	İfade edici	Örtük	Which do you think is the least great?
IGCSE	219	20	1	159	Soru sorma	Yönlendirici	Örtük	Role play a speaking exam.
IGCSE	219	20	1	159	Tahmin etme	İddia edici	Örtük	What you think life will really be like in one hundred years' time.
IGCSE	220	Speaking	Card 2	160	Hoşlanma	İfade edici	Belirtik	Everyone likes wearing different clothes for different reasons.
IGCSE	221	Speaking	Card 5	161	Tahmin etme	İddia edici	Örtük	Subjects you are studying that might help you in a job.
IGCSE	222	Speaking	Card 6	162	Tahmin etme	İddia edici	Örtük	What you might learn from the experience of a different country.
IGCSE	222	Speaking	Card 8	163	Hoşlanma	İfade edici	Belirtik	Some people like to take part in sports, other prefer to be spectators.
IGCSE	222	Speaking	Card 8	163	Tercih belirtme	İfade edici	Belirtik	Some people like to take part in sports, other prefer to be spectators.
IGCSE	222	Speaking	Card 8	163	İstek belirtme	İfade edici	Örtük	Sports that you go to see or would like to see.
IGCSE	223	Speaking	Card 10	164	Önerme	Yönlendirici	Örtük	How strict should it be?
IGCSE	223	Speaking	Card 10	164	Eleştirme	İfade edici	Belirtik	Reasons why the police might be criticised.
F4	4	1	2	1	Tahmin etme	İddia edici	Belirtik	Can your partner guess which one is false?
F4	4	1	3	2	Hoşlanma	İfade edici	Örtük	What are the three most/least appealing subjects?

F4	4	1	3	2	Hoşlanmama	İfade edici	Örtük	What are the three most/least appealing subjects?
F4	4	1	4	3	İstek belirtme	İfade edici	Örtük	Which degree would you like to do the most?
F4	5	1	8	4	Soru sorma	Yönlendirici	Belirtik	Ask and answer the questions.
F4	5	1	13	5	Katılma	İfade edici	Belirtik	Do you agree or disagree with them?
F4	5	1	13	5	Katılmama	İfade edici	Belirtik	Do you agree or disagree with them?
F4	6	1	1	6	Tahmin etme	İddia edici	Örtük	What do you think Gillian did when her mum and the psychologist...
F4	6	1	5	7	Soru sorma	Yönlendirici	Belirtik	Did this school use to be smaller than it is now?
F4	7	1	2	8	Tavsiye verme	Yönlendirici	Örtük	Use your imagination.
F4	7	1	3	9	Yönerge verme	Yönlendirici	Belirtik	Write down a shopping list of eight items.
F4	7	1	7	10	Soru sorma	Yönlendirici	Belirtik	Then ask and answer the questions.
F4	8	1	7	11	İstek belirtme	İfade edici	Örtük	What would you like that talent to be?
F4	8	1	10	12	Hayranlık belirtme	İfade edici	Belirtik	Which scientist, inventor or thinker do you most admire?
F4	10	1	4	13	Tavsiye verme	Yönlendirici	Belirtik	Match the verbs in the box with verb pattern 1-4 in GRAMMAR...
F4	10	1	4	13	İzin verme	Yönlendirici	Belirtik	Match the verbs in the box with verb pattern 1-4 in GRAMMAR...
F4	10	1	4	13	Cesaretlendirme	Yönlendirici	Belirtik	Match the verbs in the box with verb pattern 1-4 in GRAMMAR...
F4	10	1	4	13	Teklif etme	Taahhüt edici	Belirtik	Match the verbs in the box with verb pattern 1-4 in GRAMMAR...
F4	10	1	4	13	Reddetme	Taahhüt edici	Belirtik	Match the verbs in the box with verb pattern 1-4 in GRAMMAR...
F4	10	1	4	13	Uyarma	Yönlendirici	Belirtik	Match the verbs in the box with verb pattern 1-4 in GRAMMAR...
F4	11	1	2	14	Tahmin etme	İddia edici	Örtük	Speculate about the people and their feelings.
F4	11	1	4	15	Tahmin etme	İddia edici	Örtük	I don't think she's going to pass her driving test this time!
F4	11	1	5	16	Tahmin etme	İddia edici	Örtük	Take turns to describe and speculate about photo B.
F4	11	1	6	17	Soru sorma	Yönlendirici	Belirtik	Which school subject do you feel is the most useful and why?
F4	11	1	8	18	Soru sorma	Yönlendirici	Belirtik	Ask and answer the questions in exercise 6.
F4	13	1	5	19	Özür dileme	İfade edici	Örtük	Sorry for not writing earlier.
F4	13	1	5	19	Teşekkür etme	İfade edici	Örtük	Thanks for inviting me to stay in your house.
F4	13	1	5	19	Davet etme	Yönlendirici	Örtük	You could come and stay with me in Basel.
F4	13	1	7	20	Soru sorma	Yönlendirici	Örtük	Are we going to London?
F4	13	1	7	20	Rica etme	Yönlendirici	Örtük	Could you tell me...?
F4	13	1	9	21	Plan belirtme	Taahhüt edici	Örtük	A Beefeater will take us around the tower.
F4	14	1	4	22	Tavsiye verme	Yönlendirici	Örtük	A CV should be one to two pages long.
F4	15	1	5	23	Tavsiye verme	Yönlendirici	Belirtik	Use full sentences and a variety of positive language.

F4	15	1	13	24	İkna etme	Yönlendirici	Örtük	Write a one-page-long CV and a covering email to apply for your...
F4	18	1	3	25	Şaşkınlık belirtme	İfade edici	Örtük	I was amazed how different the school looks now.
F4	18	1	3	25	Eleştirme	İfade edici	Örtük	It's so unpleasant.
F4	18	1	5	26	Uyarma	Yönlendirici	Örtük	Just having a smartphone in sight may be enough to distract our...
F4	19	1	10	27	İstek belirtme	İfade edici	Örtük	Explain why you would like to do this job.
F4	19	1	10	27	İkna etme	Yönlendirici	Örtük	Write a covering e-mail.
F4	20	2	2	28	Hayranlık belirtme	İfade edici	Belirtik	Discuss the qualities in Exercise 1 that you admire most/least.
F4	21	2	11	29	Katılma	İfade edici	Belirtik	Which statements do you agree with and why?
F4	22	2	8	30	Soru sorma	Yönlendirici	Örtük	Write questions about the story from the prompts.
F4	23	2	1	31	Hoşlanma	İfade edici	Belirtik	Which definition do you like the best? Why?
F4	24	2	2	32	Tahmin etme	İddia edici	Örtük	What kind of story do you think it is?
F4	26	2	5	33	Katılma	İfade edici	Belirtik	Which statements do you agree with?
F4	27	2	1	34	Hoşlanma	İfade edici	Örtük	Discuss which activities you find the most/the least attractive.
F4	27	2	1	34	Hoşlanmama	İfade edici	Örtük	Discuss which activities you find the most/the least attractive.
F4	27	2	2	35	Tahmin etme	İddia edici	Örtük	What might the people be thinking and feeling?
F4	27	2	7	36	Soru sorma	Yönlendirici	Belirtik	Think of a question to ask them when they have finished.
F4	27	2	7	36	Yönerge verme	Yönlendirici	Belirtik	Tell a personal anecdote about a memorable day.
F4	29	2	4	37	Tanıtma	İddia edici	Örtük	I'm sociable, so I'd love to live with like-minded people.
F4	29	2	6	38	İstek belirtme	İfade edici	Örtük	I would/wouldn't like to live with someone who is (a/an)...
F4	29	2	9	39	Soru sorma	Yönlendirici	Belirtik	Ask and answer the questions in Exercise 8.
F4	30	2	3	40	Katılma	İfade edici	Belirtik	What is the author's conclusion? Do you agree?
F4	30	2	3	40	Katılmama	İfade edici	Örtük	What is the author's conclusion? Do you agree?
F4	35	2	9	41	Tahmin etme	İddia edici	Örtük	How do you think the man is feeling? Why?
F4	35	2	10	42	Katılmama	İfade edici	Belirtik	Write an article about the most common things teenagers and...
F4	37	3	9	43	İstek belirtme	İfade edici	Örtük	Would you like to visit Norwich?
F4	37	3	11	44	Tavsiye verme	Yönlendirici	Örtük	There should be a lot more...
F4	38	3	1	45	Tahmin etme	İddia edici	Örtük	I'll still be living at home with my parents.
F4	38	3	3	46	Plan belirtme	Taahhüt edici	Belirtik	Read part 1 of the story about the Franklin family plans.
F4	38	3	3	46	Tahmin etme	İddia edici	Belirtik	What problems do the children predict?
F4	38	3	4	47	Plan belirtme	Taahhüt edici	Örtük	We will be travelling down the coast of Mexico for a few weeks.
F4	38	3	4	47	İstek belirtme	İfade edici	Örtük	Would you like to go on a voyage like this? Why/Why not?

F4	38	3	5	48	Soru sorma	Yönlendirici	Örtük	Rewrite questions 1-6 using the Future Continuous.
F4	38	3	6	49	Soru sorma	Yönlendirici	Belirtik	Ask and answer the questions you have rewritten in Exercise 5.
F4	38	3	6	49	Plan belirtme	Taahhüt edici	Örtük	Ask and answer the questions you have rewritten in Exercise 5.
F4	39	3	2	50	İstek belirtme	İfade edici	Örtük	Discuss which house in Exercise 1 you would most/least like to...
F4	39	3	6	51	Tercih belirtme	İfade edici	Örtük	I'd prefer to live in a small...
F4	39	3	6	51	İstek belirtme	İfade edici	Örtük	I'd love to have a...
F4	39	3	7	52	Soru sorma	Yönlendirici	Örtük	What will you be doing?
F4	39	3	8	53	Soru sorma	Yönlendirici	Örtük	Complete the chants in section B with you and correct auxiliary...
F4	41	3	8	54	Soru sorma	Yönlendirici	Örtük	Rewrite the questions by replacing the underlined phrases.
F4	41	3	9	55	Soru sorma	Yönlendirici	Belirtik	Ask and answer the questions in Exercise 8 with a partner.
F4	42	3	2	56	İstek belirtme	İfade edici	Belirtik	Why does the vlogger want to tidy her room?
F4	42	3	4	57	Yönerge verme	Yönlendirici	Örtük	Find a laundry basket and put all the clothes on the floor into it.
F4	42	3	7	58	Tahmin etme	İddia edici	Belirtik	Guess which sentence is false.
F4	43	3	4	59	Katılma	İfade edici	Belirtik	No, me neither.
F4	43	3	4	59	Katılmama	İfade edici	Örtük	I'm not sure we'll be able to afford it.
F4	43	3	4	59	Önerme	Yönlendirici	Belirtik	Why don't we meet halfway and look for shared accommodation?
F4	43	3	4	59	Reddetme	Taahhüt edici	Belirtik	I know what you mean, but...
F4	43	3	4	59	Kabul etme	Taahhüt edici	Örtük	I suppose that could work.
F4	43	3	6	60	Katılma	İfade edici	Belirtik	Prepare a dialogue in which you discuss the questions in Exercise 5.
F4	43	3	6	60	Katılmama	İfade edici	Örtük	Prepare a dialogue in which you discuss the questions in Exercise 5.
F4	43	3	6	60	Önerme	Yönlendirici	Belirtik	Prepare a dialogue in which you discuss the questions in Exercise 5.
F4	43	3	6	60	Reddetme	Taahhüt edici	Örtük	Prepare a dialogue in which you discuss the questions in Exercise 5.
F4	43	3	6	60	Kabul etme	Taahhüt edici	Örtük	Prepare a dialogue in which you discuss the questions in Exercise 5.
F4	43	3	7	61	Katılma	İfade edici	Belirtik	Practise the dialogue and act it out.
F4	43	3	7	61	Katılmama	İfade edici	Örtük	Practise the dialogue and act it out.
F4	43	3	7	61	Önerme	Yönlendirici	Belirtik	Practise the dialogue and act it out.
F4	43	3	7	61	Reddetme	Taahhüt edici	Örtük	Practise the dialogue and act it out.
F4	43	3	7	61	Kabul etme	Taahhüt edici	Örtük	Practise the dialogue and act it out.
F4	45	3	3	62	Soru sorma	Yönlendirici	Belirtik	Can you write your name with...?
F4	45	3	4	63	Hoşlanma	İfade edici	Örtük	I loved Mamma Mia.
F4	45	3	5	64	Hoşlanma	İfade edici	Örtük	Discuss your favorite films.

F4	45	3	5	64	İstek belirtme	İfade edici	Örtük	Make a list of the top three film locations you would like to visit.
F4	45	3	6	65	Teklif etme	Taahhüt edici	Örtük	Have another biscuit.
F4	45	3	6	65	Rica etme	Yönlendirici	Örtük	Could I have another coffee?
F4	46	3	2	66	Şikâyet etme	İfade edici	Örtük	It's impossible to get any studying done.
F4	47	3	4	67	İstek belirtme	İfade edici	Örtük	Would you like to live in this type of student accommodation?
F4	47	3	7	68	Tercih belirtme	İfade edici	Örtük	Many students prefer halls of residence even though they are not...
F4	50	3	3	69	Plan belirtme	Taahhüt edici	Örtük	This time next week they will be moving into their new home.
F4	51	3	3	70	Soru sorma	Yönlendirici	Belirtik	Which city in the world would you like to live in for a short time?
F4	52	4	1	71	Tercih belirtme	İfade edici	Örtük	I look for clothes that are good quality.
F4	53	4	4	72	Tavsiye verme	Yönlendirici	Örtük	Think about how you shop.
F4	53	4	6	73	Tavsiye verme	Yönlendirici	Örtük	It's good to pay out for local brands to support local producers.
F4	53	4	11	74	Tavsiye verme	Yönlendirici	Örtük	What action should be taken?
F4	54	4	2	75	Soru sorma	Yönlendirici	Örtük	You know it's risky buying tickets online, don't you?
F4	54	4	2	75	Rica etme	Yönlendirici	Örtük	Sit down, will you?
F4	54	4	2	75	Önerme	Yönlendirici	Örtük	Let's go, shall we?
F4	54	4	3	76	Soru sorma	Yönlendirici	Örtük	Why are we waiting at the staff entrance?
F4	54	4	3	76	Rica etme	Yönlendirici	Örtük	Don't lose it, will you?
F4	54	4	3	76	Önerme	Yönlendirici	Örtük	Let's call him, shall we?
F4	54	4	4	77	Soru sorma	Yönlendirici	Örtük	We can go in now, can't we?
F4	54	4	4	77	Rica etme	Yönlendirici	Örtük	Don't forget where we're sitting,...?
F4	54	4	4	77	Önerme	Yönlendirici	Örtük	Let's get closer to the stage,...?
F4	54	4	5	78	Soru sorma	Yönlendirici	Örtük	Hasn't she?
F4	54	4	6	79	Soru sorma	Yönlendirici	Örtük	Don't you?
F4	54	4	7	80	Soru sorma	Yönlendirici	Örtük	Are you?
F4	54	4	8	81	Soru sorma	Yönlendirici	Örtük	Include at least five question tags and/or reply questions.
F4	56	4	4	82	Tahmin etme	İddia edici	Örtük	Discuss what you think the texts are about.
F4	58	4	2	83	Tavsiye verme	Yönlendirici	Belirtik	You shouldn't/should buy her clothes.
F4	58	4	3	84	Katılma	İfade edici	Belirtik	Discuss whether you agree with the advice and why.
F4	58	4	3	84	Katılmama	İfade edici	Örtük	Discuss whether you agree with the advice and why.
F4	58	4	3	84	Tavsiye verme	Yönlendirici	Belirtik	You shouldn't leave present buying till the last minute.
F4	58	4	5	85	Eleştirme	İfade edici	Belirtik	I ought to have asked if it was real gold.

F4	58	4	5	85	Pişmanlık belirtme	İfade edici	Belirtik	I should have listened to your advice.
F4	58	4	6	86	Pişmanlık belirtme	İfade edici	Örtük	I ought not to have spent so much money yesterday.
F4	58	4	7	87	Pişmanlık belirtme	İfade edici	Örtük	It's a pity we didn't stay at home.
F4	58	4	7	87	Eleştirme	İfade edici	Örtük	It's a shame he didn't tell her.
F4	58	4	8	88	Pişmanlık belirtme	İfade edici	Örtük	Which sentence from Exercise 7 completes each conversation best?
F4	58	4	8	88	Eleştirme	İfade edici	Örtük	Which sentence from Exercise 7 completes each conversation best?
F4	58	4	9	89	Pişmanlık belirtme	İfade edici	Örtük	Choose a sentence from Exercise 7 and prepare your own...
F4	58	4	9	89	Eleştirme	İfade edici	Örtük	Choose a sentence from Exercise 7 and prepare your own...
F4	59	4	1	90	Tercih belirtme	İfade edici	Belirtik	If you were university students doing your own food shopping,...?
F4	59	4	2	91	Tercih belirtme	İfade edici	Örtük	This option is (clearly) the most/least + adjective....
F4	59	4	4	92	Tercih belirtme	İfade edici	Örtük	I'd choose this one because it gives more information.
F4	60	4	1	93	Katılma	İfade edici	Belirtik	Do you agree with the results?
F4	60	4	1	93	Katılmama	İfade edici	Örtük	Do you agree with the results?
F4	61	4	3	94	Tahmin etme	İddia edici	Örtük	be likely/be unlikely to do/that...
F4	61	4	3	94	İzin verme	Yönlendirici	Belirtik	be allowed to/be permitted to do...
F4	61	4	3	94	Yasaklama	Yönlendirici	Belirtik	be forbidden to do/from doing...
F4	61	4	3	94	Talep etme	Yönlendirici	Örtük	have to do/need to do/ought to do...
F4	61	4	7	95	Tavsiye verme	Yönlendirici	Örtük	Look for either a coupon or a code.
F4	62	4	2	96	Tavsiye verme	Yönlendirici	Belirtik	What is the advice given by the YCN?
F4	62	4	4	97	Şikayet etme	İfade edici	Belirtik	I would like to make a formal complaint about the way we were...
F4	62	4	4	97	Talep etme	Yönlendirici	Örtük	We urge you to reconsider your policies towards teenage customers.
F4	62	4	4	97	İstek belirtme	İfade edici	Örtük	Say what you would like to happen.
F4	63	4	5	98	Şikayet etme	İfade edici	Örtük	I am writing to complain about an incident.
F4	63	4	6	99	Şikayet etme	İfade edici	Örtük	Put sentences a-e in Exercise 5 in the correct order.
F4	63	4	7	100	Soru sorma	Yönlendirici	Belirtik	When was the last time you were so angry that you shouted...?
F4	63	4	8	101	Şikayet etme	İfade edici	Belirtik	You are going to write an email of complaint about an incident.
F4	63	4	8	101	İstek belirtme	İfade edici	Belirtik	What you want the manager (of the place/company) to do.
F4	63	4	9	102	Şikayet etme	İfade edici	Belirtik	Write a formal email complaining about the way you were treated.
F4	63	4	9	102	Talep etme	Yönlendirici	Örtük	Say what actions you expect the recipient of the email to take.
F4	66	4	3	103	Soru sorma	Yönlendirici	Örtük	Complete the sentences with question tags or reply questions.
F4	66	4	4	104	Pişmanlık belirtme	İfade edici	Örtük	I didn't need to spend a fortune on all this fancy food.

F4	66	4	4	104	Eleştirme	İfade edici	Örtük	You ought to have listened to me then.
F4	67	4	8	105	Şikayet etme	İfade edici	Belirtik	Write an email of complaint to the manager of the museum.
F4	67	4	10	106	Soru sorma	Yönlendirici	Belirtik	Where do you usually buy your clothes?
F4	68	5	4	107	Tavsiye verme	Yönlendirici	Örtük	Why should you imitate what other successful people do?
F4	69	5	7	108	Tavsiye verme	Yönlendirici	Örtük	How can you make yourself 25 percent more productive?
F4	69	5	11	109	Katılma	İfade edici	Belirtik	Discuss whether you agree and give reasons for your answers.
F4	69	5	11	109	Katılmama	İfade edici	Örtük	Discuss whether you agree and give reasons for your answers.
F4	70	5	4	110	Eleştirme	İfade edici	Örtük	You didn't prepare well enough for your last interview.
F4	70	5	4	110	Tavsiye verme	Yönlendirici	Örtük	You mustn't drink too much coffee beforehand.
F4	71	5	3	111	Tahmin etme	İddia edici	Örtük	The need for jobs in the medical and teaching professions will...
F4	72	5	1	112	İstek belirtme	İfade edici	Örtük	What do you want to be when you grow up?
F4	72	5	8	113	İstek belirtme	İfade edici	Örtük	I just want to be famous and make lots of money.
F4	74	5	4	114	Katılma	İfade edici	Belirtik	Do you agree with the judge's decision?
F4	74	5	4	114	Katılmama	İfade edici	Örtük	Do you agree with the judge's decision?
F4	74	5	5	115	Tavsiye verme	Yönlendirici	Belirtik	You should have some family counselling.
F4	74	5	5	115	Önerme	Yönlendirici	Belirtik	We reckon you should take your parents to court.
F4	74	5	5	115	Söz verme	Taahhüt edici	Belirtik	We'll relax some of the house rules.
F4	74	5	5	115	Katılma	İfade edici	Belirtik	All right. I'll move back in.
F4	75	5	3	116	Eleştirme	İfade edici	Örtük	You should have thought about that earlier.
F4	75	5	3	116	Önerme	Yönlendirici	Örtük	Have you tried ...+ing?
F4	75	5	4	117	Eleştirme	İfade edici	Örtük	You should have thought about that earlier.
F4	75	5	4	117	Önerme	Yönlendirici	Örtük	Have you tried drying it under the hand dryer in the toilets?
F4	75	5	5	118	Eleştirme	İfade edici	Örtük	Follow the instructions to prepare a dialogue.
F4	75	5	5	118	Önerme	Yönlendirici	Örtük	Follow the instructions to prepare a dialogue.
F4	75	5	6	119	Eleştirme	İfade edici	Örtük	Practise your dialogue and act it out.
F4	75	5	6	119	Önerme	Yönlendirici	Örtük	Practise your dialogue and act it out.
F4	77	5	7	120	Katılma	İfade edici	Belirtik	Which ones do you agree with?
F4	77	5	9	121	Şikayet etme	İfade edici	Örtük	I just can't put up with it any longer!
F4	78	5	2	122	Katılma	İfade edici	Belirtik	Do you agree with the author's opinion?
F4	78	5	2	122	Katılmama	İfade edici	Örtük	Do you agree with the author's opinion?
F4	79	5	4	123	Katılmama	İfade edici	Belirtik	Acknowledge an opposing opinion and say why you disagree.

F4	79	5	8	124	Katılma	İfade edici	Belirtik	Which of the statements do you agree with?
F4	79	5	10	125	Tavsiye verme	Yönlendirici	Örtük	Should young people focus exclusively on their school work?
F4	79	5	10	125	Katılmama	İfade edici	Örtük	Acknowledge an opposing opinion.
F4	82	5	1	126	Tavsiye verme	Yönlendirici	Örtük	I think Chris will need to move to a bigger company.
F4	83	5	8	127	Soru sorma	Yönlendirici	Belirtik	What types of part-time jobs are offered to teens in your area?
F4	83	5	9	128	Plan belirtme	Taahhüt edici	Belirtik	Write an article for our magazine about your plans for a gap year.
F4	84	6	1	129	Hoşlanma	İfade edici	Örtük	I like to read news blogs.
F4	84	6	2	130	Hoşlanma	İfade edici	Örtük	Compare your sentences in Exercise 1.
F4	85	6	3	131	Tahmin etme	İddia edici	Örtük	Discuss which one you think is true.
F4	85	6	5	132	Şaşkınlık belirtme	İfade edici	Belirtik	Did any information in the article surprise you?
F4	85	6	13	133	Hoşlanma	İfade edici	Örtük	Which of the situations described in Exercise 1 would you like/not...
F4	85	6	13	133	Hoşlanmama	İfade edici	Belirtik	Which of the situations described in Exercise 1 would you like/not...
F4	86	6	5	134	Tercih belirtme	İfade edici	Örtük	If I should ever get married, I'd want a huge party.
F4	86	6	6	135	Soru sorma	Yönlendirici	Örtük	Imagine you could live anywhere in the world, where would you live?
F4	86	6	7	136	Soru sorma	Yönlendirici	Belirtik	Ask and answer questions in Exercise 6.
F4	86	6	7	136	Tercih belirtme	İfade edici	Örtük	Ask and answer questions in Exercise 6.
F4	87	6	1	137	Tahmin etme	İddia edici	Örtük	Discuss what you think they mean.
F4	87	6	2	138	Tanıtma	İddia edici	Örtük	Real name is Robin Gunningham.
F4	87	6	7	139	Katılma	İfade edici	Belirtik	Discuss whether you agree or disagree with them.
F4	87	6	7	139	Katılmama	İfade edici	Belirtik	Discuss whether you agree or disagree with them.
F4	88	6	7	140	Soru sorma	Yönlendirici	Belirtik	Do you sometimes put your finger in front of the ... by mistake?
F4	91	6	2	141	Reddetme	Taahhüt edici	Belirtik	Explain why you have rejected the other poster.
F4	91	6	3	142	Soru sorma	Yönlendirici	Örtük	Why do you think fur is still popular with fashion designers?
F4	91	6	5	143	Soru sorma	Yönlendirici	Örtük	Match questions a-f in Exercise 3 with appropriate ways to begin...
F4	91	6	7	144	Soru sorma	Yönlendirici	Belirtik	How important is it to stop the practise of testing cosmetics on....?
F4	91	6	7	144	Yönerge verme	Yönlendirici	Belirtik	Decide who is Student A and who is Student B.
F4	92	6	2	145	İstek belirtme	İfade edici	Örtük	Would you like to be a news anchor or work in television?
F4	94	6	2	146	Yönerge verme	Yönlendirici	Örtük	What should readers do to enter the competition?
F4	94	6	3	147	Katılma	İfade edici	Belirtik	Do you agree with the writer's opinion of it?
F4	94	6	3	147	Katılmama	İfade edici	Örtük	Do you agree with the writer's opinion of it?
F4	94	6	3	147	İstek belirtme	İfade edici	Belirtik	Does the review make you want to watch the series?

F4	95	6	4	148	Tavsiye verme	Yönlendirici	Örtük	Summarise your opinions and make a recommendation.
F4	95	6	5	149	Hoşlanma	İfade edici	Örtük	Use present or past tenses to say what you liked/didn't like about...
F4	95	6	5	149	Hoşlanmama	İfade edici	Örtük	Use present or past tenses to say what you liked/didn't like about...
F4	95	6	5	149	Tavsiye verme	Yönlendirici	Örtük	Make recommendations.
F4	95	6	6	150	Hoşlanma	İfade edici	Örtük	To sum up, Schumer's new sitcom is hilarious and full of unexpected...
F4	95	6	6	150	Hoşlanmama	İfade edici	Örtük	It is clear that the film is going to be slow and predictable.
F4	95	6	8	151	Hoşlanma	İfade edici	Örtük	It's almost impossible to stop watching and go to bed.
F4	95	6	8	151	Hoşlanmama	İfade edici	Örtük	We found it average at best.
F4	95	6	9	152	Hoşlanma	İfade edici	Örtük	Discuss what shows, films or actors fit some of the descriptions.
F4	95	6	9	152	Hoşlanmama	İfade edici	Örtük	Discuss what shows, films or actors fit some of the descriptions.
F4	95	6	10	153	Hoşlanma	İfade edici	Örtük	Summarise the plot of the series and the reasons why you like it.
F4	95	6	10	153	Tavsiye verme	Yönlendirici	Örtük	Add a conclusion that includes a recommendation.
F4	98	6	4	154	Eleştirme	İfade edici	Örtük	John would tell us the truth about the school incident if he was an...
F4	99	6	9	155	Soru sorma	Yönlendirici	Belirtik	Is it better to express one's opinion on a controversial issue or...?
F4	99	6	10	156	Hoşlanma	İfade edici	Örtük	Read the writing task and write a review.
F4	99	6	10	156	Tavsiye verme	Yönlendirici	Örtük	Read the writing task and write a review.
F4	101	7	8	157	Hayranlık belirtme	İfade edici	Belirtik	Discuss who you admire the most.
F4	101	7	8	157	Tanıtmama	İddia edici	Örtük	Write short descriptions of the two scientists from the text.
F4	101	7	10	158	Soru sorma	Yönlendirici	Belirtik	Then ask and answer the questions.
F4	102	7	1	159	Tahmin etme	İddia edici	Örtük	Discuss what would happen in your home if all screens were banned.
F4	102	7	5	160	İstek belirtme	İfade edici	Örtük	Use the ideas below to write sentences using the passive infinitive.
F4	102	7	5	160	Hoşlanmama	İfade edici	Örtük	Most teenagers don't enjoy being shouted at.
F4	104	7	8	161	Katılma	İfade edici	Belirtik	Discuss whether you agree with the statements and why/why not.
F4	104	7	8	161	Katılmama	İfade edici	Örtük	Discuss whether you agree with the statements and why/why not.
F4	107	7	2	162	Tercih belirtme	İfade edici	Örtük	Look at the posters and discuss which you would rather visit and why.
F4	109	7	5	163	Katılma	İfade edici	Belirtik	Which statements do you agree with?
F4	109	7	7	164	Tahmin etme	İddia edici	Örtük	Some researchers think they may also recognise landmarks.
F4	109	7	8	165	Soru sorma	Yönlendirici	Belirtik	Are you a conscious student?
F4	110	7	1	166	Tahmin etme	İddia edici	Örtük	What problems might there be if it was impossible to tell the...
F4	110	7	2	167	Tahmin etme	İddia edici	Örtük	Say what might be happening in it.
F4	110	7	3	168	Tahmin etme	İddia edici	Örtük	What exactly do you think his parents' job is?

F4	110	7	4	169	Tanıtma	İddia edici	Örtük	Introduce the main characters.
F4	115	7	8	170	Tavsiye verme	Yönlendirici	Örtük	So, tell me, which inventions should we choose?
F4	115	7	8	170	Davet etme	Yönlendirici	Örtük	Invitation to the exhibition.
F4	115	7	8	170	Önerme	Yönlendirici	Örtük	How about making some posters with basic information about them?
F4	115	7	9	171	Tahmin etme	İddia edici	Örtük	Talk to each other about the changes robots might make.
F4	115	7	10	172	Soru sorma	Yönlendirici	Belirtik	Do you think robots will ever be able to think like human beings?
F4	117	8	4	173	Şaşkınlık belirtme	İfade edici	Örtük	Which statistic is most shocking?
F4	117	8	7	174	Önerme	Yönlendirici	Örtük	How you could cut down on plastic waste.
F4	118	8	2	175	Önerme	Yönlendirici	Belirtik	What suggestions do they make?
F4	118	8	2	175	Tahmin etme	İddia edici	Örtük	What do you think they will probably do?
F4	118	8	3	176	Dilek dileme	İfade edici	Örtük	If only we could go somewhere exciting for a change.
F4	118	8	3	176	Tavsiye verme	Yönlendirici	Örtük	I think it's time we did something cultural.
F4	118	8	3	176	Tercih belirtme	İfade edici	Örtük	I'd rather we went to the same campsite we went to last year.
F4	118	8	4	177	Dilek dileme	İfade edici	Örtük	You use wish/if only + sb + Past simple to say that somebody really...
F4	118	8	4	177	Tavsiye verme	Yönlendirici	Örtük	You use it's (high) time + sb + Past simple to say that somebody...
F4	118	8	4	177	Tercih belirtme	İfade edici	Belirtik	You use would rather + sb + Past simple to say that somebody...
F4	118	8	5	178	Dilek dileme	İfade edici	Örtük	I wish it was summer.
F4	118	8	5	178	Tercih belirtme	İfade edici	Belirtik	We always go to the mountains, but I prefer the sea.
F4	118	8	6	179	Dilek dileme	İfade edici	Örtük	I wish you'd fallen in too, Ben.
F4	118	8	6	179	Pişmanlık belirtme	İfade edici	Örtük	If only I'd worn more sunscreen.
F4	118	8	7	180	Pişmanlık belirtme	İfade edici	Belirtik	If only I'd worn more sunscreen.
F4	118	8	8	181	Dilek dileme	İfade edici	Örtük	I wish my parents were born in another country.
F4	118	8	8	181	Pişmanlık belirtme	İfade edici	Belirtik	I wish I had gone on holiday with my friends last summer.
F4	118	8	9	182	Dilek dileme	İfade edici	Örtük	I wish I could...
F4	118	8	9	182	Pişmanlık belirtme	İfade edici	Örtük	If only I hadn't...
F4	118	8	9	182	Tercih belirtme	İfade edici	Örtük	I'd rather people didn't...
F4	121	8	6	183	İstek belirtme	İfade edici	Örtük	Which film would you like to see the most/least and why?
F4	121	8	10	184	Katılma	İfade edici	Belirtik	Discuss whether you agree with the views.
F4	121	8	10	184	Katılmama	İfade edici	Örtük	Discuss whether you agree with the views.
F4	123	8	1	185	Yönerge verme	Yönlendirici	Belirtik	In pairs, make a list of well-known natural wonders.
F4	123	8	1	185	İstek belirtme	İfade edici	Örtük	Discuss which of the places you would like to visit.

F4	123	8	4	186	Tahmin etme	İddia edici	Örtük	You might not know that...
F4	123	8	5	187	Tahmin etme	İddia edici	Örtük	We are probably all familiar with the Dolomite Mountains.
F4	123	8	6	188	Tavsiye verme	Yönlendirici	Belirtik	Speak with a clear voice at a natural speed.
F4	123	8	7	189	Tavsiye verme	Yönlendirici	Örtük	Follow the advice in Exercise 6.
F4	125	8	7	190	Katılma	İfade edici	Belirtik	Which statements do you agree with?
F4	125	8	8	191	Hoşlanmama	İfade edici	Örtük	I don't like winter.
F4	125	8	9	192	Eleştirme	İfade edici	Örtük	These people think it's all about them!
F4	125	8	10	193	Katılma	İfade edici	Belirtik	Which do you agree or disagree with?
F4	125	8	10	193	Katılmama	İfade edici	Belirtik	Which do you agree or disagree with?
F4	126	8	2	194	Katılma	İfade edici	Belirtik	Do you agree with her point of view? Why/Why not?
F4	126	8	2	194	Katılmama	İfade edici	Belirtik	Do you agree with her point of view? Why/Why not?
F4	126	8	3	195	İstek belirtme	İfade edici	Örtük	Would you like to visit the island? Why/Why not?
F4	130	8	3	196	Eleştirme	İfade edici	Örtük	If only you (sort out) the recycling properly.
F4	130	8	3	196	Dilek dileme	İfade edici	Örtük	I wish my parents (ask) me what breed of dog I wanted to get.
F4	130	8	3	196	Tavsiye verme	Yönlendirici	Örtük	It's high time you (start) cycling to school.
F4	130	8	3	196	Tercih belirtme	İfade edici	Örtük	I'd rather you (use) reusable bags while shopping.
F4	131	8	8	197	İstek belirtme	İfade edici	Örtük	Choose the option which, in your opinion, is the best.
F4	131	8	9	198	Tavsiye verme	Yönlendirici	Örtük	What could be done to persuade people to recycle more?
F4	131	8	9	198	Soru sorma	Yönlendirici	Belirtik	What makes you think so?
F4	132	Video W.	6	199	Katılma	İfade edici	Belirtik	Do you agree with them?
F4	132	Video W.	6	199	Katılmama	İfade edici	Örtük	Do you agree with them?
F4	133	Video W.	5	200	Soru sorma	Yönlendirici	Örtük	Put the words in the correct order to make questions.
F4	133	Video W.	7	201	Hoşlanma	İfade edici	Örtük	Are you a person who likes to have structure or variety in your...?
F4	133	Video W.	9	202	Katılma	İfade edici	Belirtik	How much do you agree with them?
F4	133	Video W.	9	202	Katılmama	İfade edici	Örtük	How much do you agree with them?
F4	134	Video W.	1	203	Tahmin etme	İddia edici	Örtük	Discuss what you think the video is about.
F4	134	Video W.	9	204	Katılma	İfade edici	Belirtik	Discuss whether you agree with Mia's mother's reflections.
F4	134	Video W.	9	204	Katılmama	İfade edici	Örtük	Discuss whether you agree with Mia's mother's reflections.
F4	135	Video W.	3	205	Hayranlık belirtme	İfade edici	Örtük	She inspired me to be mature and responsible.
F4	135	Video W.	5	206	Hayranlık belirtme	İfade edici	Örtük	My grandfather taught me how to...
F4	135	Video W.	9	207	Hayranlık belirtme	İfade edici	Belirtik	Prepare a multimedia presentation introducing a person you admire.

F4	135	Video W.	9	207	Tanıtma	İddia edici	Belirtik	Prepare a multimedia presentation introducing a person you admire.
F4	136	Video W.	1	208	Tahmin etme	İddia edici	Örtük	How different would your life be?
F4	136	Video W.	2	209	Tahmin etme	İddia edici	Örtük	Why do you think that is?
F4	136	Video W.	8	210	Soru sorma	Yönlendirici	Örtük	Write a questionnaire with at least six questions.
F4	136	Video W.	8	210	Tavsiye verme	Yönlendirici	Belirtik	Write a summary of the results and make a recommendation.
F4	137	Video W.	1	211	Tahmin etme	İddia edici	Belirtik	Can your partner guess which one is false?
F4	137	Video W.	1	211	Tahmin etme	İddia edici	Örtük	In five years' time, I'll be living in...
F4	137	Video W.	2	212	Plan belirtme	Taahhüt edici	Belirtik	Who do you think has the most ambitious plans?
F4	137	Video W.	3	213	Tahmin etme	İddia edici	Belirtik	Read the future predictions and complete them with the names...
F4	137	Video W.	5	214	Tahmin etme	İddia edici	Örtük	What will you have achieved by the time you turn fifty?
F4	137	Video W.	6	215	İstek belirtme	İfade edici	Örtük	What would you like to be doing?
F4	139	Video W.	2	216	Tercih belirtme	İfade edici	Belirtik	Which speakers prefer cash to all other ways of paying?
F4	139	Video W.	3	217	Tahmin etme	İddia edici	Örtük	Because it will be easy for people to leave the house.
F4	139	Video W.	4	218	Katılma	İfade edici	Belirtik	Discuss which predictions in Exercise 3 you agree with.
F4	140	Video W.	7	219	Katılma	İfade edici	Belirtik	Discuss how much you agree with the statements in Exercise 5.
F4	140	Video W.	7	219	Katılmama	İfade edici	Örtük	Discuss how much you agree with the statements in Exercise 5.
F4	141	Video W.	2	220	Soru sorma	Yönlendirici	Belirtik	What do you know about the store?
F4	141	Video W.	2	220	Tahmin etme	İddia edici	Örtük	What sort of jobs do you think they were being interviewed for?
F4	141	Video W.	7	221	Soru sorma	Yönlendirici	Örtük	Poll other students in your class on their top three.
F4	143	Video W.	1	222	Tahmin etme	İddia edici	Örtük	Discuss why people might want to visit those periods.
F4	143	Video W.	2	223	İstek belirtme	İfade edici	Örtük	Which periods would the people like to visit and why?
F4	143	Video W.	3	224	İstek belirtme	İfade edici	Örtük	Who would you like to meet?
F4	143	Video W.	4	225	İstek belirtme	İfade edici	Örtük	Match each speaker with the person they would like to meet.
F4	143	Video W.	5	226	İstek belirtme	İfade edici	Örtük	What would Ellie like to know more about Duke Ellington?
F4	143	Video W.	7	227	İstek belirtme	İfade edici	Örtük	Discuss which period you would most like to visit and which period...
F4	143	Video W.	8	228	İstek belirtme	İfade edici	Örtük	Describe the period and say why you would like to visit it.
F4	145	Video W.	4	229	Önerme	Yönlendirici	Örtük	What technology do the speakers think should be free?
F4	145	Video W.	7	230	Katılma	İfade edici	Belirtik	Discuss whether you agree with the rules of netiquette.
F4	145	Video W.	7	230	Katılmama	İfade edici	Örtük	Discuss whether you agree with the rules of netiquette.
F4	146	Video W.	7	231	Önerme	Yönlendirici	Örtük	Discuss what else you think the world should store and preserve.
F4	147	Video W.	1	232	Dilek dileme	İfade edici	Belirtik	When I was younger, I wish I had...

F4	147	Video W.	1	232	Pişmanlık belirtme	İfade edici	Belirtik	When I was younger, I wish I hadn't...
F4	147	Video W.	3	233	Dilek dileme	İfade edici	Belirtik	Complete as much of the second column of the table as you can.
F4	147	Video W.	3	233	Pişmanlık belirtme	İfade edici	Örtük	Complete as much of the second column of the table as you can.
F4	147	Video W.	4	234	İstek belirtme	İfade edici	Örtük	Who would like to change where they live?
F4	147	Video W.	6	235	Katılma	İfade edici	Belirtik	Whose answer do you agree with most?
F4	150	Grammar	1	236	Yasaklama	Yönlendirici	Örtük	Do not enter the recording studio when the 'on-air' light is illuminated.
F4	150	Grammar	1	236	Rica etme	Yönlendirici	Örtük	Kindly inform the centre in advance if you are unable to attend.
F4	150	Grammar	3	237	Davet etme	Yönlendirici	Örtük	Fancy going?
F4	156	Grammar	2	238	İkna etme	Yönlendirici	Örtük	Visit our website to start your adventure now.
F4	157	Grammar	1	239	Soru sorma	Yönlendirici	Belirtik	She hates being criticised, doesn't she?
F4	157	Grammar	2	240	Soru sorma	Yönlendirici	Belirtik	You've forgotten to post my letters, haven't you?
F4	157	Grammar	3	241	Soru sorma	Yönlendirici	Belirtik	Write the correct reply questions to complete the dialogues.
F4	160	Grammar	2	242	Soru sorma	Yönlendirici	Örtük	Have you already sent us a copy of your qualifications?
F4	160	Grammar	2	242	Rica etme	Yönlendirici	Belirtik	Can you wait here for a few minutes?
F4	164	Grammar	1	243	Eleştirme	İfade edici	Örtük	She probably wouldn't have got it wrong if she was more willing to...
F4	164	Grammar	2	244	Eleştirme	İfade edici	Örtük	She wouldn't be angry with you now if you told her the truth.
F4	164	Grammar	3	245	Tahmin etme	İddia edici	Örtük	The impression would be very different.
F4	164	Grammar	4	246	Eleştirme	İfade edici	Örtük	The venue doesn't have good public transport links.
F4	166	Grammar	1	247	Tahmin etme	İddia edici	Örtük	Your phone might be set to silent mode.
F4	168	Grammar	2	248	İkna etme	Yönlendirici	Örtük	You'll gain valuable experience.
F4	169	Grammar	1	249	Pişmanlık belirtme	İfade edici	Belirtik	If only I hadn't lost my camera on the beach.
F4	169	Grammar	1	249	Dilek dileme	İfade edici	Örtük	I wish I could do more to protect endangered species.
F4	169	Grammar	1	249	Tercih belirtme	İfade edici	Belirtik	I'd rather she didn't go alone, to be honest.
F4	169	Grammar	2	250	Tavsiye verme	Yönlendirici	Örtük	It's time consumers took more interest in how the things they buy...
F4	169	Grammar	2	250	Dilek dileme	İfade edici	Örtük	I wish I knew about it.
F4	169	Grammar	2	250	Tercih belirtme	İfade edici	Belirtik	I'd rather we didn't discuss the issue right now.
F4	169	Grammar	2	250	Eleştirme	İfade edici	Örtük	It could have been avoided.
F4	169	Grammar	3	251	Tavsiye verme	Yönlendirici	Örtük	It's time more of us switched to less polluting forms of transport.
F4	169	Grammar	3	251	Pişmanlık belirtme	İfade edici	Belirtik	I also wish I hadn't flown quite so many air miles.
F4	169	Grammar	3	251	Dilek dileme	İfade edici	Örtük	I wish big travel companies didn't assume that everyone wants to...
F4	169	Grammar	3	251	Tercih belirtme	İfade edici	Belirtik	They'd rather everyone...

F4	171	Grammar	4	252	Uyarma	Yönlendirici	Örtük	Not only will all animal life face extinction, but humans will as well.
EFB1	6	1A	B	1	Hoşlanma	İfade edici	Belirtik	Which quote do you like the best?
EFB1	6	1A	A	2	Tahmin etme	İddia edici	Örtük	What do you think the bold words and phrases mean?
EFB1	7	1A	D	3	Soru sorma	Yönlendirici	Belirtik	Ask and answer the questions with a partner.
EFB1	7	1A	B	4	Tavsiye verme	Yönlendirici	Belirtik	Do you or your partner do any of the things in a?
EFB1	8	1A	A	5	Tahmin etme	İddia edici	Örtük	With a partner, say how you think she finishes each sentence.
EFB1	8	1A	E	6	Hoşlanma	İfade edici	Örtük	Do you have a favourite restaurant?
EFB1	8	1A	B	7	Tahmin etme	İddia edici	Örtük	With a partner, say why you think she uses each form.
EFB1	9	1A	D	8	Soru sorma	Yönlendirici	Belirtik	Make questions to ask your partner.
EFB1	9	1A	A	9	Katılma	İfade edici	Belirtik	Read statements 1-6 and decide if you agree or disagree.
EFB1	9	1A	A	9	Katılmama	İfade edici	Belirtik	Read statements 1-6 and decide if you agree or disagree.
EFB1	9	1A	B	10	Katılma	İfade edici	Belirtik	I agree with that.
EFB1	9	1A	B	10	Katılmama	İfade edici	Belirtik	I don't agree with you.
EFB1	10	1B	D	11	Soru sorma	Yönlendirici	Belirtik	Do you have a big family?
EFB1	11	1B	C	12	Plan belirtme	Taahhüt edici	Belirtik	With a partner, decide which sentence (a-f) is...
EFB1	11	1B	C	12	Tahmin etme	İddia edici	Belirtik	With a partner, decide which sentence (a-f) is...
EFB1	11	1B	C	12	Teklif etme	Taahhüt edici	Belirtik	With a partner, decide which sentence (a-f) is...
EFB1	11	1B	C	12	Söz verme	Taahhüt edici	Belirtik	With a partner, decide which sentence (a-f) is...
EFB1	11	1B	A	13	Tahmin etme	İddia edici	Örtük	Do you think the pink words are stressed or unstressed?
EFB1	11	1B	B	14	Soru sorma	Yönlendirici	Örtük	Write the stressed words in the pink boxes.
EFB1	11	1B	E	15	Soru sorma	Yönlendirici	Belirtik	Is anyone in your family getting married in the near future?
EFB1	11	1B	E	15	Plan belirtme	Taahhüt edici	Örtük	Are you going to do something with a family member this week?
EFB1	11	1B	E	15	Tahmin etme	İddia edici	Örtük	Do you think more couples will have just one child in the future?
EFB1	12	1B	B	16	Tahmin etme	İddia edici	Örtük	Which group do you think goes with each position in the family?
EFB1	13	1B	A	17	Tahmin etme	İddia edici	Belirtik	With a partner, try to predict what happened.
EFB1	13	1B	B	18	Tanıtma	İddia edici	Örtük	Write an email describing a friend.
EFB1	13	1B	B	18	Tavsiye verme	Yönlendirici	Örtük	Write an email to answer it.
EFB1	14	1PE	A	19	Tanıtma	İddia edici	Örtük	Describe Jenny and Rob.
EFB1	14	1PE	A	20	Tanıtma	İddia edici	Belirtik	Watch or listen to Jenny introducing Bob to her parents.
EFB1	15	1PE	D	21	Şaşkınlık belirtme	İfade edici	Örtük	You're kidding.
EFB1	16	2A	A	22	Tahmin etme	İddia edici	Örtük	Why do you think someone might decide to have a no-spend year?

EFB1	17	2A	D	23	Katılma	İfade edici	Belirtik	Do you agree with the last sentence of the article? Why (not)?
EFB1	17	2A	D	23	Katılmama	İfade edici	Örtük	Do you agree with the last sentence of the article? Why (not)?
EFB1	18	2A	A	24	Soru sorma	Yönlendirici	Örtük	Have you ever saved for something for a long time?
EFB1	18	2A	B	25	Soru sorma	Yönlendirici	Belirtik	Have you ever saved for something for a long time?
EFB1	19	2A	D	26	Tavsiye verme	Yönlendirici	Belirtik	What is the most important advice the programme gives?
EFB1	21	2B	D	27	Soru sorma	Yönlendirici	Örtük	How long has it been snowing?
EFB1	21	2B	B	28	Soru sorma	Yönlendirici	Belirtik	How long have you been supporting Adelante Africa?
EFB1	21	2B	5	29	Teşekkür etme	İfade edici	Belirtik	Write an email to say thank you.
EFB1	23	2B	A	30	Tahmin etme	İddia edici	Örtük	What do you think they mean?
EFB1	23	2B	B	31	Soru sorma	Yönlendirici	Örtük	Was Lisa's father angry about the car accident?
EFB1	23	2B	C	32	Soru sorma	Yönlendirici	Örtük	Practise the conversations with a partner.
EFB1	23	2B	E	33	Soru sorma	Yönlendirici	Belirtik	Have you ever been swimming in a place when the water was very...
EFB1	23	2B	A	34	Katılma	İfade edici	Belirtik	Do you agree that it looks the best?
EFB1	23	2B	A	34	Katılmama	İfade edici	Örtük	Do you agree that it looks the best?
EFB1	26	3A	F	35	Soru sorma	Yönlendirici	Örtük	Listen and write five short sentences or questions.
EFB1	26	3A	B	36	Tahmin etme	İddia edici	Örtük	Which one do you think will be the fastest?
EFB1	27	3A	F	37	Uyarma	Yönlendirici	Örtük	What information or warning do you hear when you are travelling?
EFB1	29	3A	E	38	Şaşkınlık belirtme	İfade edici	Belirtik	Are you surprised by any of this research?
EFB1	29	3A	E	38	Tahmin etme	İddia edici	Örtük	Which of the things are you (or drivers you know) most likely to do?
EFB1	29	3A	A	39	Önerme	Yönlendirici	Örtük	It should be illegal to eat or drink when you're driving.
EFB1	29	3A	B	40	Önerme	Yönlendirici	Örtük	Cyclists should be allowed to cycle on all roads.
EFB1	29	3A	B	40	Katılma	İfade edici	Belirtik	Do others in your group agree or disagree with you?
EFB1	29	3A	B	40	Katılmama	İfade edici	Belirtik	Do others in your group agree or disagree with you?
EFB1	30	3B	A	41	Katılma	İfade edici	Belirtik	Do you agree with their opinions?
EFB1	30	3B	A	41	Katılmama	İfade edici	Örtük	Do you agree with their opinions?
EFB1	32	3B	B	42	Tahmin etme	İddia edici	Örtük	What do you think she is saying with these images?
EFB1	32	3B	C	43	Şaşkınlık belirtme	İfade edici	Örtük	What is surprising about dressing children in pink or blue?
EFB1	32	3B	C	43	Katılma	İfade edici	Belirtik	Do Alison and Natasha agree about the colour of children's toys?
EFB1	32	3B	C	43	Katılmama	İfade edici	Örtük	Do Alison and Natasha agree about the colour of children's toys?
EFB1	33	3B	C	44	Soru sorma	Yönlendirici	Örtük	When you're with friends of the same sex, what do you usually...?
EFB1	33	3B	D	45	Soru sorma	Yönlendirici	Belirtik	Then ask and answer the questions with a partner.

EFB1	34	3PE	B	46	Tanıtma	İddia edici	Örtük	Kerri's song is about love.
EFB1	34	3PE	A	47	Katılmama	İfade edici	Belirtik	What do they disagree about?
EFB1	35	3PE	C	48	Katılma	İfade edici	Örtük	Sure, we all like peace and quiet.
EFB1	35	3PE	C	48	Katılmama	İfade edici	Örtük	To be honest, I definitely prefer London.
EFB1	35	3PE	D	49	Katılma	İfade edici	Örtük	Watch or listen and repeat the highlighted phrases.
EFB1	35	3PE	D	49	Katılmama	İfade edici	Örtük	Watch or listen and repeat the highlighted phrases.
EFB1	35	3PE	E	50	Katılma	İfade edici	Örtük	Practise the conversations in c with a partner.
EFB1	35	3PE	E	50	Katılmama	İfade edici	Örtük	Practise the conversations in c with a partner.
EFB1	35	3PE	A	51	Şaşkınlık belirtme	İfade edici	Belirtik	Why is Kerri surprised?
EFB1	35	3PE	E	52	Soru sorma	Yönlendirici	Örtük	Did Mark drive you all the way home?
EFB1	36	4A	C	53	Soru sorma	Yönlendirici	Belirtik	What phone network do you have?
EFB1	36	4A	B	54	Katılma	İfade edici	Belirtik	Which comments do you agree with?
EFB1	38	4A	A	55	Tavsiye verme	Yönlendirici	Örtük	When should you give up your seat on public transport?
EFB1	38	4A	B	56	Tavsiye verme	Yönlendirici	Belirtik	Were your answers the same as the advice Debrett's gives?
EFB1	38	4A	D	57	Tavsiye verme	Yönlendirici	Belirtik	Do you agree with the advice?
EFB1	38	4A	D	57	Katılma	İfade edici	Belirtik	Do you agree with the advice?
EFB1	38	4A	D	57	Katılmama	İfade edici	Örtük	Do you agree with the advice?
EFB1	39	4A	E	58	Soru sorma	Yönlendirici	Belirtik	How do you think it's appropriate to greet a male or female friend?
EFB1	39	4A	E	58	Tavsiye verme	Yönlendirici	Örtük	What else do you think people shouldn't do on public transport?
EFB1	39	4A	B	59	Tavsiye verme	Yönlendirici	Belirtik	Decide what advice you would give the three callers.
EFB1	39	4A	C	60	Tavsiye verme	Yönlendirici	Belirtik	Listen and complete some extracts from the advice Sarah gives.
EFB1	40	4A	D	61	Önerme	Yönlendirici	Belirtik	Is there anything else you would suggest?
EFB1	40	4A	D	61	Katılma	İfade edici	Belirtik	Do you agree with Sarah's advice?
EFB1	40	4A	D	61	Katılmama	İfade edici	Örtük	Do you agree with Sarah's advice?
EFB1	40	4B	F	62	İstek belirtme	İfade edici	Örtük	I'd like to be able to ski.
EFB1	40	4B	D	63	İstek belirtme	İfade edici	Örtük	I'd love to be able to ride a horse.
EFB1	41	4B	F	64	Tahmin etme	İddia edici	Örtük	Do you think Matt will continue learning the trumpet? Why (not)?
EFB1	41	4B	4	65	Tahmin etme	İddia edici	Örtük	How well do you think you'd be able to do these things after...?
EFB1	42	4B	B	66	Soru sorma	Yönlendirici	Örtük	What music do you listen to if you feel depressed?
EFB1	42	4B	C	67	Soru sorma	Yönlendirici	Örtük	Listen and check.
EFB1	42	4B	D	68	Soru sorma	Yönlendirici	Belirtik	Ask and answer the questions in b with a partner.

EFB1	45	4B	A	69	Tavsiye verme	Yönlendirici	Örtük	Don't be a selfish DJ.
EFB1	46	5A	3	70	Soru sorma	Yönlendirici	Belirtik	What sports do you do?
EFB1	46	5A	3	70	Hoşlanma	İfade edici	Örtük	Do you like sport?
EFB1	48	5A	D	71	Soru sorma	Yönlendirici	Belirtik	What kind of things do they do?
EFB1	50	5B	A	72	Katılma	İfade edici	Belirtik	Do you agree?
EFB1	50	5B	A	72	Katılmama	İfade edici	Örtük	Do you agree?
EFB1	50	5B	D	73	Tahmin etme	İddia edici	Örtük	What do you think happened to the two couples next?
EFB1	52	5B	C	74	Soru sorma	Yönlendirici	Belirtik	How long have you known him/her?
EFB1	53	5B	B	75	Katılma	İfade edici	Belirtik	Do you agree, disagree or both agree and disagree?
EFB1	53	5B	B	75	Katılmama	İfade edici	Belirtik	Do you agree, disagree or both agree and disagree?
EFB1	53	5B	C	76	Katılma	İfade edici	Belirtik	Listen to the other members of your group and then say if you agree...
EFB1	53	5B	C	76	Katılmama	İfade edici	Belirtik	Listen to the other members of your group and then say if you agree...
EFB1	54	5PE	A	77	Soru sorma	Yönlendirici	Belirtik	What favour does Rob ask Jenny?
EFB1	54	5PE	C	78	İzin verme	Yönlendirici	Örtük	Of course not.
EFB1	54	5PE	C	78	Rica etme	Yönlendirici	Örtük	Can you pass the sugar?
EFB1	54	5PE	C	78	Kabul etme	Taahhüt edici	Örtük	Er...sure.
EFB1	54	5PE	C	78	Soru sorma	Yönlendirici	Belirtik	Do you mind if I join you?
EFB1	55	5PE	D	79	İzin verme	Yönlendirici	Örtük	How do you respond to Do you mind if...? and Would you mind...?
EFB1	55	5PE	D	79	Rica etme	Yönlendirici	Belirtik	Which two forms of request should you use if you want to...?
EFB1	55	5PE	E	80	İzin verme	Yönlendirici	Örtük	Watch or listen and repeat the highlighted phrases.
EFB1	55	5PE	E	80	Rica etme	Yönlendirici	Örtük	Watch or listen and repeat the highlighted phrases.
EFB1	55	5PE	E	80	Kabul etme	Taahhüt edici	Örtük	Watch or listen and repeat the highlighted phrases.
EFB1	55	5PE	E	80	Soru sorma	Yönlendirici	Örtük	Watch or listen and repeat the highlighted phrases.
EFB1	55	5PE	F	81	İzin verme	Yönlendirici	Örtük	Practise the conversations in c with a partner.
EFB1	55	5PE	F	81	Rica etme	Yönlendirici	Örtük	Practise the conversations in c with a partner.
EFB1	55	5PE	F	81	Kabul etme	Taahhüt edici	Örtük	Practise the conversations in c with a partner.
EFB1	55	5PE	F	81	Soru sorma	Yönlendirici	Örtük	Practise the conversations in c with a partner.
EFB1	55	5PE	G	82	Rica etme	Yönlendirici	Belirtik	Practise requests.
EFB1	57	6A	E	83	İstek belirtme	İfade edici	Örtük	Would you like to be one? Why (not)?
EFB1	57	6A	E	83	Tahmin etme	İddia edici	Örtük	Why do you think some people enjoy being extras?
EFB1	58	6A	A	84	Tahmin etme	İddia edici	Örtük	What do you think the highlighted words mean?

EFB1	58	6A	A	85	Hoşlanma	İfade edici	Belirtik	If yes, did you like it?
EFB1	58	6A	A	85	Hoşlanmama	İfade edici	Örtük	If yes, did you like it?
EFB1	58	6A	A	85	İstek belirtme	İfade edici	Örtük	If no, would you like to see it?
EFB1	58	6A	B	86	Tahmin etme	İddia edici	Örtük	Where were they and what do you think Dagmara was doing?
EFB1	59	6A	H	87	İstek belirtme	İfade edici	Örtük	Would you like to have done Dagmara's job?
EFB1	59	6A	B	88	Soru sorma	Yönlendirici	Belirtik	Ask for and give as much information as you can.
EFB1	59	6A	7	89	Tanıtma	İddia edici	Örtük	Write a description of a film you would recommend.
EFB1	61	6B	D	90	Katılma	İfade edici	Belirtik	If yes, do you agree with any of the positive or negative...?
EFB1	61	6B	D	90	Katılmama	İfade edici	Örtük	If not, what is your interpretation of your photo?
EFB1	61	6B	A	91	Tahmin etme	İddia edici	Örtük	Complete the sentences.
EFB1	61	6B	B	92	Tahmin etme	İddia edici	Örtük	Which modal verbs mean it's possible?
EFB1	61	6B	D	93	Tahmin etme	İddia edici	Örtük	I think he might be English.
EFB1	61	6B	E	94	Şaşkınlık belirtme	İfade edici	Belirtik	Were you surprised?
EFB1	62	6B	C	95	Yönerge verme	Yönlendirici	Belirtik	Listen and follow the instructions.
EFB1	62	6B	B	96	Tahmin etme	İddia edici	Örtük	Who do you think is who? Why?
EFB1	63	6B	A	97	Hoşlanma	İfade edici	Belirtik	Which do you like best? Why?
EFB1	63	6B	D	98	Tavsiye verme	Yönlendirici	Örtük	Complete Elin's golden rules for dressing well.
EFB1	63	6B	E	99	Katılma	İfade edici	Belirtik	Do you agree with Elin's rules?
EFB1	63	6B	E	99	Katılmama	İfade edici	Örtük	Do you agree with Elin's rules?
EFB1	66	7A	3	100	Soru sorma	Yönlendirici	Belirtik	What kind of secondary school did (do) you go to?
EFB1	67	7A	B	101	Şaşkınlık belirtme	İfade edici	Örtük	Why are these times and numbers a shock for the students?
EFB1	68	7A	C	102	Plan belirtme	Taahhüt edici	Örtük	What's she going to do?
EFB1	68	7A	D	103	Plan belirtme	Taahhüt edici	Örtük	I'll go to school and pick up the envelope.
EFB1	68	7A	F	104	Plan belirtme	Taahhüt edici	Örtük	What will you do when this course finishes?
EFB1	68	7A	F	104	Soru sorma	Yönlendirici	Belirtik	What will you do if it rains at the weekend?
EFB1	68	7A	A	105	Hoşlanma	İfade edici	Örtük	Are you enjoying it?
EFB1	68	7A	A	105	Hoşlanmama	İfade edici	Örtük	Is there anything you don't like?
EFB1	68	7A	B	106	Tahmin etme	İddia edici	Örtük	What do you think Is it really worth...? means?
EFB1	69	7A	A	107	Katılma	İfade edici	Belirtik	Decide if you agree or disagree and write down at least three reasons.
EFB1	69	7A	A	107	Katılmama	İfade edici	Belirtik	Decide if you agree or disagree and write down at least three reasons.
EFB1	69	7A	A	107	Önerme	Yönlendirici	Örtük	They should be taught practical things.

EFB1	69	7A	B	108	Katılma	İfade edici	Belirtik	At the end they can vote for whether they agree or disagree.
EFB1	69	7A	B	108	Katılmama	İfade edici	Belirtik	At the end they can vote for whether they agree or disagree.
EFB1	71	7B	B	109	Tercih belirtme	İfade edici	Örtük	If I could live anywhere in my town or city, I'd...
EFB1	71	7B	C	110	Tercih belirtme	İfade edici	Örtük	If I could live anywhere in my city, I'd live in the old part.
EFB1	71	7B	C	110	Soru sorma	Yönlendirici	Belirtik	Why the old part?
EFB1	72	7B	B	111	Hoşlanma	İfade edici	Belirtik	Which bedroom do you like the best? Why?
EFB1	73	7B	B	112	Hoşlanma	İfade edici	Belirtik	Whose do you like the best?
EFB1	74	7PE	B	113	Önerme	Yönlendirici	Belirtik	Who suggests going dancing?
EFB1	74	7PE	C	114	Önerme	Yönlendirici	Örtük	Let's go dancing!
EFB1	74	7PE	C	114	Kabul etme	Taahhüt edici	Örtük	That's a great idea!
EFB1	74	7PE	C	114	Reddetme	Taahhüt edici	Örtük	No, thanks.
EFB1	75	7PE	D	115	Önerme	Yönlendirici	Belirtik	Which expression is the most emphatic?
EFB1	75	7PE	E	116	Önerme	Yönlendirici	Örtük	Watch or listen and repeat the highlighted phrases.
EFB1	75	7PE	E	116	Kabul etme	Taahhüt edici	Örtük	Watch or listen and repeat the highlighted phrases.
EFB1	75	7PE	E	116	Reddetme	Taahhüt edici	Örtük	Watch or listen and repeat the highlighted phrases.
EFB1	75	7PE	F	117	Önerme	Yönlendirici	Örtük	Practise the conversations in c with a partner.
EFB1	75	7PE	F	117	Kabul etme	Taahhüt edici	Örtük	Practise the conversations in c with a partner.
EFB1	75	7PE	F	117	Reddetme	Taahhüt edici	Örtük	Practise the conversations in c with a partner.
EFB1	75	7PE	G	118	Önerme	Yönlendirici	Belirtik	In small groups, practise making suggestions and responding.
EFB1	75	7PE	G	118	Kabul etme	Taahhüt edici	Örtük	In small groups, practise making suggestions and responding.
EFB1	75	7PE	G	118	Reddetme	Taahhüt edici	Örtük	In small groups, practise making suggestions and responding.
EFB1	77	8A	D	119	Soru sorma	Yönlendirici	Belirtik	What does she do?
EFB1	77	8A	B	120	Katılma	İfade edici	Belirtik	Tick only the sentences that you strongly agree with.
EFB1	77	8A	C	121	Katılma	İfade edici	Belirtik	Do you agree?
EFB1	77	8A	C	121	Katılmama	İfade edici	Örtük	Do you agree?
EFB1	77	8A	G	122	İstek belirtme	İfade edici	Örtük	I'd love to be an architect.
EFB1	77	8A	G	122	Soru sorma	Yönlendirici	Örtük	Why?
EFB1	78	8A	B	123	Tahmin etme	İddia edici	Örtük	Which product do you think the Dragons invested in and has been...?
EFB1	79	8A	A	124	Tahmin etme	İddia edici	Örtük	Do you think they were successful?
EFB1	79	8A	A	125	Soru sorma	Yönlendirici	Örtük	How much will it cost?
EFB1	79	8A	C	126	Tanıtma	İddia edici	Örtük	Take turns to give information.

EFB1	80	8B	C	127	Soru sorma	Yönlendirici	Belirtik	Underline the questions that the second sales assistant asks.
EFB1	80	8B	A	128	Soru sorma	Yönlendirici	Belirtik	Do you need any help?
EFB1	81	8B	B	129	Soru sorma	Yönlendirici	Belirtik	How often do you shop?
EFB1	83	8B	A	130	Şikayet etme	İfade edici	Belirtik	Have you ever complained about something in a hotel, restaurant...?
EFB1	83	8B	C	131	Şikayet etme	İfade edici	Belirtik	Watch Part 1 of a short programme about how to complain and...
EFB1	83	8B	D	132	Şikayet etme	İfade edici	Belirtik	Now watch Part 2.
EFB1	83	8B	9	133	Şikayet etme	İfade edici	Belirtik	Write an email of complaint about something you bought online.
EFB1	85	8B	A	134	Emretme	Yönlendirici	Örtük	Look, but don't touch!
EFB1	87	9A	G	135	Şaşkınlık belirtme	İfade edici	Örtük	Which of the four stories do you think is the most surprising?
EFB1	87	9A	D	136	Pişmanlık belirtme	İfade edici	Örtük	If I had listened to my friend's advice...
EFB1	89	9A	D	137	Soru sorma	Yönlendirici	Belirtik	Can you remember a time when you were either very lucky or unlucky?
EFB1	89	9A	C	138	Talep etme	Yönlendirici	Örtük	You must include a form of the given word.
EFB1	94	9PE	C	139	Rica etme	Yönlendirici	Örtük	Could you tell me why Paul is still in your apartment?
EFB1	94	9PE	D	140	Rica etme	Yönlendirici	Örtük	Watch or listen and repeat the highlighted phrases.
EFB1	94	9PE	E	141	Rica etme	Yönlendirici	Örtük	Practise the conversations in c with a partner.
EFB1	95	9PE	F	142	Rica etme	Yönlendirici	Örtük	Excuse me, can you tell me...?
EFB1	95	9PE	F	142	Soru sorma	Yönlendirici	Örtük	Where's the station?
EFB1	95	9PE	A	143	Tahmin etme	İddia edici	Örtük	Do you think there's going to be a happy ending?
EFB1	97	10A	D	144	Hayranlık belirtme	İfade edici	Belirtik	Do you particularly admire any of these people?
EFB1	97	10A	A	145	Tanıtma	İddia edici	Örtük	She wrote To Kill a Mockingbird.
EFB1	97	10A	C	146	Tanıtma	İddia edici	Örtük	Say a sentence about each person beginning He/She is the actor...
EFB1	97	10A	4	147	Tanıtma	İddia edici	Örtük	Write a biography of an interesting or successful person.
EFB1	99	10A	A	148	Hoşlanma	İfade edici	Örtük	An iconic landmark (that) you really like.
EFB1	99	10A	A	148	Hayranlık belirtme	İfade edici	Örtük	A famous dead person (who) you admire.
EFB1	99	10A	B	149	Hayranlık belirtme	İfade edici	Belirtik	Explain why you admire them.
EFB1	101	10B	A	150	Soru sorma	Yönlendirici	Örtük	You were a detective with Scotland Yard, weren't you?
EFB1	101	10B	B	151	Soru sorma	Yönlendirici	Örtük	Now make the direct questions for 1-4.
EFB1	101	10B	A	152	Soru sorma	Yönlendirici	Örtük	Your surname's Jones, isn't it?
EFB1	101	10B	C	153	Soru sorma	Yönlendirici	Örtük	Role-play a police interview.
EFB1	101	10B	D	154	Hoşlanma	İfade edici	Örtük	Do you enjoy watching these kind of programmes?
EFB1	102	10B	A	155	Hoşlanma	İfade edici	Örtük	Do you enjoy reading crime novels?

EFB1	102	10B	A	155	Hoşlanmama	İfade edici	Örtük	Do you enjoy reading crime novels?
EFB1	103	10B	E	156	Tahmin etme	İddia edici	Örtük	How do you think the story is going to end?
EFB1	103	10B	D	157	Hoşlanma	İfade edici	Belirtik	Did you like them?
EFB1	103	10B	D	157	Hoşlanmama	İfade edici	Örtük	Did you like them?
EFB1	104	10B	A	158	Şikayet etme	İfade edici	Örtük	It's always full of mistakes.
EFB1	106	C	A	159	Şaşkınlık belirtme	İfade edici	Örtük	B must react with a phrase, e.g. You're kidding, Oh no!, etc.
EFB1	106	C	B	160	Şaşkınlık belirtme	İfade edici	Örtük	Listen to B's sentences and react with a phrase.
EFB1	106	C	C	161	Şaşkınlık belirtme	İfade edici	Örtük	Tell B some real (or invented) news about you for B to react.
EFB1	106	C	A	162	Özür dileme	İfade edici	Örtük	I'm sorry, I'd rather not talk about that.
EFB1	106	C	A	162	Soru sorma	Yönlendirici	Belirtik	What do you spend your money on apart from food, rent, etc.?
EFB1	106	C	B	163	Özür dileme	İfade edici	Örtük	I'm sorry, I'd rather not talk about that.
EFB1	106	C	B	163	Soru sorma	Yönlendirici	Belirtik	How much do you spend on food and drink each week?
EFB1	106	C	A	164	Soru sorma	Yönlendirici	Belirtik	Is the water cold?
EFB1	106	C	B	165	Soru sorma	Yönlendirici	Belirtik	Is the soup hot?
EFB1	106	C	C	166	Soru sorma	Yönlendirici	Örtük	Repeat the exercise.
EFB1	106	C	A	167	Soru sorma	Yönlendirici	Belirtik	What kind of public transport is there?
EFB1	106	C	B	168	Soru sorma	Yönlendirici	Belirtik	Then change roles.
EFB1	107	C	B	169	Rica etme	Yönlendirici	Örtük	Could you do me a big favour?
EFB1	108	C	B	170	Soru sorma	Yönlendirici	Belirtik	When did Emily-Fleur leave school?
EFB1	108	C	C	171	Soru sorma	Yönlendirici	Belirtik	What did Jack study at university?
EFB1	108	C	8A	172	İstek belirtme	İfade edici	Örtük	Would you like to do any of them?
EFB1	109	C	8B	173	İstek belirtme	İfade edici	Örtük	You'd like to change it for another identical one.
EFB1	109	C	8B	173	Şikayet etme	İfade edici	Belirtik	You complained to the waiter but the waiter didn't solve the problem.
EFB1	109	C	8B	173	Reddetme	Taahhüt edici	Örtük	You can't change it.
EFB1	109	C	8B	173	İkna etme	Yönlendirici	Belirtik	Try to persuade A to change it for something else.
EFB1	110	C	A	174	Soru sorma	Yönlendirici	Belirtik	Do shops open on Sundays?
EFB1	110	C	A	174	Rica etme	Yönlendirici	Örtük	Could you tell me if shops open on Sundays?
EFB1	110	C	B	175	Soru sorma	Yönlendirici	Belirtik	Ask B your indirect questions 1-5.
EFB1	110	C	B	175	Rica etme	Yönlendirici	Örtük	Ask B your indirect questions 1-5.
EFB1	110	C	B	176	Soru sorma	Yönlendirici	Belirtik	B stops you in the street and asks you some questions.
EFB1	110	C	C	176	Rica etme	Yönlendirici	Örtük	B stops you in the street and asks you some questions.

EFB1	110	C	A	177	Soru sorma	Yönlendirici	Örtük	What do you call somebody...?
EFB1	110	C	B	178	Soru sorma	Yönlendirici	Belirtik	Ask B your question 1.
EFB1	110	C	C	179	Soru sorma	Yönlendirici	Belirtik	Now answer B's question 1.
EFB1	110	C	D	180	Soru sorma	Yönlendirici	Örtük	Continue with 2-9.
EFB1	110	C	A	181	Soru sorma	Yönlendirici	Belirtik	Where do you live?
EFB1	110	C	B	182	Soru sorma	Yönlendirici	Örtük	Your name's Ivan Horvath, isn't it?
EFB1	110	C	C	183	Soru sorma	Yönlendirici	Belirtik	Change roles.
EFB1	110	C	D	184	Soru sorma	Yönlendirici	Örtük	B will now check the information he/she says.
EFB1	115	W	A	185	Tavsiye verme	Yönlendirici	Örtük	Does Sofia recommend her friend to Angela?
EFB1	117	W	A	186	Tahmin etme	İddia edici	Örtük	Which one do you think is probably the most expensive?
EFB1	119	W	A	187	Tanıtma	İddia edici	Örtük	The film was directed by J.J. Abrams.
EFB1	119	W	D	188	Katılma	İfade edici	Belirtik	If yes, do you agree with the review?
EFB1	119	W	D	188	Katılmama	İfade edici	Örtük	If yes, do you agree with the review?
EFB1	120	W	A	189	İstek belirtme	İfade edici	Belirtik	Which description makes you want to rent the house? Why?
EFB1	120	W	D	190	Tanıtma	İddia edici	Örtük	Write a description of your house or flat for the website.
EFB1	122	W	A	191	Şikayet etme	İfade edici	Belirtik	Who is Chris Mason complaining to?
EFB1	122	W	C	192	Şikayet etme	İfade edici	Örtük	Becky, was rude and unhelpful.
EFB1	124	W	B	193	Tanıtma	İddia edici	Örtük	Umberto Eco was a novelist, critic, and academic.
EFB1	133	GB	A	194	Plan belirtme	Taahhüt edici	Belirtik	We'll visit my grandparents.
EFB1	143	GB	A	195	Tahmin etme	İddia edici	Örtük	He might be American.
EFB1	143	GB	B	196	Tahmin etme	İddia edici	Örtük	She might be a doctor.
EFB1	147	GB	B	197	Soru sorma	Yönlendirici	Örtük	When are you leaving?
EFB1	151	GB	A	198	Soru sorma	Yönlendirici	Örtük	You know that man, don't you?
EFB1	151	GB	B	199	Soru sorma	Yönlendirici	Örtük	Your name's Jack, isn't it?
EFB1	152	VB	Activation	200	Hoşlanma	İfade edici	Örtük	Are there any things in the list that you love?
EFB1	152	VB	Activation	200	Hoşlanmama	İfade edici	Örtük	Are there any things in the list that you hate?
EFB1	152	VB	Activation	201	Tercih belirtme	İfade edici	Belirtik	How do you prefer these things to be cooked?
EFB1	159	VB	Activation	202	Hoşlanma	İfade edici	Belirtik	What kind of films do you / don't you like? Why?
EFB1	159	VB	Activation	202	Hoşlanmama	İfade edici	Belirtik	What kind of films do you / don't you like? Why?
EFB1	164	VB	C	203	Soru sorma	Yönlendirici	Örtük	Have you ever been on a demonstration?
EFB1	164	VB	Activation	204	Soru sorma	Yönlendirici	Belirtik	With a partner, ask and answer the questions in c.

GB1	6	1	9	1	Tanıtma	İddia edici	Örtük	My mum's name is...
GB1	7	1	3	2	Tavsiye verme	Yönlendirici	Belirtik	Think of a good advice to give Zoe.
GB1	7	1	6	3	Tavsiye verme	Yönlendirici	Belirtik	What do you think is good advice for when you have disagreements...?
GB1	7	1	7	4	Tahmin etme	İddia edici	Belirtik	Guess and then check in your dictionary.
GB1	9	1	6	5	Soru sorma	Yönlendirici	Örtük	What do you do on Fridays?
GB1	9	1	7	6	Soru sorma	Yönlendirici	Belirtik	What do you do on Fridays?
GB1	9	1	3A	7	Soru sorma	Yönlendirici	Örtük	How can you improve your English this year?
GB1	9	1	3B	8	Soru sorma	Yönlendirici	Belirtik	Ask and answer the questions in 3a.
GB1	10	1	1A	9	Soru sorma	Yönlendirici	Belirtik	Who prepares your school bag each morning?
GB1	11	1	6B	10	Soru sorma	Yönlendirici	Örtük	Who usually cleans the kitchen in your house?
GB1	11	1	6C	11	Soru sorma	Yönlendirici	Örtük	How often do you clean the kitchen?
GB1	11	1	Life Task	12	Plan belirtme	Taahhüt edici	Belirtik	Tell your family about your plans!
GB1	13	1	6A	13	Soru sorma	Yönlendirici	Örtük	Do you like the food at your school?
GB1	13	1	6B	14	Soru sorma	Yönlendirici	Örtük	Do you think family dinners are important?
GB1	14	1	4	15	Soru sorma	Yönlendirici	Örtük	Complete the dialogue with the correct questions.
GB1	14	1	5A	16	Soru sorma	Yönlendirici	Örtük	Which questions in the dialogue go with diagram A?
GB1	14	1	5B	17	Soru sorma	Yönlendirici	Örtük	Listen and repeat the questions.
GB1	14	1	6	18	Soru sorma	Yönlendirici	Örtük	Practise the completed dialogue in 4 with your partner.
GB1	14	1	7A	19	Tanıtma	İddia edici	Örtük	Find out if he/she has brothers or sisters.
GB1	14	1	7A	19	Soru sorma	Yönlendirici	Örtük	Tel him/her about your family.
GB1	14	1	7B	20	Tanıtma	İddia edici	Örtük	Change partners and repeat.
GB1	14	1	7B	20	Soru sorma	Yönlendirici	Örtük	Change partners and repeat.
GB1	15	1	5	21	Hoşlanma	İfade edici	Örtük	Write an email with information about yourself to a new e-pal.
GB1	15	1	5	21	Tanıtma	İddia edici	Örtük	Write an email with information about yourself to a new e-pal.
GB1	17	1	1	22	Tanıtma	İddia edici	Örtük	My name's Harry.
GB1	18	2	7	23	Soru sorma	Yönlendirici	Belirtik	Would you like to do detective work?
GB1	18	2	7	23	İstek belirtme	İfade edici	Örtük	Would you like to do detective work?
GB1	19	2	1	24	Emretme	Yönlendirici	Örtük	Police! Don't move!
GB1	19	2	2	25	Tahmin etme	İddia edici	Belirtik	From the titles and pictures, what do you think happens in each story?
GB1	19	2	6	26	Tahmin etme	İddia edici	Belirtik	What do the underlined words in the text mean?
GB1	19	2	7	27	Tercih belirtme	İfade edici	Belirtik	Which story do you prefer and why?

GB1	20	2	5	28	Soru sorma	Yönlendirici	Örtük	Who did a criminal mug in 2013 in New York?
GB1	20	2	6	29	Soru sorma	Yönlendirici	Belirtik	Take it in turns to ask and answer the questions in 5.
GB1	21	2	7A	30	Soru sorma	Yönlendirici	Belirtik	When was Sir Arthur Conan Doyle born?
GB1	21	2	7B	31	Soru sorma	Yönlendirici	Örtük	Interview your partner.
GB1	21	2	7B	31	Tanıtma	İddia edici	Örtük	Sir Arthur Conan Doyle was the creator of the world-famous...
GB1	22	2	1	32	Katılma	İfade edici	Belirtik	How much do you agree with them?
GB1	22	2	1	32	Katılmama	İfade edici	Örtük	How much do you agree with them?
GB1	22	2	1	32	Tavsiye verme	Yönlendirici	Örtük	Don't lie, always tell the truth.
GB1	22	2	2	33	Tavsiye verme	Yönlendirici	Örtük	So we shouldn't damage it.
GB1	23	2	4A	34	Tahmin etme	İddia edici	Örtük	What do you think happened?
GB1	23	2	6A	35	Tavsiye verme	Yönlendirici	Belirtik	What do you think is good advice to give James and Jessica?
GB1	23	2	6B	36	Tavsiye verme	Yönlendirici	Örtük	Compare your ideas.
GB1	23	2	Life Task	37	Soru sorma	Yönlendirici	Belirtik	Ask another group of students your questions.
GB1	23	2	Life Task	37	Önerme	Yönlendirici	Belirtik	Write questions and suggestions using some of the values.
GB1	23	2	Life Task	37	Katılma	İfade edici	Belirtik	Do you agree with the answers?
GB1	23	2	Life Task	37	Katılmama	İfade edici	Örtük	Do you agree with the answers?
GB1	25	2	3	38	Soru sorma	Yönlendirici	Örtük	Write the questions and answers.
GB1	25	2	5	39	Soru sorma	Yönlendirici	Belirtik	What was the old man doing?
GB1	25	2	7	40	Tercih belirtme	İfade edici	Belirtik	Which story do you prefer?
GB1	26	2	2	41	Özür dileme	İfade edici	Örtük	When was the last time you apologised to someone?
GB1	26	2	3	42	Özür dileme	İfade edici	Belirtik	In each dialogue, why does the person apologise?
GB1	26	2	4	43	Özür dileme	İfade edici	Örtük	I'm sorry.
GB1	26	2	5	44	Özür dileme	İfade edici	Belirtik	I'm sorry.
GB1	26	2	6	45	Özür dileme	İfade edici	Belirtik	Your friend lent you their favourite DVD. Now you can't find it.
GB1	26	2	7A	46	Özür dileme	İfade edici	Örtük	Create a dialogue for the situation.
GB1	26	2	7B	47	Özür dileme	İfade edici	Örtük	Practise the dialogue.
GB1	26	2	7C	48	Özür dileme	İfade edici	Örtük	Now choose another situation and create and practise the dialogue.
GB1	27	2	1	49	Tahmin etme	İddia edici	Örtük	What do you think happened?
GB1	31	2	7	50	Soru sorma	Yönlendirici	Belirtik	Which member of your family is special to you?
GB1	31	2	8	51	Soru sorma	Yönlendirici	Örtük	Work with a partner and act out the role-play.
GB1	31	2	9	52	Tanıtma	İddia edici	Örtük	Write an informal email to an e-pal.

GB1	32	3	5	53	İstek belirtme	İfade edici	Örtük	I'd like to visit Brazil, because I love watching the Brazilian football.
GB1	32	3	8	54	Soru sorma	Yönlendirici	Örtük	How do you study English outside school?
GB1	33	3	1	55	Tahmin etme	İddia edici	Belirtik	Can you guess what language each colour is?
GB1	33	3	4	56	Tahmin etme	İddia edici	Örtük	What do you think a Twitter map of your town, city, region or...?
GB1	33	3	5	57	Tahmin etme	İddia edici	Belirtik	What do the underlined words in the text mean?
GB1	34	3	2B	58	Tahmin etme	İddia edici	Belirtik	Can you guess what it is?
GB1	35	3	5B	59	Soru sorma	Yönlendirici	Belirtik	Is there any snow there?
GB1	35	3	5C	60	Soru sorma	Yönlendirici	Örtük	Now choose different countries not in the photos and repeat.
GB1	36	3	1C	61	Katılma	İfade edici	Belirtik	Do you agree with the expert's opinions? Why/Why not?
GB1	36	3	1C	61	Katılmama	İfade edici	Örtük	Do you agree with the expert's opinions? Why/Why not?
GB1	37	3	5	62	Tavsiye verme	Yönlendirici	Belirtik	Do they mention any of your ideas in 4?
GB1	37	3	6	63	Tavsiye verme	Yönlendirici	Belirtik	Complete the advice with one word in each space.
GB1	37	3	Life Task	64	Katılma	İfade edici	Belirtik	Decide if you agree or disagree with the statement and make notes.
GB1	37	3	Life Task	64	Katılmama	İfade edici	Belirtik	Decide if you agree or disagree with the statement and make notes.
GB1	37	3	Life Task	64	Tavsiye verme	Yönlendirici	Örtük	What can you do better next time?
GB1	39	3	7	65	Tanıtma	İddia edici	Örtük	David Peterson is the person who invented all the languages in the...
GB1	40	3	2	66	Soru sorma	Yönlendirici	Belirtik	Does the student ask about any of the factors you thought of in 1?
GB1	40	3	5	67	Soru sorma	Yönlendirici	Örtük	Practise the dialogue in 4 with your partner.
GB1	40	3	6A	68	Soru sorma	Yönlendirici	Örtük	Do this role-play using the questions in 4.
GB1	40	3	5B	69	Soru sorma	Yönlendirici	Örtük	Now change roles.
GB1	41	3	2	70	Tanıtma	İddia edici	Örtük	We both started learning English at primary school.
GB1	41	3	4	71	Tanıtma	İddia edici	Örtük	Make notes for the paragraphs in 3 with information about yourself.
GB1	41	3	5	72	Tanıtma	İddia edici	Örtük	Write your own language biography using your notes in 4.
GB1	45	4	1	73	Tahmin etme	İddia edici	Belirtik	Predict what each article is about.
GB1	45	4	4	74	Tahmin etme	İddia edici	Belirtik	What do the underlined words in the text mean?
GB1	46	4	3	75	Soru sorma	Yönlendirici	Örtük	Have you had hot soup to stop a cold?
GB1	46	4	4	76	Soru sorma	Yönlendirici	Belirtik	Have you ever caught a cold?
GB1	46	4	5A	77	Soru sorma	Yönlendirici	Belirtik	Ask and answer questions in 4.
GB1	47	4	6B	78	Soru sorma	Yönlendirici	Belirtik	Do we use How long to ask about frequency or duration?
GB1	47	4	9B	79	Soru sorma	Yönlendirici	Belirtik	How long have you been at this school?
GB1	48	4	3	80	Yönerge verme	Yönlendirici	Örtük	Check if there are dangers at the scene.

GB1	48	4	4	81	Soru sorma	Yönlendirici	Belirtik	Ask the questions in the text.
GB1	49	4	6	82	Yönerge verme	Yönlendirici	Örtük	Place the arm near you at a right angle.
GB1	49	4	7	83	Yönerge verme	Yönlendirici	Örtük	Listen and check your answers in 5 and 6.
GB1	49	4	Life Task	84	Soru sorma	Yönlendirici	Örtük	Write a quiz to check that people understand and remember...
GB1	50	4	4	85	Hoşlanma	İfade edici	Belirtik	Do you like action films? Why/Why not?
GB1	50	4	4	85	Hoşlanmama	İfade edici	Örtük	Do you like action films? Why/Why not?
GB1	50	4	2	86	Tahmin etme	İddia edici	Örtük	What do you think has just happened in these photos?
GB1	51	4	3B	87	Soru sorma	Yönlendirici	Belirtik	Have you done your history homework yet?
GB1	51	4	3C	88	Soru sorma	Yönlendirici	Örtük	Interview your partner with your questions.
GB1	51	4	4	89	Soru sorma	Yönlendirici	Örtük	Does the question ask about general experience or a specific...
GB1	51	4	6	90	Soru sorma	Yönlendirici	Belirtik	Have you ever broken your arm?
GB1	52	4	2B	91	Soru sorma	Yönlendirici	Örtük	Where are the people?
GB1	53	4	4A	92	Soru sorma	Yönlendirici	Örtük	Find out what he has done in the last two days.
GB1	56	4	1	93	Soru sorma	Yönlendirici	Belirtik	Do you sometimes feel sick when you travel by car, plane or ship?
GB1	58	5	4	94	Soru sorma	Yönlendirici	Örtük	Do you ever watch any live programmes?
GB1	58	5	8B	95	Hoşlanma	İfade edici	Örtük	I think superhero films are really exciting.
GB1	58	5	8B	95	Hoşlanmama	İfade edici	Örtük	I think they're boring.
GB1	58	5	8B	95	Katılma	İfade edici	Örtük	Work with a partner and compare ideas.
GB1	58	5	8B	95	Katılmama	İfade edici	Örtük	Work with a partner and compare ideas.
GB1	59	5	1A	96	Tercih belirtme	İfade edici	Belirtik	Which programme would you prefer to watch? Why?
GB1	59	5	1B	97	Tahmin etme	İddia edici	Örtük	What do you think Slow TV might be?
GB1	59	5	5	98	Katılma	İfade edici	Belirtik	Do you agree? Why/Why not?
GB1	59	5	5	98	Katılmama	İfade edici	Örtük	Do you agree? Why/Why not?
GB1	59	5	6	99	Tahmin etme	İddia edici	Belirtik	What do the underlined words in the text mean?
GB1	59	5	7	100	İstek belirtme	İfade edici	Örtük	Would you like to watch any of the Slow TV shows?
GB1	60	5	3B	101	Katılma	İfade edici	Belirtik	Which of the sentences in 3a do you agree with?
GB1	61	5	7	102	Soru sorma	Yönlendirici	Örtük	What is the most interesting way to spend free time?
GB1	61	5	8	103	Soru sorma	Yönlendirici	Örtük	Interview different people in the class using the questions in 7.
GB1	61	5	4B	104	Katılma	İfade edici	Örtük	Compare your ideas with a partner.
GB1	61	5	4B	104	Katılmama	İfade edici	Örtük	Compare your ideas with a partner.
GB1	62	5	1	105	İstek belirtme	İfade edici	Örtük	Would you like to be famous one day?

GB1	63	5	4B	106	Katılma	İfade edici	Belirtik	Do you agree/disagree/think they are surprising, scary...?
GB1	63	5	4B	106	Katılmama	İfade edici	Belirtik	Do you agree/disagree/think they are surprising, scary...?
GB1	63	5	4B	106	Şaşkınlık belirtme	İfade edici	Örtük	Do you agree/disagree/think they are surprising, scary...?
GB1	63	5	5	107	İstek belirtme	İfade edici	Belirtik	What do they want to do in life?
GB1	63	5	Life Task	108	Önerme	Yönlendirici	Belirtik	Give opinions and suggestions about his idea to leave school.
GB1	64	5	3	109	Katılma	İfade edici	Belirtik	I agree.
GB1	64	5	3	109	Katılmama	İfade edici	Örtük	Do you agree with the opinions in 2?
GB1	65	5	5	110	Tanıtma	İddia edici	Örtük	Doctor Who is a world-famous science-fiction drama series.
GB1	66	5	1	111	İstek belirtme	İfade edici	Örtük	Which one(s) would you like to watch? Why?
GB1	66	5	3	112	Önerme	Yönlendirici	Belirtik	Shall we (do something)?
GB1	66	5	3	112	Kabul etme	Taahhüt edici	Örtük	Great!
GB1	66	5	3	112	Reddetme	Taahhüt edici	Örtük	No, I prefer...
GB1	66	5	4	113	Önerme	Yönlendirici	Belirtik	Shall we watch the cookery programme?
GB1	66	5	4	113	Kabul etme	Taahhüt edici	Örtük	Respond to the suggestions.
GB1	66	5	4	113	Reddetme	Taahhüt edici	Örtük	Respond to the suggestions.
GB1	66	5	6	114	Önerme	Yönlendirici	Belirtik	Suggest an activity and explain why you think it is a good idea.
GB1	66	5	6	114	Reddetme	Taahhüt edici	Örtük	Explain why you don't want to do this activity.
GB1	67	5	1	115	Hoşlanma	İfade edici	Belirtik	If so, do you like it?
GB1	67	5	1	115	Hoşlanmama	İfade edici	Örtük	If so, do you like it?
GB1	67	5	1	115	İstek belirtme	İfade edici	Örtük	If not, would you like to see it?
GB1	67	5	2A	116	Tanıtma	İddia edici	Örtük	A description of the programme.
GB1	67	5	5	117	Hoşlanma	İfade edici	Örtük	Make notes about your favourite TV programme.
GB1	67	5	5	117	Tanıtma	İddia edici	Örtük	Make notes about your favourite TV programme.
GB1	67	5	6	118	Hoşlanma	İfade edici	Belirtik	Write a review of your favourite TV programme.
GB1	67	5	6	118	Tanıtma	İddia edici	Örtük	Write a review of your favourite TV programme.
GB1	70	6	7	119	Soru sorma	Yönlendirici	Belirtik	How is global warming affecting your country?
GB1	71	6	1B	120	Tahmin etme	İddia edici	Örtük	What could 'the most important building in the world' be and why?
GB1	71	6	4	121	Katılma	İfade edici	Belirtik	Do you agree that this is the most important building in the world?
GB1	71	6	4	121	Katılmama	İfade edici	Örtük	Do you agree that this is the most important building in the world?
GB1	71	6	5	122	Tahmin etme	İddia edici	Belirtik	What do the underlined words in the text mean?
GB1	72	6	1B	123	Tahmin etme	İddia edici	Örtük	We use will to make a general prediction.

GB1	72	6	1B	123	Plan belirtme	Taahhüt edici	Örtük	We use be going to to talk about plans or intentions.
GB1	72	6	2A	124	Tahmin etme	İddia edici	Örtük	The situation is going to get worse.
GB1	72	6	2B	125	Tahmin etme	İddia edici	Örtük	What is the pronunciation of be going to?
GB1	72	6	2C	126	Tahmin etme	İddia edici	Örtük	Listen again and repeat.
GB1	72	6	3	127	Tahmin etme	İddia edici	Örtük	Experts expect that the ice cap will disappear one day.
GB1	72	6	3	127	Plan belirtme	Taahhüt edici	Örtük	I'm going to see a documentary about the environment.
GB1	72	6	4	128	Plan belirtme	Taahhüt edici	Belirtik	I'm going to do a school project next weekend.
GB1	72	6	5	129	Tahmin etme	İddia edici	Belirtik	I think the planet will get hotter.
GB1	72	6	6	130	Tahmin etme	İddia edici	Belirtik	Compare your plans and predictions from 4 and 5.
GB1	72	6	6	130	Plan belirtme	Taahhüt edici	Belirtik	Compare your plans and predictions from 4 and 5.
GB1	72	6	7A	131	Tahmin etme	İddia edici	Örtük	The population will probably go up.
GB1	73	6	8	132	Tahmin etme	İddia edici	Örtük	The sea level may go up in the next 50 years.
GB1	73	6	9	133	Tahmin etme	İddia edici	Belirtik	Summers will get hotter.
GB1	73	6	10	134	Tahmin etme	İddia edici	Örtük	I think summers will definitely get hotter.
GB1	75	6	4	135	Önerme	Yönlendirici	Örtük	Make a list of ideas about how your school could reduce its carbon...
GB1	75	6	Life Task	136	Önerme	Yönlendirici	Örtük	Make a list of ideas for things you can do in your school life to...
GB1	75	6	Life Task	136	İkna etme	Yönlendirici	Belirtik	Think about how you are going to persuade other students.
GB1	75	6	5	137	Hoşlanma	İfade edici	Örtük	Do you like this idea to produce sustainable energy? Why/Why not?
GB1	75	6	5	137	Hoşlanmama	İfade edici	Örtük	Do you like this idea to produce sustainable energy? Why/Why not?
GB1	77	6	5	138	Uyarma	Yönlendirici	Örtük	If we don't recycle paper now, we will need to cut down more trees...
GB1	77	6	6	139	Uyarma	Yönlendirici	Örtük	If we don't do something soon, electronic products will create...
GB1	77	6	7	140	Plan belirtme	Taahhüt edici	Örtük	If I pass all my exams this year, I'll have a special holiday.
GB1	78	6	1	141	Hoşlanma	İfade edici	Örtük	Where do you like going at the weekend when it's...
GB1	78	6	2	142	Plan belirtme	Taahhüt edici	Örtük	When and where are they going to meet?
GB1	78	6	3	143	Plan belirtme	Taahhüt edici	Örtük	Alex and I are going to go to the...
GB1	78	6	3	143	Önerme	Yönlendirici	Örtük	Why don't we meet at the...?
GB1	78	6	3	143	Davet etme	Yönlendirici	Örtük	Do you fancy coming?
GB1	78	6	4	144	Soru sorma	Yönlendirici	Örtük	What are you up to at the weekend?
GB1	78	6	4	144	Kabul etme	Taahhüt edici	Örtük	Sure.
GB1	78	6	4	144	Reddetme	Taahhüt edici	Örtük	Not really.
GB1	78	6	5B	145	Plan belirtme	Taahhüt edici	Örtük	Practise the first six sentences of the dialogue.

GB1	78	6	5B	145	Davet etme	Yönlendirici	Örtük	Practise the first six sentences of the dialogue.
GB1	78	6	6	146	Hoşlanma	İfade edici	Belirtik	Say if you like them.
GB1	78	6	6	146	Hoşlanmama	İfade edici	Örtük	Say if you like them.
GB1	78	6	7A	147	Soru sorma	Yönlendirici	Belirtik	Ask about your partner's plans for the weekend.
GB1	78	6	7A	147	Plan belirtme	Taahhüt edici	Belirtik	Say what your plans are.
GB1	78	6	7A	147	Davet etme	Yönlendirici	Belirtik	Invite your partner.
GB1	78	6	7A	147	Kabul etme	Taahhüt edici	Belirtik	Accept the invitation.
GB1	78	6	7A	147	Önerme	Yönlendirici	Belirtik	Suggest a place to meet.
GB1	78	6	7B	148	Soru sorma	Yönlendirici	Örtük	Practise your dialogue.
GB1	78	6	7B	148	Plan belirtme	Taahhüt edici	Örtük	Practise your dialogue.
GB1	78	6	7B	148	Davet etme	Yönlendirici	Örtük	Practise your dialogue.
GB1	78	6	7B	148	Kabul etme	Taahhüt edici	Örtük	Practise your dialogue.
GB1	78	6	7B	148	Önerme	Yönlendirici	Örtük	Practise your dialogue.
GB1	79	6	2	149	Katılma	İfade edici	Belirtik	Do you agree or disagree with Harry Macdonald? Why?
GB1	79	6	2	149	Katılmama	İfade edici	Belirtik	Do you agree or disagree with Harry Macdonald? Why?
GB1	79	6	3	150	Katılma	İfade edici	Belirtik	Does the reader agree or disagree with Harry Macdonald?
GB1	79	6	3	150	Katılmama	İfade edici	Belirtik	Does the reader agree or disagree with Harry Macdonald?
GB1	81	6	1	151	Plan belirtme	Taahhüt edici	Örtük	The students are going to go on an excursion.
GB1	81	6	2	152	Tahmin etme	İddia edici	Örtük	My team will definitely win tonight.
GB1	81	6	2	153	Uyarma	Yönlendirici	Örtük	Global warming is getting worse.
GB1	82	6	1	154	Tercih belirtme	İfade edici	Belirtik	Which do you prefer and why?
GB1	82	6	2	155	Tercih belirtme	İfade edici	Belirtik	Match the speakers and their preference.
GB1	82	6	4	156	Eleştirme	İfade edici	Örtük	I don't want to listen to them telling me how to save the world.
GB1	83	6	6	157	Tahmin etme	İddia edici	Örtük	Temperatures won't be warm enough for some types of animals.
GB1	83	6	7	158	Önerme	Yönlendirici	Belirtik	Make a list of different ways of making and responding to suggestions.
GB1	83	6	7	158	Kabul etme	Taahhüt edici	Örtük	Make a list of different ways of making and responding to suggestions.
GB1	83	6	7	158	Reddetme	Taahhüt edici	Örtük	Make a list of different ways of making and responding to suggestions.
GB1	83	6	8B	159	Önerme	Yönlendirici	Belirtik	Make and respond to suggestions about what to watch.
GB1	83	6	8B	159	Kabul etme	Taahhüt edici	Örtük	Make and respond to suggestions about what to watch.
GB1	83	6	8B	159	Reddetme	Taahhüt edici	Örtük	Make and respond to suggestions about what to watch.
GB1	84	7	3B	160	Soru sorma	Yönlendirici	Belirtik	Ask other students.

GB1	85	7	4	161	Tahmin etme	İddia edici	Belirtik	What do the underlined words in the text mean?
GB1	85	7	5	162	İstek belirtme	İfade edici	Örtük	Which of the three jobs in the text would you like to do the most?
GB1	86	7	1B	163	Yasaklama	Yönlendirici	Belirtik	Which sentence express prohibition?
GB1	86	7	1B	163	Tavsiye verme	Yönlendirici	Belirtik	Which sentence express advice or a recommendation?
GB1	86	7	3	164	Tavsiye verme	Yönlendirici	Belirtik	Use should and shouldn't to give advice to these people.
GB1	87	7	6A	165	Tavsiye verme	Yönlendirici	Örtük	Make a note of things you have to/don't have to/must/mustn't...
GB1	87	7	6B	166	Tahmin etme	İddia edici	Belirtik	Can your partner guess what it is?
GB1	90	7	4	167	İstek belirtme	İfade edici	Örtük	Would you like to work as an extra in a film or TV series?
GB1	91	7	4A	168	Tavsiye verme	Yönlendirici	Belirtik	Think of a good advice to give somebody in these situations.
GB1	91	7	4B	169	Tavsiye verme	Yönlendirici	Belirtik	If I were you, I'd look for a job.
GB1	92	7	1B	170	Soru sorma	Yönlendirici	Belirtik	Is the job full-time or part-time?
GB1	92	7	2	171	Soru sorma	Yönlendirici	Belirtik	Does she ask any of your questions from 1?
GB1	92	7	3	172	Rica etme	Yönlendirici	Belirtik	Can you tell me what the wages are?
GB1	92	7	4	173	Rica etme	Yönlendirici	Belirtik	Can you tell me how much the wages are?
GB1	92	7	5A	174	Rica etme	Yönlendirici	Belirtik	Do this role-play using the polite requests from the Speaking Bank.
GB1	92	7	5B	175	Rica etme	Yönlendirici	Örtük	Now change roles.
GB1	93	7	1	176	Tahmin etme	İddia edici	Örtük	Which summer job offer on page 92 do you think this person is...?
GB1	93	7	7A	177	İkna etme	Yönlendirici	Örtük	Write a letter of application.
GB1	93	7	7A	177	Tanıtma	İddia edici	Örtük	Describe your personal qualities.
GB1	95	7	2	178	Tavsiye verme	Yönlendirici	Örtük	You should look for job adverts on the Internet.
GB1	96	8	3	179	Soru sorma	Yönlendirici	Örtük	Have you got a big or small circle of friends?
GB1	96	8	4	180	Soru sorma	Yönlendirici	Örtük	Have you got a big or small circle of friends?
GB1	96	8	8	181	Soru sorma	Yönlendirici	Belirtik	When do you feel bored?
GB1	97	8	4	182	Katılma	İfade edici	Belirtik	Do you agree with it? Why/Why not?
GB1	97	8	4	182	Katılmama	İfade edici	Örtük	Do you agree with it? Why/Why not?
GB1	97	8	5	183	Tahmin etme	İddia edici	Belirtik	What do the underlined words in the text mean?
GB1	99	8	6	184	Soru sorma	Yönlendirici	Örtük	Find out which of these things your partner had done.
GB1	99	8	4A	185	Soru sorma	Yönlendirici	Örtük	What is important for a good friendship?
GB1	99	8	4B	186	Soru sorma	Yönlendirici	Belirtik	Ask and answer these questions.
GB1	101	8	3	187	Tavsiye verme	Yönlendirici	Örtük	To stop loneliness, go out at every possible moment.
GB1	102	8	2	188	Katılma	İfade edici	Örtük	Do you agree with the results?

GB1	102	8	2	188	Katılmama	İfade edici	Örtük	Do you agree with the results?
GB1	102	8	3	189	Katılma	İfade edici	Örtük	Do Jessica and Jack agree with the results?
GB1	102	8	3	189	Katılmama	İfade edici	Örtük	Do Jessica and Jack agree with the results?
GB1	103	8	4	190	Tavsiye verme	Yönlendirici	Örtük	Learn to say no.
GB1	103	8	5	191	Katılma	İfade edici	Belirtik	Do you agree with the results? Why/Why not?
GB1	103	8	5	191	Katılmama	İfade edici	Örtük	Do you agree with the results? Why/Why not?
GB1	103	8	6	192	Tanıtmama	İddia edici	Örtük	Willian Hanna and Joseph Barbera were the creators of popular...
GB1	103	8	7	193	Soru sorma	Yönlendirici	Örtük	Are you interested in meeting new people?
GB1	103	8	8A	194	Soru sorma	Yönlendirici	Belirtik	Ask your partner your questions from 7.
GB1	104	8	1A	195	Hoşlanma	İfade edici	Belirtik	What types of things do you like doing with your friends?
GB1	104	8	1B	196	Tercih belirtme	İfade edici	Belirtik	Which event would you prefer to be at and why?
GB1	105	8	2	197	Tavsiye verme	Yönlendirici	Belirtik	What advice would you give Rachel?
GB1	105	8	3	198	Tavsiye verme	Yönlendirici	Belirtik	Is her advice similar to yours?
GB1	105	8	5A	199	Tavsiye verme	Yönlendirici	Belirtik	What advice would you give?
GB1	105	8	5B	200	Tavsiye verme	Yönlendirici	Örtük	Compare your ideas.
GB1	105	8	6	201	Tavsiye verme	Yönlendirici	Belirtik	Write an email giving advice to Dan.
GB1	108	8	4	202	Tavsiye verme	Yönlendirici	Belirtik	Say which advertisement you are writing about.
GB1	108	8	5	203	İkna etme	Yönlendirici	Örtük	Write a letter to apply and include this information.
GB1	109	8	9	204	Soru sorma	Yönlendirici	Belirtik	You have a few minutes to make a note of questions you are...
GB1	110	9	3	205	Hoşlanma	İfade edici	Örtük	Do you like reading fiction?
GB1	110	9	3	205	Hoşlanmama	İfade edici	Örtük	Are there any types of fiction which you dislike?
GB1	110	9	3	205	Soru sorma	Yönlendirici	Belirtik	How often do you read fiction?
GB1	111	9	2	206	Tanıtmama	İddia edici	Örtük	Walliams was born in 1971.
GB1	111	9	5	207	Tahmin etme	İddia edici	Belirtik	What do the underlined words in the text mean?
GB1	111	9	6	208	Hoşlanma	İfade edici	Örtük	What were your favourite books or stories when you were younger?
GB1	113	9	7	209	Tanıtmama	İddia edici	Örtük	My name is Anna Caltabiano.
GB1	113	9	8D	210	Soru sorma	Yönlendirici	Belirtik	If not, find out who is right by asking the person.
GB1	113	9	1	211	Tahmin etme	İddia edici	Belirtik	Can you guess the meaning of the phrasal verbs in italics?
GB1	113	9	3	212	Hoşlanmama	İfade edici	Örtük	I didn't like the start much.
GB1	114	9	1	213	Tahmin etme	İddia edici	Örtük	What type of novel do you think it is?
GB1	115	9	5	214	İstek belirtme	İfade edici	Örtük	Would you like to continue reading the book?

GB1	115	9	6C	215	Hoşlanma	İfade edici	Belirtik	What did each speaker like about their book?
GB1	115	9	7	216	İstek belirtme	İfade edici	Örtük	Which of the three books would you most like to read and why?
GB1	115	9	Life Task	217	Hoşlanma	İfade edici	Belirtik	What did you like or dislike about it?
GB1	115	9	Life Task	217	Hoşlanmama	İfade edici	Belirtik	What did you like or dislike about it?
GB1	115	9	Life Task	217	Tavsiye verme	Yönlendirici	Belirtik	Would you recommend this book to others? Why/Why not?
GB1	116	9	1	218	Soru sorma	Yönlendirici	Belirtik	Ask and answer these questions.
GB1	116	9	1	218	Tercih belirtme	İfade edici	Örtük	Do you prefer reading the book or watching the film adaptation?
GB1	116	9	1A	219	Soru sorma	Yönlendirici	Örtük	How often do you go to the cinema?
GB1	117	9	3	220	Soru sorma	Yönlendirici	Örtük	Write what the people actually said in each situation.
GB1	117	9	4	221	Soru sorma	Yönlendirici	Örtük	What did you do last night?
GB1	117	9	5B	222	Soru sorma	Yönlendirici	Belirtik	Prepare five questions to ask them.
GB1	117	9	5C	223	Soru sorma	Yönlendirici	Örtük	Interview them and make a note of their answers.
GB1	118	9	1	224	Hoşlanma	İfade edici	Örtük	What is, in your opinion, the most enjoyable book you have ever read?
GB1	118	9	2	225	Hoşlanma	İfade edici	Örtük	Complete the table with notes.
GB1	118	9	4	226	Tavsiye verme	Yönlendirici	Belirtik	Speak in a loud, clear voice.
GB1	118	9	5A	227	Hoşlanma	İfade edici	Örtük	Prepare a presentation about the best book that you have ever read.
GB1	118	9	5B	228	Hoşlanma	İfade edici	Örtük	Give your presentation to the class.
GB1	119	9	5	229	Tavsiye verme	Yönlendirici	Belirtik	Use adjectives and adverbs to make your writing more descriptive.
GB1	121	9	2	230	Soru sorma	Yönlendirici	Örtük	Are you from Mexico?
GB1	121	9	2	231	İstek belirtme	İfade edici	Örtük	You want to find out about the geography of a country.
GB1	122	10	6B	232	Soru sorma	Yönlendirici	Belirtik	How often do you print documents or photos?
GB1	123	10	1	233	Tahmin etme	İddia edici	Belirtik	If you don't know the answers, guess!
GB1	123	10	5	234	Tahmin etme	İddia edici	Belirtik	What do the underlined words in the text mean?
GB1	125	10	3	235	Soru sorma	Yönlendirici	Belirtik	Have you got an email adress?
GB1	127	10	4	236	Tavsiye verme	Yönlendirici	Belirtik	What do you think the advice will be?
GB1	127	10	4	236	Tahmin etme	İddia edici	Örtük	What do you think the advice will be?
GB1	127	10	6	237	Tavsiye verme	Yönlendirici	Belirtik	What advice do the speakers give about age limits?
GB1	127	10	Life Task	238	Tavsiye verme	Yönlendirici	Belirtik	Think of more advice about safe use of social networking websites.
GB1	128	10	4	239	İstek belirtme	İfade edici	Örtük	Would you like to write an article for Wikipedia?
GB1	129	10	4B	240	Soru sorma	Yönlendirici	Örtük	Write five trivia questions in the passive.
GB1	129	10	4C	241	Soru sorma	Yönlendirici	Belirtik	Join another pair and ask them your questions.

GB1	129	10	7A	242	Soru sorma	Yönlendirici	Örtük	How often do you get your hair cut?
GB1	129	10	7B	243	Soru sorma	Yönlendirici	Belirtik	Ask and answer the correct questions.
GB1	130	10	5B	244	Tercih belirtme	İddia edici	Belirtik	Then say which photo you prefer and why.
GB1	131	10	6B	245	Rica etme	Yönlendirici	Örtük	Write a text message to a friend asking if you can go to their house...
GB1	135	10	6B	246	Tercih belirtme	İfade edici	Belirtik	Which photo do you prefer and why?